Vidám sürgés-forgással kezdődik Louisa May Alcott lebilincselő meséje: esküvőre készül a család. Három év telt el a Kisasszonyok óta, felserdültek a March lányok, és nagy várakozásokkal tekintenek a jövőbe. Meg az új asszonyok gondtalan derűlátásával vág neki a házasságnak, de mikor rá kell jönnie, hogy a családi élet nem egy szakadatlan ünneplés, anyja szelíd, de határozott irányításával és kijózanító tapasztalatokkal felvértezve igyekszik elérni a családi és anyai boldogságot. Húga, Jo felölti a „tollnoki toalettet”, és ismét megostromolja az írói hivatás csúcsait, Amy, a kis „dáma”, a művészetnél is nagyobb értékekre bukkan rá külföldi utazásai közben. Csupán az alázatos kis Beth nem kívánkozik sehova a családi otthon falai közül, és bár az ő terhe a legnagyobb, végül ő is megtalálja a békét. Ez a meglepetésekkel teli, megható és mulatságos könyv méltó betetőzése a kedves „kisasszonyok” történetének.

LOUISA MAY ALCOTT

Jó feleségek

Kisasszonyok sorozat 2. rész

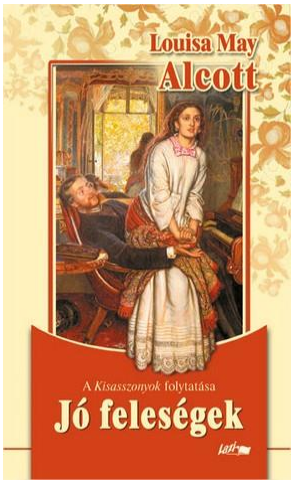

LAZI KÖNYVKIADÓ

Szeged
A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Louisa May Alcott: Good Wives
Published 1995 by the Penguin Group

Fordította
SÓVÁGÓ KATALIN

A versbetéteket fordította
Németh Anikó

A borító
William Holman Hunt
festményének felhasználásával készült

ISBN 963 9690 32 5

Hungarian translation © Sóvágó Katalin, 2005, 2006
Hungarian edition © Lazi Könyvkiadó, 2006

A Lazi Kft. kiadása
e-mail: info@lazikiado.hu
www. lazikiado. hu

A kiadásért felel: a kiadó ügyvezető igazgatója
Lektor: Juhász Ferenc, Korom Pál
Tördelőszerkesztő: Szentmiklósi Csaba
Borító: Koha Kolett, Szilícium Grafika
Felelős szerkesztő: Hunyadi Csaba Zsolt

Generál Print Nyomda Kft.

Felelős vezető: Hunya Ágnes

I. FEJEZET

Pletykálkodás

Egy kis pletykálkodással kezdjük, hogy tisztában legyünk dolgokkal, mielőtt elindulunk Meg esküvőjére. Előrebocsátom, ha az idősebbek közül néhányan úgy vélnék, hogy túl sok a történetben a „szerelmeskedés”, mint ahogy félelmeim szerint ezt is fogják gondolni (attól nem tartok, hogy a fiatalságnak hasonló kifogásai lesznek), csak azt mondhatom, amit Mrs. March: „Mit akarnak, mikor négy csinos lányom van itthon, és egy snájdig fiatalember a szomszédban?”

Az eltelt három év kevés változást hozott a csendes családban. A háború véget ért, Mr. March hazajött a könyveihez meg a kis parókiához, amelynek természetből és isteni kegyelemből elhivatott lelkésze a halk, tudós ember, mert bővelkedik a tanultságnál értékesebb bölcsességben, a tiszteletre és szeretetre méltóvá nemesedett jámborságban, és minden embert „testvérének” nevező irgalommal fordul a világ felé.

E tulajdonságai, dacára szegénységének és szigorú becsületességének, amelyek eleve elzárták előle a világiasabb sikerek útját, oly természetesen vonzottak hozzá sok csodálatra méltó egyéniséget, ahogy az édes virágillat a méheket, ő pedig ugyanolyan természetességgel kínálta nekik a mézet, amelybe ötvenévnyi megpróbáltatás sem elegyíthetett egyetlen csepp ürmöt. Lelkes fiatalemberek eszméltek rá, hogy az ősz tudós lélekben ugyanolyan ifjú, mint ők; aggódó vagy elkeseredett asszonyok ösztönösen hozták el hozzá bánataikat és kételyeiket, mert bizonyosak lehettek benne, hogy a leggyöngédebb részvét, a legbölcsebb tanács fogadja őket; vétkesek vallották meg vétkeiket a tiszta szívű öregembernek, aki megpirongatta és feloldozta őket; tehetséges emberek találtak benne társra; a nagyravágyók ízelítőt kaptak az övékénél magasztosabb nagyravágyásból; sőt még az anyagias elmék is elismerték, hogy Mr. March hite gyönyörű és igaz, bár „nem lehet pénzt csinálni belőle”.

A kívülállónak úgy tűnhetett, hogy az öt energikus nő parancsol a háznál, mint ahogy ez így is volt sok kérdésben; ám mégis a könyvei közé elhúzódó, hallgatag tudós volt a család igazi feje, lelkiismerete, oszlopa, vigasztalója; nyugtalan időkben mindig hozzá fordultak a sürgő-forgó asszonyok, ha szükségük volt – ezeknek a megszentelt szavaknak a legigazibb értelmében – férjre és apára.

A lányok a szívüket az anyjukra, a lelküket az apjukra bízták, és a két szülőt, akik oly híven éltek és munkálkodtak értük, elhalmozták olyan szeretettel, amely velük együtt nőtt, és összekapcsolta őket a leggyöngédebb, legédesebb kötelékkel, amely áldotta teszi az életet, és nem vesz rajta erőt a halál.

Mrs. March ugyanolyan tevékeny és barátságos, noha szürkébb, mint amikor utoljára láttuk, és pillanatnyilag annyira lefoglalják Meg ügyei, hogy a kórházak és otthonok, ahol még mindig bőven vannak sebesült „fiúk” és hadiözvegyek, nagyon hiányolják az anyáskodó misszionárius látogatásait.

John Brooke férfihoz illően teljesítette kötelességét egy évig, megsebesült, ezért hazaküldték, és nem is engedték vissza. Nem kapott se csillagokat, se sávokat, holott rájuk szolgált, mert önzetlenül kockáztatta mindenét, amije volt, márpedig a virágjában levő élet és szerelem nagyon értékes. Belenyugodott a leszerelésébe, és a boldogulásnak szentelte magát, hogy magának munkát, Megnek otthont szerezzen. A rá jellemző makacs önállósággal visszautasította Mr. Laurence kedvezőbb ajánlatait, és elfogadott egy könyvelői állást, mert szívesebben kezdte életét becsületesen megszolgált keresménnyel, semhogy a kölcsönbe kapott pénzt kockáztassa.

Közben Meg dolgozott és várt. Jellemében megasszonyosodott, jártasságra tett szert a háziasszonyi tudományban, és csinosabb volt, mint valaha, mert a szerelem szépít. Még éltek benne lánykorának ambíciói, reményei, és némi csalódására szolgált, hogy ilyen szerényen kell kezdenie az új életet. Ned Moffat nemrég vette feleségül Sallie Gardinert, és Meg nem tudta nem összehasonlítani Sallie elegáns házát és fogatját, megszámlálhatatlan ajándékát, pompás toalettjeit a sajátjaival, és titokban azt kívánta, bár lehetne neki is ennyije! Ám az irigykedés és a zúgolódás egykettőre szertefoszlott, ha arra a türelmes szerelemre és fáradhatatlan munkára gondolt, amellyel John építgeti a házikót a feleségének; ha pedig együtt ülhettek alkonyatkor, megbeszélve apró terveiket, a jövő mindig olyan szépnek és fényesnek látszott, hogy Meg elfelejtette Sallie tündöklését, és úgy érezte, ő a leggazdagabb, legboldogabb lány az egész keresztyén világon!

Jo nem tért vissza March nénihez, mert az öreg hölgy annyira megkedvelte Amyt, hogy magához édesgette, mondván, az egyik legjobb rajztanárt fogadja meg mellé; ilyen kegyért Amy boldogabban szolgált volna sokkal keményebb úrnőnek is. Így hát délelőttjeit a munka, délutánjait a szórakozás töltötte ki, és ő valósággal kivirult tőle. Jo az irodalomnak és Bethnek szentelte magát, aki jóval a betegsége után sem volt teljesen egészséges. Nem rokkantotta meg éppen a kór, de sose lett már az a rózsás, egészséges teremtés, aki volt; ennek ellenére sohasem vesztette el a reményt, boldog és derűs volt, szorgalmasan végezte apró kötelességeit, amelyeket úgy szeretett, barátja volt mindenkinek, és az angyala a háznak, noha azok, akik a legjobban szerették, csak sokkal később eszméltek rá erre az igazságra.

Amíg a *Szárnyaló Sas* hasábonként egy dollárt fizetett a „szecskájáért”, ahogy ő nevezte, Jo módos hölgynek érezte magát, és szorgosan szövögette apró regényeit. Ám szorgalmas agyában, nyughatatlan lelkében nagyobb tervek érlelődtek, és a padláson az ócska bádogsparheltben lassan halommá nőttek a pacás kéziratok, amelyek egy napon majd a Parnasszusra juttatják a March nevet.

Laurie, aki kötelességtudóan beiratkozott az egyetemre, hogy a nagyapjának meglegyen az öröme, jelenleg tanulmányait folytatja, a lehető legkevesebb fáradsággal, hogy neki is meglegyen az öröme. Pénzének, modorának, tehetségének köszönhetően az egész egyetem kedvence, ráadásul színarany szíve van, ami örökösen a legkínosabb helyzetekbe sodorja, csak mert másokat próbál kisegíteni a kutyaszorítóból; tehát, mint látjuk, minden tényező együtt van, hogy Laurie-t alaposan elkényeztessék, és oly sok más ígéretes fiúhoz hasonlóan valószínűleg el is kényeztették volna, ha nincs egy talizmánja a gonosz ellen: az emlékezés a kedves öregemberre, aki elindította a siker útján, az anyáskodó barátnőre, aki úgy vigyázott rá, mint a tulajdon fiára, és végül, de nem utolsósorban a tudat, hogy a négy ártatlan lány teljes szívből szereti, csodálja és bízik benne.

Mivel pedig a dicső Laurie is csak ember, magától értetődően kutyálkodott és kacérkodott, felváltva volt hol piperkőc, hol érzelgős, hol a vízi, hol a szárazföldi sportok szerelmese, ahogy az egyetemi divat parancsolta; ugratták és ugratott másokat, tolvajnyelven beszélt, és nemegyszer veszélyesen közel került a felfüggesztéshez meg a kicsapatáshoz. Ám mivel ezeket a csínyeket csupán a bolondos jókedv szülte, mindig sikerült kimosnia magát vagy az őszinte vallomással, vagy a töredelmes megbánással, vagy rábeszéléssel, amelynek művészetét tökélyre fejlesztette. Igazság szerint Laurie büszke volt erre a táncra a borotva élén, és szerette szórakoztatni a lányokat izgalmasan festői leírásokkal, amelyek arról szóltak, hogyan aratott győzelmeket haragos tutorok, méltóságteljes professzorok, porba zúzott ellenfelek fölött. „Évfolyamtársaim” hősök voltak a lányok szemében, akik sose untak bele „cimboráink” kalandjaiba, és gyakran lubickolhattak e magasztos lények mosolyában, ha Laurie hazahozta magával őket.

Főleg Amy élvezte ezt a megtiszteltetést, aki úgyszólván ünnepelt szépségnek számított e körökben, mert a kis dáma korán megtanulta használni az igézés veleszületett adományát. Meg túlságosan csüggött az ő Johnján, hogy a teremtés más koronáiról is tudomást vegyen; Beth olyan félénk volt, hogy alig mert rájuk nézni, és nem értette, hogy van Amynek bátorsága dirigálni őket; Jo viszont elemében érezte magát, és nagyon nehezen bírta megállni, hogy ne utánozza a fiatalurak viselkedését, beszédmodorát és tetteit, amelyeket sokkal természetesebbnek talált a fiatal hölgyekre parancsolt illedelmességnél. A cimborák egyhangúlag imádták Jo-t, viszont egyikük sem szeretett bele, míg nagyon kevesen úszhattak meg, hogy ne küldjenek legalább egy-két érzelmes sóhajt Amy felé. És ha már az érzelmeknél tartunk, mi sem természetesebb, mint hogy innen áttérjünk a „Galambdúcra”.

Így hívták a-kis barna házat, amelyben Mr. Brooke teremtett első otthont Megnek. Laurie keresztelte el így, mondván, hogy nagyon alkalmas név a gyengéd szerelmeseknek, akik „úgy turbékolnak és enyelegnek, mint két galamb az ágon.”

Parányi házikó volt, mögötte kicsi kert, előtte akkorka pázsit, mint egy zsebkendő. Ide tervezett Meg szökőkutat, élő sövényt, színpompás virágtengert, bár a szökőkutat egyelőre egy viharvert urna képviselte, amely igen emlékeztetett egy rozzant mosogatódézsára; az élő sövényt fiatal vörösfenyők jelentették, amelyek még nem döntötték el, hogy éljenek-e vagy haljanak, míg a virágtengerre csak utalt a szárak erdeje, mutatva, hova vetettek magot. Ám odabent minden bűbájos volt, és a boldog ara padlástól pincéig nem talált hibát. A hall persze olyan keskeny volt, hogy örülhettek, amiért nincsen zongorájuk, mert azt be nem hozhatták volna egyben; az ebédlőben épp csak megfért hat ember; a pincelépcsőt mintha egyenesen arra építették volna, hogy a szolgálók és a porcelánszerviz egymással versengve hulljanak alá a szeneskandliba. Ám e csekély hiányosságokat leszámítva az ember fölöttébb elégedett lehetett a józanul és jó ízléssel összeválogatott berendezéssel. Nem voltak márványlapos asztalok, földig érő tükrök, csipkefüggönyök az egyszerűen bebútorozott, kicsi szalonban, volt viszont rengeteg könyv, egy-két értékes kép, a zárt erkélyen virágállvány, és a barátok sok szép ajándéka, amelyeket még szebbé tett a szeretet, amely adta őket.

Nem hinném, hogy Laurie pároszi márványból faragott Psychéje bármit veszített volna a szépségéből azért, mert John szerelte fel a konzolt, amelyen állt; hogy bármelyik kárpitos kecsesebben tudta volna redőzni az egyszerű muszlinfüggönyt, mint Amy művészkeze; vagy hogy bármely faliszekrénybe több jókívánság, kedves szó, derűs remény került volna, mint abba, ahova Jo és az anyja berakosgatta Meg néhány ládáját, kalapdobozát, táskáját; arra pedig mérget vennék, hogy a vadonatúj konyha *sose* lehetett volna ilyen takaros és barátságos, ha nem Hannah rendezi át tucatszor a serpenyőket és lábasokat, majd pedig nem ő készíti elő a tüzet, hogy „Brooke asszonyságnak” már csak be kelljen gyújtania. Azt is kétlem, hogy volt valaha fiatalasszony, aki a portörlők, edényfogók és tasakok ily gazdagságával kezdte az életét, mert Beth annyit varrt, hogy abból ezüstlakodalomig futotta, és csak az esküvői porcelánhoz háromféle törlőruhát tervezett.

Azok, akik pénzért csináltatják az ilyesmit, sose tudják, mit veszítenek, mert a legszürkébb munka is megszépül a szerető kezektől. Meg kis fészkében gyengéd figyelmességről és előrelátó szeretetről beszélt minden, a konyhai mángorlótól a szalon asztalán álló ezüstvázáig.

Micsoda öröm volt a tervezgetés, milyen ünnep a vásárlás! Milyen mulatságos melléfogásokat követtek el, és mekkorákat kacagtak Laurie bolond szerzeményein! A tréfakedvelő fiatalúr, noha majdnem túl volt már az egyetemen, sokban megmaradt fiúnak. Legfrissebb passziója az volt, hogy hetenkénti látogatásai alkalmával rendszeresen hozott valami új, ötletes és leleményes eszközt a leendő háziasszonynak. Most egy csomag szenzációs ruhacsipeszt, majd egy csodálatos szerecsendió-ráspolyt, amely az első reszelésnél szétesett; olyan késtisztítót, amely bekoszolta az összes pengét; seprűt, amely akkurátusan eltávolította a bolyhokat a szőnyegről, és rajta hagyta a piszkot; kevés dörgölést igénylő szappant, amely leszedte a szappanozó kezéről a bőrt; tökéletes ragasztót, amely semmihez sem ragadt, kivéve a lóvá tett vásárló kezét; és változatos bádogneműket játékperselytől egy csodálatos forralóig, amely a saját gőzében lett volna hivatva elmosni a tárgyakat, bírva minden esélyével annak, hogy menet közben felrobban.

Meg hasztalanul könyörgött neki, hogy hagyja abba. John kinevette, Jo csúfolta, ám Laurie-nak az volt a mániája, hogy támogatni kell a jenki leleményességet, és ezzel az ajándékozgatással egyszerre tett szívességet barátainak és a kisiparnak, így minden hétre jutott egy új kergeség.

Végül mindennel elkészültek, odáig, hogy Amy szétrakta a szobákban a berendezéssel harmonizáló színű szappanokat, míg Beth megterítette az asztalt az első étkezéshez.

– Elégedett vagy? Elég otthonosnak látszik? Úgy érzed, hogy boldog leszel itt? – kérdezte Mrs. March, miközben ő és lánya kart karba öltve bejárták az új királyságot. Ebben a pillanatban még a szokottnál is közelebb érezték magukat egymáshoz.

– Igen, anya, tökéletesen elégedett vagyok, hála neked és mindenkinek, és *olyan* boldog vagyok, hogy nem is tudok beszélni róla! – válaszolta Meg olyan pillantással, amely többet mondott minden szónál.

– Az lenne az igazi, ha volna egy-két szolgálója – lépett ki Amy a szalonból, ahol azt próbálta eldönteni, a stelázsin vagy a kandalló párkányán mutat-e jobban a bronz Mercurius.

– Ezt is megbeszéltük anyával, és úgy döntöttem, hogy kezdetben az ő példáját követem. Oly kevés dolgom lesz, hogy amíg Lotty besegít, meg elszalad ezért-azért, a fennmaradó munka éppen megkímél a honvágytól vagy az ellustulástól – felelte Margaret nyugodtan.

– Sallie Moffatnak négy van – kezdte Amy.

– Ha Megnek négy lenne, be se férnének a házba, úgyhogy gazduramnak és a gazdasszonynak a füvön kellene sátoroznia – vágott közbe Jo, aki nagy kék köténben a végső csiszolatot adta meg a kilincseknek.

– Sallie nem egy szegény ember felesége, előkelő házat visz, amihez hozzátartozik a sok szobalány. Meg és John szerényen kezdik, de úgy érzem, a kis kunyhóban is lesz annyi boldogság, mint a palotában. Óriási hibát követnek el a Meg-hez hasonló lányok, amikor megengedik maguknak, hogy semmit se csináljanak az öltözködésen, a parancsolgatáson és a pletykálkodáson kívül. Mikor én mentem férjhez, szinte vártam, hogy az új ruháim elkopjanak vagy elszakadjanak, és megjavíthassam őket, mert tiszta szívemből untam már a madeirát és az azsúrozást.

– Miért nem főzőcskéztél, ahogy Sallie csinálja szórakozásból, mint ő mondja? – érdeklődött Meg. – Habár sose sül ki belőle semmi jó, és a cselédek kinevetik.

– Egy idő után azt tettem, de nem „főzőcskéztem”, hanem beálltam Hannah-hoz megtanulni, mit hogyan kell tenni, hogy az én cselédeimnek *ne* kelljen kinevetniük. Akkor játékból csináltam; ám eljött az idő, amikor őszintén hálás lehettem, amiért nemcsak az akaratom, de a képességem is megvan hozzá, hogy egészséges étkeket főzzek a kislányaimnak, és segíthessek magamon, miután nem engedhetem meg magamnak a fizetett segítséget. Ti az ellenkező végén kezditek, édes Meg; ám a most elsajátított leckéknek akkor is hasznát veszed, ha John módosabb ember lesz, mert a legfényesebb ház asszonyának is tudnia kell, melyik munkát miként kell elvégezni, ha azt óhajtja, hogy jól és becsülettel szolgálják.

– Igen, anya, ebben bizonyos vagyok! – mondta Meg, tiszteletteljesen hallgatva a kisded leckét, mert most az asszonyok legkülönbike oktatta a háztartás széles körű tudományára. – Tudod, hogy ezt a szobát szeretem a legjobban az egész babaházban? – tette hozzá egy perccel később, mikor fölmentek az emeletre, és benéztek a vászonneműs kamrába.

Odabent Beth rakosgatta a hófehér vásznakat a polcokra, és örvendezett a bőségen. Mindhárman elnevették magukat Meg szavain, mert nem lehetett nem nevetni ezen a kamrán. March néni, aki leszögezte, hogy Meg egy centet sem kap a pénzéből, ha feleségül megy „ahhoz a Brooke-hoz”, ugyancsak kínos helyzetbe került, mikor az idő lehűtötte a haragját, és ő immár bánta, amit fogadott. A szavát ugyan állta, ám rengeteget törte a fejét, hogy miként kerülhetné meg, és végül rátalált a kielégítő megoldásra. Megbeszélte Mrs. Carrol-lal, Florence mamájával, hogy vásároljon, varrasson meg és monogramoztasson egy derekas adag vásznat, majd küldesse át Marchékhoz, mint az *ő* ajándékát, amely kérésnek Mrs. Carrol híven eleget is tett. Ám a titok kiszivárgott, és a család roppantul élvezte, mert March néni továbbra is igyekezett kőszívűnek látszani, és kötötte magát, hogy ő bizony nem ad mást, csupán az ómódi gyöngysort, amelyet réges-rég megígért az elsőként férjhez menő March-leányzónak.

– Örülök, hogy ilyen háziasszonyi ízlésed van! Volt egy barátnőm, aki hat abrosszal indult a házasságba, viszont kézmosó csészékkel teríttetett, ha vendégei voltak, és ez tökéletesen boldoggá tette. – Mrs. March igazi asszonyos elismeréssel megveregette a finom damasztabroszokat.

– Nekem egyetlen kézmosó csészém sincsen, viszont ez a stafírung életem végéig kitart, mint Hannah mondta. – Meg roppant elégedettnek látszott, amire meg is volt az oka.

– Jön Laurie! – kiáltott fel a földszintről Jo. Erre mindenki lesietett, mert az ő csendes életükben fontos eseménynek számítottak a hetenkénti látogatások.

Egy lobogó köpenyű, széles vállú, magas fiatalember, aki köcsögkalapot viselt rövidre nyírott fején, hosszú léptekkel végigcsörtetett az úton, átlépte az alacsony sövényt, nem bajlódva kapunyitással, és karjait kitárva sietett Mrs. Marchhoz:

– Itt vagyok, anyámasszony! – kiáltotta harsányan. – Igen, minden rendben!

Az utolsó szavak Mrs. March tekintetére válaszoltak. Kedves, kérdő tekintet volt, amire a szép szempár olyan őszinte választ adott, hogy ezzel a kis szertartás be is fejeződött, a szokott anyás csókkal.

– Mrs. John Brooke-nak! A mester gratulál, és bókjait küldi általam! Szervusz, Beth! Minő üdítő látvány vagy, Jo! Amy, te olyan jóképű kezdesz lenni, hogy az már sok egyetlen hölgynek.

Beszéd közben átadott egy barna papírzacskót Megnek, megrángatta Beth hajszalagját, tüntetően rámeredt Jo nagy kötényére, mímelt aléldozásba esett Amytől, majd mindenkivel kezet rázott, majd mindenki egyszerre kezdett el beszélni.

– Hol van John? – aggodalmaskodott Meg.

– Beugrott a holnapi engedélyért, nagysám.

– Ki nyerte az utolsó mérkőzést, Teddy? – kérdezte Jo, aki tizenkilenc évének dacára konok érdeklődést tanúsított a férfias sportok iránt.

– Természetesen mi! Sajnálhatod, hogy nem voltál ott.

– Hogy van a bájos Randal kisasszony? – kérdezte sokat sejtető mosollyal Amy.

– Kegyetlenebb, mint valaha; nem látod, hogy elepedek? – Rácsapott széles mellkasára, amely csak úgy döngött, aztán melodrámába illőt sóhajtott.

– Mi a legújabb tréfa? Meg, bontsd ki, hadd lássuk! – kérte Beth, kíváncsian nézegetve a göcsörtös csomagot.

– Hasznos dolog itthonra, tűz vagy tolvajok esetére – közölte Laurie, midőn a lányok hahotázása közepette előtűnt egy kereplő.

– Ha nincs itthon John, és netán megijednél valamitől, csak forgasd meg az emeleti ablakban, Mrs. Meg, és egy szempillantás alatt felveri a szomszédságot! Csinos, nem? – És bemutatót tartott a kereplő képességeiből, amitől a hallgatóságnak be kellett fognia a fülét.

– Ti aztán tudjátok, mi a hála! És ha már a hálánál tartunk, köszönhetitek Hannah-nak, hogy megmentette az esküvői tortátokat a romlástól! Mikor erre jöttem, éppen vitték be a házatokba, és ha Hannah nem védelmezi meg férfiasan, csippentettem volna belőle, mert feltűnően ínycsiklandónak látszott!

– Te sose nősz fel, Laurie? – kérdezte Meg nagyasszonyos hangon.

– Nagysám, én igyekszem megtenni, ami tőlem telik, de őszinte fájdalmamra már nemigen lehetek magasabb, mert hat láb a legtöbb, amit a férfiemberek egyáltalán elérhetnek ezekben a korcs időkben – felelte a fiatalúr, akinek a feje hozzávetőleg egy szintben volt az apró csillárral. – Gondolom, káromlás lenne bármit is enni ebben a tipp-topp üdvlakban, tehát mivel farkaséhes vagyok, törvénykezési szünetet javasolok – tette hozzá sietve.

– Anya és én megvárjuk Johnt, mert még el kell rendeznünk néhány dolgot. – Meg nagy sebbel-lobbal kiment.

– Beth és én átmegyünk Kitty Bryanthez, hogy hozzunk még virágokat holnapra – tette hozzá Amy. Egy festői kalapot próbálgatott festői fürtjeire, és legalább annyira élvezte a hatást, mint mindenki.

– Gyere már, Jo, ne hagyd cserben embertársadat! Annyira ki vagyok merülve, hogy nem juthatok haza segítség nélkül. Le ne vedd a kötényedet; szembeötlően jól áll! – könyörgött Laurie. Jo eltüntette az egyik jókora zsebben az ijesztésre való ajándékot, majd a karját nyújtotta az ifjúnak, hogy támogassa vánszorgó lépteit.

– Teddy, komolyan akarok beszélni veled a holnapi napról – szólalt meg Jo, miközben hosszú lépésekkel rótták az utat.

– Meg kell ígérned, hogy jó leszel, nem fogsz rosszalkodni, nem rontod el a munkánkat.

– Nem rosszalkodom.

– És ne mondj vicces dolgokat, amikor komolynak kell lennünk.

– Sose mondok, ilyeneket te szoktál csinálni.

– És esdekelve kérlek, ne bámulj rám szertartás közben, mert akkor biztosan elnevetem magamat.

– Nem is fogsz látni! Úgy fogsz zokogni, hogy a könnyek köde eltakarja előled a kilátást!

– Sose zokogok, csak ha nagy bánat ér.

– Ha például egyetemre mennek a cimborák, hm? – és Laurie cinkosan nevetett.

– Ne dicsekedj! Csak nyöszörögtem egy kicsit, hogy ne lógjak ki a lányok közül!

– Természetesen. Mondd csak, Jo, milyen hangulatban van nagyapa ezen a héten? Kellően jóságos?

– Nagyon. Miért, már megint belemásztál a lekvárba, és tudni szeretnéd, hogyan fogadja? – kérdezte Jo meglehetősen éles hangon.

– De Jo, gondolod, hogy a szemébe néznék anyádnak, és azt merném mondani, „minden rendben”, ha nem lenne így? – Laurie-nak még a lába is a földbe gyökerezett a felháborodástól.

– Nem, azt nem gondolom.

– Hát akkor ne gyanakodj! Csak egy kis pénzt akarok. – Laurie, akit lecsillapított a lány barátságos hangja, ismét elindult.

– Sokat költesz, Teddy.

– Az ég áldjon meg, nem *én* költök sokat; a pénz maga költi el magát, mire odanézek, híre-pora sincs.

– Amilyen nagylelkű és jószívű vagy, egyetlen kölcsönkérőnek sem tudsz nemet mondani. Hallottunk ám Henshaw-ról, és arról, amit érte tettél. Ha mindig így költenéd a pénzt, senki se hibáztatna érte – mondta Jo szeretettel.

– Á, Henshaw elefántot csinált a bolhából. Azt te se hagynád, hogy az a szegény ördög, aki tucatnyi magunkfajta lajhárral felér, halálra dolgozza magát, mert senki sem segít neki?

– Persze hogy nem; de azt már nem értem, minek neked tizenhét mellény, megszámlálhatatlan nyakkendő, és egy új kalap minden alkalomra, amikor hazajössz. Azt hittem, túlestél a piperkőc korszakodon, de hol itt, hol ott mindegyre felüti a fejét. És pont most, mikor olyan ocsmány a divat! Torzsára nyírott fej, kényszerzubbony, narancsszín kesztyű, és otromba, szegletes orrú bakancs! Nem szólnék semmit, ha olcsóból ki lehetne hozni ezt a rondaságot, de ugyanolyan sokba kerül, mint a többi, és ráadásul semmi örömem benne!

Laurie hátravetette a fejét, és olyan jóízűen hahotázott ezen a támadáson, hogy a köcsögkalap leesett, és Jo rátaposott. Ám Laurie ezt a sértő viselkedést is arra használta, hogy hosszasan értekezzék a pongyola öltözet előnyeiről, miközben zsebre gyűrte a bántalmazott fejfedőt.

– Tanúsíts emberséget, és hagyd abba a prédikációt! Van benne részem egész héten; itthon jól szeretném érezni magamat. Holnap kicsinosítom magamat, nem számít, mibe kerül, hogy a barátaim örülhessenek.

– Békén hagynálak, *ha* legalább a hajadat megnövesztenéd! Nincsenek arisztokratikus hajlamaim, de nem óhajtok olyasvalakivel mutatkozni, aki úgy fest, mint egy fiatal díjbirkózó! – közölte Jo szigorúan.

– Ez a szerény frizura elősegíti a tanulmányokat, azért viseljük! – vágott vissza Laurie, akit bizonyosan nem lehetett hiúsággal vádolni, ha önként feláldozta fürtjeinek gyönyörű erdejét a negyedhüvelykes borostáért.

– Erről jut eszembe, Jo, azt hiszem, a kis Parker tényleg odáig van Amyért. Folyton róla beszél, verseket ír, és a leggyanúsabb modorban mereng. Ugye jobb, ha csirájában elfojtja születő szenvedélyét? – folytatta percnyi csönd után, az idősebb fiútestvér bizalmas hangján.

– De mennyire jobb! Egyelőre évekig nem akarunk még egy esküvőt a családban. Az ég szerelmére, hát mit képzelnek ezek a gyerekek? – Olyan megbotránkozottnak látszott, mintha Amy és a kis Parker még nem töltötte volna be a tízet.

– A mai fiatalok gyorsan nőnek. Nem tudom, mire jutunk így, nagysám. Te is gyermek vagy még, Jo, mégis te leszel a következő, mi meg majd sírhatunk! – Laurie a fejét csóválta az idők hanyatlásán.

– Ne riadozz, én nem vagyok simulékony fajta. Senkinek se fogok kelleni, ami nagy szerencse, mert minden családban szükség van egy vénlányra.

– Arra nincs esélyed – jegyezte meg Laurie egy lapos pillantás kíséretében, és napbarnított arca kissé elpirult. – Te csak titkolod a jellemed szelíd oldalát, és ha valaki véletlenül észreveszi, sőt még ki is mutatja, hogy tetszik neki, azt leöntöd jeges vízzel, mint Mrs. Gummidge a széptevőjét, és olyan tüskéket növesztesz, hogy senki se mer rád nézni, vagy hozzád érni.

– Nem szeretem az ilyesmit! Túl sok dolgom van, hogy sületlenségekkel foglalkozzam, és szerintem borzasztó így szétszakítani családokat! Most pedig ne beszélj többet erről. Meg esküvője annyira összezavart mindenkit, hogy másról se tudunk beszélni, mint udvarlókról és más effajta badarságokról. Mivel pedig nem akarok mérgelődni, változtassunk témát! – Jo nagyon úgy festett, mint aki képes lenne hideg vízzel locsolkodni a legcsekélyebb provokációra.

Bármit érzett is Laurie, kiadta magából egy hosszú füttyentéssel és a félelmetes jóslattal:

– Jól jegyezd meg, Jo, te leszel a következő!

II. FEJEZET

Az első esküvő

Üdén és ragyogón ébredtek a tornácon a júniusi rózsák, és mint a jó kicsi szomszédok, úgy örvendeztek a felhőtlen égnek azon a reggelen. Pozsgás arcuk egészen elpirult az izgalomtól, miközben a szélben hintázva, sugdolózva tárgyalták, hogy mit láttak; mert néhányan beleselkedtek az ebédlő ablakán, ahol ünnepre terítettek; néhányan felkapaszkodtak az emeletig, ott bólogattak és mosolyogtak a menyasszonyt öltöztető nővérekre, mások azoknak integettek, akik különböző megbízásokkal jöttek-mentek a kertben, a tornácon meg a hallban, és minden rózsa, a legbíborabb kehelytől a leghalványabb kicsi bimbóig, szépséggel és illattal áldozott a kedves úrnőnek, aki oly sokáig szerette és ápolgatta őket.

Ő maga is virágszálra hasonlított, mert minden, ami szívében-lelkében a legjobb volt, arca rózsáiban látszott szirmot bontani azon a reggelen, és olyan bájjal ruházta fel, ami szebb a szépnél. Nem akart sem csipkét, sem selymet, se narancsvirágokat.

– Ma önmagam akarok lenni, és nem kérek a cicomából – mondta. – Nincs szükségem divatos esküvőre; csak azok legyenek itt, akiket szeretek; ők pedig annak lássanak, aki vagyok.

Így tehát maga készítette esküvői ruháját, és belevarrta egy leányszív összes gyengéd reményét és ártatlan ábrándját. Húgai befonták, majd feltűzték a haját, és nem volt más ékessége a gyöngyvirágokon kívül, amelyet az „ő Johnja” legjobban szeretett minden virágok között.

– Pont olyan vagy, mint a mi kedves Megünk, csak még sokkal édesebb és bájosabb, úgyhogy össze is ölelgetnélek, ha nem félnék attól, hogy meggyűrődik a ruhád! – kiáltotta Amy, és szeretettel nézte nővérét, miután mindennel elkészültek.

– Akkor elégedett vagyok. Egyébként szépen kérlek, ölelgessetek csak, és csókoljatok meg, sose törődjetek a ruhámmal; sok ilyen gyűrődést össze akarok gyűjteni ma! – Kitárta karjait húgainak, akik könnyek között nevetve borultak a nyakába, mert érezték, hogy az új kötelék sose fogja megváltoztatni a régit.

– Most megkötöm John nyakkendőjét, aztán beülök apához a dolgozószobába egy kicsit. – Leszaladt a földszintre, elvégezte ezeket az apró szertartásokat, majd pedig csatlakozott anyjához, és követte minden lépését, mert tudta, hogy titkos szomorúságot takar a mosoly, hiszen az első madár most repül ki a fészekből.

Miközben a három fiatalabb testvér elvégzi az utolsó simításokat egyszerű öltözékén, talán ki kellene használnunk az alkalmat, hogy elmondjuk, miben változtak három év alatt, végtére is most mutatják a legszebb arcukat.

Jo szögletei feltűnően lecsiszolódtak; mozgása, ha nem is lett kecses, jóval könnyedebb. Megnőtt haját vastag varkocsba fonja, ami jobban is áll magas alakjához, kicsi fejéhez, mint a kurta fürtök. Barna arca kipirult, szeme lágyan csillog, villás nyelve ma csak mézet harmatoz.

Beth lefogyott, megsápadt, és ma még a szokottnál is csendesebb; gyönyörű, szelíd, nagy szemében nyoma sincs bánatnak, másoknak mégis összeszorul a szíve a nézésétől. A szenvedés emléke borítja a tragikus türelem szívfájdító árnyékát a fiatal arcra, holott Beth ritkán panaszkodik, annál többet emlegeti reménykedve, hogy „nemsokára jobban lesz”.

Amyt joggal tekintik a család virágszálának, mert tizenhat éves létére olyan a viselkedése és a fellépése, akár egy érett asszonynak. Nem gyönyörű, de megvan benne az a szavakba foglalhatatlan igézet, aminek báj a neve. Ezt, ami arca vonásaiban, keze formájában és mozgásában, ruhája suhogásában, hajának esésében villódzik öntudatlanul, mégis harmonikusan, sokan ugyanolyan vonzónak találják, mint a szépséget. Amynek továbbra is bánatot okoz az orra, amely *sose* lesz görög vágású, továbbá a szája, amely túl széles, és az álla, amely túl határozott. Épp ezek a kétségbeejtő vonások tették jellegzetessé az arcát, ám ezt ő nem láthatta, ezért csodásan fehér bőrében, tiszta kék szemében keresett vigasztalást, no meg a fürtjeiben, amelyek dúsabbak és aranylóbbak, mint valaha.

Mind a hárman vékony, ezüstszürke ruhát viseltek (a legjobb nyári toalettjüket), mellükre, hajukba piros rózsákat tűztek, és pontosan annak látszottak, akik voltak: üde arcú, vidám szívű lányoknak, akik percnyi pihenőt tartanak a szorgoskodásban, amíg vágyakozó szemmel elolvassák az asszonyiság regényének legbűvösebb fejezetét.

Mellőzték a szertartásoskodást, minden olyan természetes és otthonos volt, amennyire lehetett. March néni megbotránkozására maga a menyasszony futott az érkező elé, hogy bevezesse a házba; bent a vőlegény épp egy lehullott virágfüzért erősített vissza a helyére, míg a lelkész tisztét ellátó örömapa nagy komolyan baktatott fölfelé a lépcsőn, hóna alatt egy-egy borospalackkal.

– Szép kis vircsaft, szavamra! – kiáltotta az öreg hölgy. Elfoglalta a legparádésabb fotelt, és nagy surrogással elrendezte levendulalila moaré szoknyájának ráncait. – Gyermekem, neked csak az utolsó percben lenne szabad mutatkoznod!

– Nem vagyok én látványosság, néni, és ide senki se azért jön, hogy megbámuljon, megbíráljon, vagy kiszámolja, mennyibe került az ebéd. Túlságosan boldog vagyok, hogy azzal törődjem, ki mit mond vagy gondol, és az esküvőm olyan lesz, amilyennek én akarom. John, szívem, itt a kalapácsod! – azzal elsietett, hogy segítsen „annak az embernek” az alkalomhoz a legkevésbé sem illő tevékenységében.

Mr. Brooke annyit se mondott, hogy „köszönöm”, de mikor lehajolt a mérsékelten regényes szerszámért, olyan pillantással csókolta meg kis menyasszonyát a kétszárnyú ajtó mögött, hogy March néninek elő kellett rántania a zsebkendőjét, mert szúrós vén szeme hirtelen bepárásodott.

Átmeneti fejetlenséghez vezetett egy sikollyal kísért csattanás, amelyet Laurie kacaja és kevéssé ildomos kiáltása követett:

– Jupiter Ammon! Jo már megint felborította a tortát! – Alighogy elcsitultak a kedélyek, megérkezett a rokonok hada, és „bejött a mulatság”, ahogy Beth fogalmazott kicsi korában.

– Közelembe ne engedd azt az ifjú óriást! Idegesítőbb, mint a szúnyogok! – súgta az öreg hölgy Amynek, mikor már benépesültek a szobák, és Laurie feje kifeketéllett a vendégseregből.

– Megígérte, hogy ma nagyon jó lesz, és tökéletesen előkelő *tud* lenni, ha akar – folytatta Amy, majd elsuhant, hogy figyelmeztesse Herkulest a sárkányra, aminek következtében Laurie olyan bálványozó imádattal rajongta körül az öreg hölgyet, hogy March néni majdnem zavarba jött.

Nem volt nászmenet, hirtelen mégis csend támadt a szobában, amikor Mr. March és az ifjú pár elfoglalta helyét a zöld lombbal befont boltív alatt. Anya és a nővérek egészen közel húzódtak hozzájuk, mintha nem akarnák adni Meget; az apai hang többször elcsuklott, amitől a szertartás még szebb és ünnepélyesebb lett; a vőlegény keze feltűnően remegett, és nem lehetett hallani a válaszait; ám Meg bátran belenézett a férje szemébe, és olyan gyengéd bizakodással mondta ki az igent, hogy anyjának szíve szárnyra kelt, March néni pedig hangosan szipogott.

Jo *nem* sírt, bár egyszer igen közel járt hozzá; kizárólag az tartotta vissza, hogy érezte magán Laurie vásott fekete szemét, amely a derű és a megilletődés mulatságos keverékével szegeződött rá. Beth elrejtette az arcát az anyja válla mögé, ám Amy úgy állt ott, mint egy kecses szobor, akinek fehér homlokát és a hajába tűzött virágot a lehető legelőnyösebben juttatta érvényre egy napsugár.

Attól félek, nem volt egészen előírásszerű, hogy Meg, mihelyt annak rendje-módja szerint férjhez adták, elrikkantotta magát: – Az első csók édesanyáé! – A következő tizenöt percben jobban hasonlított rózsához, mint valaha, mert a legnagyobb mértékben élt a kiváltságával mindenki, Mr. Laurence-tól a félelmetes és csodálatos főkötővel ékes, öreg Hannah-ig, aki a hallban borult Meg nyakába, és azt zokogta nevetve:

– Az Isten megálgya, angyalom, ezer miljomszor! A tortájának semmi baja, és minden gyönyörű!

Ezután mindenki felderült, és mondott valami káprázatosan szellemeset, vagy legalábbis megpróbálta, ami ugyanúgy megfelelt a célnak, mert könnyen száll a nevetés, ha ujjong a szív. Az ajándékokat nem állították ki, mert azok már odaát voltak a kis házban, és nem volt rafinált lakoma, csak egy kiadós villásreggeli tortával és virágdíszes gyümölcstálakkal. Mr. Laurence és March néni vállat vonva összemosolygott, mikor a három Hébé nem hordott körbe más nektárt, mint vizet, kávét és limonádét. Senki sem szólt semmit, habár Laurie, aki ragaszkodott hozzá, hogy ő szolgálja ki az új asszonyt, ugyancsak zavart képpel tartotta a kezében az ezüsttálcát.

– Netán Jo törte össze véletlenül a palackokat? – súgta Meg-nek. – Mert úgy rémlik, hogy reggel mintha még láttam volna néhányat.

– Nem, nagyapád volt olyan drága, hogy a legfinomabb borait ajánlotta fel, és March néni is küldött néhányat, de apa félretett egy keveset Bethnek, a többit pedig elküldte az Invalidusokhoz. Ismered a véleményét, hogy egyedül a beteg ihat bort, anya pedig azt hangoztatja, hogy ebben a házban se ő, se a lányai nem fognak borral kínálni egyetlen fiatalembert sem.

Meg komolyan beszélt, és azt várta, hogy Laurie összevonja a szemöldökét, vagy kacag, ám az egyiket sem tette. Gyors pillantást vetett a fiatalasszonyra, majd felkiáltott a maga könnyen lelkesülő módján:

– Ez tetszik! Amennyi kártételét láttam a bornak, csak azt bánom, hogy más nők nem gondolkoznak így!

– Remélem, nem a tapasztalat tesz bölccsé? – firtatta Meg kissé aggodalmasan.

– Nem, és erre szavamat adom! Ne légy túl nagy véleménnyel rólam, a bor nem tartozik ama dolgok közé, amelyek kísértésbe hoznak. Olyan helyen nőttem fel, ahol olyan közönséges, akár a víz, és majdnem ugyanolyan ártalmatlan, ennélfogva nem érdekel. Bár ha egy csinos lány kínálja, annak nem lehet nemet mondani.

– Te azonban azt fogod tenni, ha nem a magad érdekében, akkor másokért. Ígérd meg ezt nekem, Laurie; hadd legyen még egy okom, hogy ezt nevezhessem életem legboldogabb napjának.

Ettől a nagyon komoly hangon előadott, váratlan kéréstől Laurie habozott egy csöppet, mert a gúnyt sokszor nehezebb elviselni, mint az önmegtagadást. Meg tudta, hogy ha a fiatalember szavát adja, akkor azt állni fogja minden körülmények között. Érezte a saját hatalmát, és úgy használta, ahogyan csak egy nő teheti a barátja érdekében. Nem szólt, csak nézte Laurie-t mosolyogva, és ez a boldogságtól ékesszóló mosoly azt üzente: „Tőlem ma senki sem tagadhat meg semmit!” Laurie bizonyosan nem tagadhatta meg. Ő is elmosolyodott, kezet adott az új asszonynak, és azt mondta tiszta szívből:

– Megígérem, Mrs. Brooke!

– Nagyon, de nagyon köszönöm!

– Én pedig iszom az elhatározásodra, Teddy! – rikkantotta Jo elismerő mosollyal, és megkeresztelte barátját a nagy ívben lóbált poharából kilöttyenő limonádéval.

Így hát az áldomás megtörtént, az ígéret megtétetett, és híven be is tartatott számos kísértés ellenében, mert a lányok ösztönös bölcsességgel egy boldog pillanatot választottak ki arra, hogy szolgálatot tegyenek a barátjuknak, amiért Laurie élete végéig hálás volt nekik.

Ebéd után a vendégek kettesével-hármasával andalogtak a házban és a kertben, élvezve kint és bent a napsütést. Meg és John történetesen egymás mellett állt a pázsiton, amikor Laurie egy ihletett ötlettel feltette a koronát e kevéssé divatos esküvőre.

– A házasemberek fogjanak kezet, táncolják körbe az új férjet meg a feleségét, miközben mi, agglegények és aggszüzek párosával ropjuk a körön kívül! – rikkantotta, és Amyvel már végig is galoppoztak a kerti ösvényen, olyan ragályos tűzzel és ügyességgel, hogy a többiek zúgolódás nélkül követték példájukat. Mr. és Mrs. March kezdte, Carrol nénivel és bácsival, de gyorsan beálltak melléjük mások is. Még Sallie Moffat is a karjára dobta egy pillanatnyi tétovázás után az uszályát, és magával ragadta a körbe Nedet. De Mr. Laurence és March néni jelentette a fénypontot, mert mikor a méltóságteljes öregúr odasasszézott a vén dámához, ő csak úgy a hóna alá csapta a botját, és már ugrott is, hogy körültáncolhassa az új házasokat, miközben az ifjúság úgy csapongott a kertben, akár a lepkék egy nyári napon.

Akkor fejezték csak be a rögtönzött bált, mikor elfogyott a szuflájuk. Aztán kezdtek is elszállingózni az emberek.

– Angyalom, tiszta szívemből kívánok neked minden jót, bár azt gondolom, meg fogod bánni – mondta March néni Megnek, majd hozzátette, az új férjnek címezve, aki a fogatjához vezette: – Kincset kapott, fiatalember! Aztán rászolgáljon!

– Hát Ned, egy örökkévalóság óta nem voltam ilyen szép esküvőn, csak azt nem értem, hogy lehet ez, amikor nem volt benne egy szemernyi elegancia – jegyezte meg Sallie Moffat a férjének a hintóban.

– Laurie, fiam, ha valaha kedved támad ilyesmihez, valamelyik kislányt kérd meg, hogy segítsen, és akkor már semmi sem fog hiányozni a boldogságomhoz – helyezkedett el a karosszékében Mr. Laurence, hogy kipihenje a délelőtti izgalmakat.

– Mindent el fogok követni, hogy a kedvében járjak, uram – felelte szokatlanul kötelességtudóan Laurie, miközben óvatosan eltávolította a csokrocskát, amelyet Jo tűzött a gomblyukába.

A kis ház nem volt messze, és ez lett Meg egyetlen nászutazása, a csendes séta, amit megtett a férjével a régi otthontól az újhoz. Mikor lejött az emeletről, és egészen úgy festett galambszürke kosztümjében, fehérszalagos szalmakalapjával, mint egy csinos kvéker asszony, mindannyian összecsődültek, és úgy búcsúztak tőle, mintha a világot akarná körbehajózni.

– Édesanya, drága, úgy ne érezd már, hogy elszakadok tőled, vagy kevésbé szeretlek azért, mert Johnt annyira szeretem. – Könnyben úszott a szeme, mikor egy pillanatra hozzásimult az anyjához. – Mindennap eljövök, apa, és elvárom, hogy fenntartsátok a régi helyemet a szívetekben, akkor is, ha férjhez mentem. Beth úgyis sokat lesz nálam, és a többiek is beugranak, hogy kinevessenek, mikor megvívok a háztartással. Köszönöm ezt a boldog esküvőt. Isten áldjon benneteket, Isten áldjon!

Szeretettel, reménykedve, gyöngéd büszkeséggel nézték, hogyan megy, kezét a férje karjába öltve, másik karján egy nyaláb virággal, boldog arcán júniusi ragyogással. Így kezdődött Meg asszonyi élete.

III. FEJEZET

Próbálkozások a művészettel

Az ember, főleg a nagyravágyó fiatal ember nehezen tudja megkülönböztetni a tehetséget a lángésztől. Amy most tanulta nagy jajjal-bajjal ezt a különbséget, mert a fiatalság vakmerőségével ihletnek nézve a lelkesedést, kipróbált minden műfajt. A sártortákat hosszú időre félretéve hatalmas hévvel belevetette magát a tusrajzokba, amelyekhez a legvékonyabb tollat használta annyi ízléssel és ügyességgel, ami nemcsak széppé, de nyereségessé is tette finom művű alkotásait. Ám agyonfárasztott szeme miatt hamarosan meg kellett válnia a tolltól meg a tustól, hogy vakmerő kísérletezésbe fogjon a pirográfiával. Míg tartott ez a láz, a család retteghetett a tűzvésztől, mert a házat éjjel-nappal betöltötte a perzselt deszka szaga; a padlásról és a fészerből riasztó gyakorisággal gomolygott a füst, vörösen izzó tűzpiszkáló vasak hányódtak mindenfelé, és Hannah sose feküdt le úgy, hogy oda ne készítsen a szobája ajtajához a vacsorára hívó csengővel egyetemben egy rocska vizet. Raffaello merész vonású arca találtatott lenni a gyúródeszka fonákján, Bacchus pompázott egy söröshordó tetején, éneklő angyalka ékesítette a cukrosbödön fedelét, és egy ideig Romeo és Julia kettős arcképének vázlatai szolgáltatták a gyújtóst.

Tűztől olajig természetes az átmenet a megperzselt ujjaknak. Amy lankadatlan lobogással vetette rá magát a festészetre. Egy művész barátja megajándékozta kiselejtezett palettáival, ecsetjeivel, festékeivel, és Amy lelkesen pacsmagolta a tengeri és pásztori jeleneteket, amelyekhez foghatókat nem látni se szárazon, se vízen. Tehénnek szánt szörnyei díjat nyerhettek volna egy mezőgazdasági vásáron; hajóinak nyaktörő dőlésétől rosszul lett volna a legcserzettebb tengeri medve, ha korábban nem kap nevetőgörcsöt a hajóépítés és a vitorlázat összes ismert előírásának fölényes negligálásától. A műterem egyik sarkában a füstös fiúk és a sötét szemű Madonnák kétségtelenül Murillóra utaltak; az olajbarna ábrázatokon a rossz helyre kent halottsápadt stráf Rembrandtra, a bögyös dámák és a vízkóros kisdedek Rubensre; Turner is jelen volt a viharokban, ahol kéken zengett az ég, narancsszínben villámlott, bíbor fellegekből zuhogott a barna zápor, míg a kép közepén a paradicsomszínű paca lehetett a nap vagy egy bója, tengerész trikója vagy királyi palást, ahogy a nézőnek tetszett.

Következtek a szénrajzok; egymás mellett lógott az egész család, olyan sötét, fenyegető képpel, mintha most idézték volna meg őket a szenespincéből. Ceruzavázlatba szelídítve már jobbak voltak, mert csakugyan hasonlítottak magukra; Amy haja, Jo orra, Meg szája és Laurie szeme általános vélekedés szerint „csodálatos finomságúra” sikerült. Aztán jött a visszatérés az agyaghoz meg a gipszhez; Amy ismerőseinek sejtelmes öntvényei kísértettek a zugokban, vagy potyogtak le a szekrények polcairól a fejekre. A gyerekeket addig édesgette magához modellnek, amíg összefüggéstelen beszámolóik a művész talányos tevékenységéről egy ifjú emberevő óriásnő árnyékát vetették Amy kisasszonyra. Ezen irányú erőfeszítéseinek egy bosszantó baleset vetett véget, amely lelohasztotta lelkesedését. Miután egy ideje nem jutott modellhez, a saját csinos lábáról készített öntvényt. Egy napon a család riadalmára észveszejtő sivalkodás és dübörgés támadt; mikor a segítségére rohantak, ott találták a fészerben a vadul szökdécselő ifjú rajongót fél lábbal egy fazék gipszben, amely nem várt gyorsasággal keményedett meg. Hosszas fáradozással és némi kockázattal kifaragták a gipszből, de Jo annyira hahotázott ásás közben, hogy a kése túl mélyre szaladt, megvágta a szegény lábat, és így legalább egy művészi kísérletnek lett maradandó nyoma.

Ezek után Amy megnyugodott egy időre, amíg a hatalmába nem kerítette a természet utáni rajzolás őrülete. Egyfolytában a folyónál vagy erdőn-mezőn bolyongott, és sóhajtozott, hogy miért nincsenek romok, amelyeket rajzolhatna. Örökösen náthás volt, mert a nedves fűre ült, ha meg akart örökíteni egy kőből, egy fatönkből, egy gombából és egy törött ökörfarkkóróból komponált „bűbájt”, vagy egy „mennyei felhőgomolyt”, amely elkészülés után szakasztott úgy festett, mint egy lúdtollas dunnákból épített boglya. Feláldozta a bőrét, mert kánikulában csónakázott a folyón, hogy tanulmányozza a fényt és az árnyékot, és szerzett egy ráncot az orrára, mikor a „nézőpontokat” próbálgatta (vagy minek hívják azt a hunyorgásból és bandzsításból álló mutatványt).

Ha a lángelme „örök türelem”, ahogy Michelangelo állítja, akkor Amy kétségtelenül formálhatott némi jogot az isteni adományra, mert kitartott minden akadály, balsiker, rosszallás ellenére, és sziklaszilárdan hitte, hogy idővel képes lesz olyat alkotni, ami méltó a „magas művészet” nevére.

Közben tanult, dolgozott, és örült más dolgoknak is, mert szentül elhatározta, hogy még ha sohasem is lesz nagy művész, vonzó és tökéletes nővé csiszolja magát. Itt nagyobb sikereket aratott, mert ama boldog lények közé tartozott, akik ösztönösen tudnak tetszeni, barátokat szereznek mindenhol, és oly kecses könnyedséggel suhannak át az életen, hogy a kevésbé szerencsés emberek hajlamosak a sors kegyeltjeinek tekinteni őket. Mindenki kedvelte Amyt, mert adottsága volt a tapintathoz is. Megérezte, mi a tetszetős és az ildomos, mindenkor azt tette, ami a helyhez és időhöz illő, és annyira higgadt volt, hogy a nővérei azt mondogatták: „Ha Amy egy királyi udvarba kerülne, minden előzetes próba nélkül is pontosan tudná, mit csináljon.”

Egyik gyarlósága az volt, hogy szeretett volna bekerülni „a legjobb társaságba”, bár nem egészen tudta, hogy mi is ez a *legjobb*. A pénz, a rang, a divatos készségek igen nagy beccsel bírtak a szemében, kereste azoknak a társaságát, akik bírtak velük, gyakran összekeverve az igazat a hamissal, és csodálta azt, ami nem volt csodálatra méltó. Sose felejtette el, hogy előkelő családba született, pallérozta arisztokratikus ízlését és hajlamait, hogy ha majd eljön az idő, elfoglalhassa azt a helyet, ahonnan egyelőre kizárta a szegénység.

„Hölgyem”, ahogy a barátai szólították, őszintén szeretett volna igazi hölgy lenni, és a szívében az is volt, de még meg kellett tanulnia, hogy pénzen nem lehet kifinomultságot vásárolni, a rang nem mindig nemesít, és az igazi előkelőség a szegénységben is kiütközik.

– Egy szívességre szeretnélek kérni, mama! – mondta egy napon fontoskodó ábrázattal.

– Mire, kislányom? – kérdezte az anyja, aki még mindig a „babát” látta a méltóságteljes ifjú dámában.

– Jövő héten véget ér a rajziskola, és mielőtt a lányok szétszóródnának a nyárra, szeretném meghívni őket egy napra. Borzasztóan szeretnék látni a folyót, lerajzolni a romos hidat, és még néhány dolgot, amiket mindig megcsodáltak a füzetemben. Számos értelemben nagyon kedvesek voltak hozzám, amiért hálás is vagyok, mert mind gazdagok, én pedig szegény vagyok, noha ezt sohasem éreztették velem.

– Miért éreztették volna? – tette föl a kérdést Mrs. March a (mint ahogy a lányai hívták) „Mária Terézia-modorában.”

– Tudod te azt ugyanolyan jól, mint én, hogy úgyszólván mindenkinek számít, tehát ne borzold fel a tollaidat, mint egy drága tyúkanyó, mikor a csibéit vágják a hegyesebb csőrök. A rút kiskacsa is hattyúvá változott – mosolygott Amy minden keserűség nélkül, mert jó és bizalomteli természete volt.

Mrs. March nevetett, és megzabolázta ágaskodó anyai önérzetét.

– Nos, hattyúm, és mit tervezel?

– Jövő héten szeretném villásreggelire hívni a lányokat, utána elvinném őket kocsival azokra a helyekre, amelyeket látni akarnak, esetleg eveznénk a folyón, végül pedig rendeznék nekik egy kis művészi *fête-et*[1]

– Kivitelezhetőnek tűnik. Mit szeretnél villásreggelire? Gondolom, elég lesz a sütemény, szendvics, gyümölcs és kávé?

– Egek, dehogy! Hideg nyelv kell és csirke, francia csokoládé és fagylalt. A lányok ilyen dolgokhoz szoktak, és azt akarom, hogy a villásreggelim választékos és kifinomult legyen, akkor is, ha *nekem* dolgoznom kell a megélhetésért.

– Hány ifjú hölgyről lenne szó? – Anyja kezdett elkomolyodni.

---

[1] Ünnep (fr.)

– Tizenketten-tizennégyen vannak az osztályban, de azt bizonysággal kijelenthetem, hogy nem jönnek el mind.

– Uram irgalmazz, gyermekem, hiszen omnibuszt kell bérelned a fuvarozásukhoz!

– De anya, még csak gondolni is ilyen dologra! Valószínűleg legföljebb hatan-nyolcan jönnek, tehát homokjáró bricskát bérelek, és kölcsönkérem Mr. Laurence társaskocsiját.

– Ez sokba fog kerülni, Amy.

– Nem nagyon; kiszámoltam a költségeit, és magam fizetek mindent.

– Nem gondolod, szívem, hogy mivel ezek a lányok hozzá vannak szokva az ilyen dolgokhoz, mi a legnagyobb igyekezetünk ellenére sem állhatunk elő semmivel, ami újdonság lenne számukra, tehát sokkal szórakoztatóbbnak találnának valami egyszerűt, ha másért nem, a változatosság kedvéért, és nekünk is sokkal jobb lenne, ha nem kellene kölcsönkérni vagy vásárolni olyan dolgokat, amelyekre semmi szükségünk, és nem kellene olyan stílust erőltetnünk, ami nem illik a körülményeinkhez?

– Ha nem lehet olyan, amilyennek szeretném, akkor egyáltalán ne is legyen semmi! Tudom, hogy képes leszek tökéletesen megszervezni, ha te és a lányok segítetek egy kicsit, és nem értem, miért ne csinálhatnám, hogyha hajlandó vagyok fizetni érte? – kérdezte Amy azzal a határozottsággal, ami az ellenkezés hatására nála hamar átváltozott nyakassággá.

Mrs. March tudta, hogy a tapasztalat kiváló tanító, és amikor csak lehetett, hagyta, hogy a gyerekei önállóan tanulják meg a leckéket, amelyeket boldogan megkönnyített volna, ha lányai nem utasítják el a tanácsait is olyan következetesen, mint a purgálósót és a szennát.

– Nagyon helyes, Amy! Ha elhatároztad magadat, és úgy látod, megvalósítható túl sok költség, időpazarlás és mérgelődés nélkül, akkor én nem is szólok többet. Beszéld meg a lányokkal, és akárhogyan is döntesz, én erőmtől telhetően segítek neked.

– Köszönöm, anya! Te mindig *olyan* kedves vagy! – azzal Amy távozott, hogy ismertesse terveit a nővéreivel.

Meg tüstént egyetértett, és megígérte segítségét, boldogan felajánlva mindenét, kicsi házától a legjobb sókanaláig. Ám Jo elhúzta a száját, és kezdetben hallani sem akart róla.

– Mi a manónak költenéd a pénzedet, idegesítenéd a családodat, állítanád a feje tetejére a házat egy csomó lányért, akik fütyülnek rád? Azt hittem, büszkébb és józanabb vagy annál, hogy a porban fetrengjél bárki nőszemély előtt, csak mert francia cipellőt visel és hintón jár! – mondta Jo, akinek, miután regénye tragikus csúcspontjától rángatták el, nem sok kedve volt a társasági élet finomságaihoz.

– Én *nem* fetrengek, és ugyanannyira utálom a leereszkedést, mint te! – vágott vissza Amy felháborodottan, mert az ilyen kérdéseken máig összekaptak. – Igenis, fontos vagyok a lányoknak, mint ahogy ők is nekem, és rengeteg emberség, értelem, tehetség rejlik bennük, akármit hordjál is össze divatos bárgyúságról! Téged nem érdekel, hogy megszerettesd magadat, jó társaságban forgolódj, csiszold a modorodat és az ízlésedet, de engem igen, és az a szándékom, hogy a lehető legjobban kihasználjak minden kínálkozó alkalmat! Te keresztülkönyökölheted magadat a világon, hordhatod fenn az orrodat, és nevezheted ezt függetlenségnek, ha neked úgy tetszik, de nekem nem ez a stílusom.

Ha Amy élesre fente a nyelvét, és vitatkozni kezdett, általában ő maradt felül, mert ritkán tévesztette szem elől a józan észt, míg Jo-t olyan szélsőségekbe vitte a szabadság imádata és a konvenciók utálata, ahol már nem voltak érvek. Húga olyan találóan határozta meg az ő elképzelését a függetlenségről, hogy mindkettejükből kirobbant a nevetés, és az eszmecsere sokkal barátságosabb hangnemben folytatódott. Jo végül nagy ímmel-ámmal belement, hogy feláldozza egy napját a társasági élet oltárán, és végigsegítse húgát azon, amit ő „badar vállalkozásnak” minősített.

Kimentek a meghívók, csaknem mindet el is fogadták, és a következő hétfőre tűzték ki a fontos eseményt. Hannah mérges lett, mert ez felborította a heti munkarendjét, és megjósolta, hogy „abbul semmi jó nem leszen, ha a mosást és a vasalást nem csinálják rendszerént!” A háztartás főtengelyének e kizökkenése rossz fényt vetett az egész tervezetre, ám Amy, akinek az volt a jelszava, hogy *nil desperandum,* és mivel egyébként is tisztán állt előtte, hogy mit akar csinálni, neki is látott, hogy megcsinálja, minden akadály ellenére. Először is Hannah főztje nem sikerült valami jól: a csirkehús kemény lett, a nyelv túl sós, a csokoládé nem habzott tisztességesen. A torta és a fagylalt többe került, mint Amy számolta, a társaskocsi szintúgy; más költségek, amelyek az indulásnál csip-csupnak tűntek, riasztó méretűre dagadtak. Beth megfázott, és az ágyat őrizte, Meghez szokatlan számban érkeztek látogatók, így nem jöhetett el otthonról, Jo pedig olyan hasadt lelkiállapotban leledzett, hogy kivételes gyakorisággal követte el a kivételesen komoly és kivételesen idegtépő baklövéseket és melléfogásokat.

– Ha nincs anya, sose csinálom végig! – jelentette ki később Amy, és erre még akkor is hálásan emlékezett, amikor mindenki más rég elfelejtette „az idény legjobb viccét”.

Úgy szólt a megállapodás, hogy ha hétfőn rossz az idő, a fiatal hölgyek kedden jönnek – ami a végletekig csigázta Hannah és Jo kedélyét. Hétfőn reggel az időjárást az a fajta tétovázás jellemezte, ami bőszítőbb egy rendes felhőszakadásnál. Egy kicsit szitált, egy kicsit esett, egy kicsit fújt, és mire eldöntötte, mit is akar, addigra késő volt. Amy hajnalban kelt, mindenkit kizavart az ágyból, és hajszolta őket a reggelinél, hogy rendbe tudják szedni a házat. A szalont feltűnően ócskának találta, de ahelyett, hogy megállt volna sóhajtozni azon, amije nincs, leleményesen a legjobbat hozta ki abból, amije volt; a székeket úgy rendezte el, hogy takarják a szőnyeg kopásait, a fal foltjait borostyánnal körbefont képekkel álcázta, az üres sarkokat házi készítésű szobrokkal töltötte ki, amelyek művészies jelleget kölcsönöztek a helyiségnek, hasonlóan a csinos virágvázákhoz, amelyeket Jo állított be a szalonba.

A villásreggeli elragadóan festett; míg szemlét tartott fölötte, Amy őszintén remélte, hogy az íze is jó lesz, és a kölcsönzött üveg, porcelán és ezüst épségben hazatér. A fogatokat megígérték, Meg és anya készen állt a vendégek fogadására, Beth már tudott segíteni Hannah-nak a színfalak mögött, Jo igyekezett olyan élénk és szeretetre méltó lenni, amennyire lehet valaki szórakozottan, fájó fejjel és azzal az eltökéltséggel, hogy mindenben és mindenkiben hibát fog találni, Amy pedig, miközben fáradtan öltözködött, azzal a boldog pillanattal vigasztalta magát, amikor a villásreggelit végre letudva elhajt barátnőivel, hogy művészi gyönyörökkel múlassák a délutánt. A társaskocsi és a romos híd volt a legfőbb reménye.

Aztán következett két óra várakozás, mely idő alatt Amy ide-oda cikázott a tornác és a szalon között, míg a közvélekedés a szélkakas módjára változott. A tizenegykor eleredő, kiadós eső alighanem lehűtötte a tizenkettőre várt fiatal hölgyek lelkesedését, mert senki se jött; kettőkor az elgyötört család asztalhoz ült a lángoló napsütésben, elfogyasztani a lakoma romlandó részeit, hogy legalább semmi se menjen kárba.

– Ma legalább nem kétséges az idő! Biztosan eljönnek, úgyhogy rohanjuk végig a házat, és mindent készítsünk elő! – mondta másnap a napsütésre ébredő Amy. Vidáman beszélt, noha titokban azt kívánta, bár szóba se hozta volna a keddet, mert érdeklődése a tortájához hasonlóan kezdett kissé megpimpósodni.

– Nem tudtam homárt szerezni, úgyhogy ma meg kell lennetek saláta nélkül – mondta békés belenyugvással Mr. March, aki félórával később került elő.

– Akkor használjátok a csirkehúst! Salátában elmegy a keménység – javasolta a felesége.

– Hannah igazán csak egy percre hagyta ott a konyhaasztalon, a cicák mégis beleettek! Annyira sajnálom, Amy! – mentegetőzött Beth, a macskák patrónája.

– Akkor *kell* homár, mert a nyelv egymagában nem elég – szögezte le Amy.

– Szaladjak be a városba, és vegyek egyet? – kérdezte Jo, egy vértanú önfeláldozásával.

– A hónod alatt hoznád haza, még papírba se csomagoltatnád, csak azért, hogy engem gyötörj! Magam megyek! – felelte Amy, erősen fogyatkozó türelemmel.

Sűrű fátyolba burkolózott, csinos utazókosarat fűzött a karjára, és útnak indult, úgy érezve, hogy egy hűsítő utazás lecsillapítja felborzolt idegeit, és erőt ad majd a nap megpróbáltatásaihoz. Némi utánjárás után beszerezte vágyainak tárgyát, valamint egy üveg mártást, nehogy otthon még több időt kelljen elvesztegetni, azzal már fordult is vissza, nagyon elégedetten az előrelátásával.

Mivel rajta kívül csupán egy bóbiskoló öreg hölgy utazott az omnibuszon, Amy zsebre vágta a fátylat, és azzal ütötte el az utazás unalmát, hogy megpróbálta kiszámítani, hová lett a pénze? Annyira elmerült a renitens számokban, hogy csupán akkor vette észre az újonnan jött utast, aki meg sem állította a felszálláshoz a járművet, amikor egy férfihang rákköszönt:

– Jó reggelt, March kisasszony! – és föltekintvén Laurie egyik legelőkelőbb egyetemi barátját látta maga előtt! Szívből remélve, hogy az ifjú előbb száll le, Amy nem vett tudomást a lábánál pihenő kosárról, és a tőle megszokott édes jókedvvel viszonozta a köszönést, némán gratulálva magának, amiért az új úti ruhájába öltözött.

Remekül érezték magukat; Amy legfőbb aggálya egykettőre szertefoszlott, mert megtudta, hogy az úriember valóban előbb száll le, és éppen a legfennköltebb stílben csacsogott, amikor az öreg hölgy leszállt. Az ajtó felé botladozva felrúgta a kosarat, és – ó, iszony! – kifordította belőle a homárt, amely ordenáré méretének és színének teljében tárta föl magát egy valódi Tudor tekintetének!

– Jupiterre, itt felejtette az ebédjét! – kiáltotta a mit sem sejtő ifjú, sétapálcájával visszapiszkálva helyére a skarlát szörnyet, és már készült volna, hogy leadja a kosarat az öregasszonynak.

– Kérem, ne! Az… az az enyém – hebegte Amy, csaknem olyan vörösen, mint a rák.

– Ó, valóban? Bocsánatát kérem. De hogy milyen príma példány! – szólt Tudor nagy lélekjelenléttel, és a neveltetését dicsérő komoly érdeklődéssel.

Amy szempillantás alatt összeszedte magát, vakmerően az ülésre helyezte kosarát, és kacagva mondta:

– Nem szeretné megkóstolni a salátát, ami ebből lesz, és nem kíváncsi az elbűvölő ifjú hölgyekre, akik meg fogják enni?

Ez bizony remek taktika volt, mert egyszerre találta telibe a férfilélek két legérzékenyebb pontját. Azon nyomban kellemetes képzettársítások koronája ragyogta körül a homárt, és a kíváncsiság „az elbűvölő fiatal hölgyekre” elterelte Tudor figyelmét a komikus baklövésről.

„Laurie-val persze majd kinevetnek és csúfolódnak rajtam, de azt legalább nem láthatom! Ez azért megnyugvás!” – gondolta, miután Tudor meghajolt, és eltávozott.

Otthon nem említette a találkozást (noha azt kellett látnia, hogy a kosárborítás folytán a mártás súlyos károkat tett az új ruhában, amelynek szoknyáján szószcsermelyek indáztak), csak végigcsinálta az előkészületeket, amelyek most még jobban idegesítették, mint az első alkalommal, és délre készen is lett mindennel. Érezve, hogy a szomszédok érdeklődve követik tevékenységét, valami látványos sikerrel akarta feledtetni a tegnapi malőrt, és elhajtott a megrendelt társaskocsin, hogy fogadja és visszahozza vendégeit a lakomára.

– Hallom a zörgést, jönnek! Kimegyek eléjük a tornácra, hadd tudják, hogy szívesen látjuk őket! Hadd érezze jól magát az a szegény gyermek, ha már ennyit fáradt! – mondta Mrs. March. Szavait tett követte, ám egyetlen pillantás után szavakba nem foglalható arckifejezéssel vissza is menekült a tornácról, mert a társaskocsiban Amy és egyetlen ifjú hölgy ült, egészen elveszve a nagy ekvipázsban.

– Fuss, Beth, segíts Hannah-nak, szedjétek le az asztal felét! Nevetséges lenne tizenkét fős villásreggelit tálalni egyetlen lánynak! – kiáltotta Jo, aki ugyancsak lerohant az emeletről, olyan izgatottan, hogy még nevetni sem állt meg.

Amy tökéletesen higgadtan és elbájoló szívélyességgel vezette be az egyetlen vendéget, aki embere volt a szavának; a család többi része, hála drámai hajlamuknak, ugyancsak jól játszotta szerepét, és Eliott kisasszony roppant vidám társaságnak találta őket, mert alig bírtak uralkodni a nevethetnékjükön. Jókedvvel megosztoztak az átstilizált villásreggelin, lezajlott a műterem és a kert meglátogatása, a lelkes vita a művészetről, Amy rendelt egy bricskát (agyő, előkelő társaskocsi!), és megkocsikáztatta barátnőjét a környéken alkonyatig, amikor is „a mulatság eltávozott”.

Amint bejött, láthatólag nagyon fáradtan, de szokása szerint fegyelmezetten, észrevette, hogy a félresikerült fête minden nyoma eltűnt, kivéve Jo szája szögletében a gyanús rángásokat.

– Szép délutánotok volt a kocsikázáshoz, angyalom – mondta anyja olyan tisztelettel, mintha mind a tizenkét vendég eljött volna.

– Eliott kisasszony nagyon kedves lány, és úgy láttam, jól érezte magát nálunk – jegyezte meg Beth, szokatlan melegséggel.

– Nem tudnál adni egy kicsit a tortádból? Nagyon jól jönne, olyan sokan járnak hozzánk, én pedig nem tudok ilyen finomat készíteni, amilyen a tied – mondta Meg komolyan.

– Vidd el az egészet, itt úgyis csak én szeretem az édességet, és megromlana, mielőtt megehetném – felelte Amy sóhajtva, mert a beszerzett hatalmas készletekre gondolt, és arra, hogy ez lett a vége.

– Kár, hogy Laurie nincs itt, és nem segíthet – kezdte Jo, amikor két nap alatt másodszor ültek neki a salátának és a fagylaltnak.

Anyja figyelmeztető pillantása belefojtotta a további kommentárokat. A család hősies csendben táplálkozott, amíg a szelíd Mr. March azt nem mondta:

– A saláta volt a régiek egyik legkedvesebb tápláléka… – Ám itt, a tanult úriember nagy meglepetésére, a kirobbanó általános kacaj félbeszakította a salátatörténeti értekezést.

– Rámoljatok be mindent egy kosárba, és küldjétek át Hummelékhez. A németek szeretik a mismást. Látni se bírom, ti pedig miért halnátok bele a csömörbe? Olyan bolond voltam! – Amy sírt, és a könnyeit törülgette.

– Én akkor hittem azt, hogy meghalok, mikor megláttalak kettőtöket, ahogy ott zötyögtök abban az izében, mint két kicsi gerezd egy hatalmas dióhéjban, anya pedig udvarképes stílusban várja a tömegeket – sóhajtotta Jo, aki egészen elfáradt a nevetéstől.

– – Nagyon sajnállak, édesem, hogy csalódnod kellett, pedig mi annyira igyekeztünk mindannyian, hogy elégedett légy – mondta anyai szánakozással Mrs. March.

– Elégedett is vagyok! Azzal vigasztalom magamat, hogy elvégeztem, amire vállalkoztam, és nem az én hibám, ha nem sikerült – mondta Amy enyhén remegő hangon. – Mindenkinek nagyon köszönöm a segítséget, és még hálásabb lennék, ha legalább egy hónapig nem célozgatnátok rá.

Hónapokig nem célozgatott rá senki, ám a fête szó hallatán mindenki elmosolyodott, és Amy olyan koralltalizmánt kapott Laurie-tól a születésnapjára, ami egy pici homárt formázott.

IV. FEJEZET

Irodalmi lecké

A szerencse váratlanul rámosolygott Jo-ra, és egy szerencsepénzt hullatott az útjába. Nem éppen aranygaras volt, de kétlem, hogy Jo-t akár egy félmillió boldogabbá tehette volna, mint ez a csekélyke összeg.

Pár hetenként bezárkózott a szobájába, felöltötte tollnoki toalettjét, és „aláhullott az örvénybe”, ahogy ő mondta, vagyis szívét-lelkét beleadva körmölte új regényét, mert amíg az készen nem volt, nem lelhetett békességet. A „tollnoki toalett” pedig állt egy fekete gyapjúkötényből, amelybe nyugodtan törülgethette a tollát, és egy ugyanezen anyagból készült főkötőből, amelyen tulipiros masni ékeskedett. Ezt húzta a fejébe, ha a tettek mezejére lépett. A főkötő fároszként szolgált a tudni vágyó családtagoknak, akik ezekben az időszakokban kerülték az alkotót, csak nagy néha dugták be a fejüket, hogy megérdeklődjék: – Lángol-e a lángelme, Jo? – Nem is mindig tették fel a kérdést, csak egy pillantást vetettek a főkötőre, és abból vonták le a következtetést. Ha e sokatmondó ruházati cikk mélyen le volt húzva a homlokba, az kemény munkát jelzett; az izgalmas pillanatokban hetykén félrecsapták; míg az eluralkodó kétségbeesés hatására az alkotó lekapta, és földhöz vágta. Ilyenkor a betolakodó nesztelenül visszavonult, és akkor merte csupán megközelíteni a szerzőt, ha a piros masni újból vidoran ágaskodott a tehetséggel áldott homlok felett.

Jo semmi esetre sem tartotta magát lángelmének, de ha megrohanta az írhatnék, feltétel nélkül átadta magát az örömteli önkívületnek, amelyhez nem férhetett hozzá se bú, se baj, se rossz idő. Bezárkózott a képzelet biztonságos világába, ahol a barátai éltek, majdnem olyan valóságos és drága barátok, mint az igaziak. Ilyenkor nem evett, nem aludt, nap és éj nem lehetett elég, hogy kellően kiélvezze e ritka és kivételes boldogságot. Ezekért az órákért érdemes volt élni, még akkor is, ha nem hoztak más gyümölcsöt. Általában egy-két hétig tartott az isteni ihlet, utána Jo felmerült az „örvényből” álmosan, éhesen, csüggedten vagy mérgesen.

Épp egy ilyen ihletrohamból lábadozott, amikor rábeszélték, hogy kísérje el Crocker kisasszonyt egy előadásra, és erényes viselkedésének jutalmául kapott egy új ötletet. A népiskolán tartották az előadást a piramisokról. Jo meg is ütődött, hogy épp egy ilyen témát választanak egy ilyen hallgatóságnak, de aztán úgy döntött, hogy vélhetőleg valami nagy társadalmi igazságtalanságot orvosolnak vagy hiányt pótolnak, amikor felragyogtatják a fáraók dicsőségét a közönségnek, amelynek gondolatai a szén és a liszt ára körül forognak, és olyan találós kérdésekre kell megoldást találniuk, amelyek sokkal nehezebbek a Szfinx rejtvényeinél.

Korán érkeztek; miközben Crocker kisasszony eligazgatta a harisnyája sarkát, Jo azzal múlatta magát, hogy felmérte, kik ülnek velük egy sorban. Balra két hatalmas homlokú matróna ült, hatalmas főkötőben; kézimunkáztak, és a nők jogairól értekeztek. A matrónák mellett egy alázatos szerelmespár szorongatta ártatlanul egymás kezét, egy komor aggszűz evett borsmentadrazsét papírstanicliből, egy öregúr szundikált sárga nyakravalójának leple alatt. Jobbra egyetlen szomszédjuk volt, egy tudákos képű legény, aki mélyen elmerült egy újságban.

Illusztrált folyóirat volt; Jo, miközben szemügyre vette a hozzá legközelebb eső műalkotást, azon tűnődött lustán, hogy a körülmények vajh miféle kapcsolódása tette szükségessé e melodrámai ábrázolást, amelyen egy indián teljes harci díszben zuhan a szakadékba a torkának ugró farkas elől, miközben két természetellenesen apró lábú és nagy szemű ifjú veszekedetten késeli egymást, és a háttérben egy tátott szájú, torzonborz nőszemély menekül? A legény, mikor szünetet tartott, hogy lapozzon, észrevette, hogy Jo figyeli. Kisfiús előzékenységgel odakínálta a fele újságját, és azt kérdezte darabos jóindulattal:

– Akarja elolvasni? Első osztályú sztori!

Jo elfogadta, és mosolygott, mert sose nőtte ki részrehajlását a kamasz fiúk iránt. Hamarosan a szerelem, titok, öldöklés megszokott útvesztőjében találta magát, mert a történet az irodalom ama műfajához tartozott, amelyben tombolnak a szenvedélyek, és ha a szerző képzelete csütörtököt mond, valami természeti csapás eltakarítja a színről a szereplők felét, hogy a másik fél annál hangosabban ujjonghasson a vesztükön.

– Hát nem príma? – kérdezte a fiú, mikor Jo elérkezett saját darabjának utolsó bekezdéséhez.

– Szerintem ilyet mi is összehozhatnánk, ha megpróbálnánk – felelte Jo, akit mulattatott, hogy a süvölvény csodál egy ilyen vacakot.

– De szerencsés is volnék, ha tudnék ilyet. Azt mondják, kiválóan megél az ilyen sztorikból – mutatott a cím alá írott „Mrs. S. L. A. N. G. Northbury” névre.

– Ismeri? – kérdezte Jo hirtelen érdeklődéssel.

– Nem, de olvastam az összes dolgát, és ismerek egy illetőt, aki abban a nyomdában dolgozik, ahol ezt a lapot nyomják.

– Azt mondja, kiválóan megél ilyen sztorikból? – Jo nagyobb tisztelettel nézett a zaklatott csoportra és az oldalon hemzsegő sűrű felkiáltójelekre.

– Naná hogy! Tudja, mit szeretnek a népek, és jól megfizetik, mert azt írja le.

Ekkor elkezdődött az előadás, ám Jo igen kevéssé figyelt, mert míg Sands professzor unalmasan fejtegette Belzonit, Kheopszot, a szkarabeuszokat és a hieroglifákat, ő titokban lemásolta az újság címét, és vakmerően elhatározta, hogy megpályázza a legszenzációsabb történet szerzőjét kecsegtető száz dollárt. Mire vége lett az előadásnak, és a közönség felébredt, ő már teremtett magának egy fényes vagyont (nem az elsőt, ami papíron született), és elmerült a történet bonyolításába, bár még nem döntötte el, hogy a párbaj a lányszöktetés előtt legyen, vagy a gyilkosság után.

Otthon egy szóval sem árulta el a tervét, de másnap haladéktalanul munkához látott, aggodalmára anyjának, aki mindig szorongott egy kicsit, ha „lángra lobbant a lángész". Jo még sohasem próbálkozott ezzel a stílussal, eddig beérte a *Szárnyaló* Sasnak írott szelíd románcokkal. Most jól jöttek a színházi tapasztalatok és az összevissza olvasás, mert lett némi fogalma a drámai hatásról, és innen meríthetett bonyodalmat, nyelvezetet, viseletet. Történetébe annyi szívszorulást és kétségbeesést zsúfolt, amennyit e kínos érzelmekről szerzett korlátozott ismeretei lehetővé tettek, és mivel Lisszabonba helyezte a cselekményt, a földrengés lesz a döbbenetes és kézenfekvő megoldás. A titokban postázott kézirathoz szerény levelet mellékelt, miszerint ha a mese nem nyeri el a díjat, amiben az író nem is merészel reménykedni, nagyon fog örülni minden összegnek, amelyre érdemesnek tarthatják.

Hat hét hosszú idő a várakozásra, és még hosszabb idő a titoktartásra, de Jo képes volt mindkettőre, és éppen kezdte volna feladni a reményt, hogy valaha még viszontlátja a kéziratát, midőn olyan levelet kapott, hogy elállt a lélegzete, mert mikor felbontotta, százdolláros csekk hullott az ölébe. Egy pillanatig úgy bámulta, mintha kígyó lenne, aztán elolvasta a levelet, aztán sírva fakadt. Ha tudta volna a nyájas úriember, aki azt a kedves levelet írta, minő mámoros örömet szerzett vele egy embertársának, azt hiszem, minden szabadidejét, már amennyiben rendelkezett ilyesmivel, ennek a szórakozásnak szentelte volna. Jo a pénznél is többre becsülte a levelet, azért, mert bátorító volt. *Olyan* jólesett tudni, hogy megtanult valamit, még ha az nem is több annál, hogy miként kell megírni egy vadromantikus történetet!

Lány ritkán volt olyan boldog, mint Jo, amikor – miután összeszedte magát – egyik kezében az utalvánnyal, másikban a levéllel megjelent családja előtt, és lázba hozta őket a hírrel, hogy megnyerte a pályadíjat! Persze volt nagy ujjongás, és mikor a történet megjelent, mindenki elolvasta és magasztalta; habár később az apja, noha elismerte, hogy a nyelvezet jó, a szerelmi szál üde és őszinte, a tragédia szívet remegtető, megcsóválta a fejét, és azt mondta az ő nem evilági módján:

– Te ennél jobbra is képes vagy, Jo. Mindig a legmagasabbra tedd a mércét, és sose törődj a pénzzel.

– Hát *én* meg azt gondolom, hogy a pénz benne a legjobb! Mit akarsz kezdeni ekkora vagyonnal? – kérdezte Amy, mély reverenciával nézve a bűnös papírdarabot.

– Elküldöm Bethet és anyát egy vagy két hónapra a tengerhez – vágta rá Jo.

– Jaj, de nagyszerű! Nem, ezt nem tehetem, drágám, olyan önzés lenne! – kiáltotta Beth, aki előbb összecsapta vékony kezét, és akkora lélegzetet vett, mint aki friss óceáni levegőre vágyik, ám aztán intett Jo-nak, hogy ne lobogtassa az orra előtt a csekket.

– Dehogynem mész! Ez a legnagyobb vágyam, csak ezért próbáltam meg, és ezért sikerült! Sose boldogulok, ha csak magamra gondolok, tehát nekem is jót tesz, ha érted dolgozhatok, hát nem érted? Különben is, édesanyának szüksége van a kikapcsolódásra, mivel pedig nem hagyna itt téged, neked is menned *kell*. Hát nem lenne jó, ha megint gömbölyűén és rózsásan jöhetnél vissza? Hurrá doktor Jo-nak, aki mindig meggyógyítja a pácienseit!

Hosszas vitatkozás után el is utaztak a tengerhez, és noha Beth nem olyan rózsásan és gömbölyűn tért vissza, mint ahogy azt szerették volna, sokkal jobban érezte magát, Mrs. March pedig kijelentette, hogy tíz évet fiatalodott. Jo elégedett volt a pályadíja befektetésével, és boldog örömmel esett neki a munkának, mert még több ilyen csodálatos csekket akart nyerni. Többet is elnyert abban az évben, és kezdte hatalomnak érezni magát a házban, hiszen a toll bűvös erejével átváltoztatott „szecska” a család kényelmét szolgálta! „A herceg leányá”-ból fizették ki a mészárost, „A szellemkéz” új szőnyeggel ajándékozta meg őket, „A Coventryk átka” Marchék áldásának bizonyult a fűszeresnél és a ruhatárban.

A gazdagság kétségtelenül roppant kívánatos dolog, ám a szegénységnek is megvan a napos oldala, többek között az az őszinte elégedettség, amit akkor érezhetünk, ha eszünk vagy kezünk kemény munkájával legyőztük a nehézségeket; ami szép, okos, hasznos dolog csak létezik a világon, annak a felét a szükség ihlette. Jo élvezte ezt az elégedettséget, és már nem irigyelte a gazdagabb lányokat, mert nagy örömet lelt a tudatban, hogy meg tud állni a saját lábán, és egy fillért sem kell kérnie senkitől.

Történetei nem keltettek nagy feltűnést, de volt piacuk; ettől felbátorodva Jo elhatározta, hogy vakmerően megostromolja a hír és a pénz várát. Négyszer átírt regényét elolvastatta összes bizalmas barátjával, aztán remegő félelemmel kiszolgáltatta három kiadónak, ám a kiadásnak az volt a feltétele, hogy rövidítse meg egyharmadával a kéziratot, és húzza ki azokat a részeket, amelyeket különösen csodálatosnak talált.

– Most vagy visszadugom a sparheltbe, hogy ott penészedjen meg, vagy magam fizetek a kiadásért, vagy feldarabolom, hogy tetsszék a vásárlóknak, és elfogadom, amit adnak érte. Nagyon szép egy híres ember a háznál, de a készpénz kényelmesebb, ezért kérem a megjelenteket, szóljanak hozzá ehhez a fontos témához – mondta Jo a családi tanácsban.

– Ne rontsd el a könyvedet, lányom, mert több van benne, mint gondolnád, és jól kidolgoztad az alapgondolatot. Várj vele, hadd érjen! – tanácsolta az apja, aki tudta, mit beszél, mert ő is türelemmel várta harminc évig, hogy beérjenek a gyümölcsei, és noha már édesek, bő levűek voltak, még mindig nem sietett a szürettel.

– Nekem úgy tűnik, hogy Jo-nak nagyobb előnyére szolgál az erőpróba, mint a várás – mondta Mrs. March. – Az ilyen munkának a bírálat a legjobb próbaköve, mert megmutatja mindazokat az értékeket és hibákat, amelyek elkerülhették Jo figyelmét, és ezeknek segítségével legközelebb még különb teljesítményre lesz képes. Mi túlságosan részrehajlók vagyunk, ezért hasznos a kívülállók dicsérete és kritikája, még akkor is, ha Jo netán kevesebb pénzt keres.

– Hát igen! – Jo összevonta a szemöldökét. – Épp erről van szó; olyan sokat pepecseltem vele, hogy már nem is tudom, jó-e, rossz vagy semmilyen? Nagy segítségemre lesz, ha egy hidegfejű kívülálló világosít fel, mit tartanak róla.

– Én egy szót se vennék el belőle! El fogod rontani, ha megcsinálod, mert több minden történik a lelkekben, mint a valóságban; zűrzavaros lesz, ha kihagyod a magyarázatokat! – erősködött Meg, aki szentül hitte, hogy ennél jobb regényt még nem írtak.

– De Mr. Allen azt írja: „Húzza ki a magyarázatokat, legyen tömör, drámai, hagyja, hogy a szereplők mondják el a történetet!” – olvasta fel Jo a kiadó leveléből.

– Azt tedd, amit mond; ő tudja, mit lehet eladni, mit nem. Csinálj egy jó, népszerű könyvet, és keress vele annyi pénzt, amennyit csak tudsz! Majd ha lesz neved, megengedheted magadnak a hosszas értekezéseket, szerepeltethetsz metafizikus és filozofikus jellemeket – mondta Amy, aki szigorúan gyakorlati álláspontra helyezkedett a kérdésben.

– Nos – nevetett Jo –, ha a szereplőim „metafizikusak és filozofikusak”, az nem az én hibám, mert én annyit tudok a metafizikáról és a filozófiáról, amit apától hallok. Ha belezagyváltam az ő okos gondolatait a regényembe, azzal csak én jártam jobban. És neked mi a véleményed, Beth?

– Úgy szeretném nyomtatásban látni minél *előbbi* – Ez volt minden, amit Beth mondott, és mosolygott mellé, ám önkéntelenül megnyomta az utolsó szót, és olyan szomorú lett a szeme, amely máig nem veszítette el gyermeki ártatlanságát, hogy Jo szívét összeszorította a pillanatnyi rossz előérzet. Azonnal eldöntötte, hogy „minél előbb” megvalósítja kis vállalkozását.

Így hát az ifjú szerző spártai szigorral feltette elsőszülöttjét az asztalra, és olyan kíméletlenül szétdarabolta, mint egy emberevő óriás. Mert mindenkinek a kedvében akart járni, mindenkinek a tanácsát megfogadta, ugyanannyi eredménnyel, mint a mesebeli szamaras öregember.

Apjának tetszett az öntudatlanul bekerült metafizikai szál, Jo tehát meghagyta, habár voltak kételyei. Anyja kissé sokallta a leírásokat; Jo csaknem teljes mértékben kigyomlálta őket, amivel szétszaggatott sok szükséges összekötő szálat. Meg imádta a tragédiát, Jo tehát jó sokat zsúfolt bele a kedvéért; Amy kifogásolta a tréfálkozást, Jo felszámolta a víg jeleneteket, amelyek felderítették a komor történetet. Végül, hogy teljes legyen a romlás, egyharmadával megkurtította, és így bocsátotta szárnyára nagy magabiztosan szegény kis regényét, mint egy megtépett vörösbegyet, hogy próbáljon szerencsét a zajos nagyvilágban.

Nos, az írást kinyomtatták, és Jo háromszáz dollárt kapott érte, valamint dicséretet és ócsárlást bőséggel, méghozzá olyannyira nem várt fölös mértékben, hogy egészen elhűlt, és idő kellett neki, amíg ebből az állapotból magához térhetett.

– Azt mondtad, anya, hogy a bírálat segíteni fog; de hogy segíthetne, amikor olyan ellentmondásos, hogy azt se tudom, ígéretes könyvet írtam-e, vagy megszegtem mind a tíz parancsolatot? – kiáltotta szegény Jo a kritikák kazlában turkálva, amelyeknek szemlézése az egyik pillanatban büszke örömmel, a másikban haraggal és sötét kétségbeeséssel töltötte el. – Ez az illető azt írja: „Kiváló könyv, csupa igazság, szépség, lelkesedés; az egész írás üde, tiszta, egészséges” – folytatta a megzavarodott szerző. – A másik meg: „A könyv alapeszméje rossz; tele van zsúfolva beteges fantáziálással, spiritualista gondolatokkal, valószerűtlen jellemekkel”. Mivel pedig nekem nincsen semmiféle alapeszmém, nem hiszek a spiritualizmusban, és az alakjaimat az életből mintáztam, nem értem, hogy *lehetne* igaza ennek a kritikusnak! Megint egy másik: „Évek óta az egyik legjobb amerikai regény” (ezt azért nem hiszem); míg a következő kijelenti: „Noha eredeti, igen érzés és erőteljes írás, ezzel együtt veszedelmes könyv!” Ez nem igaz! Egyesek tréfát űznek belőle, mások agyondicsérik, és körülbelül mindenki egyetért abban, hogy mélyenszántó elveket akartam kifejteni, holott én csak a mulatság és a pénz kedvéért írtam! Bár nyomattattam volna ki az egészet vagy semmit, mert hogy ennyire félreismerjenek, azt utálom!

Családja és barátai nem fukarkodtak a vigasztalással meg a tanácsokkal, mégis nehéz idő volt ez az érzékeny, lobbanékony Jo-nak, aki olyan jót akart, és láthatólag csak rossz sült ki belőle. De azért nem lett ártalmára a dolog, mert azoktól, akiknek a véleményét a legtöbbre tartotta, megkapta azt a fajta bírálatot, ami az író legjobb iskolája. Mikor az első horzsolás elmúlt, már tudott nevetni szegény kis könyvén, sőt hitt is benne, és bölcsebbnek, erősebbnek érezte magát az elviselt pofonoktól.

– Mivel nem vagyok lángelme, mint Keats, nem fogok belehalni – szögezte le határozottan. – És végül is, én nevetek a végén, mert a való életből vett részeket képtelenségnek és lehetetlenségnek minősítették, míg azt, amit a saját buta fejemből vettem, „elbájolóan természetesnek, gyöngédnek és igaznak” magasztalták. Ezzel vigasztalom magamat, és amint magamhoz tértem, tüstént kezdem a következőt!

V. FEJEZET

Házi tapasztalatok

A legtöbb friss menyecskéhez hasonlóan Meg is azzal az elhatározással vágott neki a családi életnek, hogy mintaháziasszony lesz. Johnnak édenkertbe kell hazajönnie, ahol egy örökké mosolygó arc fogadja, napról napra ételkölteményeket kell ennie, és nem szabad tudnia, mi az, hogy leszakadt gomb. Annyi szeretetet, energiát, jóságot ölt ebbe a munkába, hogy csakis siker lehetett a vége, dacára egynémely akadálynak. Meg édene nem volt nyugodt hely, mert a kicsi asszony folyton sürgött-forgott lankadatlan tetszeni akarásában; úgy tüsténkedett, mint egy igazi Márta, és néha annyira lehúzta a számtalan gond, hogy még a mosolygáshoz is elfáradt. Johnnak emésztési zavarai lettek a nyalánkságoktól, és egyszerű étkeket kért a hálátlan. Ami a gombokat illeti, Meg hamarosan megtanulta, hogyan elmélkedjen kiszámíthatatlan útjaikon, hogyan csóválja a fejét a férfiak hanyagságán, miként fenyegesse a férjét, hogy *vele* varratja fel, és akkor majd elválik, hogy John munkája jobban állja-e a türelmetlen ráncigálást és az ügyetlen ujjakat.

Nagyon boldogok voltak még azután is, hogy rájöttek: csak szerelemből nem lehet megélni. Meg szépsége attól sem csökkent John szemében, hogy a családi kávéskanna mögül ragyogott rá; Meg sem hiányolta a romantikát a naponkénti búcsúzásból, amikor férje a csók után gyengéden megkérdezte: „Szívem, küldessek vacsorára egy kis borjú-vagy ürühúst?” A kicsi ház megszűnt szentelt lugasnak lenni, ám otthon lett belőle, és a fiatal pár hamarosan belátta, hogy ennél jobb irányba nem is változhatott volna. Kezdetben játék volt nekik a háztartás, amivel úgy elbolondoztak, akár a gyerekek; ám aztán John, átérezve a családfenntartó felelősségét, komolyan dologhoz látott, Meg pedig félretette batiszt pongyoláját, nagy köténytt kötött, és belevetette magát a munkába, ahogyan említettük, több energiával, mint körültekintéssel.

Amíg tartott a főzési láz, úgy rágta át magát *Mrs. Cornelius receptjein,* akár egy számtankönyvön, sorra oldva meg türelmesen és alaposan a feladatokat. Időnként áthívta a családot, hogy segítsenek elpusztítani a túlméretezett sikereket, vagy Lotty szállította el titkon a sikertelenségeket, amelyek megbízhatóan eltűntek szem elől a Hummel gyerekek gyomrában. Ha John átnézte a számlakönyveket, a konyhai hév átmenetileg meghűlt, és rusztikus idők következtek: zsemlepuding, hasé, felmelegített kávé tette próbára a szegény férj tűrőképességét, bár ő dicséretes jellemerővel viselte őket. Mielőtt Meg rátalált volna az arany középútra, még gyarapította háztartási ismereteit azzal, ami nélkül nem sokáig bírják a fiatal párok: a családi befőzéssel!

A házi befőttekkel megtöltött kamra vágyképétől hajtva elhatározta, hogy maga tesz el ribizli zselét. Megkérte Johnt, hogy küldjön haza tíz-tízenként csuprot, és extra adag cukrot, mert beérett a ribizli, a szárán nem maradhat. Mivel John meg volt győződve róla, hogy „feleségem”, akinek képességeire büszke is volt, mindenhez ért, úgy döntött, kedvére tesz az asszonynak, mert egyetlen termésüket a lehető legkellemesebb formában kell tartósítani a télre. Tehát megérkezett a házhoz négy tucat elbájoló csuprocska, fél hordó cukor, és egy fiúcska, mint ribizli szüretelő. A fiatal háziasszony főkötő alá rejtette szép haját, könyékig felgyürkőzött, kockás melleskötényt kötött, mert rajta még az is kacéran festett, aztán munkához látott, szemernyi aggodalom nélkül, hiszen legalább százszor látta már Hannah-t befőzés közben. Először ugyan megilletődött a csuproktól, de John annyira szerette a lekvárt, és az aranyos köcsögöcskék olyan szépen fognak mutatni a legfelső polcon, hogy Margaret elhatározta, mind egy szálig megtölti őket, és naphosszat szüretelt, forralt, szűrt és fontoskodott a gyümölcskocsonyájával. Megtett mindent, ami tőle telt; tanácsot kért Mrs. Corneliustól; törte a fejét, hogy mi az, amit Hannah megcsinált, de ő elfelejtett; újra forralt, újra cukrozott, újra szűrt, de az a borzalmas kotyvalék nem akart „megkocsonyásodni!”

Legszívesebben hazarohant volna úgy, ahogy volt, kötényesen, hogy anyától kérjen segítséget, ám Johnnal megegyeztek, hogy sohasem terhelnek senkit a gondjaikkal, bajaikkal,veszekedéseikkel. Ezen az utolsó szón nagyot nevettek, mintha már a gondolata is nevetséges lenne. Tartották magukat az elhatározásukhoz, és ha csak lehetett, nem kértek segítséget, és ebbe senki se szólt bele, lévén, hogy maga Mrs. March javasolta nekik ezt a tervet. Meg tehát egyedül tusakodott a csökönyös édességgel azon a forró nyári napon, majd ötkor leült fejtetőre állított konyhájában, tördelte gyümölcsfoltos kezét, és nagy fennszóval sírt.

Mármost az új élet első lázában sokszor elmondta:

– Az én férjem akkor hozhatja haza hozzánk a barátait, amikor akarja! Engem nem érhetnek készületlenül, nem lesz kapkodás, kárpálás, kényelmetlenség; takaros ház, mosolygó asszony, finom vacsora fogadja őket. John, drágám, ne is kérj tőlem engedélyt, hívd meg nyugodtan, akit szeretnél, nekem bizonyosan csak örömet szerzel vele!

Milyen elbűvölő volt is ez tőle! John mindenesetre ragyogott a boldogságtól, hogy ilyen páratlan feleséggel áldotta meg a sors. De bár jöttek hozzájuk vendégek, mindig előzetes bejelentés után látogatták meg őket. De mindig így van ez ebben a siralomvölgyben; vannak elkerülhetetlen dolgok, amelyeken csupán álmélkodhatunk, siránkozhatunk, és elviselhetjük őket, már amennyire tudjuk.

Ha John nem feledkezett volna meg tökéletesen a zseléről, valóban nem bocsáthatnánk meg neki, hogy az év összes napja közül épp ma kellett vacsoravendéget hoznia bejelentés nélkül. Örvendezve, hogy már reggel megrendelte az ízes vacsorát, amely bármelyik percben elkészülhet, a fiatal férj és házigazda bocsánatos elégedettségével kalauzolta el a barátját a lakhoz, előre elképzelve kellemes várakozással, milyen elbájoló látványt fog nyújtani köszöntésére siető, szép felesége.

Az élet a csalódások sorozata. Erre kellett rájönnie Johnnak, mikor megérkezett a Galambdúchoz. Az első ajtó vendéget hívogatóan nyitva szokott lenni; most azonban nemhogy becsukták, de még a kulcsot is ráfordították, és a lépcsőről még mindig nem takarították el a tegnapi sarat. A szalon ablakait behajtották, a függönyöket összehúzták; sehol egy varrogató szép feleség, fehérben, hajában imádni való masnival, vagy egy csillogó szemű háziasszony, aki szemérmes istenhozottat mondjon a vendégnek. Egyáltalán egy lélek sem volt sehol, kivéve egy fiút, aki a ribizlibokrok alatt aludt, és mintha véres lett volna.

– Attól félek, történt valami. Menjen ki a kertbe, Scott, amíg megkeresem Mrs. Brooke-ot – mondta John, akinek nem tetszett a néptelen csönd.

Sietve megkerülte a házat, követve az égett cukor tömény szagát; Mr. Scott meg őt követte, furcsálkodó arccal. Tisztes távolságban megállapodott, mikor Brooke eltűnt, ám így is látott és hallott, és agglegény lévén példa nélkül élvezte a látottakat és hallottakat.

A konyhában zűrzavar és bánat uralkodott; egy adag zselé az egyik csuporból csöpögött a másikba, a másik adag a földön hevert, a harmadik vígan pörkölődött a tűzhelyen. Lotty teuton flegmával falatozott kenyeret és hozzá ribizli szörpöt, mert a gyümölcskocsonya még mindig reménytelenül folyós állapotban leledzett, míg Mrs. Brooke, kötényét a fejére borítva sírt, mint a záporeső.

– Mi a baj, drága angyalom? – rohant hozzá a leforrázott kezek és váratlan katasztrófák rémlátomásaitól űzött John, mindeközben titokban még azon is nyugtalankodva, hogy ott a kertben a vendég!

– Ó, John, úgy kimelegedtem, és olyan fáradt és mérges és elkeseredett vagyok! Teljesen elfogyott az erőm! Gyere és segíts, különben meghalok! – azzal az elgyötört háziasszony a férje karjaiba vetette magát, a szó minden értelmében megédesítve Mr. Brooke-nak a hazajövetelt, mert a padlóra borított zselével a kötényét is leöntötte.

– De mitől vagy ilyen kétségbeesett, szívem? Valami szörnyűség történt? – faggatta az aggodalmas John, és gyengéd csókot lehelt a csáléra álló kis főkötőre.

– Igen! – zokogta Meg szívszakadva.

– Akkor gyorsan mondd el! Ne sírj, tudod, hogy nem bírom hallani, ha sírsz! Ki vele, szerelmem!

– A… a gyümölcskocsonya! Nem akar megkocsonyásodni, és én nem tudom, mit tegyek!

Ekkor John Brooke akkorát kacagott, amekkorát egyszer se merészelt később. A fanyar természetű Scott akaratlanul elmosolyodott a szívből jövő hahota hallatán, amely betetőzte szegény Meg kínkeserveit.

– Ennyi az egész? Dobd ki az ablakon, és egy percig se fájdítsd miatta a fejedet! Veszek én neked lekvárt fontszámra, ha azt akarsz, csak ne hisztériázz, az ég szerelmére, mert ide hoztam vacsorára Jack Scottot, és…

Nem jutott tovább, mert Meg ellökte, egy székbe rogyott, kezét tragikailag összekulcsolta, és azt kiáltotta méltatlankodást, szemrehányást, iszonyatot elegyítő hangon:

– Te vacsoravendéget hozol, amikor a feje tetején áll a ház? John Brooke, hogy *tudtad* ezt megtenni?

– Csitt, a kertben van! Teljesen elfelejtettem a vacak lekvárt, de most már úgyse tehetünk semmit – mondta John, és végighordozta gondterhelt tekintetét a helyszínen.

– Üzenned kellett volna, vagy reggel szólhattál volna, és miért felejtetted el, hogy ennyi dolgom van? – kárpált Meg, mert még a galambok is csípnek, ha megharagítják őket.

– Reggel még nem tudtam, és napközben nem üzenhettem, mert kifelé jövet futottunk össze, és egyáltalán miért üzentem volna, mikor mindig azt mondtad, hogy úgy cselekedjek, ahogy nekem tetszik! Eddig meg se próbáltam, és kössenek fel, ha még egyszer próbálkozom vele! – tette hozzá John sértetten.

– Remélem is, hogy nem! Azonnal vigyed innen! Így nem fogadhatom, és nincs vacsora.

– Hát ez szép! Hol a marhahús meg a zöldség, amit hazaküldettem, és a puding, amit ígértél? – kiáltotta John, és futott a kamrába.

– Egyáltalán nem volt időm főzni, anyáéknál akartam vacsorázni. Nagyon sajnálom, de *olyan* sok dolgom volt! – azzal ismét eleredtek a könnyek.

John szelíd ember volt, de ő is csak ember volt. Nem egészen hatott csillapítóan a kedélyére, hogy mikor egy munkában töltött hosszú nap után fáradtan, éhesen hazatér, kaotikus ház, üres asztal és nyűgös feleség fogadja. Ennek ellenére fegyelmezte magát, és a kis malőr talán nyomtalanul elmerül a feledésbe, ha nem hangzik el az az egy szerencsétlen szó.

– Elismerem, hogy ez bizony kellemetlen slamasztika, de ha segítesz, kimászhatunk belőle, és ettől még jól érezhetjük magunkat. Ne sírj, édesem, csak kapd össze magad egy kicsit, és keríts valami harapnivalót. Lehet akármi, olyan éhesek vagyunk, mint a kapások. Adjál csak hideg húst, kenyeret, sajtot, nem fogjuk követelni a lekvárt.

Tréfának szánta, de ez az egy szó megpecsételte a sorsát. Meg úgy találta, hogy *igen* kegyetlen dolog az ő siralmas felsülésére célozgatni, és ettől elfogyott az utolsó csepp türelme.

– Másszál csak ki a slamasztikából, ahogy tudsz! Én túlságosan el vagyok csigázva, hogy bármiért is „összekapjam” magamat! Ilyenre is csak egy férfi képes, hogy közönséges kenyeret, sonkát, sajtot kínáljon a vendégnek! De én ilyet nem tűrök a házamban! Vidd azt a Scottot anyához, és mondd, hogy elmentem, beteg vagyok, meghaltam, akármit! Látni se akarom! Nyugodtan kacaghattok rajtam és a zselémen, amennyit akartok, de itt semmit sem fogtok kapni! – Miután egy szuszra kiadta magából ezt a dacos beszédet, ledobta kötényét, és elrohant a csatatérről, hogy a szobájában átadja magát a bánatnak.

Hogy mit műveltek a távollétében, azt sose tudta meg, Mr. Scottot mindenesetre nem vitték át „anyához”, és mikor Meg lejött az emeletről a férfiak távozása után, hevenyészett traktára utaló jeleket talált, amelyek borzalommal töltötték el. Lotty jelentette, hogy „ettek jó sokat, és nagyokat nevettek”, és az úr azt mondta Lottynak, hogy „dobja ki az összes édes valamit, és dugja el a csuprokat.”

Hogy szeretett volna panaszkodni anyának! Ám szégyellte az ügyetlenségét, meg úgy érezte, „John lehet kegyetlen, de ezt soha, senkinek sem szabad megtudnia!” Ezért nagyjából kitakarított, aztán szépen kiöltözött, és várta, hogy John hazajöjjön, és ő megbocsáthasson neki.

Sajnos, John nem jött, és nem is ebből a szemszögből látta a dolgot. Scott előtt tréfára vette az egészet, amennyire tudta, mentegette kicsi feleségét, és olyan sikeresen játszotta a nyájas házigazdát, hogy barátja egészen el volt ragadtatva a rögtönzött vacsorától, és megígérte, hogy ismét eljön. Ám John haragudott, még ha nem is látszott rajta; úgy érezte, a felesége kínos helyzetbe hozta, aztán akkor hagyta cserben, amikor a legnagyobb szükség lett volna a segítségére. „Nem tisztességes azt mondani egy férjnek, hogy hozzon csak vendéget bármikor, a legnagyobb lelki nyugalommal, és mikor a férj komolyan meri ezt venni, akkor meg méregbe gurulni, a férjet hibáztatni, és benne hagyni a pácban, hogy nevessenek vagy szánakozzanak csak rajta! Nem, lánchordtát, egyáltalán nem tisztességes! És ezt Megnek is tudomásul kell vennie!” Evés közben is ezen ette a méreg, de mire elbúcsúztatta Scottot, és hazafelé sietett, már lehűlt benne az indulat, és elnézőbb hangulatba került. „Szegény kicsikém! Nem lehetett könnyű dolga, hiszen annyira szeretne jó feleség lenni! Persze hibázott, de hát olyan fiatal. Türelmesnek kell lennem, tanítanom kell.” Remélhetőleg nem szaladt haza – John viszolygott a pletykától, és utálta, ha beleszólnak a dolgába. Még a gondolattól is elfogta a pillanatnyi felháborodás; aztán attól kezdett félni, hogy Meg betegre sírja magát, mire tüstént gyorsabbra fogta a lépést. Úgy döntött, higgadt és kedves lesz, de határozottan, nagyon határozottan rá fog mutatni, hogy Meg hol fogott mellé a hitvesi kötelességek teljesítésében.

Meg ugyancsak elhatározta, hogy „higgadt és kedves” lesz, mindazonáltal határozott, és rá fog mutatni, mik a kötelességei egy *férjnek*. Jobban szeretett volna John elé futni, a bocsánatát kérni, hogy a férje csókokkal és vigasztaló szavakkal halmozza el, mert egészen bizonyosan ezt tenné; de persze nem tett semmi ilyet, és mikor meglátta közeledő férjét, dudorászni kezdett a hintaszékben varrogatás közben, mint egy igazi nagy dáma a legszebb szalonjában.

John kissé csalódott, amiért nem egy könnyekben felolvadt Niobét talál; de mivel önérzete megkövetelte, hogy elsőnek tőle kérjenek bocsánatot, mindennemű mentegetőzés nélkül, hanyagul besétált, levetette magát a díványra, és e sajátos szavakat mondta:

– Nahát, újhold lesz, drágám.

– Semmi kifogásom ellene! – felelte Meg ugyanabban a balzsamos modorban.

Mr. Brooke felhozott még néhány általános érdekű tárgyat, Mrs. Brooke rendre elfojtotta a kezdeményezéseit. A társalgás bágyadozott. John az egyik ablakhoz ült, kinyitotta újságját, és eltemetkezett benne, képes értelemben szólva. Meg a másik ablakhoz ült, és úgy varrt, mintha rózsás papucs nélkül nem lenne élet az élet. Egyikük sem szólt, mindketten higgadt és határozott arcot mutattak, és mindketten kétségbeejtően érezték magukat.

„Jaj nekem – gondolta Meg –, a házasság valóban borzasztóan fárasztó, és végtelen türelem meg szeretet kell hozzá, ahogy anya mondta!” Az „anya” szótól felmerültek benne más tanácsok is, amelyeket valamikor réges-régen adott Mrs. March, leánya pedig tiltakozó hitetlenséggel fogadta őket.

– John jó ember, de neki is megvannak a gyarlóságai. Tanuld meg elviselni őket, és ne feledd, hogy te sem vagy hiba nélkül való. Nagyon eltökélt, de ha barátságosan érvelsz türelmetlen tiltakozás helyett, akkor ebből az eltökéltségből sohasem lesz megátalkodottság. Nagyon akkurátus, és ragaszkodik az igazsághoz, ami jó tulajdonság, bár te azt mondod rá, hogy akadékoskodó. Meg, sose vezesd félre, se szóval, se nézéssel, és akkor megkapod tőle a bizalmat, amit megérdemelsz, a támogatást, amire szükséged van. Indulatos, de nem úgy haragszik, mint mi, hogy egy lobbanás, és vége, nem – ez az a fehéren izzó, néma harag, amelyet nem könnyű felgerjeszteni, de ha egyszer fellobban, nehezen oltható. Légy óvatos, nagyon óvatos, ne hívd ki magad ellen a haragját, mert a békétek és a boldogságotok múlik azon, hogy megőrizd a tiszteletét. Vigyázz magadra, ha mindketten hibáztok, te légy az első, aki bocsánatot kér, különösen őrizkedj az apró sértődésektől, a félreértésektől, a meggondolatlan szavaktól, mert gyakran ezek kövezik ki az utat, amelynek bánat és keserű megbánás a vége!

Ezeket a szavakat, főleg az utolsókat hallotta magában Meg, míg ült és varrogatott az alkonyatban. Ez volt az első komoly nézeteltérésük; eszébe jutottak meggondolatlan szavai – milyen bután és érzéketlenül beszélt! Mérgelődése gyerekesnek tűnt, ha pedig arra gondolt, hogy szegény John egy ilyen jelenetre érkezett haza, majd elolvadt a szíve a szánalomtól. Könnyes szemmel pillantott a férjére, de az nem vette észre. Letette a varrását, felállt; „én mondom ki elsőnek – gondolta – hogy *bocsáss meg*”, ám John mintha ezt sem hallotta volna. Ekkor keresztülment a szobán – nagyon lassan, mert nem könnyű erőt venni a büszkeségen – megállt John mellett, ám ő nem fordította meg a fejét. Meg egy pillanatig úgy érezte, hogy ezt képtelen lesz megcsinálni, és akkor jött a gondolat: „Ez a kezdet; én megteszem, amit nekem kell, akkor legalább nem tehetek magamnak szemrehányást”. Lehajolt, szelíden megcsókolta a férje homlokát. Ez természetesen rendbe hozott mindent, mert a bűnbánó csók többet ért egy szóáradatnál. John abban a pillanatban átölelte, és a térdére ültette.

– Rosszul tettem, hogy kinevettem szegény kis lekváros csuprokat! – mondta szelíden. – Bocsáss meg, szívem, soha többé nem teszek ilyet!

Pedig megtette, ó, jaj nekem, százszor is megtette, mint ahogy Meg is, és kijelentették, hogy még soha életükben nem ettek ennél édesebb gyümölcskocsonyát. Igazuk is volt, mert a családi békességet őrizték azok a kis bögrék.

Ezek után Mrs. Brooke külön meghívatta Mr. Scottot vacsorára, és ínycsiklandó lakomát tálalt eléje, amelyben nem egy cukorba főtt feleség volt az első fogás. Olyan elragadó kedvességgel viselkedett, egyáltalán, olyan prímán sikerült az egész vacsora, hogy Mr. Scott gratulált Johnnak a szerencséjéhez, és hazafelé menet nem győzte csóválni a fejét, hogy milyen keserű sors is az agglegényé.

Az ősz újabb erőpróbákat és tapasztalatokat hozott Meg-nek. Sallie Moffat felújította a barátságot, mindegyre beugrott egy kis pletykálkodásra a házikóba, vagy egész napra áthívta magához a nagy házba „azt a szegény drágát”. Ez jó volt, mert a bánatos napokon Meg magányosnak érezte magát; otthon ki se látszottak a munkából, John késő estig dolgozott, ő pedig vagy varrt, vagy olvasott, vagy csak úgy elszöszmötölt magában. Ennek az lett a természetes következménye, hogy eljárt pletykálni a barátnőjéhez, megcsodálta Sallie csinos dolgait, ő is ilyeneket szeretett volna, és sajnálta magát, mert neki nincsenek. Sallie nagyon rendes volt, többször rá is akarta tukmálni az apróságokat, amelyek megtetszettek neki, ám Meg elhárította, mert tudta, hogy Johnnak nem tetszene; aztán fogta magát a csacsi asszonyka, és olyat tett, ami Johnnak ezerszer kevésbé tetszett.

Ismerte a férje jövedelmét, és örült, hogy John nemcsak a szívét bízza rá, hanem – amit egyes férfiak a szívnél is többre értékelnek – a pénztárcáját is. Tudta, hol van a pénz, bármikor el is vehetett előle; John csak annyit kért tőle, hogy fillérre jegyezzen fel minden kiadást, havonta egyszer fizesse ki a számlákat, és ne felejtse el, hogy szegény ember felesége. Mostanáig Meg jól szerepelt, körültekintő volt és akkurátus, pontosan vezette a kis háztartási könyvét, amit félelem nélkül mutathatott meg a férjének minden hónapban. Ám azon az őszön belopakodott Meg paradicsomába a kígyó, és nem az almával hozta kísértésbe, hanem, mint oly sok modern Évát, ruhákkal. Meg nem szerette szegénynek érezni magát, és nem szerette, ha sajnálják. Ez bosszantotta, de szégyellte volna bevallani, ezért alkalmilag abban keresett vigasztalást, hogy vásárolt magának valami csinos holmit. Azt ne gondolja már Sallie, hogy neki a fogához kell vernie a garast. Utána mindig romlottnak érezte magát, mert a csinos holmikra a legritkább esetben volt szüksége, de hát olyan kevésbe kerültek, hogy nem volt értelme aggodalmaskodni miattuk. Csak hát az apró kiadások észrevétlenül nőttek, mert Mrs. Brooke már nem csak szemlélőként volt jelen a bevásárlásokon.

Sok kicsi sokra megy; mikor a hónap végén Meg összeadta a kiadásait, akkora összeg jött ki, hogy megijedt tőle. John nagyon elfoglalt volt abban a hónapban, ezért a feleségére bízta a számlák kifizetését; a következő hónapban nem rovancsolt, de a harmadikban nagy negyedévi elszámolást tartott, amelyet Meg sohasem felejtett el. Néhány nappal hamarabb ugyanis olyan szörnyűséget követett el, ami sziklaként nyomta a lelkiismeretét. Sallie selymeket vásárolt, és Meg is megkívánt egy újat, valami szép világosat, összejövetelekre, a saját feketéje olyan közönséges, estére pedig csak lányok viselhetnek vékony kelméket. Újévkor March néni rendszeresen megajándékozta a nővéreket fejenként huszonöt dollárral, az már csak egy hónap, és ott az a gyönyörű ibolyalila selyem, neki pedig van pénze, csak merni kell elvenni. John mindig mondogatja, hogy ami az övé, az a feleségéé is; de vajon helyeselné, ha Meg nemcsak az ajándékba várható huszonöt dollárt költené el, hanem még egyszer huszonötöt a háztartási pénzből? Ez itt a kérdés! Sallie unszolta, hogy vegye meg, felajánlotta, hogy ő majd ad kölcsön, és noha a lehető legjobb szándék vezette, olyan kísértésbe hozta Meget, amely ellen annak nem volt ereje. Eljött a gonosz pillanat, amikor a boltos magasra emelte a csodásan csillámló kelmét, mondván: – Ingyen van, nagysám, nekem elhiheti! –, mire ő azt felelte: – Megveszem. – A selyem levágattatott és kifizettetett, Sallie ujjongott, Meg úgy kacagott, mintha holmi jelentéktelen dologról lenne szó, aztán elhajtatott, és úgy érezte, mintha lopott volna, és máris üldözné a rendőrség.

Hazaérve azzal próbálta zsongítani a lelkiismeret szúrásait, hogy kiterítette a gyönyörű selymet; de az most valahogy nem volt olyan ezüstös, tulajdonképpen nem is állt jól, és mintha színére-fonákjára odabélyegezték volna: „ötven dollár!” Eltette a kelmét, ám az így is egyfolytában ott kísértett a gondolataiban, de nem ám olyan szívet gyönyörködtetően, ahogy egy új ruhának kell, hanem rémesen, mint egy megbékíthetetlen szellem. Mikor aznap este John elővette a könyveket, Megnek összeszorult a szíve, és – házasságuk ideje alatt először – félt a férjétől. A kedves, barna szempár azt látszott üzenni, hogy szigorú is tud lenni; és bár Johnnak szokatlanul derűs kedve volt, Meg azt képzelte, hogy már mindenre rájött, csak nem akarja, hogy a felesége tudja ezt. A számlákat hiánytalanul kifizették, a háztartási könyv rendben volt. John megdicsérte élete párját, és már nyitotta volna ki az egymás között „banknak” nevezett ócska zsebkönyvet, ami úgyszólván üres volt, ám Meg lefogta a kezét.

– A külön könyvemet még nem láttad – mondta riadtan,

Ezt a könyvet John sose kérte, Meg ragaszkodott hozzá, hogy megmutassa, és élvezte férfiúi hüledezését, hogy micsoda fura dolgok kellenek az asszonyoknak! John találgatta, mi lehet az a paszpól, követelte, hogy Meg azonnal magyarázza el, mit jelent a „mándli”, miért minősül kalapnak egy darabka bársonyból, három rózsabimbóból és két zsinórból álló semmiség, és mi kerül rajta öt-hat dollárba? Ezen az estén is arra látszott készülni, hogy mulat egy jót a tételeken, és szörnyülködik az asszony szeszélyein, ahogy akkor tette, ha különösen büszke volt körültekintő feleségére.

Meg lassan elővette, és a férje elé helyezte a könyvecskét, aztán a szék mögé került azzal az ürüggyel, hogy elsimogatja a gondterhelt redőket John fáradt homlokán. Ott állva mondta el, miközben minden szóval nagyobbra nőtt benne a páni félelem:

– John, drágám, félek megmutatni a könyvemet, mert az utóbbi időben tényleg botrányosan kiköltekeztem. Annyira a fejembe vettem, tudod, hogy nekem kellenek dolgok, Sallie is azt tanácsolta, hogy vegyem csak meg, és részben tudom törleszteni az újévi pénzemből, de utólag nagyon megbántam, mert tudtam, hogy azt fogod gondolni, hogy rosszul tettem.

John nagyot nevetett, és előhúzta a szék mögül a feleségét.

– Ugyan, ne bujkálj már! – mondta derűsen. – Nem foglak megverni, ha vásároltál egy mesés topánkát. Inkább büszke vagyok a feleségem lábára, és azt se bánom, ha nyolc-kilenc dollárt elköltöt, csak jó legyen az a cipő.

Ez a cipő volt Meg egyik legutóbbi „aprósága”, és beszéd közben véletlenül éppen erre a tételre hullott John tekintete. „Jaj, mit fog majd mondani, ha odaér ahhoz a rettenetes ötven dollárhoz!” – borzongott Meg.

– Ez rosszabb, mint a cipő, ez egy selyemruha – mondta a kétségbeesés nyugalmával, mert szeretett volna túl lenni a nehezén.

– Nos, drágám, és mi a „summa summarum”, ahogy Mr. Mantalini mondja?

Ez már nem John megszokott hangja volt, és Meg tudta, hogy most azzal a nyílt tekintettel néz rá, amelyre ő mindeddig ugyanilyen nyíltan tudott válaszolni. Lapozott, majd elfordította a fejét, előbb még rámutatva az összegre, amely az ötvenes nélkül is épp elég rossz volt, de ha azt is hozzáadták, határozottan ijesztő lett. Egy pillanatig nagyon nagy csend volt a szobában, aztán John azt mondta lassan – de az asszony érezte, hogy úgy kell visszafojtania magába a rosszallását:

– Nos, én nem ítélhetem meg, hogy ötven dollár sok-e egy ruháért mostanában, amikor annyi sallang és cicoma kell hozzá, hogy tökéletesnek tartsák.

– Még nincs is megvarrva – nyöszörögte Meg elhalón, mert beléhasított, hogy mibe kerül ez még, és a gondolat egészen letaglózta.

– Huszonöt yard selyem jó sok egy kicsi asszonyra, de nem kétséges, hogy a feleségem, ha felveszi, ugyanolyan elegáns lesz, mint Ned Moffat hitvese – mondta John szárazon.

– Tudom, hogy haragszol, John, de nem tehetek róla! Nem akarom pocsékolni a pénzedet, és nem is gondoltam, hogy ez a sok kicsiség ekkora összegre fog rúgni! De nem bírom megállni, mikor látom, hogy Sallie mindent összevásárol, amit csak akar, rajtam meg szánakozik, amiért nem tehetem! Én próbálok nem elégedetlenkedni, de olyan nehéz, és már belefáradtam a szegénységbe!

A végét olyan halkan mondta, hogy azt hitte, a férje nem is hallja, ám John hallotta, és ezek a szavak mélyen megsebezték, mert sok örömet megtagadott magától Meg kedvéért. Az asszony a legszívesebben leharapta volna a nyelvét, mert John azonnal eltolta a könyveket, felállt, és azt mondta, kissé remegő hangon:

– Ettől féltem. Én mindent elkövetek, ami tőlem telik, Meg. Ha megszidja, sőt ha megrázza, még az se fájt volna az asszonynak annyira, mint ez a néhány szó. Sírva futott hozzá, magához szorította, elárasztotta bűnbánó könnyeivel:

– Ó, John, drága, dolgos kedvesem, nem úgy értettem! Olyan gonosz, hazug és hálátlan dolog volt, hogy is mondhattam ilyet! Hogy mondhattam ilyet!

John nagyon rendes volt, készséggel megbocsátott, és nem volt egyetlen szemrehányó szava. Ám Meg akkor is tisztában volt vele, hogy olyat tett és mondott, amit nem egyhamar lehet megbocsátani akkor sem, ha John sose emlegeti fel. Fogadalmat tett, hogy szeretni fogja a férjét jóban-rosszban, és akkor ő, a feleség vágja az arcába a szegénységüket, miután gátlástalanul pocsékolta a férje keresményét! Rettenetes volt, de az volt a legrettenetesebb, hogy utána John olyan csendesen járt-kelt, mintha semmi sem történt volna, viszont tovább maradt bent az irodában, és még éjszaka is dolgozott, amikor Meg már rég álomba sírta magát. Egy hete tartott ez az önmarcangolás, Meg kis híján belebetegedett; és mikor megtudta, hogy John visszamondta az új nagykabátját, annyira kétségbeesett, hogy siralom volt ránézni. John csak annyit felelt az ő csodálkozó kérdésére, hogy mi ez a változás:

– Nem engedhetem meg magamnak, édesem.

Az asszony nem szólt többet, de mikor John néhány perc múlva rátalált a hallban, a régi nagykabátba temette az arcát, és úgy zokogott, mint akinek mindjárt megszakad a szíve.

Hosszan beszélgettek aznap este, és az asszony megtanulta még jobban szeretni a férjét a szegénységéért, mert az acélozta férfivá, az adott neki erőt és bátorságot, hogy utat törjön magának, de ugyanakkor arra is megtanította, hogy béketűrő szelídséggel nézze szeretteinek gyarlóságait és légvárait.

Másnap Meg félretette a büszkeségét, meglátogatta Sallie-t, elmondta neki az igazságot, és arra a szívességre kérte, hogy vásárolja meg tőle a selymet. A jólelkű Mrs. Moffat készségesen eleget tett a kérésnek, és volt benne annyi tapintat, hogy nem ajándékozta meg azon nyomban a kelmével a barátnőjét. Meg ezek után hazahozatta a nagykabátot, és mikor John megérkezett, magára vette, és megkérdezte a férjét, hogy tetszik az új selyemruhája? Képzelhetjük, mit felelt John, hogyan fogadta az ajándékot, és micsoda áldott idők köszöntöttek a házra. John korán járt haza, Meg nem kóborolt el otthonról. Reggelenként egy nagyon boldog férj vette fel a nagykabátot, amit esténként egy odaadó kis feleség segített le róla. Így telt el kerek egy esztendő, és nyár közepén Meg újabb tapasztalatot szerzett, azt, ami a legnagyobb, legmegrendítőbb élmény egy asszony életében.

Az izgatott Laurie-t, aki egy szombaton belopakodott a galambdúc konyhájába, fülsértő csattogás fogadta, mert Hannah úgy tapsolt, hogy serpenyő volt az egyik kezében, és fedő a másikban.

– Hogy van a mamácska? Hogy van mindenki? Miért csak most kell megtudnom, mikor hazajövök? – kérdezte Laurie harsány suttogással.

– Mint egy királyné, akkurát olyan a lelkem! Nem akartuk, hogy szélvihar legyen a házba, amíg őtet ajnározza az egész falamia. Na, menjek a szalonba, mindjárt leküdetem őket. – E kissé talányos felelet után az idvezülten kuncogó Hannah eltűnt.

Rövidesen megjelent Jo, és büszkén hozott egy nagy párnán egy flanellbatyut. Arca nagyon komoly volt, de a szeme csillogott, és a hangja különösen csengett az elfojtott meg-hatódástól.

– Csukd be szemed, nyújtsd ki kezed! – mondta csábítóan.

Laurie egy sarokba hátrált, és maga mögé dugta a kezét.

– Nagyon köszönöm, de inkább nem! Egész biztosan elejteném vagy odacsapnám!

– Akkor nem fogod látni az unokaöcsédet – mondta Jo, és határozottan elfordult.

– De, látni akarom, látni akarom! Csak te leszel a felelős az esetleges károkért! – A szófogadó Laurie hősiesen behunyta a szemét, amíg valamit beletettek a karjába. Jo, Amy, Mrs. March, Hannah és John úgy kacagott, hogy a következő percben ki is nyitotta, és akkor látta, hogy nem egy baba van nála, hanem kettő!

Nem csoda, ha kikacagták, mert Laurie olyan képet vágott, hogy attól egy kvéker is fetrengett volna. Hol a mit sem sejtő ártatlanokat, hol a víg nézősereget bámulta, de olyan eszelős rémülettel, hogy Jo lerogyott a padlóra, és visított a nevetéstől.

– Jupiterre, hiszen ezek ikrek! – nyögte ki Laurie némi idő után, majd komikus könyörgéssel fordult a nőkhöz: – Gyorsan vegye már el őket valaki! Nevetni fogok, és elejtem őket!

John elmenekítette babáit, és fel-alá járkált, mindkét karján egy-egy picivel, mintha máris bevezették volna a csecsemőápolás rejtelmeibe, Laurie pedig addig kacagott, míg meg nem indultak a könnyei.

– Az idény legjobb vicce, mi? Azért nem szóltam, mert meg akartalak lepni, és gratulálok magamnak, mert sikerült! – mondta Jo, mikor lélegzethez jutott.

– Ez volt életem megrázkódtatása. De mulatságos! Fiúk? Mi lesz a nevük? Hadd látom őket még egyszer! Segíts, Jo, mert nekem egy is sok, szavamra! – És Laurie úgy nézegette az újszülötteket, ahogy egy nagy, barátságos újfundlandi vizsgálgatna két parányi cicust.

– Egy fiú, egy lány. Hát nem gyönyörűek? – mondta a büszkeségtől ragyogó papa, és úgy nézte a mocorgó, vörös lényecskéket, mintha angyalok lennének, amelyeknek még nem nőtt ki a szárnyuk.

– A legpompásabb gyermekek, akiket láttam valaha. – Laurie megdőlt, mint egy kútgém, hogy megszemlélje a csodákat.

– Amy kék szalagot kötött a fiúra, és rózsaszínt a lányra, francia divat szerint, hogy rögtön tudni lehessen. Különben is, az egyiknek kék szeme van, a másiknak barna. Puszild meg őket, Teddy bácsi! – mondta a gonosz Jo.

– Attól tartok, nem örülnének neki – felelte szokatlanul félénken Laurie.

– Dehogynem örülnének; már hozzászoktak. Azonnal csókolja meg őket, uram! – parancsolta Jo, attól tartva, hogy a fiú még képes lesz kijelölni egy meghatalmazottat.

Laurie fintorogva engedelmeskedett, óvatos puszit lehelve a két pofikára, amitől újra kitört a nevetés, a babák pedig sivalkodtak.

– Ugye megmondtam, hogy nem fognak örülni! Ez a fiú; odanézzetek, hogy rugdal! Úgy csapkod az öklével, mint az igazi nagyok! Ejnye, ifjú Brooke, olyat üssön, aki magával egy súlycsoportban van! – kiáltotta boldogan Laurie, mikor arcon találta a céltalanul motoszkáló, parányi ököl.

– John Laurence lesz a neve, a lányé pedig Margaret, az anyja és a nagyanyja után. Daisynek fogjuk becézni, hogy ne legyen két Meg, az úrfit pedig talán Jacknek, hacsak nem találunk különb nevet – mondta Amy nagynénis komolysággal.

– Nevezzétek Demijohnnak, és becézzétek Deminek – javasolta Laurie.

– Daisy és Demi! *Tudtam* én, hogy Teddynek lesz egy nagy ötlete! – tapsikolt Jo.

Ez valóban nagy ötlet volt Teddytől, mert a babákon örökre rajtuk ragadt a „Daisy” és a „Demi”.

VI. FEJEZET

Vizitelés

– Gyere, Jo, itt az idő!

– Mire?

– Csak nem azt akarod mondani, hogy elfelejtetted, amit ígértél? Hogy ma vizitbe jössz velem fél tucat helyre?

– Sok meggondolatlan bolondságot követtem már el életemben, de annyira hibbant még én se lehetek, hogy fél tucat vizitet vállaljak egy napra, amikor egyetlen is hetekre tönkreteszi az idegeimet!

– De igenis, hogy vállaltad! Így egyeztünk meg! Én befejezem Beth ceruzarajz-portréját, te pedig szép illedelmesen eljössz velem, és visszaadjuk a szomszédaink látogatását!

– Ha szép az idő! Ez is benne volt az egyezségben! Ragaszkodom hozzá, hogy betűről betűre betartsuk, Shylock! Egy csomó felhő van keleten, tehát nem szép az idő, tehát nem megyek.

– Ne akarj kibújni a kötelesség alól! Gyönyörű idő van, esőre semmi kilátás, te pedig olyan nagyra vagy vele, hogy be szoktad tartani, amit ígérsz, tehát viselkedj tisztességesen! Gyere, tedd, ami a dolgod, aztán békén lehetsz egy újabb fél évig.

Jo abban a pillanatban éppen nyakig ült a varrásban, mert ő gyártotta a család mantilláit, és rendkívül büszke volt rá, hogy ugyanolyan jól forgatja a tűt, mint a tollat. Roppant módon bőszítette, hogy éppen az első próba előtt állítják le, parancsolják rá a legjobb ruháját, és küldik el vizitelni egy meleg júniusi napon. Utálta a formális látogatásokat, kizárólag akkor vállalkozott ilyesmire, ha Amy rákényszerítette valamilyen egyezséggel, megvesztegetéssel vagy ígérettel. Jelen esetben nem volt menekülés. Lázongó ollócsattogtatással tiltakozott, hogy viharszagot érez, de azért megadta magát, félretette a varrást, belenyugvó ábrázattal előszedte kalapját, kesztyűjét, és jelentette Amynek, hogy az áldozat készen áll.

– Jo March, te olyan megátalkodott vagy, hogy egy szent sem győzne türelemmel! Remélem, nem ebben az állapotban óhajtasz vizitelni? – kiáltotta Amy, döbbenten jártatva végig a tekintetét a nővérén.

– Miért ne? Ez a ruha csinos, takaros, kényelmes; épp alkalmas arra, hogy a porban baktassak egy nyári napon. Ha az embereket jobban érdekli az öltözékem, mint én, akkor nem is óhajtom látni őket. Te kiöltözhetsz kettőnk helyett, és lehetsz olyan elegáns, ahogy tetszik, mert neked előnyös, ha csinos vagy, de nekem nem az, engem csak idegesítenek a cifraságok.

– Egek! – sóhajtott Amy. – Most meg rájött a dacolhatnék, engem is a kétségbeesésbe fog taszítani, mielőtt rábírhatnám, hogy öltsön tisztességes külsőt. Hát nem lesz öröm nekem ez a mai nap, de ezzel tartozunk a társaságnak, és csak mi ketten róhatjuk le az adósságot. Mindent megteszek a kedvedért, Jo, csak öltözz fel szépen, és segíts, amikor udvariasan próbálok viselkedni. Te olyan jól tudsz beszélni, olyan arisztokratikus látványt nyújtasz, ha felveszed a legszebb ruhádat, olyan előkelően tudsz viselkedni, ha akarsz, hogy komolyan büszke vagyok rád. Különben is félek egyedül menni; gyere velem, és vigyázz rám!

– Micsoda rafinált kis macska vagy te! Így mézeskedni és hízelegni a zsémbes, öreg nénédnek! Még hogy én előkelő és jól nevelt vagyok, te még félsz bárhova is elmenni egyedül! Nem tudom, melyik a nagyobb képtelenség. Na jó, menni fogok, ha menni kell, és igyekszem a legjobb teljesítményt nyújtani. Te leszel az expedíció vezetője, én pedig vakon engedelmeskedem. Megfelel ez így neked? – mondta Jo, váratlanul átváltva a nyakasságból a bárányhoz méltó szelídségbe.

– Angyal vagy! Akkor vedd fel a legjobb ruhádat, én pedig minden helynél elmondom, miként viselkedj, hogy jó benyomást tegyél. Azt szeretném, ha az emberek megkedvelnének, márpedig meg fognak, ha csak egy kicsit is megpróbálsz simulékonyabb lenni! Szépen fésüld meg a hajadat, és tűzd a kalapodra a rózsaszín rózsát, az jól áll neked, és olyan méltóságteljes vagy az egyszerű ruhádban. Világos kesztyűt vegyél, és hozzál hímzett zsebkendőt. Benézünk majd Meghez, kölcsönvesszük a fehér napernyőjét, és akkor megkaphatod az én galambszürkémet.

Amy öltözködés közben osztogatta parancsait, Jo pedig engedelmeskedett, bár nem minden tiltakozás nélkül, mert hangosan sóhajtozott, míg nagy suhogással felöltötte új organdi-ruháját, pofát vágott magára, míg makulátlan masnira kötötte kalapjának szalagjait, fogcsikorgatva viaskodott a tűkkel, míg a ruhájára erősítette a gallért, savanyúan fintorgott, míg szétbontotta a zsebkendőt, amelynek hímzése ugyanúgy horzsolta az orrát, mint ez az egész vállalkozás az idegeit; és miután beleszuszakolta kezét a szűk kesztyűbe, amelyet az elegancia netovább-jaként három gomb és egy bojt ékesített, bárgyú ábrázattal fordult Amyhez, és alázattal mondta:

– Tökéletesen nyomorult vagyok; de ha szalonképesnek minősítesz, boldogan halok meg.

– Igazán elfogadható vagy; lassan fordulj meg, hadd nézzelek meg alaposan – Jo forgott, Amy itt-ott helyesbített rajta, aztán hátralépett, félrehajtotta a fejét, és kegyesen azt nyilatkozta: – Igen, ez így elmegy. A fejednél nem is kívánhatok jobbat, mert a fehér kalap ezzel a rózsával egész elragadó. Húzd ki magad, és tartsd a kezedet könnyedén, még ha szorít is a kesztyű. Egy dolog van, Jo, amit jól tudsz csinálni, ez pedig a stóla viselése, ami nekem nem megy. Te viszont nagyon helyes vagy vele, és örülök, hogy March néni neked ajándékozta ezt a szépet. Egyszerű, de mutatós, és ezek a redők a karokon igazán artisztikusak. Középen van a mantillám csücske? Remélem, egyenletesen tűztem fel a szoknyámat! Szeretem, ha kilátszik a cipőm, mert a lábam csinos, még ha az orrom nem is az.

– Gyönyörű és szívderítő vagy – mondta Jo, egy esztéta pillantásával vizsgálgatva a kék toll és az aranyhaj együttesét. – Kérem, nagysám, végigvonszoljam a legjobb szoknyámat a porban, vagy tűzzem fel?

– Járás közben fogd fel, a házban engedd le; neked az uszályos stílus áll a legjobban. Meg kell tanulnod, hogyan suhogtasd kecsesen a szoknyát. Az egyik kézelődet csak félig gomboltad be! Azonnal tessék megcsinálni! Örökké rendezetlennek fogsz látszani, ha nem figyelsz az apró részletekre, mert azok adják a tetszetős összbenyomást.

Jo sóhajtva kigombolta a kesztyűjét, hogy begombolhassa a kézelőjét; de végre-valahára elkészültek mindketten, és elvitorláztak, „olyan szépen, akár az írott kép”, mondta Hannah, aki az emeleti ablakból kihajolva nézett utánuk.

– Mármost, édes Jo, Chesterék nagyon elegánsnak tartják magukat, úgyhogy a legfinomabb viselkedésedet vedd elő. Ne tegyél elhamarkodott megjegyzéseket, egyáltalán, ne hirtelenkedj, jó? Legyél nyugodt, hűvös, csendes – az biztonságos, és úrinőhöz illő. Tizenöt percen keresztül csak képes vagy rá! – jelentette ki Amy útban az első stációhoz, miután Meg, mindkét karján egy-egy babával, szemlét tartott felettük, és kölcsönadta a fehér napernyőt.

– Na, hadd látom, „Nyugodt, hűvös, csendes” – igen, azt hiszem, ezt megígérhetem. Színpadon játszottam már szemérmes kisasszonyt, most eljátszom az életben. Van hozzá tehetségem – majd meglátod! Úgyhogy legyél csak egészen nyugodt, gyermekem!

Amy megkönnyebbült, ám a gonosz Jo szó szerint betartotta, amit ígért, mert az első helyen kecsesen megkomponált testtartásban, korrekt redőkbe rendezetten ült, nyugodtan, mint a nyári tenger, hűvösen, mint egy jéghegy, és csendesen, mint egy szfinx. Mrs. Chester hiába célozgatott a „bájos regényére”, hiába hoztak szóba a Chester kisasszonyok partit, pikniket, operát, divatot; Jo mindenre egy mosollyal, egy bólintással és egy dermesztően illedelmes „igen”-nel vagy „nem”-mel válaszolt. Hiába súgta Amy: „Beszélj!”, hiába próbálta bevonni a társalgásba, hiába bökdöste alattomban a cipője orrával. Jo – fennkölt állapotában – tudomást sem látszott venni róluk, és fagyos arca űrt tükrözött, mérhetetlen űrt.

– Micsoda gőgös, unalmas teremtés ez az idősebbik March kisasszony! – jegyezte meg az egyik hölgy, sajnos, tisztán hallhatóan, amikor becsukódott az ajtó a vendégek után. Jo hangtalanul végignevette az utat, amíg kijutottak a hallból, ám Amy felháborodott azon, hogy utasításainak ily gyászos eredménye lett, és természetesen a nővérét hibáztatta.

– Hogy érthettél így félre? Én csak azt akartam, hogy illedelmes és pallérozott légy, erre úgy viselkedsz, mint egy tuskó! Lambéknál azért próbálj már meg barátságos lenni! Pletykálkodj, úgy, ahogy más lányok szoktak, mutass érdeklődést a ruhák, a kacérkodás, akármilyen szóba kerülő badarság iránt! Lambék bejáratosak a legjobb társaságba, hasznos ismeretséget jelentenek, én mindenképpen igyekeznék, hogy jó hatással legyek rájuk!

– Kellemes leszek! Pletykálok, vihorászok, és óhajodnak megfelelően ájulásba esem minden haszontalanságon! Egész mulatságos lesz. Most a „bűbájos lányt” fogom játszani. Fog ez menni. Majd May Chestert választom példaképnek, de még javítok is rajta. Meglátod, azt fogják mondani Lambék, hogy micsoda kedves, mulatságos lány ez a Jo March!

Amy nyugtalankodott, amire meg is volt minden oka, mert ha Jo-ra rájött a bolondóra, sose lehetett tudni, mi lesz a vége. Tanulmányt lehetett volna írni az arcáról, mikor végignézte, ahogy nővére besuhog a következő szalonba, a legcukrosabb áradozással végigpuszilja a kisasszonyokat, tündökölve mosolyog a fiatalurakra, és akkora eréllyel ugrik fejest a társalgásba, hogy a szemlélő csak hüledezik. Amyt lefoglalta magának Mrs. Lamb, akinek a lány a kedvence volt, így kénytelen volt végighallgatni a részletes beszámolót Lucretia legújabb migrénes rohamáról, miközben mellettük három délceg ifjú tipródott, várva az első szünetet, amikor elmenekíthetik Amyt. Ebben a helyzetben Amy képtelen volt ellenőrizni Jo-t, akibe az ördög bújhatott, mert az öreg hölgyéhez fogható szóbőséggel beszélt. Fejek valóságos füzére fogta körül, és Amy hiába hegyezte a fülét. A félbemaradt mondatok riadalommal, az elkerekedett szemek, fölemelt kezek kíváncsisággal töltötték el, míg a sűrű kacajok hallatán majd megőrült, hogy ő kimarad a mulatságból. Képzelhetjük, miket szenvedett, mikor ilyen töredékeket kellett elcsípnie:

– Pompásan lovagol! Ki tanította?

– Senki; egy faágra szerelt ócska nyergen gyakorolta be, hogyan üljön, hogy tartsa a szárat. Ma már mindent megül, mert nem ismeri a félelmet, és az istállótulajdonos olcsón ad neki lovat, mert nyereg alá szoktatja őket a hölgyek számára. Valóságos szenvedélye a lovaglás! Mondtam is neki, hogy ha minden más befuccsol, még mindig megélhet lovak betöréséből.

Amy alig bírt uralkodni magán, mert e rettenetes beszédből az a benyomás alakulhatott ki, hogy ő afféle hebrencs, amitől különösen iszonyodott. De mit tehetett? Az öreg hölgy még csak a közepén járt a mesének, és jóval azelőtt, hogy befejezte volna, Jo már fejest is ugrott a következő történetbe, tovább szaporítva a nevetséges leleplezéseket és az ijesztő tapintatlanságokat:

– Igen, Amy kétségbe volt esve azon a napon, mert egy jó állat se volt az istállóban, csak három maradt, az egyik sánta, a másik vak, a harmadik olyan makrancos, amelyiknek földet kellett tömni a szájába, hogy egyáltalán elinduljon. Bájos paripa egy kiránduláshoz, nemde?

– Melyiket választotta? – kérdezte egy nevetgélő úriember, aki nagyon élvezte a témát.

– Egyiket sem; viszont hallotta, hogy van egy túlparti tanyán egy fiatal ló, és noha nő még sose ült a hátán, úgy döntött, hogy ő megpróbálja, mert szép és tüzes állat. Szánalom volt nézni, mit fáradozott; mivel senki se hozta a lovat, hogy fölnyergelhesse, ő vitte el a nyerget a lóhoz. Az én drágaságom képes volt átevezni a folyón, a fejére tenni a nyerget, és úgy gyalogolni el az istállóba, az öregember legnagyobb megdöbbenésére!

– No és megülte a lovat?

– Természetesen meg, és kapitálisan érezte magát! Azt vártam, hogy darabokban hozzák haza, de tökéletesen boldogult a paripájával, és ő volt a társaság lelke!

– Ezt nevezem kurázsinak! – az ifjú Lamb elismerő pillantást vetett Amyre, és nem értette, mit mondhat neki az anyja, amitől a lány olyan vörös, és olyan kínosan feszeng.

De még vörösebb lett, és még kínosabban feszengett egy perc múlva, amikor a társalgás hirtelen fordulatának köszönhetően szóba kerültek a ruhák. Az egyik fiatal hölgy megkérdezte Jo-tól, hol szerezte a csinos drappot, amit a pikniken viselt; és a buta Jo-nak, ahelyett, hogy megnevezte volna azt az üzletet, ahol két éve beszerezték a ruhát, azt kellett válaszolnia szükségtelen őszinteséggel:

– Ó, hát Amy festette be! Ilyen pasztell árnyalatok nem kaphatók, de mi olyanra festethetjük a sajátjainkat, amilyenre akarjuk. Igazán nagy kényelem, ha van a háznál egy művészi hajlamú testvér!

– Hát nem eredeti? – kiáltotta Lamb kisasszony, aki roppant mulatságosnak találta Jo-t.

– Ez még semmi! Hogy micsoda briliáns ötletei vannak annak a gyereknek! Számára nem létezik lehetetlen! Sallie összejövetelére szeretett volna kék cipőt, fogta magát, befestette a pecsétes fehér cipőjét a legbűbájosabb égszínkék árnyalatra, szakasztott olyan lett, mint a szatén! – dicsekedett Jo olyan testvéri büszkeséggel, hogy a felháborodott Amy boldogan hozzávágta volna a névjegytartóját.

– Olvastuk a múltkoriban egy elbeszélését, és roppant módon élveztük! – mondta az idősebb Lamb kisasszony, hogy bókoljon valamivel a literátus hölgynek, habár engedtessék megjegyeznünk, Jo abban a pillanatban éppenséggel nem látszott se hölgynek, se literátusnak.

Mindig rosszul viselte, ha szóba hozták a „munkásságát”; vagy megmerevedett és halálra sértődött, vagy, mint most is, nyersen másra terelte a beszélgetést.

– Sajnálom, hogy nem találtak különb olvasnivalót. Csak azért írom ezt a szecskát, mert megveszik, és a közönséges emberek szeretik. Mennek télen New Yorkba?

Mivel Lamb kisasszony „élvezte” az elbeszélést, ez a beszéd nem volt éppen hálásnak vagy udvariasnak nevezhető. Jo abban a pillanatban felismerte a baklövését, ahogy kiszaladt a száján; mivel attól félt, hogy a továbbiakban még jobban elmérgesedne a dolog, hirtelen eszébe jutott, hogy neki kell kezdeményeznie a távozást, és fel is pattant, olyan váratlansággal, hogy három emberbe fojtotta bele mondat közben a szót.

– Mennünk *kell*, Amy! *Isten* áldja, édesem; *okvetlenül* jöjjenek el hozzánk vizitbe, *epedve* várjuk magukat! *Önt* nem merem hívni, Mr. Lamb, de ha mégis eljönne, nem hiszem, hogy lesz szívem elküldeni.

Jo olyan mulatságosan utánozta May Chester áradozó stílusát, hogy Amy a lehető leggyorsabban távozott a szobából. Egyszerre szeretett volna nevetni és sírni.

– Hát nem szerepeltem jól? – kérdezte Jo elégedetten, mikor már eljöttek.

– Rosszabbul nem is szerepelhettél volna! – felelte Amy megsemmisítőén. – Mi ütött beléd, hogy összehordtad ezt a sok mindent a nyergemről, a kalapokról meg a többiről?

– Ha egyszer mulatságos, és szórakoztatja az embereket! Úgyis tudják, hogy szegények vagyunk, tehát nem érdemes eljátszani, hogy lovászunk van, minden idényben három-négy kalapot vásárolhatunk, és ugyanolyan kényelmes és kellemes az életünk, mint az övék!

– Akkor sem kell közhírré tenned a kis félmegoldásainkat, és teljesen szükségtelen szellőztetned a szegénységünket! Nincs benned egy szemernyi büszkeség, és sose fogod megtanulni, mikor hallgass, és mikor beszélj! – mondta reményvesztetten Amy.

Szegény Jo elrestellte magát, és úgy dörgölte szótlanul az orrát a merev zsebkendővel, mintha a rosszalkodásáért vezekelne.

– Itt hogy viselkedjem? – kérdezte a harmadik ház közelében.

– Ahogy neked tetszik, én mosom kezeimet – felelte Amy kurtán.

– Akkor jól fogom érezni magamat! A fiúk itthon vannak, ami szavatolja a kellemes időtöltést. A Fent Való a megmondhatója, hogy rám fér egy kis változás, mert az elegancia rossz hatással van a szervezetemre – válaszolta Jo morcosan, mert felmérgesítették a melléfogásai.

A lelkes fogadtatás, amiben a három nagyfiú és a számos szép gyermek részesítette, gyorsan megnyugtatta felborzolt idegeit. Otthagyta Amyt, hogy szórakoztassa a háziasszonyt és a történetesen szintén itt vizitelő Mr. Tudort, ő pedig az ifjúságnak szentelte magát, és nagyon üdítőnek találta a változást. Feszült érdeklődéssel hallgatta az egyetemi történeteket, zúgolódás nélkül simogatott vizslákat és uszkárokat, tiszta szívből egyetértett azzal, hogy „Tom Brown fényes pofa”, függetlenül a dicséret szalonképtelen megfogalmazásától; mikor pedig az egyik legény azt javasolta, hogy nézze meg a teknősbékás medencéjét, olyan buzgón rohant ki, hogy a mamácska mosolyogva nézett utána. Ez az aranyszívű hölgy éppen a főkötőjét egyengette, amely romos állapotba került a nehézkes, ám szeretetteljes fiúi ölelgetésektől, ám neki így is drágább volt, mint egy ihletett francia masamód legtökéletesebb alkotása.

Amy, aki levette a kezét a nővéréről, elhatározta, hogy jól fogja érezni magát. Mr. Tudor nagybátyja egy angol hölgyet vett feleségül, aki harmad unokatestvére volt egy igazi lordnak, ennélfogva Amy nagy reverenciával viseltetett a család iránt, mert amerikai születése és neveltetése dacára benne is megvolt az a címkórság, amelytől a legkülönb amerikai sem mentes; az a be nem vallott kötődés a királyokba vetett korai hithez, amitől a világ legdemokratikusabb nemzetét is lázba hozta néhány éve holmi szőke királyi süvölvény látogatása, és amibe még mindig belejátszik a szeretet, amit az új haza érez a régi iránt, mint a nagyfiú az akarnok kicsi mamácska iránt, aki kurta pórázon tartotta, ameddig tarthatta, mielőtt egy utolsó pirongatással útjára bocsátotta a lázadót. Ám még az angol nemesség egy távoli tagjával való diskurálhatás öröme sem bírhatta rá Amyt, hogy megfeledkezzék az időről; amikor lepergett az ildomos mennyiségű perc, fájó szívvel elszakította magát ez arisztokratikus társaságtól, és körülnézett, hol van Jo, forrón remélve, hogy nem olyan helyzetben találja javíthatatlan nővérét, amely szégyent hoz a March névre.

A helyzet rosszabb is lehetett volna, bár Amy így is rossznak tartotta; Jo a fiúk koszorújában ült a füvön, Laurence csínyeivel traktálta rajongó hallgatóságát, és legjobb kimenőruháján egy piszkos mancsú kutya pihent. Egy csöppség Amy nagy becsben tartott napernyőjével bökdöste a teknősöket, a másik Jo legjobb kalapjára morzsázta a mézeskalácsot, a harmadik a kesztyűjével labdázott. Ezzel együtt csodálatosan érezték magukat, és mikor Jo összeszedte megrongálódott tárgyait, és távozáshoz készülődött, egész sleppje kikísérte, és könyörögtek, hogy jöjjön el megint, mert „olyan vicces volt, amit arról a rosszcsont Laurie-ról mesélt!”

– Hát nem kapitális fiúk? Egész megfiatalodtam és felpezsdültem tőlük! – lelkesedett Jo. Nagyokat lépett, és hátratette a kezét, részben megszokásból, részben azért, hogy elrejtse a pecsétes napernyőt.

– Miért kerülöd te Mr. Tudort? – kérdezte Amy, bölcsen tartózkodva attól, hogy megjegyzést tegyen nővérének zilált külalakjára.

– Mert nem szeretem. Affektál, lekezeli a nővéreit, bánatot okoz az apjának, és tiszteletlenül beszél az anyjával. Laurie szerint léha is. *Én* nem tartom kívánatos ismeretségnek, úgyhogy tartózkodom tőle.

– Akkor is lehetnél hozzá udvarias. Elintézted egy fagyos biccentéssel; bezzeg mosolyogtál és pukedliztél Tommy Chamberlainnek, holott az ő apja fűszeres. Nyugodtan megcserélhetted volna a pukedlit és a biccentést – mondta rosszallóan Amy.

– Nem cserélhettem volna meg! – feleselt a csökönyös Jo. – Nem kedvelem, nem tisztelem, és nem csodálom Tudort, akkor se, ha a nagyapai nagybátyja unokaöccsének az unokahúga egy lordnak a harmad-unokatestvére *volt*. Tommy szegény, félénk, jószívű, és nagyon okos; jó véleményem van róla, és ezt szeretem ki is mutatni, mert ő a specerájban is úriember!

– Veled nincs értelme vitatkozni – kezdte volna Amy.

– A legcsekélyebb mértékben sem, angyalom – vágott a szavába Jo –, úgyhogy legyünk nyájasak, és hagyjunk itt egy vizitkártyát, mert Kingék nyilvánvalóan nincsenek itthon, amiért mélységesen hálás vagyok.

Miután a családi névjegytartó ily módon megtette a kötelességét, a lányok tovább mentek, és Jo újabb hálaimát rebegett az ötödik háznál, mert ott közölték velük, hogy a fiatal hölgyek másutt vannak angazsálva.

– Most már menjünk haza, és mellőzzük mára March nénit. Oda bármikor átszaladhatunk, és tényleg nincs értelme megfürdetni a porban a legjobb slájerünket, amikor mindketten fáradtak és harapósak vagyunk.

– Beszélj csak a magad nevében, szépen kérlek! A néni szereti, ha az udvariasság előírásainak megfelelően vizitelünk nála; ez csekélység, de neki örömet szerez, és nem hiszem, hogy feleannyi kárt tenne benned, mint a koszos kutyák és a tányértalpú fiúk. Hajolj le, hadd szedjem le a kalapodról a morzsát!

– Micsoda jó kislány vagy te, Amy! – Jo bűnbánó tekintete átvándorolt a saját romos toalettjéről a húgáéra, amely még mindig patyolat tiszta és ropogós volt. – Bár nekem is ilyen könnyen mennének ezek az apróságok, amelyekkel a mások kedvében lehet járni. Igyekeznék is rászorítani magamat, de olyan sok időt vesznek el, úgyhogy inkább kivárom, amíg lehetőség nyílik egy nagyobb szívességre, és elszalasztom a kisebb alkalmakat, pedig úgy veszem észre, végső soron jobban mutatnak.

Amy elmosolyodott, és rögtön meglágyult a szíve.

– A nőknek – mondta anyáskodó hangon –, főleg, ha szegények, meg kell tanulniuk a barátságos modort, mert semmi mással nem viszonozhatják a mások kedvességét. Ha ezt észben tartod és gyakorolod, akkor népszerűbb leszel nálam, mert benned annyival több az érték.

– Tüskés vénasszony vagyok, és az is maradok, de azt készségesen elismerem, hogy igazad van; csak nekem könnyebb az életemet kockáztatni valakiért, mint nyájaskodni vele, amikor semmi kedvem hozzá. Nagy szerencsétlenség, ha valakiben ilyen erős a rokonszenv és az ellenszenv.

– Még nagyobb szerencsétlenség, ha nem tudod leplezni őket. Nyugodtan közölhetem, hogy cseppet sem kedvelem jobban Tudort, mint te, de ezt nem vagyok köteles a szemébe vágni, mint ahogy te sem. Nincs értelme utálatot kelteni magad iránt csak azért, mert ő utálatos.

– De én azt gondolom, hogy a lányoknak igenis ki kell mutatniuk, ha ellenszenvesnek találnak egy fiatalembert, és mi más eszközük van erre, mint a viselkedés? A prédikálásnak semmi értelme, mint ezt Teddynél szerzett saját szomorú tapasztalataimból tudom; viszont van számos apró eszköz, amelyekkel egyetlen szó nélkül befolyásolhatom, és azt mondom, ezt is *kell* tennünk, amíg megtehetjük.

– Teddy kiváló egyéniség, aki nem is mérhető a többi fiúhoz – mondta Amy olyan ünnepélyes meggyőződéssel, hogy a „kiváló egyéniség” fetrengett volna a nevetéstől a hallatán. – Ha társasági szépségek lennénk, vagy gazdag, előkelő asszonyok, esetleg megtehetnénk; de tőlünk teljesen hatástalan lenne, ha bizonyos fiatalemberekre mordan néznénk, mert kivetnivalót találunk bennük, másokra meg ezzel ellenkező okból mosolyognánk. Nem érnénk el vele mást, csak azt, hogy csodabogárnak és puritánnak tartanának.

– Tehát még bátorítanunk is kell utált dolgokat és egyéneket, csak mert nem vagyunk szépségek és milliomosok? Ej, de szép erkölcs!

– Ezen én nem vitatkozhatok. Annyit tudok, hogy a világ ilyen, és aki berzenkedik ellene, azt kinevetik. Nem szeretem a reformereket, és remélem, sose próbálsz meg az lenni.

– Én meg kedvelem őket, és én is reformer leszek, ha megtehetem! Akárhogy nevet is rajtuk a világ, mégse lehet meg nélkülük. Ebben sohasem érthetünk egyet, mert te a régi gárdához tartozol, én az újhoz; te jobban fogsz boldogulni, én jobban szórakozom. Azt hiszem, engem mulattatna még az ócsárlás és a pfujolás is.

– Jól van, most mindenesetre szedd össze magadat, és ne idegesítsd a nénit a modern ideáiddal!

– Majd megpróbálom, de a néninél mindig belém bújik az ördög, hogy kirukkoljak valami különösen arcátlan beszéddel vagy forradalmi uszítással. Nem tehetek róla, ez a végzetem.

Az öreg hölgy éppen Carrol nénivel tanácskozott elmerülten valami roppant fontos témáról, de rögtön abbahagyták, amint a lányok beléptek, és bűntudatos arcuk elárulta, hogy az unokahúgok képezték a beszéd tárgyát. Jo cudar kedvében volt, ismét rájött a polgár pukkaszthatnék, ám Amy, a kötelességteljesítés virtuóza, aki tökéletes ildomosságról tett tanúságot mindenütt, angyali jóindulattal tekintett a világba. A nénik persze rögtön megérezték rajta ezt az angyalságot, és nem győzték „drágám”-ozni, mert mint később megállapították feltétlen meggyőződéssel: „Ez a gyermek napról napra tökéletesebb!”

– Segítesz a bazárban, drágám? – kérdezte Mrs. Carrol, miután Amy elhelyezkedett mellette azzal a bizalomteli arccal, amelyet az idősek annyira kedvelnek a fiatalokban.

– Igen, néni. Mrs. Chester megkérdezte, hajlandó vagyok-e, és mondtam, hogy szívesen elvállalok egy asztalt, lévén, hogy úgysem adhatok mást az időmön kívül.

– Én viszont nem! – közölte Jo határozottan. – Gyűlölöm a leereszkedést, és Chesterék azt képzelik, olyan nagy szívesség, ha megengedik, hogy segítsünk az előkelő bazárjukban! Nagyon csodálom, hogy beleegyeztél, Amy! Csak azt akarják, hogy dolgozz nekik!

– Én örömmel dolgozom; ezt a bazárt Chesterék nem maguknak rendezik, hanem a felszabadított rabszolgák javára, és véleményem szerint nagyon kedves tőlük, hogy megosztják velem a munkát és a mulatságot. Nem zavar a leereszkedés, ha jó célt szolgál.

– Ezt nagyon helyesen és szépen mondtad! Tetszik, drágám, hogy ilyen hálás lélek vagy. Öröm segíteni olyanokon, akik méltányolják a fáradozásainkat, mert vannak, akik nem értékelik őket, és ez nagyon lehangoló – jegyezte meg March néni, egy pillantást vetve pápaszeme fölött a félrehúzódó, savanyú képű Jo-ra.

Ha Jo tudta volna, minő boldogság készülődik egyiküknek, szempillantás alatt átváltozik szelíd galambbá; de sajnos, nincs ablak a szívünkön, és nem láthatjuk, mi folyik felebarátaink agyában. Általában jobb is, hogy nem tehetjük, bár hébe-hóba azért jól jönne, olyan sok időt és mérgelődést spórolhatnánk meg vele. Mert így Jo a következő tirádájával számos boldog évtől fosztotta meg magát, viszont életre szóló leckét kapott a sima beszéd hasznosságából.

– Nem szeretem a szívességeket! Nyomasztanak, és úgy érzem magamat tőlük, mint egy rabszolga! Inkább magam csinálok meg magamnak mindent, hogy tökéletesen független lehessek.

– Khrm! – köhécselt halkan Carrol néni, és March nénire pillantott.

– Nem megmondtam? – szólt March néni, és jelentőségteljesen biccentett Carrol néninek.

Jo, akinek szerencséjére sejtelme sem volt róla, mit művelt, magasra tartotta az orrát, és elutasítóan forradalmi képet öltött.

– Beszélsz franciául, drágám? – kérdezte Mrs. Carrol, és rátette kezét Amyére.

– Elég jól, hála March néninek, aki megengedi, hogy akkor gyakorolhassak Estelle-lel, amikor csak kedvem tartja – felelte Amy olyan hálatelten, hogy az öreg hölgy szeretettel elmosolyodott.

– Te hogy állsz a nyelvekkel? – kérdezte Mrs. Carrol Jo-tól.

– Nem tudok én egy kukkot se, buta. A franciát direkt ki nem állhatom, mert sikamlós, buta nyelv! – válaszolta Jo gorombán.

A hölgyek összenéztek.

– Az egészséged jó, ugye, drágám? – kérdezte March néni Amytől. – Már nincsen baj a szemeddel, ugye?

– Hála Istennek, semmi bajom. Makkegészséges vagyok, és nagyszerű dolgokat akarok alkotni a télen, hogy felkészüljek a római utazásra, bármikor jöjjön is el az a boldog idő.

– Jó kislány! Meg is érdemled, hogy Rómába mehess, és remélem, el is jutsz oda egy szép napon! – mondta March néni, és helyeslően megsimogatta unokahúga fejét, míg Amy fölemelte neki a pamutgombolyagot.

Ha haragszik, majd megbékül,
Vagy a háta majd megkékül!

– rikácsolta Polly mélyen lehajolva Jo székének támlájáról, hogy a lány arcába bámulhasson, de olyan mulatságos pimaszsággal, hogy nem lehetett megállni nevetés nélkül.

– Rendkívül jó megfigyelő ez a madár – mondta az öreg hölgy.

– Jössz sétálni, aranyom? – rikoltotta Polly a vitrin felé szökdécselve, ahol a kockacukrot tartották.

– Köszönöm, megyek. Gyere, Amy! – Ezzel Jo véget vetett a látogatásnak, és még a szokottnál is erősebben érezte, hogy a vizitelés árt a szervezetének. Férfiasan kezet rázott a nénikkel, akiktől Amy puszival búcsúzott, majd eltávoztak, a napfény és a sötétség benyomását hagyva maguk mögött, mely benyomás hatására March néni így szólt:

– Tedd azt, Mary; majd én adom hozzá a pénzt – amire Carrol néni határozottan felelte: – Azt is fogom tenni, ha a szülei beleegyeznek.

VII. FEJEZET

Következmények

Mrs. Chester bazárja olyan elegáns és választékos volt, hogy a szomszédság ifjú hölgyei nagy megtiszteltetésnek tartották, ha árusíthattak egy asztalnál, és senkit sem hagyott hidegen a kérdés. Amyt felkérték, Jo-t nem, az összes érintett fél szerencséjére, mert Jo elég szögletes volt életének ebben az időszakában, és jó sok horzsolásba került, hogy élei legömbölyödjenek. „A gőgös, unalmas teremtés” senkinek sem kellett, Amy tehetsége és ízlése viszont megkapta a neki járó bókot azzal, hogy felajánlották neki a művészeti asztalt, ő pedig rengeteget fáradozott, hogy kellően értékes alkotásokkal emelje a bazár színvonalát.

Ment is minden, mint a karikacsapás, a bazár nyitását megelőző napig, mert akkor bekövetkezett egy olyan kis összekoccanás, ami úgyszólván elkerülhetetlen, ha huszonöt idősebb-fiatalabb nő, akik közül kinek-kinek megvannak a maga kis sérelmei és előítéletei, megpróbál együtt dolgozni.

May Chester eléggé irigy volt a nála sokkal népszerűbb Amyre, és éppen ekkor több olyan apróság történt, amelyek még tovább mérgesítették ezt az érzést. Amy kecses toll-és tusrajzai tökéletesen háttérbe szorították May festett vázáit, ez volt az első tüske; nemrég egy mulatságon a hódító Tudor négyszer táncolt Amyvel, és csak egyszer Mayjel, ez volt a második tüske; ám a legfőbb és legbőszítőbb sérelem, ami ürügyül szolgált a barátságtalan viselkedésre, az a szóbeszéd volt, amit egy készséges hírharang sietve elkongatott Maynek, hogy a March lányok gúnyt űztek belőle Lambéknál. Ezért persze egyedül Jo-t lehetett volna hibáztatni, akinek gonosz paródiája túlságosan életszerűre sikerült ahhoz, hogy észrevétlen maradjon, a dévaj kedvű Lambék pedig gondoskodtak róla, hogy a tréfa kimenjen a házból. Ám a bűnbakoknak sejtelmük sem volt róla, ezért képzelhetjük Amy elszörnyedését, midőn a bazár előestéjén, épp mikor az utolsó simításokat végezte szép asztalán, így szólt hozzá szirupos hangon, ám hideg tekintettel Mrs. Chester, aki természetesen haragudott leányának vélt kicsúfolása miatt:

– Úgy találom, édesem, hogy a fiatal hölgyek kissé nehezményezik, amiért ezt az asztalt nem valamelyik lányomnak adom. Mivel ez a bazár leginkább szem előtt levő, sőt egyes vélemények szerint legvonzóbb asztala, a lányaim pedig a bazár főrendezői, úgy tartanák helyesnek, ha valamelyiknek jutna ez a hely. Sajnálom, de tudom, hogy a te őszinte ügybuzgalmadnak nem árt egy kis csalódás, és ha úgy tetszik, felajánlhatok neked egy másik asztalt.

Mrs. Chester, mikor még a fogalmazásnál tartott, úgy hitte, könnyű lesz előadni ezt a kis beszédet, de mikor eljött az ideje, elég nehezére esett természetesen előadni, amikor a gyanútlan Amy meglepetten és értetlenül nézett rá.

A lány sejtette, hogy valami lappang e bokornak megette, de nem tudta, mi lehet az. Csak annyit mondott csendesen, takargatni nem is próbált sebzettséggel:

– Úgy gondolja, egyáltalán ne is legyen asztalom?

– De édesem, meg ne haragudjál, könyörgöm; itt mindössze egy kényszerhelyzetről van szó, lásd be. Mivel itt a lányaim játsszák a főszerepet, ezt az asztalt természetszerűleg az övéknek tekinti mindenki. *Én* úgy gondolom, hogy hozzád illik, és nagyon hálás vagyok a fáradozásodért, amellyel így megszépítetted, de az ember kénytelen háttérbe szorítani a saját személyes vágyait, ugyebár, és majd gondoskodom róla, hogy legyen valahol másutt egy jó helyed. Nem akarnád a virágos asztalt? A kislányok már elkezdték, de inukba szállt a bátorságuk. Te bűbájosan meg tudnád csinálni, és a virágos asztal mindig vonzó, ugyebár.

– Főleg az urak számára – tette hozzá May olyan pillantással, ami tüstént megvilágosította Amyt váratlan kegyvesztettségének egyik okáról. Haragos vörösre pirult, egyébként semmivel sem jelezte, hogy értette a fullánkos megjegyzést, csak annyit felelt meglepő nyájassággal:

– Minden úgy lesz, ahogy önnek tetszik, Mrs. Chester. Már le is mondtam erről a helyről, és foglalkozom a virágokkal, ha úgy akarja.

– Ha akarod, átviheted a dolgaidat a saját asztalodra – kezdte May némi bűntudattal, ahogy elnézte Amy oly nagy gonddal alkotott és oly szépen elrendezett, csinos képkereteit, festett kagylóhéjait, bájosan ómódi miniatúráit. Csak a jó szándék beszélt belőle, de Amy félreértette, és nyomban rávágta:

– Ó, persze, ha utadban vannak! – Azzal, ahogy jött, belesöpört mindent a kötényébe, és elvonult, úgy érezve, hogy rajta és alkotásain megbocsáthatatlan sérelem esett.

– Most meg haragszik. Jaj, anyu, bár sose kértelek volna, hogy beszélj vele! – mondta May, csüggedten bámulva az asztalán tátongó foghíjakat.

– Lányoknál nem tart sokáig a harag – felelte az anyja. Kicsit szégyenkezett az ügyben játszott szerepéért, amire meg is volt minden oka.

A kislányok lármás ujjongással fogadták Amyt és kincseit. Amy, akinek felborzolt idegeit némileg megnyugtatta a szíves fogadtatás, azzal az elhatározással vetette bele magát a munkába, hogy ha művészként nem arathatott sikert, majd arat virágrendezőként. De mintha minden összeesküdött volna ellene. Késő volt, és ő elfáradt; mindenki mást túlságosan lefoglalt a saját feladata, hogy segíthessen, a kislányok pedig csak hátráltatták, mert ez örökösen lábatlankodó tündérkék, akik úgy csörögtek, akár a szarkák, összedúltak mindent, amihez nyúltak, holott épp a legtökéletesebb rendre törekedtek. Az örökzöld boltív, amelyet Amy felszerelt, nem akart a helyén maradni; szüntelenül rogyadozott, és majdnem a fejére szakadt, mikor a függőkosarakat megtöltötték; a legjobb festett csempéjére víz fröccsent, amitől Cupido szépiakönnyet sírt; a körmére csapott szögelés közben, és náthát kapott a huzatban, melynek folytán meglehetős szorongással várta a reggelt. Minden leányolvasó, aki átesett már ezen a nyavalyán, együtt fog érezni szegény Amy-vel, és őszintén kívánja neki, hogy végre tudja hajtani a feladatát.

Volt nagy méltatlankodás otthon, mikor este elmesélte, mi történt. Anyja azt mondta, szégyenletesen viselkedtek, habár a lánya helyesen járt el; Beth kijelentette, hogy ő egyáltalán el se menne a bazárba; Jo megkérdezte, miért nem hozta el az összes csinos műtárgyát, és hagyta faképnél azokat a komisz embereket, aztán boldoguljanak nélküle?

– Azért, mert ők komiszak, még nem ok rá, hogy én is az legyek. Gyűlölöm az ilyen dolgokat, és noha véleményem szerint minden okom megvan a sértődésre, nem óhajtom kimutatni. Ez nagyobb hatással lesz rájuk, mint a dühös beszéd vagy a duzzogás, ugye, édesanya?

– Ez a megfelelő gondolkodás, édesem! Mindig az a legjobb politika, ha az ütést csókkal viszonozzuk akkor is, ha néha nehéz – mondta az anyja, akinek az arcán látszott, hogy a saját bőrén tanulta meg a különbséget a szónoklás és a gyakorlat között.

Amynek, noha természetesen megkísértette a harag és a bosszúállás, egész nap sikerült ragaszkodnia ahhoz az elhatározásához, hogy kedvességgel győzi le az ellenséget. Jól kezdte, hála a néma figyelmeztetésnek, amelyet váratlanul, bár az alkalomhoz illően kapott. Reggel, miközben a kislányok az előszobában töltögették a kosarakat, az asztalát rendezgetve fölvette legkedvesebb alkotását, egy könyvecskét, amelynek antik borítójára az apja lelt rá a kincsei között, és pergamen lapjaira Amy festett gyönyörű iniciálékat. Ahogy nagyon bocsánatos büszkeséggel lapozgatta a kecses díszítményekkel ékes oldalakat, tekintete megakadt egy elgondolkoztató szövegen. Ragyogó skarlát- kék-arany girlandokkal keretezve, tüskék és virágok koszorújában, ahol pici nemtők segítettek egymásnak, ezek a szavak álltak: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat”.

„Szeretném én, de nem tudom”, gondolta, ahogy tekintete odavándorolt a színes velinről May savanyú ábrázatára a nagy vázák mögött, amelyek nem rejthették el az Amy bájos alkotásainak helyén tátongó foghíjakat. Egy darabig állt, pergette a lapokat, olvasta az irigyeknek és kemény szívűeknek szóló szelíd pirongatásokat. Sok bölcs és igaz intést hallunk naponta utcán, iskolában, hivatalban vagy otthon olyan emberektől, akik nem is tudják, hogy ők prédikátorok; még egy bazári asztal is lehet szószék, ha megajándékoz azokkal a jó és hasznos igékkel, amelyek sose mennek ki a divatból. A lelkiismeret akkor és ott tartott Amynek egy kis prédikációt abból a textusból, ő pedig azt tette, amit sokunknak nem mindig akarózik megtenni: komolyan vette, és azonnal megvalósította a gyakorlatban.

Egy lánycsoport ácsorgott May asztalánál, csodálták a csinos portékát, és az elárusítói személyváltozást taglalták. Halkra fogták a hangjukat, ám Amy így is tudta, hogy róla beszélnek. Csak az egyik fél álláspontját ismerik, aszerint ítélkeznek. Nem volt kellemes, de Amy fölülemelkedett rajtuk, és hamarosan kapott alkalmat is, hogy bebizonyíthassa. Hallotta May búbánatos hangját:

– Nagy kár, mert most már nincs idő készíteni valamit helyette, és nem akarok idezsúfolni mindenféle vacakot. Az asztal tökéletes volt, de most tönkre van téve!

– Hát szerintem meg visszatenné, ha megkérnéd rá – mondta valaki.

– Hogy tehetném ennyi hajcihő után? – kezdte May, de nem fejezhette be, mert Amy odakiáltott neki a terem túlsó végéből:

– Elviheted, ha szükséged van rájuk, nagyon szívesen odaadom. Éppen most gondoltam rá, hogy felajánlom őket, mert jobb helyen vannak a te asztalodon, mint az enyémen. Itt vannak, vedd el nyugodtan, és bocsáss meg, amiért hebehurgya fejjel elvittem őket tegnap este.

Beszéd közben Amy egy mosolygó bólintás kíséretében kirakosgatta alkotásait, azután sietett is el, mert könnyebb dolog barátságosan viselkedni, mint ott maradni, és bevárni a köszönetet.

– Hát ez igazán kedves volt tőle, nem? – kiáltotta az egyik lány.

May válaszát nem lehetett hallani, ám egy másik ifjú hölgy, akinek kedélyét nyilvánvalóan megsavanyíthatta kissé a limonádékészítés, így szólt kellemetlen kacajjal:

– Igazán kedves, miután tudhatta, hogy a saját asztalánál nem adja el őket.

Ez csúnya ütés volt, mert ha apró áldozatokat hozunk, szeretnénk, hogy legalább méltányolják őket. Amy egy percig bánta, amiért egyáltalán megtette, és érezte, hogy az erény nem mindig hordozza önmagában a jutalmát. Holott ez így van. Ő is vidámabb lett, ügyes keze alatt kivirult az asztal, a lányok nagyon kedvesek voltak, és az a csekélyke tett döbbenetesen felderítette a légkört.

Nagyon hosszú és nehéz nap volt az Amynek. Gyakran egy szál magában üldögélt az asztalnál, mert a kislányok hamarosan megszöktek. Nyáron kevesen akarnak virágot vásárolni, és messze volt még az este, de a csokrok máris kókadoztak.

A teremben a művészeti asztal volt a legvonzóbb, naphosszat tömeg tolongta körül, az elárusítók szakadatlanul futkostak, fontoskodó arccal és csörgő pénzes dobozokkal. Amy gyakran nézte őket vágyakozva, szeretett volna ott lenni, ahol otthon érezhetné magát, ahelyett, hogy kuksol egy sarokban, ahol semmi dolga. Lehet, hogy sokan ezt egyáltalán nem érzik megpróbáltatásnak; de egy vidám, szemrevaló lánynak nemcsak unalmas, de fárasztó is volt, a gondolat pedig, hogy családja, Laurie és annak barátai így találják ma este, maga volt a kínszenvedés.

Késő este ért haza, olyan sápadtan és hallgatagon, hogy a család rögtön kitalálta, milyen nehéz napja lehetett, bár Amy nemhogy nem panaszkodott, de még azt sem mesélte el, amit tett. Anyja hatalmas bögre teát főzött neki, Beth segített az öltözködésben, és bájos kis koszorút font a hajába, míg Jo nála szokatlan gonddal öltözködött, és sötét célzásokat tett, miszerint ideje, hogy forduljon a kocka.

– Kérlek, Jo, ne kövess el semmiféle meggondolatlanságot! Nem akarom, hogy hűhó legyen. Hagyd az egészet, és viselkedj illedelmesen! – könyörgött Amy. Korán indult, abban reménykedve, hátha hozzájut némi utánpótláshoz, amiből felfrissítheti szegény kis asztalát.

– Én csak ellenállhatatlanul bűbájossá akarom tenni magamat minden ismerősöm számára, hogy a lehető leghosszabb ideig tartsam őket a sarkodban! Teddy és a fiai majd segítenek, és prímán fogjuk érezni magunkat! – felelte Jo, aki a kerítésre könyökölve leste Laurie-t. Hamarosan felhangzott a félhomályban az ismerős trappolás. Jo rohant a barátja elé.

– Az én fiam az ott?

– Épp olyan biztosan, mint ahogy ez itt az én lányom! – Laurie olyan ábrázattal fűzte a karjába Jo kezét, mint akinek minden kívánsága teljesült.

– Ó, Teddy, hogy mi történt! – És Jo testvéri indulattal előadta Amy keserveit.

– Ma úgyis átmegy oda egy csapat cimbora, és kössenek fel, ha nem parancsolok rájuk, hogy az utolsó szálig vásárolják fel a virágokat, utána pedig tanyázzanak le Amy asztala elé! – fogadkozott Laurie, aki feltétel nélkül csatlakozott az ügyhöz.

– Amy azt mondja, hogy a virágok egyáltalán nem szépek, és az is lehet, hogy a frissek nem érkeznek meg időre. Nem akarok igazságtalan vagy rosszhiszemű lenni, de az is lehet, hogy egyáltalán nem hoznak friss virágot. Aki egy komiszságra képes, az nagyon valószínűleg képes a másodikra is – jegyezte meg Jo viszolyogva.

– Hát Hayes nem küldte át a kertünk legszebb virágait? Én szóltam neki!

– Erről nem tudtam. Gyanúm szerint elfelejtette, és mivel nagyapád gyengélkedett, nem akartam a kérincsélésemmel idegesíteni.

– De Jo, miből képzeled, hogy kérni kell! A virágok ugyanúgy a tieid, mint az enyémek. Vagy talán nem osztozunk meg mindenen? – kezdte Laurie azon a hangon, amitől Jo mindig fölmeresztette a tüskéit.

– Egek ura, nagyon remélem, hogy nem! A holmidnak jó fele nem állna jól nekem. De most ne itt lopjuk a napot, mert segítenem kell Amynek, úgyhogy menj, és csípd ki magadat tündökletesen, ha pedig lennél olyan kedves engedélyezni Hayesnek, hogy átvigyen pár szép virágot a bazárba, holtomig áldanálak érte.

– Most nem tehetned meg? – kérdezte Laurie olyan sokat sejtető hangon, hogy Jo goromba sietséggel becsapta az orra előtt a kaput, és a rudak közül kiáltotta:

– Menj innen, Teddy, dolgom van!

Hála az összeesküvőknek, aznap estére csakugyan fordult a kocka. Hayes valóságos virágerdőt küldött, és azonkívül még az asztal közepére egy roppant ízlésesen elrendezett, külön virágkosarat; aztán *en masse* felvonult a March família, és Jo ugyancsak kitett magáért, mert az emberek nemcsak odajöttek hozzájuk, de ott is maradtak, nevettek Jo bolondozásán, megcsodálták Amy ízlését, és láthatólag remekül szórakoztak. Laurie és barátai vitézül kiálltak a gátra, felvásárolták a csokrokat, letáboroztak az asztal elé, úgyhogy abban a zugban lett a legnagyobb a forgalom. Amy elemében volt, olyan bájosan és derűsen viselkedett, amennyire csak ő tudott, ha másért nem, hálából, mert addigra ő is levonta nagyjából a következtetést, hogy az erény mégis önmagában hordja a jutalmát.

Jo példás illedelemről tett tanúságot; amikor a boldog Amyt éppen körülrajzolták a hódolók, ő ide-oda járkált a teremben, míg a felszedett pletykákból megfejtette, mi okozta Cheste-rék színeváltozását. Szidta magát, mert részben ő volt az oka a sértődésnek, és el is határozta, hogy haladéktalanul tisztázza Amyt; azt is kiderítette, mit tett Amy az előző nap délelőttjén, és húga ettől a nagylelkűség glóriájában tündökölt előtte. Mikor elment a művészeti asztal előtt, odapillantott, hogy ott vannak-e húgának alkotásai, de egyet sem látott. „Na persze, eldugták szem elől!” – gondolta Jo, aki meg tudta bocsátani magának a saját botlásait, de hevesen kikelt minden sérelem ellen, ami a családját érte.

– Jó estét, Jo kisasszony! Hogy boldogul Amy? – kérdezte békülékenyen May, mert meg akarta mutatni, hogy ő is tud nagylelkű lenni.

– Eladott mindent, amit érdemes eladni, és most szórakozik. A virágos asztal mindig vonzó, ugyebár, „főleg az urak számára”.

Nem bírta megállni ezt a kis epéskedést, amit May olyan alázatosan fogadott, hogy Jo nyomban megbánta a fullánkot, és kárpótlásul agybafőbe dicsérte a nagy vázákat, amelyek még mindig nem keltek el.

– Megvan még Amy miniatúrás könyve? Szeretném megvásárolni apának – mondta, mert borzasztóan szerette volna megtudni, mi lett a húga munkáival.

– Amy összes munkáit réges-rég eladtuk; gondom volt rá, hogy a méltó emberekhez kerüljenek, és csinos kis summát kaptunk értük – felelte May, aki ugyancsak sikerrel vette föl a harcot az alattomos kis kísértések ellen.

Jo boldogan elrohant a jó hírrel; Amy meglepődött és meg is hatódott May szavaitól és viselkedésétől.

– Most pedig, uraim, legyenek szívesek, és tegyék a kötelességüket a többi asztalnál is olyan lelkesen, mint az enyémnél, különös tekintettel a „művészeti asztalra!” – parancsolta a „Teddy-truppnak”, ahogyan a lányok hívták az egyetemi barátokat.

– Jelszó: „Rohamra, Chester!” Teljesítsék kötelességeiket férfimód, és nyerjék el a szó minden értelmében művészi pályadíjat! – búcsúztatta a javíthatatlan Jo a csatatérre induló, lelkes falanxot.

– Hallom és engedelmeskedem, de a március akkor is szebb, mint a május[2] – mondta a kis Parker, aki görcsösen igyekezett egyszerre gáláns és szellemes lenni, de Laurie azon nyomban lehurrogta: – Nagyon szép, öregem, egy ilyen kisfiútól! – és apásan megveregette Parker buksiját.

– Vegyétek meg a vázákat! – súgta Amy Laurie-nak, belenyomva ellenségébe az utolsó tövist.

May nagy örömére Mr. Laurence nemcsak megvásárolta a vázákat, de a hóna alá is csapott kettőt, és így járkált a teremben. A többi úriember ugyanilyen hévvel vetette rá magát a törékeny csecsebecsékre, hogy aztán viaszvirágokkal, festett legyezőkkel, filigrán munkájú irattartókkal megrakodva korzózzanak.

---

[2] Lefordíthatatlan szójáték Amy *March* (a. m. március) és *May* (a. m. május) Chester nevével (a ford. megj.)

Ott volt Carrol néni, hallotta a történteket, ami láthatólag tetszésére szolgált; néhány szót mondott Mrs. Marchnek, amitől az utóbbi hölgy arca boldogan felragyogott, majd pedig büszkeséggel vegyes aggodalommal tekintett Amyre, ám csak számos nappal később árulta el örömének okát.

A bazár fényesen sikerült. Mikor May jóéjszakát kívánt Amynek, szokásával ellentétben nem „áradozott”, hanem csak egy puszit adott neki, és úgy nézett rá, ami azt mondta: „Bocsáss meg, és felejtsd el”. Amynek ez elég volt. Mikor hazaért, a vázákat a szalon kandallójának párkányán találta, és minden vázában egy hatalmas csokor volt, „a nagylelkűség jutalma!”, ahogy Laurie mondta.

– Ki se néztem volna belőled ennyi gerincességet, nagylelkűséget és emelkedettséget. Kiválóan viselkedtél, fogadd érte mélységes tiszteletemet – mondta Jo melegen, miközben a lefekvéshez készülődve a hajukat kefélték.

– Igen, mindannyian tisztelünk érte, és nagyon szeretünk, amiért kész vagy megbocsátani. Borzasztó nehéz lehetett, miután olyan keményen dolgoztál, és annyira szeretted volna magad eladni a szép dolgaidat. Nem hiszem, hogy én képes lettem volna ilyen kedvességre – tette hozzá Beth az ágyból.

– Jaj, lányok, ne dicsérjetek már! Csak azt tettem, amit kellett. Mindig kinevettek, ha azt mondom, hogy úrinő akarok lenni, pedig én a lélek és a modor előkelőségére gondolok, és erre törekszem képességeimtől telhetőleg. Nem tudom pontosan megfogalmazni, de fölé akarok emelkedni az apró komiszságoknak, gyarlóságoknak, oktondiságoknak, amelyek oly sok nő jellemét megrontják. Egyelőre messze járok tőle, de igyekszem, amennyire tudok, és remélem, idővel olyan lehetek, mint anya – mondta Amy lelkes komolysággal.

– Már értelek, és soha többé nem foglak kinevetni! – ígérte Jo, és átölelte a húgát. – Egyébként gyorsabban fejlődsz, mint gondolod; majd leckéket veszek tőled igazi udvariasságból, mert azt hiszem, te megfejtetted a titkát. Csak iparkodjál, angyalom, egy napon elnyered a jutalmadat, aminek senki sem fog jobban örülni, mint én.

Amy egy héttel később megkapta a jutalmát, ám szegény Jo-nak ugyancsak nehezére esett az örvendezés. Levél jött Carrol nénitől, és miközben Mrs. March olvasta, olyan ragyogó fény gyúlt az arcán, hogy Jo és Beth nyomban érdeklődni kezdett, mi a jó hír.

– Carrol néni külföldre utazik a jövő hónapban, és azt szeretné…

– Ha elkísérném! – robbant ki Jo-ból, akit kidobott a székéből a zabolátlan öröm.

– Nem, drágám, nem te, hanem Amy.

– Ó, anya, Amy túl fiatal! Először rajtam a sor. Olyan rég szerettem volna – olyan nagy hasznomra válna, mindent összevéve olyan csodálatos lenne, hogy nekem *kell* mennem!

– Fájdalom, Jo, de attól félek, hogy ez lehetetlen. A néni kimondottan Amyhez ragaszkodik, és mikor ekkora szívességet tesz nekünk, mi nem írhatjuk elő, mit csináljon.

– Mindig ez van! Amynek jut a szórakozás, nekem a munka! Ez nem tisztességes! Egyáltalán nem tisztességes! – kiáltotta Jo indulatosan.

– Attól tartok, ez részben a te hibád, édesem. Mikor beszéltem nemrég a nénivel, erősen fájlalta érdes modorodat és túlságosan független szellemedet, itt pedig azt írja, mintha idézne valamit, amit mondtál: „Először Jo-t akartam, de miután őt »nyomasztják a szívességek«, a franciát pedig »direkt utálja«, azt hiszem, mégse kockáztatom, hogy őt hívjam meg. Amy simulékonyabb, kellemes társa lesz Flónak, és hálásan fogad minden segítséget, amit ez az utazás jelenthet”.

– Ó, a nyelvem, az én förtelmes nyelvem! Mikor tanulok már meg féket vetni rá? – nyögte Jo, emlékezvén szavaira, amelyek bukásához vezettek. Mrs. March, hallván az idézet magyarázatát, sajnálkozva mondta:

– Én is szeretném, ha elmehetnél, de ezúttal erre nincsen remény; tehát próbáld meg jó szívvel elviselni, és ne rontsd el Amy örömét szemrehányással vagy lamentálással.

– Majd megpróbálom – ígérte Jo, és erősen pislogva lehajolt, hogy összeszedje a nagy örömében felrúgott varrókosarat. — Beiratkozom Amy iskolájába, és nemcsak mímelem az örömet, de igazán örülni fogok, és egyetlen percnyi boldogságot sem irigyelek tőle, de nem lesz könnyű, mert ez borzasztó nagy csalódás! – És szegény Jo keserű könnyekkel áztatta az apró tűpárnát.

– Jo, drágám, nagyon önző vagyok, de én örülök, hogy mégse mész – suttogta Beth, és kosarastul átölelte nővérét, olyan simuló szeretettel és gyengéd arccal, hogy Jo egészen megvigasztalódott, noha legszívesebben felpofozta volna saját magát, és alázatosan könyörgött volna Carrol néninek, halmozza csak el nyomasztó szívességeivel, majd meglátja, milyen hálás lesz érte!

Mire Amy megjött, Jo már részt tudott venni a családi ujjongásban, lehet, hogy nem oly lelkesen, mint egyébként, de mindenesetre nem lamentált Amy szerencséje miatt. Maga az ifjú hölgy áradó örömmel fogadta a hírt, egyfajta magasztos önkívületbe került tőle, és már este válogatni kezdte festékeit, ceruzáit, olyanokra hagyva a ruhákhoz, pénzhez, útlevélhez hasonló piszlicsáréságokat, akiknek agyát nem töltik meg a művészet látomásai.

– Nem csak kéjutazás ez nekem, lányok – vakargatta hatásosan a legjobb palettáját. – Ez eldönti sorsomat. Ha van géniuszom, akkor Rómában kiderül, és én tenni fogok valamit, amivel bebizonyítom.

– És ha mégse? – kérdezte Jo, miközben vörös szemekkel, lázasan öltögetett az Amynek szánt gallérokon.

– Akkor hazajövök, és azzal fogok pénzt keresni, hogy rajzot tanítok – felelte filozóf higgadtsággal az önjelölt lángész, ám savanyú arcot vágott a kilátástól, és úgy karistolta a palettáját, mint aki erélyes lépéseket is kész foganatosítani, mielőtt feladná a reményt.

– Dehogy fogsz! Te utálod a kemény munkát, majd feleségül mész valami gazdag emberhez, és életed végéig űzöd a fényt – mondta Jo.

– Néha valóra válnak a jóslataid, de nem hiszem, hogy ez teljesedne. Én természetesen szívemből kívánom, mert ha nem lehetek művész, legalább azokon szeretnék segíteni, akiknek megvan hozzá a tehetségük – mosolygott Amy, mintha vonzóbbnak találná az adakozó dáma szerepét a szegény rajztanárénál.

– Hm! – sóhajtott Jo. – Ha kívánod, meg is kapod, mert a te kívánságaid mindig teljesülnek. Az enyéim soha.

– Szeretnél te is menni? – kérdezte Amy, és töprengve ütögette az orrát a kaparó késével.

– Hát!

– Nos, akkor egy-két év múlva áthozatlak, és együtt ásunk a Forumon régiségek után, és megvalósítjuk minden tervünket.

– Köszönöm; majd emlékeztetlek az ígéretedre, ha eljön az az örömnap, már ha egyáltalán eljön – felelte Jo, olyan hálásan fogadva a ködös, ám nagylelkű ajánlatot, amennyire csak tudta.

Nem lévén sok idő az előkészületekre, a ház lázban égett, amíg Amy el nem ment. Jo nagyon jól tartotta magát, míg el nem tűnt az utolsó, lobogó kék pántlika, aztán bevetette magát menedékébe, a padlásra, és addig sírt, míg el nem sírta minden könnyét. Amy hasonló sztoicizmussal viselte magát, míg ki nem futott a gőzhajó; ám mikor épp húzták volna fel a pallót, rádöbbent, hogy egy egész óceán fogja elválasztani azoktól, akiket a legjobban szeret, és e hüppögő szavakkal vetette magát az utolsónak maradt Laurie nyakába:

– Ó, vigyázz rájuk helyettem! És ha bármi történne…

– Vigyázok, drágám, vigyázok! És ha bármi történik, jövök és megvigasztallak! – súgta Laurie, nem is álmodva, hogy egyszer szaván fogják.

Így hát Amy kifutott felfedezni az óvilágot, amely mindig új és szép az ifjú szemeknek, miközben apja és barátja a partról nézett utána, tiszta szívből kívánva, hogy csak jó történjen a derűs szívű lánnyal, aki még akkor is integetett, amikor a parton már csak a hullámokon vakító nyári napfényt lehetett látni.

VIII. FEJEZET

Külföldi tudósítónk jelenti

London

DRÁGA MINDENKI!

Itt ülök a Bath Hotel ablakában, ami a Piccadillyre néz. Nem egy divatos hely, de a bácsi itt szállt meg valamikor évekkel ezelőtt, és nem akar máshova menni; különben se maradunk itt sokáig, úgyhogy nem számít. Ó, képtelen vagyok elmondani, mennyire élvezem! Mivel pedig sose leszek képes rá, itt most csak részleteket írok a naplómból, mert amióta elindultunk, mást se csinálok, mint körmölök és firkálok.

Küldtem pár sort Halifaxból, mikor nagyon nyomorúságosan éreztem magamat, de attól fogva remekül meg voltam, ritkán fogott el a rosszullét, egész nap a fedélzeten időztem, ahol rengeteg kellemes ember gondoskodott a szórakoztatásomról. Mindenki nagyon kedves volt hozzám, főleg a tisztek. Ne nevess, Jo; hajókon nagy szükség van igazi úriemberekre, hogy legyen, aki kiszolgáljon, és akire támaszkodjunk; mivel pedig úgysincs semmi dolguk, örüljenek, ha valami hasznot hajthatnak, különben, attól félek, halálra dohányoznák magukat.

A néni és Flo igen gyatrán érezték magukat az egész úton, és a legszívesebben azt vették, ha békén hagyják őket; tehát miután megtettem értük, amit megtehettem, elmentem, és kerestem magamnak szórakozást. Micsoda sétákat tettem a fedélzeten, minő naplementéket láttam, milyen felséges volt a levegő és a tenger! Mikor hasítottuk a hullámokat, az majdnem olyan izgalmas volt, mint egy sebes lovon ülni. Bár eljöhetett volna Beth, bizonyosan jót tett volna neki; ami pedig Jo-t illeti, őt olyan lázba hozta volna az élmény, hogy felmászott volna az orrvitorlarúdra, vagy minek is hívják azt a magasat, összebarátkozott volna a gépészekkel, és beletrombitált volna a kapitány szócsövébe.

Szóval mennyei volt, de azért örültem, amikor megláttam az ír partot, mert bűbájos, ahogy zölden ragyog a napfényben, itt-ott barna kunyhók, némelyik halmon romok, a völgyekben kastélyok parkokkal, amelyekben szarvasok legelnek. Kora reggel volt, de nem bántam meg, hogy felkeltem, mert az öböl tele volt apró hajókkal, és a festői part fölött rózsapírban ragyogott az ég. Sose fogom elfelejteni.

Queenstownban kiszállt egyik új ismerősöm, Mr. Lennox, és mikor mondtam valamit a Killarney-tavakról, ő nagyot sóhajtott, rám szögezte a szemét, és énekelni kezdett:

„Ó, tudod-e, ki légyen Kate Kearney?
Lakozik egy tónál, neve Killarney.
Szemének sugarát,
Messze elkerüljed tündér pillantását,
Mert végzet az, ha rád néz Kate Kearney.”

Még egy ilyen badarságot!

Liverpoolban csak néhány órát töltöttünk. Piszkos, zajos hely, örültem, mikor eljöttünk. A bácsi elrohant, és vásárolt egy pár kutyabőr kesztyűt, rút, vastag talpú cipőt, egy esernyőt, és első dolga volt, hogy pofaszakállt nyíratott magának, majd pedig abban tetszelgett, hogy úgy fest, mint egy igazi brit; ám amikor először takaríttatta le a sarat a cipőjéről, a kis cipőpucoló rögtön tudta, hogy egy amerikai áll előtte, és azt mondta szélesen vigyorogva: „Meg is vónánk, uram! Kisubickoltam a legújabb jenki divat szerint!” Ami borzasztóan mulattatta a bácsit. Ó, el kell mondanom, mit művelt az az oktalan Lennox! Rávette Ward barátját, aki velünk jött, hogy rendeljen nekem egy csokrot, így egy bájos bokréta és a „Hódolattal: Robert Lennox” feliratú névjegy volt az első, amit megláttam a szobámban. Hát nem mulatságos, lányok? Úgy szeretek utazni!

Sose érek el Londonhoz, ha nem sietek. Az utazás olyan volt, mintha egy hosszú galérián haladtunk volna át, elragadó tájképek között. A tanyákban leltem a legnagyobb gyönyörűségemet: szalmatető, repkénnyel befuttatott falak, rácsos ablakok, az ajtóban tagbaszakadt asszonyok, rózsás arcú gyerekekkel. Még a tehenek is nyugodtabbak voltak, mint a mieink, ahogy álltak ott, térdig a lóherében, és a tyúkok is olyan elégedetten kotyogtak, mintha sose venné elő őket a jenki baromfik jellemző idegeskedése. Még sose láttam ilyen tökéletes színeket – a fű olyan zöld, az ég olyan kék, a gabona olyan sárga, az erdők olyan sötétek –, úgyhogy számomra szüntelen elragadtatás volt az út. Flo számára szintúgy, tehát egyfolytában ugráltunk egyik oldalról a másikra, hogy lehetőleg mindent lássunk, miközben óránként hatvan mérföldes sebességgel száguldott velünk a vonat! A néni fáradt volt, és elaludt, ám a bácsi kitartóan olvasta az útikönyvet, és semmin sem volt hajlandó meglepődni. Ez így történt: Amy, repesve: „Ó, az a szürke a fák között, az bizonyosan Kenilworth!” Flo, az ablakomhoz futva: „Jaj de édes! Egyszer el kell ide jönnünk, ugye, papa?” Bácsi, zavartalanul gyönyörködve a cipőjében: „Nem, angyalom, ha csak nem akarsz sört inni, mert az egy serfőzde.”

Szünet – aztán Flo felsikolt: „Irgalom, hiszen az egy vesztőhely – most megy föl rá egy ember!” „Hol, hol?” – visítja Amy a két magas pózna láttán, amelyeknek keresztrúdján láncok himbálóznak. „Kőszénbánya”, mondja a bácsi, és kacsint. „De aranyosak azok a juhok, ahogy az egész nyáj lefeküdt a fűbe!” – mondja Amy. „Nézd, papa, hát nem bűbájosak!” – rajong érzelmesen Flo. „Azok libák, kisasszonyok” – feleli a bácsi olyan hangon, amitől elhallgatunk. Végül Flo belefeledkezik *Cavendish kapitány kalandjai*ba, és otthagyja nekem a tájat.

Londonban persze esett, mikor megérkeztünk, úgyhogy mást se lehetett látni, csak ködöt és esernyőt. Pihentünk, kicsomagoltunk, és ezt-azt vásároltunk két eső között. Mary néni beszerzett nekem néhány dolgot, mert olyan kapkodásban jöttem el, hogy felét se hoztam annak, ami szükséges. Kék tollas fehér kalap, hozzá illő muszlinruha és ennivaló mantilla. A Regent Streeten vásárolni maga a mámor. És milyen olcsó az áru! A csinos szalagoknak potom hat pennyért adják yardját. Jól betáraztam, de a kesztyűmet már Párizsban fogom megvenni. Ugye, milyen elegánsan és fényűzően hangzik?

Mikor a bácsi és a néni nem voltak otthon, Flo és én szórakozásból rendeltünk egy jukkerkocsit, és elmentünk kocsikázni, bár később megtudtuk, hogy fiatal hölgyeknek nem illik kísérő nélkül kucsírozni. Olyan mulatságos volt! Mert mikor a kocsis elhúzta az ellenződeszkát, olyan sebesen kezdett hajtani, hogy Flo megrémült, és nekem mondta, hogy állítsam meg. De a kocsis kint volt valahol a deszka mögött, úgyhogy nem férhettem hozzá. Nem hallotta, hogy kiabálok, nem látta, hogy rázom a napernyőmet, tehát ott robogtunk tehetetlenül, nyaktörő sebességgel fordulva be a sarkokon. Végső kétségbeesésemben felfedeztem a tetőn egy kis ajtót. Mihelyt kinyitottam, megláttam egy vörös szemet, és egy sörízű hang azt kérdezte:

– Mija, naccsám?

Átadtam utasításomat, olyan komolyan, ahogy csak tudtam. Az ember lecsapta a kis ajtót – Egen, naccsám –, és úgy lelassította a lovát, mintha temetésre menne. Ismét kopogtattam: – Egy kicsit gyorsabban! – mire az előbbihez fogható őrült vágtába csapott át, mi pedig megadtuk magunkat sorsunknak.

Ma szép idő volt, ezért a közeli Hyde Parkba mentünk, mert arisztokratikusabbak vagyunk, mint amilyennek látszunk. Itt, a környéken lakik a devonshire-i herceg; gyakran látom az inasait, ahogy a hátsó ajtónál lebzselnek, és Wellington herceg palotája sincsen messze. Hogy én miket láttam, egek! Felért egy élclappal. Kövér kegydíjas özvegyek piros és sárga hintóban, mögöttük selyemharisnyás, bársonykabátos lakájok, a bakon rizsporos kocsis. Mutatós szobalányok, olyan rózsás kisgyerekekkel, amilyen arcszín nincs is másutt; csinos lányok, mintegy félálomban; lusta arszlánok, fura angol kalapban, levendulalila kesztyűben, magas katonák, rövid vörös zubbonyban, félrecsapott, mulatságosan lapos sipkában. De szerettem volna lerajzolni őket!

A Rotten Row azt jelenti, hogy „Route de Roi”, vagyis a király útja, de most leginkább lovaglóiskolára hasonlított. A paripák csodálatosak, a férfiak, főleg a lovászok, jól megülik őket, de a nők merevek és ugrálnak a nyeregben, ami ellenkezik a mi szabályainkkal. Szívesen megmutattam volna nekik, milyen egy tősgyökeres amerikai vágta, mert ők csak kocogtak fel-alá méltóságteljes lassúsággal. Olyanok voltak a szűk ruhájukban és a cilinderükkel, mint a fababák egy játék Noé Bárkájában. Mindenki lovagol – öregek, megtermett asszonyságok, gyerekek –, és a fiatalok rengeteget flörtölnek közben; láttam, amint egy pár rózsabimbót cserélt, mert azt szokás viselni a gomblyukban, szerintem kedves kis ötlet.

Délután a Westminster-apátságban, de ne várjátok, hogy leírjam, mert lehetetlen, így csak annyit mondok, hogy fenséges volt! Este megnézzük Fetchert, ami éppen a megfelelő befejezése lesz életem legboldogabb napjának.

Éjfélkor

Nagyon késő van, de reggel nem postázhatom a levelemet anélkül, hogy el ne meséljem, mi történt az este. Mit gondoltok, kik sétáltak be, mikor javában teáztunk? Laurie angol barátai, Fred és Frank Vaughn! *Annyira* meglepődtem, mert a névjegyről bizony nem ismertem volna fel őket. Mindkettő megnőtt, és pofaszakállt visel; Fred jóképű a maga angol módján, és Frank is sokat javult, mert már csak egy kicsit biceg, és nem szorul mankóra. Laurie-tól hallották, hol vagyunk, és azért jöttek, hogy meghívjanak a házukba; de a bácsi nem akar menni, úgyhogy csak a látogatást viszonozzuk. Eljöttek velünk a színházba, és *olyan* jól éreztük magunkat, mert Frank Flót rajongta körül, Fred és én pedig olyan jóízűen diskuráltunk, mintha világéletünkben ismertük volna egymást. Mondjátok meg Bethnek, hogy Fred érdeklődött iránta, és sajnálattal hallotta a gyengélkedését. Nevetett, mikor szóba hoztam Jo-t, és azt mondta, tolmácsoljam „hódolatos bókjait a nagykalapnak”. Egyikük sem felejtette el a Laurence-tábort, és hogy milyen remekül szórakoztunk ott. Mintha egy örökkévalóság telt volna el azóta, ugye?

A néni harmadszor kopog át a falon, úgyhogy abba kell hagynom. Igazán úgy érzem magamat, mint egy londoni ledér hölgyike, ahogy írok itt ilyen későn, egy szépségekkel agyonzsúfolt szobában, és a fejemben vadul kavarognak parkok, színházak, új ruhák és gáláns egyének, akik azt mondják: „Ah!”, és igazi angol úri modorban pödörgetik szőke bajszukat. Nagyon hiányoztok, és maradok minden félkótyaságom ellenére is a ti nagyon szerető

Amytek

Párizs

DRÁGA LÁNYOK! Legutóbbi levelemben beszámoltam londoni látogatásunkról – hogy milyen kedvesek voltak Vaughnék, és milyen pompás mulatságokat rendeztek a szórakoztatásunkra. Legjobban azt élveztem, amikor Hampton Courtba mentünk, meg a Kensington múzeumba, mert a Hamptonban láttam Raffaello vázlatait, a múzeumban pedig egész termeket töltöttek meg Turner, Lawrence, Reynolds, Hogarth és a többi nagy művész festményei. Egy elragadó napunk volt Rich-mond Parkban, ahol részt vehettünk egy szabályos angol pikniken, és annyi szarvast meg tölgyfát láttam, hogy le se győztem rajzolni, továbbá hallottam csalogányt, és láttam, hogyan dobják magukat a magasba a pacsirták. „Fenékig” kiélveztük Londont, hála Franknek és Frednek, és őszinte sajnálattal hagytuk ott; mert bár az angolok nehezen nyílnak meg, ha egyszer a szívükbe fogadtak, felülmúlhatatlanok a vendégszeretetben, ezt *én* így gondolom. Vaughnék azt remélik, hogy a télen még találkozhatunk Rómában, és borzasztóan csalódnék, ha nem így lenne, mert nagyon összebarátkoztam Grace-szel, a fiúk pedig kedves fickók – főleg Fred.

Nos, alighogy itt berendezkedtünk, már be is toppant, mondván, hogy csak egy hétvégére jött, mert megy tovább Svájcba. A néni először igencsak elkomolyodott, de Fred olyan megnyerően viselkedett, hogy egy szót sem szólhatott ellene. Úgyhogy most remekül kijövünk egymással, és nagyon örülünk is, hogy átjött, mert úgy beszél franciául, mint egy született francia, nem is tudom, mihez kezdenénk nélküle. A bácsi tíz szót se tud, és ragaszkodik ahhoz a módszerhez, hogy nagyon hangosan beszél angolul, mintha attól megértenék. A néni kiejtése ómódi, Flónak és nekem pedig, habár azzal hízelegtünk magunknak, hogy jól beszélünk franciául, rá kellett jönnünk, hogy sehogyan se beszélünk, és nagyon hálásak vagyunk, hogy Fred elvégezi helyettünk a „párlévú”-zást, ahogyan a bácsi mondja.

Hogy milyen csodálatosan telik az időnk! Járjuk a várost reggeltől estig, beülünk finom kis ebédekre a vidám kávéházakba, és mindenféle mulatságos kalandjaink vannak. Az esős napokat a Louvre-ban töltöm, és lubickolok a képekben. Néhánytól, amelyek a legkülönbek közé tartoznak, Jo felhúzná azt a dölyfös orrát, mert ő nem művészlélek; de én *az* vagyok, ezért pallérozom a látásomat és az ízlésemet, amilyen gyorsan csak tudom. Neki jobban tetszenének a nagy emberek ereklyéi, mert láttam Napóleon kalapját, szürke köpenyét, gyerekkori bölcsőjét és ócska fogkeféjét; továbbá Marie Antoinette cipellőjét, Szent Dénes gyűrűjét, Nagy Károly kardját, és sok más érdekes dolgot. Majd órákig mesélek róluk, ha otthon leszek, de mindent leírni nincsen időm.

A Palais Royal maga a mennyország, az ékszerboltok és a mindenféle szépségek olyan kincsestára, hogy közel járok a kétségbeeséshez, amiért nem vásárolhatok be. Fred venni akart nekem valamit, de természetesen nem engedtem meg. A Bois és a Champs-Élysées *trés magnifique*. Többször láttam a császári családot. A császár rút, komiszképű ember, a császárné sápadt és szép, de szerintem ízléstelenül öltözik: lila ruha, zöld kalap, sárga kesztyű. A kis Napó csinos fiú, aki a nevelőjével diskurál, és csókot dobál a népnek a hintóból, amelyet négy ló húz, a lovakon piros atlaszkabátos lovászok ülnek, és elől-hátul egy-egy lovas testőr kíséri.

Gyakran sétálunk a Tuilériákban, mert szép, bár hozzám jobban illik a régies Luxembourg-kert. A Pere La Chaise nagyon érdekes, mert sok síremlék olyan, mint egy-egy kis szoba: aki benéz, láthat egy asztalt, képeket az elhunytakról, és székeket, hogy a gyászolók leülhessenek siratás közben. Ez olyan franciás.

Szállásunk a Rue Rivolin van, és ha kiülünk az erkélyre, végigtekinthetünk a hosszú, ragyogó utcán. Olyan szemet gyönyörködtető, hogy ha túlságosan elfárasztott a nap, és nincs kedvünk elmenni, az erkélyen töltjük az estét. Fred nagyon szórakoztató, mindent összevetve a legkellemesebb fiatalember, akivel valaha találkoztam – kivéve Laurie-t, akinek a modora behízelgőbb. Nem bánnám, ha Fred fekete lenne, mert nem kedvelem a világos hajú férfiakat; mindazonáltal, lévén hogy Vaughnék nagyon gazdagok és előkelő rokonsággal bírnak, nem fogok kivetnivalót találni sárga hajukban, mivel az enyém még sárgább.

Jövő héten indulunk Németországba és Svájcba; mivel pedig gyorsan fogunk utazni, csak összekapkodott leveleket küldhetek. Vezetem a naplómat, és megpróbálok szabatosan és érthetően feljegyezni mindent, amit láttam és megcsodáltam, ahogyan apa tanácsolta. Jó gyakorlat ez nekem, és a vázlatkönyvem segítségével tisztább képet ad majd nektek az utazásaimról, mint ezek az irkafirkák.

Adieu, sokszor csókollak benneteket:

Votre Amie

Heidelberg

DRÁGA MAMÁM! Mivel van egy csendes óránk, mielőtt Bernbe indulunk, megpróbálok beszámolni róla, mi történt, mert, mint majd meglátod, igen fontos részletek is vannak benne.

A hajóút fölfelé a Rajnán maga volt a tökély, úgyhogy én csak ültem és ámultam. Keressétek meg apa régi útleírásait, és olvassátok el, mert nekem ehhez nincsenek elég szép szavaim. Koblenznél volt egy kellemes epizód, mert bonni diákok, akikkel Fred a hajón ismerkedett meg, szerenádot adtak nekünk. Holdvilágos éjszaka volt, és Flo meg én egy óra tájban arra ébredtünk, hogy a legbűbájosabb zene szól az ablakunk alatt. Repültünk az ablakhoz, és meghúzódtunk a függöny mögött, ám néhány orv pillantással megállapítottuk, hogy Fred és a diákok dalolnak arra alant. A legromantikusabb dolog volt, amit valaha átéltem: a folyó, a hajóhíd, szemközt a nagy vár, mindenütt holdfény, és olyan zene, hogy a követ megolvasztotta volna!

Mikor befejezték, ledobtunk nekik némi virágot, és láttuk, amint a földön mászkálva összeszedik. Aztán csókokat dobáltak a láthatatlan hölgyeknek, és nevetgélve elmentek – dohányozni és sörözni, gondolom. Másnap reggel Fred megmutatta az egyik hervadt virágot, amelyet a mellényzsebében őrizgetett, és igen szentimentálisnak mutatkozott. Kinevettem, és mondtam, hogy nem is én dobtam, hanem Flo, ami láthatólag nem tetszett neki, mert kihajította a virágot az ablakon, és újból értelmesen viselkedett. Tartok tőle, hogy lesznek még bajaim ezzel a fiúval. Nagyon úgy néz ki.

Nassauban igen víg fürdőélet van, Baden-Badenben szintúgy; Fred itt elveszített némi pénzt, én pedig megszidtam. Szüksége van valakire, aki a körmére nézzen, ha Frank nincs mellette. Kate mondta egyszer, hogy csak azt reméli, Fred hamarosan megnősül. Egyetértek vele: ez valóban jót tenne Fred-nek. Frankfurt bűbájos volt: láttam Goethe házát, Schiller szobrát és Dannecker híres „Ariadné”-ját. Elragadó volt, bár még jobban élveztem volna, ha alaposabban ismerem a történetét. De nem volt kedvem megkérdezni, mert mindenki ismerte, vagy úgy tett. Bár Jo elmagyarázta volna; bár többet olvastam volna; mert most rájövök, hogy nem tudok semmit, és nagyon szégyellem magamat.

Most jön a komoly része – mert itt történt, és Fred éppen most ment el. Olyan kedves és mulatságos volt, hogy egészen megszerettük; sose gondoltam többnek egy utazás közben szövődött barátságnál, egészen az éjjeli zenéig. Azóta kezdem úgy érezni, hogy neki valamivel többet jelentenek a holdfényes séták, a beszélgetések az erkélyen, a mindennapi kalandok. Nem kacérkodtam, anya, komolyan, de észben tartottam, amit mondtál, és igyekeztem a legjobban viselkedni. Nem tehetek róla, ha tetszem az embereknek; én nem próbálom megkedveltetni magamat, viszont bántana, ha ridegen bánnék velük, habár Jo azt állítja, hogy egyáltalán nincsen szívem. Tudom, hogy anya most a fejét csóválja, a lányok pedig azt mondják: „Ó, a kis anyagias!”, de én már elhatároztam magamat, és ha Fred megkér, igent mondok, habár nem vagyok őrülten szerelmes. Kedvelem, és jól megvagyunk együtt. Jóképű, fiatal, elég értelmes, és nagyon gazdag – még Laurence-éknál is gazdagabb. Nem hiszem, hogy a családja ellenezné, és nagyon boldog lennék, mert valamennyien kedves, jó nevelésű, nagylelkű emberek, és kedvelnek engem. Fred az elsőnek született az ikrek között, ezért, feltételezem, ő örökli a házat – és hogy az milyen pompás! Egy divatos utcában van, nem olyan hivalkodó, mint a mi nagy házaink, de kétszer olyan kényelmes, azzal a szolid fényűzéssel berendezve, amiben az angolok hisznek. Láttam a szervizt, a családi ékszereket, az öreg szolgákat, és képeket a vidéki birtokról: park, nagy ház, varázslatos környezet, szép lovak. Ó, nem is kívánhatok többet! Inkább ez, mint bármiféle cím, amin olyan mohón kapnak a lányok, aztán kiderül, hogy semmi sincsen mögötte. Lehet, hogy anyagias vagyok, de gyűlölöm a szegénységet, és egyetlen perccel sem vagyok hajlandó tovább tűrni, mint ameddig muszáj. Egyikünknek jó házasságot *kell* kötnie; Meg nem ezt tette, Jo nem ilyet fog, Beth még nem teheti, tehát én fogom megtenni, és mindenkinek megkönnyíteni vele az életét. Nem mennék olyan emberhez, akit gyűlölök vagy megvetek, ebben bizonyos lehetsz. Noha Fred nem az ideálom, tulajdonképpen nagyon megfelel, és idővel meg tudnám szeretni, ha nagyon szeretne engem, és engedné, hogy azt tegyek, ami nekem tetszik. Tehát a múlt héten meghánytam-vetettem magamban a dolgot, mert azt nem lehetett nem észrevenni, hogy tetszem Frednek. Nem mondott semmit, de az apróságok elárulták; sose kísérgeti Flót, mindig mellém kerül a kocsiban, asztalnál vagy séta közben, érzelmesen néz, ha kettesben vagyunk, és vasvillaszemeket vet

mindenkire, aki szólni mer hozzám. Tegnap a vacsoránál, amikor egy osztrák tiszt megbámult minket, és mondott valamit a barátjának, egy ficsúros küllemű bárónak az „ein wonderschönes Blöndchen”-ről, Fred olyan emberevő képet vágott, akár egy oroszlán, és olyan vadul metélte a húsát, hogy az majd kirepült a tányérjából. Nem az a hideg, kimért fajta angol, inkább elég robbanékony, mert skót vér is folyik az ereiben, amit a szép kék szeméből is látni.

Nos, az utolsó estén, alkonytájban valamennyien fölmentünk a várhoz, kivéve Fredet, akivel fönt kellett találkoznunk, mert előbb el akart menni a postán maradt levelekért. Igen kellemesen elbóklásztunk a romok között, a pincében, ahol az óriáshordó van, a gyönyörű kertben, amit a választófejedelem az angol feleségének terveztetett egykoron. Nekem legjobban tetszett a nagy terasz, ahonnan isteni a kilátás, tehát míg a társaság többi része bement a termekbe, én kint maradtam, és megpróbáltam lerajzolni a falba faragott szürke oroszlánfejet, amely körül skarlát füzérekben csüng a jerikói lonc. Úgy éreztem magamat, mint aki egy románcba került: üldögéltem, bámultam a völgyben hömpölygő Neckart, hallgattam az osztrák zenekart, ahogy muzsikál lent a mélyben, és vártam a szerelmesemet, mint egy igazi regényhősnő. Volt egy olyan érzésem, hogy történni fog valami, és készen álltam rá. Nem pirultam és nem remegtem; hűvös voltam, és épp csak egy kicsit izgatott.

Már messziről hallottam Fred hangját, aztán besietett a nagy boltív alatt, és odajött hozzám. Olyan zaklatottnak látszott, hogy megfeledkeztem magamról, és megkérdeztem, mi a baj. Azt felelte, most kapott egy levelet, amelyben könyörögve kérik, hogy menjen haza, mert Frank nagyon beteg; tehát máris indul az éjszakai vonattal, éppen csak el alkart búcsúzni tőlem. Nagyon sajnáltam és nagyon csalódott voltam, de csak egy percig, mert miközben kezet szorítottunk, azt mondta, olyan hangon, amelyet nem érthettem félre: „Hamarosan visszajövök; ugye, Amy, nem fog elfelejteni?”

Nem ígértem semmit, csak ránéztem, ő pedig láthatólag ennyivel is elégedett volt, és tényleg nem volt idő másra, mint üzenetekre, és búcsúzkodásra, mert egy óra múlva már távozott is, és most valamennyien nagyon hiányoljuk. Tudom, hogy beszélni akart, de azt hiszem, olyasvalamiről, amire egyszer célzott, miszerint megígérte az apjáéknak, hogy egyelőre nem tesz semmi ilyesmit, mert hebehurgya fiú, és az öregúr borzasztóan fél egy külföldi menytől. Hamarosan találkozunk Rómában; és ha addig se gondolom meg magamat, azt fogom felelni: „Igen”, ha ő megkérdezi: „Lesz a feleségem?”

Ez természetesen szigorúan titkos, de szerettem volna, hogy tudd, mi történik. Ne aggódj miattam; ne feledd, én a te „körültekintő Amyd” vagyok, és nyugodj meg, nem fogok szeleskedni. Küldj annyi tanácsot, amennyit jónak látsz, én pedig használom őket, ha tehetem. Bár összeülhetnénk egy jó, kiadós beszélgetésre, édesanya! Szeress és bízzál bennem! A te

Amyd.

IX. FEJEZET

Érzelmi zűrzavarok

– Jo, aggódom Bethért.

– Miért, anya? Szokatlanul jól van, mióta megszülettek a babák.

– Most nem az egészsége nyugtalanít, hanem a kedélye. Bizonyos, hogy nyomja valami a lelkét, és azt szeretném, ha kiderítenéd, mi az.

– Miből gondolod, anya?

– Gyakran elhúzódik, és nem beszélget az apjával olyan sokat, mint szokott. Múltkor rajtakaptam, hogy sírt a babák mellett. Ha énekel, csakis szomorú dalokat, és időnként olyan kifejezést látok az arcán, amit nem értek. Ez nem olyan, mint a régi Beth. És ez aggaszt.

– Őt kérdezted?

– Kétszer próbálkoztam, de vagy kitért a kérdés elől, vagy annyira elszomorodott, hogy nem erőltettem. Sose kényszerítem a gyerekeimet, hogy megnyíljanak előttem, és ritkán kell hiába várnom, hogy önként megtegyék.

Mrs. March e szavaknál Jo-ra pillantott, ám annak az arcáról nem olvashatott le semminemű titkos aggodalmat Bethért. Jo tűnődve öltögetett egy percig, majd azt mondta:

– Azt hiszem, most lesz felnőtt, így hát álmodozni kezd; fél, remél, és nem találja a helyét, maga se tudja, miért, és nem talál szavakat hozzájuk. Nézd, anya, Beth tizennyolc éves, csak mi nem vesszük tudomásul; úgy bánunk vele, akár egy gyerekkel, holott nő.

– Az bizony. De gyorsan felnőttök, édeseim! – Mrs. March sóhajtott, de azért mosolygott.

– Nem tehetünk róla, édesanya, tehát törődj bele, hogy ez mindenféle gonddal-bajjal jár, és hagyd, hogy a madaraid sorra kirepüljenek a fészekből. Ha ez vigaszodra van, megígérhetem, hogy én sose repülök messze.

– Nagy vigaszomra van, Jo; most, hogy Meg elment, mindig erősnek érzem magamat, ha itthon vagy. Beth túl gyenge,

Amy túl fiatal, hogy támaszkodni lehessen rájuk; de ha gyürkőzni kell, te mindig készen állsz.

– Hiszen tudod, hogy semmi kifogásom a nehéz munka ellen, és minden családba kell egy igavonó. Amy príma a finom munkákban, én nem; viszont elememben vagyok, ha fel kell szedni a szőnyeget, vagy a fél család beteg. Amy most külföldön tökéletesíti magát, de ha itthon beüt a mennykő, mindig itt vagyok neked én.

– Akkor rád bízom Bethet, mert az ő Jo-jának hamarabb megnyitja azt az érzékeny kis szívét, mint bárki másnak. Légy nagyon kíméletes, nehogy azt gondolja, hogy figyeljük, vagy beszélünk róla. Ha megerősödne, és visszanyerné a jókedvét, soha nem is lenne más kívánságom!

– Ó, boldog delnő! Nekem bezzeg van egy kocsiderékkal.

– És mik azok, édesem?

– Először elsimítom Bethy bajait, aztán tájékoztatlak a magaméról. Nem túl nagy, úgyhogy várhat! – Azzal Jo tovább öltögetett, és bólintott egy bölcset, amivel megnyugtatta magát illetően az anyját, legalábbis egyelőre.

Jo, miközben színleg belefeledkezett a saját munkájába, figyelte Bethet, és számos egymást kizáró feltételezés után megállapodott egynél, amely indokolni látszott a húgában lejátszódott változást. Egy kis epizód adta a kezébe a kulcsot a rejtélyhez, gondolta ő; az élénk fantázia és a szerető szív elvégezte a többit. Kettesben voltak a húgával egy szombat délutánon; Jo buzgón körmölt, de a fél szemét szokatlanul elcsendesedett húgán tartotta. Beth, aki az ablaknál ült, gyakorta az ölébe ejtette a varrást, csüggedten támasztotta a tenyerével a homlokát, úgy nézte a szomorú, őszi tájat. Hirtelen arra jött valaki, fütyörészve, mint feketerigó, és egy hang felkiáltott az ablakba:

– Minden rendben! Este átjövök!

Beth összerezzent, előrehajolt, elmosolyodott és bólintott; figyelte a távolodót, amíg el nem halt a gyors lábdobogás, aztán csak annyit mondott halkan, mintha magával beszélne:

– Milyen erősnek, egészségesnek, boldognak látszik ez a drága fiú!

– Ühüm! – felelte Jo, erősen figyelve húga arcát, amelyről a pír olyan hirtelen hervadt le, ahogy jött, a mosoly eltűnt, és egyszer csak egy könnycsepp csillogott az ablakpárkányon. Beth lesöpörte, és aggódva sandított Jo-ra, ám az észveszejtő tempóban körmölt, látszólag belefelejtkezve „Olympia átká”-ba. Amint Beth visszafordult az ablakhoz, Jo ismét lesni kezdte, és látta, hogy húga többször is a szeméhez emeli a kezét, arcán pedig olyan szelíd bánat ül, amelytől Jo szeme is könnybe lábadt. Attól félve, hogy elárulja magát, motyogott, hogy szüksége van még papírra, és kiosont az ajtón.

„Uram, irgalmazz, Beth szerelmes Laurie-ba!” – rogyott le a saját szobájában, belesápadva a megrendítő, friss felfedezésbe. – „Hát ezt álmomban se gondoltam volna! Mit fog mondani anya? És ha Laurie…” – Itt elnémult, és lángvörös lett egy hirtelen gondolattól. – „De borzasztó lenne, ha nem szeretné viszont! Muszáj szeretnie! Majd én rászorítom!” — Fenyegetően ingatta a fejét a vásott arcú fiú képét nézve, aki évődve mosolygott rá a falról. – „Jaj nekem, de borzasztó gyorsan felnövünk! Meg már férjhez is ment, és mama. Amy Párizsban virul, Beth meg szerelmes! Én vagyok az egyetlen, akinek maradt annyi esze, hogy nem mászik bele a bajba!” – Pillantását a képre szögezve, feszülten töprengett egy darabig, majd elsimította homlokának redőit, erélyesen biccentett, és azt mondta Laurie portréjának: – Köszönöm szépen, uram, de nem! Ön rendkívül elbűvölő, de nem állhatatosabb egy szélkakasnál; tehát ne irkáljon megindító levélkéket, és ne mosolyogjon ilyen behízelgően, mert úgyse megy vele semmire, és én nem tűröm!

Aztán sóhajtott, és belemerült az álmodozásba, amelyből csupán a korai szürkületkor bukkant fel, és lement új megfigyeléseket eszközölni, amelyek tovább erősítették gyanúját. Laurie flörtölt Amyvel és ugratta Jo-t, ám Bethtel mindig különösen kedvesen bánt, de hát vele mindenki így viselkedett, ezért senki se képzelte, hogy Beth fontosabb lenne Laurie-nak a többi lánynál. Sőt az utóbbi időben a családnak határozottan az volt a véleménye, hogy a „mi fiunk” még a szokottnál is jobban ragaszkodik Jo-hoz, aki hallani sem akart a kérdésről, és nekiugrott mindenkinek, aki célozni mert rá. Ha tudtak volna a tavalyi év különböző gyengéd közeledéseiről, illetve csirájukban elfojtott közeledési kísérleteiről, óriási elégtétellel csóválhatták volna a fejüket: „Ugye, megmondtam!”

De Jo utálta és nem tűrte az „enyelgést”, és a veszély legkisebb jelére mindig készen állt nála a tréfa vagy a gúnymosoly.

Mikor Laurie egyetemre került, havonta átlag egyszer lett szerelmes; ám e lángocskák amily tüzesek, oly kurta életűek és ártalmatlanok voltak, roppant mulatságára Jo-nak, aki a heti megbeszéléseken élénk érdeklődéssel követte a remény, a reménytelenség és a belenyugvás váltakozását. Ám eljött az idő, amikor Laurie felhagyott azzal, hogy egyszerre számos szentélyben égesse a tömjént, sötéten célozgatott egy mindent elsöprő szenvedélyre, és alkalmanként megengedett magának byroni mélabús rohamokat. Aztán mindenestől levette a napirendről a kényes témát, bölcselmi feljegyzéseket írt Jo-nak, belevetette magát a könyvekbe, és kijelentette, hogy magolni fog, mert fényben és dicsőségben akar diplomázni. Ez jobban tetszett az ifjú hölgynek, mint a félhomályban elsuttogott bizalmas szavak, a gyengéd kézszorítások és az ékesszóló pillantások; ugyanis Jo, akinek előbb nyílt meg az esze, mint a szíve, előnyben részesítette a képzelt hősöket a valóságosokkal szemben, mert ha beléjük unt, az előbbieket visszazárhatta a sparheltbe, míg az utóbbiak kevésbé kezelhetőek voltak.

Ebben a szakaszban tartottak a dolgok, mikor megtörtént a nagy felfedezés. Jo ezen az estén úgy figyelte Laurie-t, mint még soha. Ha nem vette volna a fejébe ezt az új dolgot, semmi szokatlant nem talál abban, hogy Beth szokatlanul csendes, Laurie pedig szokatlanul gyöngéd hozzá. Mivel azonban odadobta a gyeplőt, máris szélsebes vágtában ragadta magával élénk fantáziája, és nem sietett segítségére a folyamatos regényírástól némileg meggyengült józan ész. Beth szokás szerint a díványon feküdt, Laurie mellette ült egy alacsony széken, és mindenféle pletykával mulattatta, mert Bethnek szüksége volt a heti „adagjára”, és Laurie sose okozott csalódást neki. Ám azon az estén Jo azt képzelte, hogy Beth szeme különös gyönyörűséggel nyugszik az élénk, barna arcon, és feszült érdeklődéssel hallgatja a beszámolót egy izgalmas krikett mérkőzésről, holott körülbelül annyira értette a szakszavakat, mint a szanszkritot. Azt is képzelte, mert képzelni akarta, hogy fokozott meghittségét észlel Laurie modorában: hébe-hóba lehalkítja a hangját, kevesebbet nevet, kissé szórakozott, és már-már szerető buzgalommal igazgatja el Beth lábán a kötött takarót.

„Ki tudja? Történtek már különösebb dolgok is” – gondolta a szobában sürgő-forgó Jo. – „Angyali társa lesz Laurie-nak, aki mesésen gondtalan és kényelmes életet teremt majd a drágának, csak szeressék egymást! Nem tudom, mivel lendíthetne a dolgon Laurie; márpedig bizonyosan megtehetné, ha a többiek nem sertepertélnének az útjában!”

Mivel a többiek ebben az esetben kizárólag őt jelentette, Jo azon kezdte törni a fejét, miként tűnhetne el a lehető legnagyobb sebességgel. De hova menjen? Mivel pedig alig várta, hogy elterülhessen a testvéri odaadás oltárán, leült, hogy tisztázza magában ezt a pontot.

A régi dívány igazi pátriárkája volt a díványoknak: hosszú, széles, alaposan kipárnázott és alacsony, kissé kopottas, de hát milyen lehetett volna, mikor a lányok rajta aludtak és hemperegtek babakorukban, a karján lovagoltak, alatta játszottak, és miután felserdültek, ezen nyugtatták fáradt fejüket, álmodták álmaikat és hallgattak gyengéd szavakat. Mindnyájan szerették, mert családi menedék volt, amelynek egyik sarkát Jo kisajátította kedvenc lustálkodó helyének. A tiszteletreméltó szófa számos párnái között akadt egy szúrós lószőrrel tömött kemény, kerek példány, mindkét végén bütykös gombbal; e visszataszító párna Jo tulajdonában állt, aki felváltva használta védekező fegyvernek, barikádnak, vagy szigorú ellenszernek a túlzásba vitt szunyókálás ellen.

Laurie jól ismerte ezt a párnát, és volt oka mély ellenszenvvel tekinteni rá, mert korábban, mikor még szabad volt a vadulás, ezzel püfölték kíméletlenül, míg mostanában gyakran megakadályozta abban, hogy elfoglalja a legkívánatosabb helyet Jo mellett a dívány sarkában. Ha a „virsli”, ahogy nevezték, egyenesen állt, ez azt jelentette, hogy közeledhet és megpihenhet; de ha keresztben feküdt a szófán, akkor jaj volt a férfinak, nőnek vagy gyereknek, aki merészelte elmozdítani! Ezen az estén Jo elfelejtette elbarikádozni a sarkát, és öt perce se foglalta el a helyét, amikor feltűnt mellette egy magas alak. Laurie szétdobta karjait a dívány támláján, kinyújtotta hosszú lábát, elégedetten sóhajtott, és azt kiáltotta:

– Ez már döfi!

– Semmi tolvajnyelv! – förmedt rá Jo, és lecsapott a párnáért, de elkésett, mert már nem maradt hely. A párna a földre bucskázott, és a legrejtélyesebb módon eltűnt.

– Ejnye, Jo, ne legyél már ilyen tüskés! Miután egy teljes hétig lilára tanultam a fejemet, rászolgálok a becézgetésre. Tessék engem becézgetni!

– Majd Beth becézget; nekem dolgom van.

– Bethet nem szabad velem terhelni, de te szereted az ilyesmit, hacsak váratlanul el nem ment tőle a gusztusod. Elment? Utálod a te fiadat, és párnákat akarsz vagdosni hozzá?

Ritkán hangzott még el e megható esengéshez foghatóan behízelgő kérdés, ám Jo leforrázta „az ő fiát”, mert hátat fordított neki, úgy vetette oda zordul:

– Hány bokrétát küldtél a héten Randal kisasszonynak?

– Egyet se, szavamra! Gyűrűs menyasszony. Nahát!

– Örömmel hallom. Ilyen kerge hóbortjaid is csak neked lehetnek, hogy virágokat és mindenféléket küldözgetsz lányoknak, akiket kutyába se veszel – folytatta Jo feddő hangon.

– Az okos lányok, akiket száz kutyába is veszek, nem tűrik, hogy „virágokat és mindenféléket” küldözgessek nekik, akkor meg mit tehetek? Érzéseimnek szelepre van szükségük!

– Anya nem helyesli a flörtölést, még tréfából sem, te pedig megveszekedetten flörtölsz, Teddy.

– Mit nem adnék érte, ha azt felelhetném: „Te is!” De mivel nem tehetem, annyit engedtessék mondanom, hogy nem látok semmi kivetnivalót e kellemes kis játékban, ha minden érintett fél tisztában van vele, hogy csak játék.

– Nos, kellemesnek látszik, de én nem bírom megtanulni, hogy csinálják. Próbálkoztam, mert az ember elég sután érzi magát a társaságban, ha nem teszi azt, amit a többiek, de nem boldogulok – mondta Jo, feledve, hogy neki Mentort kell játszania.

– Végy leckéket Amytől; kimondott tehetsége van hozzá.

– Igen, nagyon kecsesen csinálja, és sose megy túl messze. Szerintem ez születési adottság, hogy egyesek szándéktalanul is tudnak tetszeni, míg mások mindig és mindenütt a helytelen dolgot teszik és mondják.

– Örülök, hogy nem tudsz flörtölni, valóban üdítő látni egy okos, egyenes természetű lányt, aki úgy tud vidám és kedves lenni, hogy nem csinál közben bolondot magából. Köztünk maradjon, Jo, de vannak a lányismerőseim között olyanok, hogy én szégyenkezem a viselkedésük miatt. Nem akarnak azok semmi rosszat, de ha egyszer hallanák, hogy utólag a férfiemberek hogyan emlegetik őket egymás között, azt hiszem, változtatnának a viselkedésükön.

– A lányok ugyanezt csinálják, és mivel élesebb a nyelvük, a férfiembereknek jut a rossza, mert ti ízről ízre olyan szamarak vagytok, mint ők. Ha tisztességesen viselkednétek, ők is azt tennék; de tudván, hogy nektek a butaság tetszik, megjátsszák a butát, és akkor ti még hibáztatjátok őket!

– Nem sokat tud ön erről, hölgyem! – felelte Laurie fölénnyel. – Nem kedveljük a ficánkolást és a kokettálást, még ha időnként úgy is teszünk, mintha tetszene. A szép, szerény lányokat sose beszélik ki; úriemberek kizárólag tisztelettel emlegetik őket. Eszem azt az ártatlan szívedet! Ha csak egy hónapig lehetnél a helyemben, olyan dolgokat tapasztalnál, hogy egy kicsit leesne az állad. Szavamra, mikor ilyen szeleverdi lányokat látok, legszívesebben elmondanám a költővel:

Kérkedő leány,
Táncban, tudod, hogy jár!

Lehetetlen volt nem nevetni ezen a mulatságos ellentmondáson, hogy a lovagias Laurie vonakodik rosszat mondani a gyengébb nemről, ugyanakkor ösztönösen viszolyog a nőietlen bolondériáktól, amelyekből bőségesen kaphatott ízelítőt a divatos társaságban. Jo tudta, hogy az „ifjú Laurence” rendkívül kívánatos partinak számít a társasági mamák körében; lányaik annyit mosolyogtak rá, és a mindenféle korú hölgyek annyit kényeztették, hogy bízvást lehetett volna belőle hiú hólyag; épp ezért Jo féltékenyen szemmel tartotta, mert attól tartott, hogy elrontják; és látva, hogy Laurie még mindig hisz a szerény lányokban, sokkal jobban örült annál, mint amennyire bevallotta. Hirtelen visszatért a feddő stílushoz, és lehalkította a hangját:

– Ha okvetlenül *szükséged* van egy *szelepre,* Teddy, köss ki egy olyan „szép, szerény lány” mellett, mint akiket tisztelsz, és ne pocsékold az idődet az oktondiakra!

– Komolyan mondod? – Laurie a szorongás és az öröm sajátos keverékével nézett rá.

– Igen, komolyan, de jobban teszed, ha előbb befejezed az egyetemet, és felkészülsz rá, hogy méltó légy a választott helyre. Mert egyelőre félig se vagy olyan jó, mint amilyet – na szóval az az akármilyen szerény lány megérdemel. – Jo kicsit fura képet vágott, mert majdnem kicsúszott a száján egy név.

– Hát nem is vagyok! – helyeselt Laurie, rá egyáltalán nem jellemző alázattal. Lesütötte a szemét, és szórakozottan csavargatta az ujja köré Jo kötényének szalagját.

„Uram irgalmazz, ez így sose fog menni!” – gondolta Jo, majd fennhangon azzal folytatta:

– Menj, énekelj nekem! Meghalok egy kis muzsikáért, és a tiédet mindig szeretem.

– Köszönöm, de inkább maradok.

– Márpedig nem maradhatsz, mert itt nincs hely. Menj, tedd magadat hasznossá, mivel dísznek túlságosan nagy vagy. Azt hittem, nem tűröd, hogy egy nő kötényéhez kössenek! – mondta Jo, Laurie tulajdon lázongó szavait olvasva a fiú fejére.

– Ó, az attól függ, ki viseli a kötényt! – Laurie vakmerően megrántotta a szalagot.

– Mész már? – kérdezte Jo a párna után kapva.

Laurie abban a szempillantásban megfutamodott. Mikor a közepén tartott a muzsikának, Jo szépen eloldalgott, és akkor jött csak vissza, amikor a fiatalúr nagy dérrel-dúrral eltávozott.

Jo-t sokáig kerülte az álom. Éppen elbólintott volna, amikor fojtott zokogást hallott. Repült Beth ágyához, és riadtan kérdezte:

– Mi az, angyalom?

– Azt hittem, hogy alszol! – zokogta Beth.

– A régi fájdalom, drágám?

– Nem, ez új, de kibírom. – És Beth megpróbálta visszanyelni a könnyeit.

– Beszélj róla, hadd gyógyítom meg, mint ahogy gyakran megtettem a másikkal is.

– Nem gyógyíthatod meg, ennek nincsen gyógyszere. – Hangja elcsuklott, a nővére nyakába borult, és olyan kétségbeesetten sírt, hogy Jo megrémült.

– Hol van? Szóljak anyának?

Az első kérdésre Beth nem válaszolt, ám a sötétben akaratlanul a szívéhez emelte egyik kezét, mintha ott rejtőzne a fájdalom, míg a másikkal megragadta Jo-t, és izgatottan suttogta:

– Nem, nem, ne hívjad, ne szólj neki! Hamarosan jobban leszek. Feküdj ide mellém, és „csucsujgasd” szegény fejemet. Csendben leszek, aludni fogok; csakugyan azt fogok.

Jo engedelmeskedett. Keze puhán járt ide-oda Beth forró homlokán, nedves szemhéjain, de nagyon tele volt a szíve, és úgy szeretett volna beszélni! Ám fiatalsága ellenére is megtanulta, hogy a szívvel ugyanúgy nem szabad durván bánni, mint ahogy a virággal sem; hagyni kell, hadd nyíljon meg magától. Mivel pedig hite szerint ismerte Beth új fájdalmának okát, csak annyit kérdezett a leggyengédebb hangján:

– Bánt valami, csillagom?

Hosszú szünet, aztán:

– Igen, Jo.

– Nem vigasztalna meg, ha elmondanád, mi az?

– Most nem, még nem.

– Akkor nem firtatom; de ne feledd, Bethy, hogy anya és Jo mindig boldogan meghallgat és segít, ha teheti.

– Tudom. Majd elmondom apránként.

– Még mindig annyira fáj?

– Nem, már sokkal jobb. Te olyan vigasztaló vagy, Jo.

– Aludj, édes. Itt maradok melletted.

Így hát elaludtak egy párnán, és reggelre Beth megint önmaga volt, mert tizennyolc éves korban se a fejek, se a szívek nem fájnak soká, és a legtöbb bajt képes orvosolni egy kedves szó.

Ám Jo már elhatározásra jutott, és miután néhány napig fontolgatott egy tervet, az anyja elé tárta.

– Kérdezted a múltkor, hogy milyen kívánságaim lennének. Hát most elmondom az egyiket, édesanya – kezdte, amikor egyszer kettesben voltak. – Idén télen a változatosság kedvéért el akarok menni valahova.

– Miért, Jo? – Anyja olyan hirtelen nézett fel, mintha lánya szavainak kettős értelme lenne.

Jo nem emelte fel a szemét a varrásról, úgy folytatta:

– Valami újat akarok! Nem találom a helyemet, látni, tenni, tanulni szeretnék, hogy több legyek, mint aki vagyok! Túlságosan sokat rágódom a magam jelentéktelen ügyein, felpezsdülésre van szükségem. Úgyhogy ha nélkülözni tudtok a télen, szökkennék egyet, kipróbálnám egy kicsit a szárnyaimat.

– Hova szökkennél?

– New Yorkba. Tegnap fényes ötletem támadt, mégpedig ez: Mrs. Kirke írt neked, hogy nem ismersz-e valami rendes fiatal lányt, aki tud varrni, és tanítaná a gyerekeit. Az ilyen elég ritka madár, de azt hiszem, ha megerőltetném magamat, megfelelhetnék a követelményeknek.

– Drágám, elmennél szolgálni abba a nagy panzióba? – Mrs. March meglepődött, de nem kellemetlenül.

– Az nem éppen szolgálat, mert Mrs. Kirke a barátnőd, a legszelídebb lélek a föld hátán, és tudom, hogy kellemes körülményeket teremtene számomra. A család külön lakrészben él, engem ott senki se ismer, bár az se érdekel, ha ismernek. Becsületes munka, egyáltalán nem szégyellem.

– Én se; de mi lesz az írással?

– Annak csak jót tesz a változás. Új dolgokat látok és hallok, új gondolatokkal ismerkedem meg, és még ha ott nem is lesz sok időm, rengeteg témát hozok haza a szecskámhoz.

– Ezt nem kétlem, de csak ez az ok adta a hirtelen ötletet?

– Nem, anya.

– Ismerhetem a többit?

Jo lesütötte a szemét, majd azt mondta lassan, váratlanul elpirulva:

– Lehet, hogy hiábavalóság és tévedés ilyet állítani, de attól félek, Laurie kezd túlságosan kedvelni engem.

– Tehát akkor nem olyan fontos neked, mint amennyire te látnivalóan fontos kezdesz lenni neki? – kérdezte Mrs. March aggodalommal.

– Irgalom atyja, dehogy! Szeretem a drága fiút, mindig is szerettem, és mérhetetlenül büszke vagyok rá; de ami ezen túl van, arról szó sem lehet.

– Örülök neki, Jo.

– Miért?

– Azért, szívem, mert nem hiszem, hogy egymáshoz valók lennétek. Barátokként nagyon boldogok voltatok, sokszor összekaptatok, de egyszer sem tartott sokáéig, de attól félek, ha az életeteket kötnétek össze, mindketten fellázadnátok. Egy harmonikus kapcsolathoz túlságosan egyformák vagytok, túlságosan szeretitek a szabadságot, lobbanékonyságotokról, konokságotokról nem is szólva. Márpedig ehhez a kapcsolathoz nemcsak szeretet, de mérhetetlen elnézés és türelem is kell.

– Én is ezt éreztem, csak nem voltak szavaim hozzá. Örülök, amiért úgy látod, hogy még csak kezdek fontos lenni neki. Nagyon elszomorítana, ha boldogtalanná kellene tennem, mert hálából csak nem szerethetek bele az édes öreg cimborába, ugye nem?

– Biztos vagy az irántad való érzelmeiben?

Jo még vörösebbre pirult, és azzal az örömet büszkeséggel és fájdalommal elegyítő arccal válaszolt, amilyennek gyakran látni a lányokat, ha az első szerelemről beszélnek:

– Attól félek, anya, hogy így van; nem mondott semmit, de sokat néz. Úgy gondolom, jobb, ha elmegyek, még mielőtt lenne valami a dologból.

– Egyetértek veled. Ha meg lehet szervezni, menj!

Jo megkönnyebbülten hallgatott egy darabig, aztán azt mondta mosolyogva:

– Hogy ámul majd Mrs. Moffat, ha megtudja, hogy belőled mennyire hiányzik az ügyeskedés! És hogy örül majd, hogy Annie még mindig remélhet!

– Ó, Jo, minden anya másképp ügyeskedik, de mind ugyanazt akarja: boldognak látni a gyermekeit. Meg boldog, és én örülök, hogy ez sikerült. Téged hagylak, hogy élvezd a szabadságodat, míg bele nem fáradsz, mert csak akkor látod be, hogy van valami, ami a szabadságnál is édesebb. Most Amy a legnagyobb gondom, de neki majd segítségére lesz a józan esze. Bethet illetőleg nincs más reményem, csak az, hogy egyszer talán még jobban lesz. Mellesleg, egy-két nap óta sokkal élénkebb. Beszéltél vele?

– Igen; bevallotta, hogy bántja valami, és megígérte, hogy majd apránként elmondja. Nem szóltam többet, mert azt hiszem, tudom, mi az – és Jo elmondta a kis meséjét.

Mrs. March a fejét csóválta, és nem egészen ebből a romantikus szemszögből nézte a dolgot, inkább elkomolyodott, és megismételte, hogy Jo-nak Laurie érdekében el kellene mennie egy kis időre.

– Addig ne szóljunk neki, amíg készen nem áll minden; aztán én elinalok, mielőtt észbe kaphatna, és előadhatná a tragédiát. Bethnek azt kell hinnie, hogy a magam kedvére megyek, mint ahogy így is van, mert vele nem beszélhetek Laurie-ról; de majd babusgathatja, ajnározhatja a távozásom után a fiút, és kigyógyíthatja ebből a romantikus képzelgésből. Laurie annyi ilyen apró keserven van már túl, hogy megszokta őket, és egykettőre túlteszi magát a búbánatán.

Bizakodva beszélt, de nem szabadulhatott az előérzettől, hogy ez a „kis keserv” nagyobb lesz a többinél, és Laurie nem fogja az eddig megszokott könnyedséggel túltenni magát a „búbánaton”.

A családi tanács megvitatta a tervet, és egyetértésre jutott. Mrs. Kirke boldogan elfogadta Jo-t, és megígérte, hogy kellemes otthont teremt neki. A tanítás függetlenné teszi, sok szabadideje lesz, tehát írhat, míg az új színhely és a társaság egyszerre szolgál hasznára és örömére. Jo örült ennek a kilátásnak, és alig várta, hogy mehessen, mert az otthoni fészek kezdett túlságosan szűk lenni nyughatatlan természetének és kalandvágyó szellemének. Midőn mindent megbeszéltek, remegve és félve elmondta Laurie-nak, ám a fiú meglepő higgadtsággal fogadta. Az utóbbi időben a szokásosnál komolyabban, ugyanakkor nagyon kedvesen viselkedett, és mikor Jo tréfásan azzal vádolta, hogy új életet kezdett, Laurie csak annyit válaszolt csendesen:

– Azt tettem, és az a szándékom, hogy a kezdetnek folytatása is legyen.

Jo nagyon megkönnyebbült, hogy a fiúra épp most jött rá az erkölcsi roham. Vígan látott a csomagolásnak, mert Beth is vidámabb volt, és remélte, hogy mindenkivel a legjobbat tette.

– Szeretném, ha különösen vigyáznál valamire – mondta az utazása előestéjén.

– A papírjaidra? – kérdezte Beth.

– Nem, a fiamra. Légy nagyon kedves hozzá, jó?

– Természetesen az leszek, de nem vehetem át a helyedet, és nagyon fogsz hiányozni neki.

– Nem fog belehalni. Tehát ne feledd, rád bízom, hogy nyaggasd, kényeztesd, és tartsd kordában.

– A kedvedért majd igyekszem – ígérte Beth, és nem értette, hogy Jo miért néz rá olyan furcsán.

Miután Laurie elköszönt tőle, sokat sejtető hangon odasúgta:

– Nem ér az semmit, Jo. Rajtad lesz a szemem, tehát jól fontold meg, mit teszel, különben odamegyek és hazahozlak.

X. FEJEZET

Jo naplója

New York, november

DRÁGA ÉDESANYA ÉS BETH! Egy egész kötetet írok nektek, mert rengeteg mondanivalóm van, bár én nem vagyok választékos ifjú hölgy, aki a kontinensen utazgat. Mikor eltűnt előlem apa drága, öreg arca, kicsit elszontyolodtam, és hullattam volna egy-két sós cseppet, ha el nem tereli a figyelmemet egy ír hölgy négy apró gyermekével, akik különböző hangerővel bömböltek, mert így elszórakoztathattam magamat azzal, hogy valahányszor üvöltésre nyitották a szájukat, egy-egy mézes mogyorót ejtettem az ülésre.

Hamarosan kisütött a nap, amit jó előjelnek tekintettem. Én is felderültem, és tiszta szívből élveztem az utazásomat.

Mrs. Kirke olyan kedvesen fogadott, hogy tüstént otthon éreztem magamat, pedig a nagy ház tele volt idegenekkel. Mókás kis padlásszobában helyezett el, másutt nem lévén hely; de van benne kályha és egy szemrevaló asztal a napfényes ablak alatt, tehát ideülhetek, és írhatok, amikor akarok. A szép kilátás és a templomtorony ellensúlyozza a számos lépcsőfokot. Azon nyomban megszerettem a barlangomat. A gyerekszoba, ahol varrnom és tanítanom kell, csinos helyiség Mrs. Kirke magánszalonja mellett, a két kislány pedig aranyos, bár úgy látom, eléggé el vannak kényeztetve. Engem mindenesetre elfogadtak, miután elmeséltem nekik A *hét rossz kismalac*ot. Nem kétlem, hogy a nevelőnők mintaképe lesz belőlem.

Étkezni a gyerekekkel fogok, ha inkább ehhez van kedvem, mint a nagy ebédlőhöz, és egyelőre az előbbihez van kedvem, mert szégyellős vagyok, akkor is, ha ezt senki sem hiszi el.

– Érezd itthon magadat, kedves! – mondta Mrs. K. az ő anyás modorában. – Nekem hajnaltól estig nincs megállásom, képzelheted, egy ilyen család mellett, de már azzal lekerül rólam egy nagy teher, ha tudom, hogy te vigyázol a gyerekekre. A szobáim mindig nyitva állnak előtted, a tiédet is megpróbálom olyan lakályossá tenni, amennyire tudom. Ha barátkozni van kedved, akad néhány kedves ember a házban, és az estéid mindig szabadok. Ha bármi baj lenne, fordulj hozzám nyugodtan, és érezd magadat minél jobban. Most szaladnom kell, mert teához csengetnek, és még fel kell tennem a másik főkötőmet – azzal elviharzott, rám bízva, hogy rendezkedjek be új fészkemben.

Ahogy kevéssel később mentem lefele, láttam valamit, ami tetszett. Ebben a keskeny házban nagyon hosszúak a lépcsőszakaszok a pihenők között, és ahogy a harmadik tetején vártam, hogy utat adhassak a fölfelé cammogó kis cselédlánynak, megjelent mögötte egy úr, kivette a kezéből a nehéz szeneskannát, felvitte a pihenőig, letette egy közeli ajtó elé, majd eltávozott egy kedves bólintás és az alábbi idegenes kiejtésű szavak kíséretében:

– Így már jobb. Túl fiatal a kicsi hát egy ilyen teherhez. Hát nem kedves volt tőle? Szeretem az ilyen dolgokat, mert ahogy apa mondja, apróságokban mutatkozik meg a jellem. Mikor este megemlítettem Mrs. K.-nak, ő felnevetett:

– Az biztosan Bhaer professzor volt; ő csinál ilyeneket. Mrs. K. elmesélte, hogy a professzor Berlinből érkezett; nagyon tanult és jó ember, de szegény, mint a templom egere, leckékből tartja el magát és két kis árva unokaöccsét, akiket itt tanít nővére kívánságának megfelelően, aki egy amerikaihoz ment feleségül. Nem volt túl romantikus történet, de engem érdekelt, és örömmel hallottam, hogy Mrs. K. bizonyos tanítványokhoz kölcsönadja a szalonját a professzornak. A szalont üvegezett ajtó választja el a gyerekszobától. Az a szándékom, hogy meglesem a professzort, aztán megírom, milyen. Majdnem negyvenéves, úgyhogy nincs veszély, édesanya.

A tea és a kislányok lefekvését megelőző ugrabugra után megrohamoztam a nagy varrókosarat, és csendes esti diskurálást folytattam új barátnőmmel. Levélnaplót fogok vezetni, és hetente egyszer elküldöm. Jó éjszakát, holnap majd többet írok.

Kedd este

Ma igen mozgalmas délelőttöm volt a neveidében. Egyszer komolyan ott tartottam, hogy mindjárt megrázom a gyerekeket. Valami jó angyal azt súgta, hogy próbálkozzam meg a tornával, és addig tornáztattam őket, amíg boldogok nem voltak, hogy leülhetnek, és nem kell fickándozniuk. Villásreggeli után a gyereklány sétálni vitte őket, én pedig leültem varrni. Éppen hálát adtam csillagaimnak, amiért rendesen megtanultam gomblyukazni, amikor nyílt majd csukódott a szalon ajtaja, és valaki zümmögni kezdte:

Kennst du das land,

mint egy nagy poszméh. Tudtam, hogy borzasztó illetlenséget követek el, de nem tudtam ellenállni a kísértésnek: felemeltem az üvegajtó függönyének egyik csücskét, és belestem. Bhaer professzor volt az, és miközben elrendezte könyveit, alaposan megnéztem magamnak. Szabályos germán: eléggé köpcös, torzonborz barna üstök, bozontos szakáll, formás orr, a világ legkedvesebb szempárja, és gyönyörű, zengő hang, amely jólesik a fülnek a mi éles vagy pacuha amerikai hadarásunk után. Kopottas ruhája volt, nagy keze, az arcán tulajdonképpen nem akadt egyetlen szemrevaló vonás, kivéve a gyönyörű fogsorát; nekem mégis tetszett, mert karakteres feje volt, és igazi úriember benyomását keltette, bár a kabarjáról hiányzott két gomb, és az egyik cipője meg volt foltozva. Dudorászva, mindazonáltal komolyan odament az ablakhoz, a napfény felé fordította a jácinthagymákat, megsimogatta a macskát, amely régi barátjaként fogadta, aztán elmosolyodott, és mikor kopogtattak, élénken kiáltotta:

– Herein!

Éppen el akartam menekülni, mikor megpillantottam egy pöttöm gyereket egy hatalmas könyvvel, és erre már megálltam, hogy mi fog történni most.

– Én akar én Bhaer – mondta a tökmag. Lecsapta a könyvet, és futott a professzorhoz.

– Itt fan a te Bhaered; tyere, Tinám, adj egy puszit – felelte ő. Kacagva felkapta Tinát, és olyan magasra tartotta, hogy a kislánynak le kellett hajtania a fejét a puszihoz.

– Most pedig mi csinál én leckém – folytatta a mulatságos apróság. A professzor az asztalhoz ültette, fellapozta a nagy szótárt, amit a kislány hozott, tollat és ceruzát adott neki. A gyerek firkált, időnként lapozott, és olyan komolyan húzogatta kövér ujjacskáját a lapokon, mintegy szavakat keresve, hogy majdnem elárultam magamat a nevetéssel. Mr. Bhaer olyan apásan simogatta Tina szép haját, hogy arra gondoltam, az övé lehet, bár inkább látszott franciának, mint németnek. Újabb kopogtatás hallatszott, és két ifjú hölgy megjelenése visszaküldött a munkámhoz, amely mellett erényesen ki is tartottam a szomszédból hallatszó kacarászás és karattyolás közepette. Az egyik lány affektáltan nevetgélt, és azt mondogatta kacéran: „De professzor!”, míg a másik úgy ejtette ki a szavakat, hogy Mr. Bhaernek ugyancsak nehezére eshetett megőrizni a komolyságát.

A két tanítvány igencsak próbára tehette a türelmét, mert többször is hallottam, amint nagy hévvel mondja: – Nem, nem, ez nem íty fan! Maguk nem is figyelnek arra, amit mondok! – egyszer pedig csattanás hallatszott, mintha odavágott volna a könyvvel az asztalra, és ezt a reménytelen – Pah! Ma semmi se mety! – kiáltás követte.

Sajnáltam a szegény embert; miután a lányok elvonultak, átlestem, hogy túlélte-e. Fáradtan, lehunyt szemmel ült a székében, amíg kettőt ütött az óra; akkor felpattant, zsebre tette könyveit, mintha egy másik leckéhez készülne, felvette a kicsi Tinát, aki elszenderedett a díványon, és csöndesen elvitte. Azt hiszem, nehéz élete lehet.

Mrs. Kirke megkérdezte, nem lenne-e kedvem részt venni öt órakor a vacsorán. Mivel pedig egy kicsit honvágyam volt, úgy gondoltam, lemegyek, csak hogy lássam, miféle emberekkel lakom egy fedél alatt. Így tehát tiszteletreméltóvá varázsoltam a külsőmet, és megpróbáltam besurranni Mrs. Kirke mögött; mivel azonban ő alacsony, én pedig magas vagyok, álcázási kísérleteim kudarcba fulladtak. Mrs. Kirke maga mellé ültetett, és mikor már nem égett annyira az arcom, összeszedtem a bátorságomat, és körülnéztem. A hosszú asztal mellett minden szék foglalt volt, és mindenki nagyon várta a vacsoráját, főleg az urak, akiknek az étkezése, úgy látszik, időhöz volt kötve, mert mihelyt lenyelték az utolsó falatot, azonnal elrohantak a szélrózsa minden irányába. A szokásos felhozatal volt: önmagukkal eltelt ifjak, egymásba feledkezett fiatal párok, férjezett hölgyek kisdedekkel, politizáló öregurak. Nem hinném, hogy túlzottan fogom keresni a társaságukat, kivéve azt a kedves arcú hajadont, akiben mintha lenne valami.

Az asztal legvégén ült a professzor, aki ordítva válaszolgatott az egyik oldalán ülő, nagyon kíváncsi, süket öregúrnak, és filozófiáról értekezett a másik oldalán ülő franciával. Ha Amy itt van, bizonyára undorral hátat fordít neki, mert Mr. Bhaer, szomorúan jelentem, harsány étvággyal bír, és úgy lapátolta be a vacsorát, ami megbotránkoztatta volna „őladységét”. Én nem bántam, mert szeretem látni, ha valaki „gusztussal kosztol”, ahogyan Hannah fogalmaz, és a szegény embernek bizonyosan szüksége volt táplálékra, miután egész nap hülyéket tanított.

Mikor fölfelé mentem vacsora végeztével, két ifjú éppen a kalapját igazgatta a folyosói tükör előtt, és hallottam, amint az egyik azt kérdezi halkan a másiktól:

– Ki az új?

– Nevelőnő, vagy valami ilyen.

– Akkor meg mi a manót keres az asztalunknál?

– Az öreg hölgy barátnője.

– Jóképű, de nincsen stílusa.

– Egy csepp se. Adjál tüzet, és menjünk.

Először dühös voltam, aztán nem törődtem vele, mert egy nevelőnő is van olyan jó, mint egy hivatalnok, és ha nincsen is stílusom, van eszem, és ez több, mint amit a legtöbb emberről el lehet mondani, főleg ha azt vesszük, milyen megjegyzéseket tett az eltrappoló két ficsúr, akik úgy füstöltek, mint két rossz kémény. Utálom a közönséges embereket!

Csütörtök

Tegnap csendes nap volt; tanítottam, varrtam, írtam kis szobámban, amely nagyon barátságos, ha lámpa és tűz ég benne. Összeszedtem néhány pletykát, és bemutattak a professzornak. Mint kivehettem, Tina annak a francia mosónőnek a lánya, aki a finom fehér ruhát vasalja az itteni mosodában.

A csöppség bele van habarodva Mr. Bhaerbe, és ha otthon van, úgy követi, akár egy kutyuska, a professzor nagy örömére, aki, bár agglegény, nagyon szereti a gyerekeket. Kitty és Minnie Kirke ugyancsak a szívébe fogadta, és rengeteget mesél róla, hogy mennyiféle játékot és csodálatos mesét tud, milyen ajándékokat hoz. A fiatalurak csúfondárosan fixírozzák, Öreg Fritznek, Lager Beernek, Ursa Majornak hívják, és rossz tréfákat űznek a nevéből. De ő – Mrs. K. elmondása szerint – gyerekesen élvezi ezt, és olyan derűsen viseli a csúfolódást, hogy idegenszerű viselkedése ellenére mindenki kedveli.

A hajadon neve Norton kisasszony: gazdag, pallérozott, kedves hölgy. Ma a vacsoránál (ismét lementem az ebédlőbe, olyan mulatságos figyelni az embereket) megszólított, és meghívott, hogy látogassam meg a szobájában. Jó könyvei s képei vannak, érdekes embereket ismer, és barátságosnak látszik, úgyhogy szeretetreméltóan fogok viselkedni, mert *én* is be akarok kerülni a jó társaságba, még ha az nem azonos is azzal, amit Amy szeret.

Tegnap este a lakók szalonjában ültem, mikor bejött Mr. Bhaer, aki valamilyen újságokat hozott Mrs. Kirkének. Ő nem volt ott, de Minnie, aki egy kicsi öregasszony, nagyon szépen bemutatott:

– Ő pedig a mamácska barátnője, March kisasszony!

– Igen, és nagyon vidám, mi pedig borzasztóan szeretjük! – tette hozzá az *enfant terrible* Kitty.

Mindketten meghajoltunk, aztán elnevettük magunkat az ildomos bemutatás és a szeleburdi kiegészítés mulatságos ellentétén.

– Ó, igen, hallottam, March kisasszony, hoty ezek a huncfutok vegzálják. Ha mék egyszer ilyet tesznek, csak szóljon, és jövök! – mondta fenyegetően ráncolva a szemöldökét, ami mérhetetlenül mulattatta a kis gézengúzokat.

Megígértem, hogy tőle kérek segítséget, ő pedig eltávozott. De úgy látszik, azon a napon az volt a sorsom, hogy sokat lássak belőle, mert mikor kifelé menet elmentem a szobája előtt, véletlenül odaütöttem az ajtajához az esernyőmet. Az ajtó felpattant, ő ott állt a küszöbön háziköntösben, egyik kezében vastag kék zoknival, a másikban stoppoló tűvel, és egy cseppet sem látszott szégyenkezni, mert midőn kimagyarázkodtam, majd tovarohantam, integetett utánam a zoknival, és azt kiáltotta a maga harsány, barátságos módján:

– Szép napja lesz a sétához! Bon voyage, mademoiselle! Egyfolytában nevettem, amíg leértem a földszintre, bár azért egy kicsit szomorú elgondolni, hogy a szegény ember maga kénytelen javítgatni a ruházatát. Úgy tudom, a német úriemberek hímeznek, de harisnyát stoppolni egészen más dolog, egyáltalán nem olyan költői.

Szombat

Semmi sem történt, amiről írni érdemes, kivéve egy látogatást Norton kisasszony szép tárgyakban bővelkedő szobájában. Elragadóan viselkedett, mert megmutatta az összes kincsét, és megkérdezte, nem lenne-e kedvem elkísérni előadásokra és hangversenyekre, amennyiben kedvelem az ilyesmit. Úgy állította be, mintha én tennék szívességet neki, de biztosra veszem, hogy Mrs. Kirke beszélhetett rólunk, és Norton kisasszony jóságból ajánlotta föl nekem. Gőgös vagyok, mint Lucifer, de az ilyen emberek ilyen szívességeit nem érzem nyomasztónak, ezért hálásan el is fogadtam.

Mikor visszaértem a gyerekszobába, akkora ricsaj volt a szalonban, hogy átnéztem. Mr. Bhaer négykézláb állt, Tina ült a hátán, Kitty ugrókötélnél fogva vezette, Minnie köményes süteménnyel etetett két kisfiút, akik székekből épített ketrecben bömböltek.

– *Mezsanériát* játszunk! – magyarázta Kitty.

– Ez enyém efelánt! – jelentette ki a professzor hajába kapaszkodó Tina.

– Mama mindig megengedi, hogy azt csináljunk, amit akarunk szombat délután, amikor Franz és Emil eljön, ugye, Bhaer bácsi? – kérdezte Minnie.

Az „efelánt” felült, és a gyerekekéhez méltó komolysággal mondta:

– Szavamat adom, hogy íty fan! Ha túl naty lármát csapnánk, csak annyit mondjon: „pszt!”, és máris csendesek leszünk.

Megígértem, hogy így teszek, de az ajtót nyitva hagytam, és élveztem a vigasságot, legalább annyira, mint ők, mert még soha, senkit se láttam ilyen pompásan szórakozni. Játszottak lánc-lánc-eszterláncot, táncoltak, énekeltek, és mikor sötétedni kezdett, összegyűltek a díványon a professzor mellett, aki bűvös-bájos meséket mondott a kéményen lakó gólyákról és a hópelyheken utazó, pici koboldokról. Bár az amerikaiak lennének ilyen természetesek és egyszerűek, mint a németek, nem gondoljátok?

Annyira szeretek írni, hogy egy örökkévalóságig mesélhetnék, ha takarékossági megfontolások le nem állítanának; mert bár vékony papírra írtam nagyon apró betűkkel, félek bele is gondolni, hogy mennyi bélyeg kell majd erre a hosszú levélre. Kérlek, küldjétek át ide nekem Amy leveleit, amint nélkülözni tudjátok őket. Az én csekély híreim nagyon szürkéknek tűnhetnek az ő tündökléséhez képest, de tudom, hogy ti azért szeretni fogjátok őket. Teddy nagyon szorgalmasan tanul, és attól nincs ideje levelet írni a barátainak? Vigyázz rá helyettem, Beth, számolj be a babákról, és add át csókjaimat mindenkinek.

Hűséges Jo-tok

Ui.: Átolvastam a levelemet, és látom, hogy szinte másról sincs benne szó, mint Bhaerről; de mindig érdekeltek a különcök, és tényleg nincs más, amiről írhatnék. Isten áldjon!

December

DRÁGA BETHSEYM! Mivel ez csak olyan irkafirka, neked küldöm, hogy felvidítson, és legyen valami fogalmad róla, hogy mit művelek. Napjaim csendesen, mindazonáltal meglehetősen mulatságosan folydogálnak, aminek, ó, örvendj! A lelki-szellemi agrikultúra terén kifejtett, ahogy Amy mondaná, herculaneumi erőfeszítéseim után eszméim vetése kezd kisarjadni, zsenge csemetéim úgy hajlanak, ahogy én akarom. Nem olyan érdekesek, mint Tina és a fiúk, de elvégzem a kötelességemet, ők pedig kedvelnek. Franz és Emil víg legénykék, épp a fogamra valók, mert az amerikai és a germán szellem elegye örökös pezsgésben tartja őket. Szombat délutánonként van nagy ribillió mind a házban, mind a házon kívül; mert ha derűs az idő, sétára indulnak valamennyien, mint egy nevelőintézet, én és a professzor tartunk köztük rendet, és milyen jól mulatunk!

Nagyon összebarátkoztunk, és elkezdtem nyelvleckéket venni. Tényleg nem tehetek róla, olyan mókásan jött össze a dolog, hogy azt el kell mondanom. Hogy Ádámnál és Évánál kezdjem, egy napon, amikor elmentem Mr. Bhaer ajtaja előtt, kikiabált Mrs. Kirke, aki a szobában tett-vett:

– Hát láttál már valaha ilyen barlangot, édesem? Gyere már be, segíts felállítgatni ezeket a könyveket, mert mindent felforgattam. Azt kerestem, hová tette a hat új zsebkendőt, amiket nemrég adtam neki.

Bementem, és munkálkodás közben jól körülnéztem, mert való igaz, ez csakugyan „barlang” volt. Könyvek és papírok mindenfelé; a kandalló párkányán törött tajtékpipa és egy régi fuvola; az egyik ablakpárkányon farkatlan, borzas madár csiripelt, a másikon doboz ékeskedett, abban egy fehér egér; félig elkészült hajók és zsinegdarabok hányódtak a kéziratok között, mocskos cipőcskék száradtak a kandallónál, s az egész szobában megtalálhatók voltak a rajongva szeretett kisfiúk nyomai, akiknek a kedvéért a professzor úgy robotol, akár egy rabszolga. Hosszas kajtatás után előkerült a keresett tárgyak közül három, az egyik a kalitkán, a másik tintás állapotban, a harmadik barnára perzselten volt található, lévén, hogy edényfogó kesztyűnek használták.

– Micsoda egy ember! – kacagott a jó természetű Mrs. K., a rongyos zsákba dobva a leleteket. – Gondolom, a többit meg felmetélte vitorlának a hajókra, megvágott ujjak bekötözésére, sárkányfarok készítésére. Rémes, de nincs lelkem megszidni, olyan szórakozott és vajszívű. Hagyja, hogy ezek a fiúk a fején táncoljanak. Vállaltam, hogy gondoskodom a ruhái mosatásáról és javításáról, de folyton elfelejti ideadni a holmiját, én pedig elfelejtek utánuk nézni, úgyhogy időnként elég siralmas állapotban leledzik.

– Majd én megjavítom őket! – jelentkeztem. – Egyáltalán nincsen ellenemre, és neki nem kell tudnia. Komolyan, szívesen megcsinálom! Ő mindig olyan előzékeny, mert felhozza a leveleimet, és ad kölcsön könyveket.

Így hát rendbe szedtem a holmiját, és sarkot kötöttem két pár zoknira, amelyeket egészen kivetkőztetett a formájukból az ő ügyetlen öltögetése. Leckéit, amelyeknek másokat adott, olyan érdekesnek és szórakoztatónak találtam – mert a folyton ki-be futkosó Tina nyitva hagyja az ajtót –, hogy magam is kedvet kaptam a tanuláshoz. E mellett az ajtó mellett ülve fejeztem be az utolsó zoknit, és próbáltam kihüvelyezni, mit mond a professzor az új tanulónak, aki ugyanolyan buta, mint én. A lány elment, és én, abban a hiszemben, hogy Mr. Bhaer is távozott, buzgón szajkózva gyakoroltam egy új igét, mialatt a leggroteszkebb módon ringatóztam előre-hátra. Ekkor halk krákogásra rezzentem össze, és mikor fölnéztem, ott állt Mr. Bhaer. Hangtalanul nevetett, és közben integetett Tinának, nehogy elárulja.

– Nos! – mondta, mert abbahagytam a ringatózást, és úgy bámultam rá, mint borjú az új kapura – ön leskel utánam, én leskelek ön után, nincs ebben semmi rossz; de félre a tréfával, fan kedve a némethez?

– Igen, de ön túlságosan elfoglalt, én pedig túlságosan buta vagyok a tanuláshoz – feleltem pipacsvörösen.

– Pah! Majd rászánjuk az időt, és nem leszünk restek megfejteni az értelmet. Esténként boldogan adok magának ety rövidke leckét, Marsch kisasszony, mert adósa fagyok – mutatott a munkámra. – „Hát igen, mondják egymásnak ezek a kedves hölgyek, ez ety buta örek fickó; nem fogja észrevenni, miben mesterkedünk; úgyse figyel fel rá, hogy már nem is lyukas a szoknijának a sarka, és azt fogja gondolni, hoty a gombok maguktól nőnek, és a pertlik megvarrják magukat”. Ahá! De nekem fan ám szemem, és sokat látok! És fan szívem, ami érzi ezért a hálát. Ej, csak ety kicsike lecke hébe-hóba, különben nem fogadok el több munkát a jó tündértől!

Ezek után persze nem volt mit mondanom, és lévén, hogy ez valóban príma lehetőséget kínált, megkötöttük az egyezséget, és elkezdtük a tanulást. Négy leckét vettem, aztán megrekedtem a nyelvtani dágványban. A professzor nagyon türelmes volt hozzám, de bizonyára kínszenvedés lehetett neki, mert időnként olyan szelíd kétségbeeséssel nézett rám, hogy nem tudtam, sírjak-e vagy nevessek. Megpróbáltam mindkettőt, és mikor szipogtam egyet mérhetetlen szégyenemben és elkeseredésemben, ő egyszerre földhöz csapta a nyelvtant, és kivonult. Azt gondoltam, soha többé szóba se áll velem, miután ilyen csúfosan leszerepeltem, és egy cseppet se hibáztathattam érte. Összeszedtem a papírjaimat, és már fel akartam rohanni a szobámba, hogy alaposan megrázhassam magamat, amikor visszajött, olyan vidáman és ragyogva, mintha babért kaszáltam volna fürtjeimre a dicsőség mezején.

– Most megpróbálkozunk ety új módszerrel! Együtt olvassuk ezeket a kedves meséket, és nem áskálunk többet abban a száraz könyvben, az majd mety a sarokba, mert annyi bosszúságot okozott nekünk.

Olyan kedvesen beszélt, olyan kedvesen lapozta fel Hans Andersen tündérmeséit, hogy még az előbbinél is jobban restelkedtem, és úgy estem neki a leckének, mint akinek ezen múlik az élete, amin ő fölöttébb jól mulatott. Elfelejtettem a szégyellősségemet, minden erőmet összeszedve gürcöltem (erre nincsen jobb szó), elhasaltam a pillanatnyi ihletem szerint ejtett, hosszú szavakon, és igyekeztem a legjobb teljesítményemet nyújtani. Mikor befejeztem az első oldalt, összecsapta a kezét, és azt kiáltotta a maga szívből jövő módján: – Das ist gut! Most már jól haladunk! Rajtam a sor; én mondom németül, maga pedig figyel. – És elkezdte, robajló mély hangján görgetve a szavakat, olyan élvezettel, amit egyformán jólesett látni és hallani. Szerencsére „A rettenthetetlen ólomkatona” volt a mese – ami mókás, tudod, úgyhogy nevethettem rajta, bár a felét se értettem annak, amit olvasott, de muszáj volt nevetnem, mert ő olyan lelkes volt, én olyan izgatott, és az egész lecke olyan komikus!

Ezek után jobban boldogultunk, és most már egész rendesen olvasok; ez a tanulási módszer illik hozzám, és meglátom a mesékben, versekben a nyelvtant, úgy ahogy az orvosságot is könnyebb bevenni lekvárral. Nagyon élvezem, és egyelőre a professzor se fáradt bele, ami nagyon kedves tőle, ugye? Akarok ajándékozni neki valamit karácsonyra, mert pénzt nem merek kínálni. Adj valami kedves ötletet, édesanya.

Örülök, hogy Laurie ennyire szorgalmas és boldognak látszik, hogy abbahagyta a dohányzást, és növeszti a haját. Ugye látjátok, hogy Beth ügyesebben bánik vele, mint én? Nem vagyok féltékeny, angyalom, cselekedj legjobb belátásod szerint, csak szentet ne csinálj belőle, mert attól félek, nem tudom majd szeretni, ha nem lesz benne egy csipetnyi emberi galádság. Olvass fel neki részleteket a leveleimből. Nincs időm sokat írni, neki ez is jó lesz. Hála az égnek, hogy Beth továbbra is jobban érzi magát.

Január

Boldog újévet mindenkinek, legdrágább családom, amely természetesen magában foglalja Mr. L.-t és egy Teddy nevű ifjút. El nem tudom mondani, mennyire örültem a karácsonyi csomagotoknak, mert csak este kaptam meg, amikor már feladtam a reményt. Leveletek reggel érkezett, de abban semmit sem írtatok a meglepetésnek szánt csomagról, ennélfogva csalódtam, mert „volt egy olyan érzésem”, hogy nem fogtok megfeledkezni rólam. Tea után kissé lehangoltam üldögéltem a szobámban; és mikor behozták a nagy, sáros, viharvert batyut, egyszerűen magamhoz öleltem, és táncoltam! Olyan *otthoni* volt és üdítő, hogy leültem a padlóra, és néztem és ettem és nevettem és sírtam a magam megszokott, bolondos módján. Pont az volt benne, amit akartam, csak még annál is jobb, mert ezeket nem vásárolták, hanem ti készítettétek. Beth új tolltörlője kapitális; Hannah mézeskalácsa valóságos kincs! Természetesen viselni fogom a puha flanelt, amit édesanya küldött, és figyelmesen elolvasom a könyveket, amelyeket apa kijelölt. Köszönöm ezermilliószor!

Ha már a könyveknél tartunk, kezdek gazdagodni ezen a téren, mert újévre Mr. Bhaer megajándékozott egy pazar Shakespeare-rel. Nagy becsben tartotta, sokszor megcsodáltam a díszhelyen, a német Biblia, Platón, Homérosz és Milton mellett. Képzelhetitek, mit éreztem, mikor levette, és megmutatta benne az ajánlást: „Barátjától, Friedrich Bhaertől”.

– Többször mondta, mennyire szeretne könyvtárat, most hát adok önnek egyet, mert e borítékok között (borítót akart mondani) sok könyvet talál egyben. Olvassa figyelmesen, és ő sokat fog segíteni önnek; mert ha ebben a könyvben tanulmányozza a jellemeket, könnyebb lesz megismernie és megörökítenie a filágot.

Nem győztem hálálkodni, és most már úgy beszélek a „könyvtáramról”, mintha valóban száz könyvem lenne. Azelőtt nem is tudtam, hogy ennyi minden van Shakespeare-ben, de hát sose volt egy Bhaerem, hogy elmagyarázza. *Ne* nevessetek a rémséges nevén; az ejtése nem Bear és nem is Beer, ahogy szándékosan mondják, hanem valahol a kettő között, amire csak a németeknek van nyelvük. Örülök, hogy tetszik, amit írok róla, és remélem, hogy egy napon még megismerhetitek. Anya csodálná arany szívét, apa a bölcs értelmét. Én mindkettőt csodálom, és gazdagnak érzem magamat, mert az új barátomnak mondhatom Friedrich Bhaert.

Mivel nem volt sok pénzem, és nem tudtam, mi tetszene neki, több apróságot szereztem be, és szétrakosgattam őket a szobájában, hogy váratlanul találja meg őket. Hasznos, kedves vagy mókás tárgyak voltak: egy új tintatartó az asztalára és kis váza a virágjának – mindig van a szobájában egy szál, vagy egy kis zöld, mint mondja, azért, hogy ez tartsa frissen –, egy edényfogó kesztyű, hogy ne kelljen összeégetnie azt, amit úgy nevez, hogy „mouchoir”. Olyanra varrtam, amilyenre Beth tervezte: kövér, nagy lepke, sárga-fekete szárnyak, bolyhos csápok, gyöngy szemek. Mérhetetlenül tetszett neki, és föltette a kandalló párkányára, mint egy műtárgyat, tehát tulajdonképpen mégsem érte el a célját. Akármilyen szegény is a professzor, nem volt gyerek vagy szolgáló a házban, akiről megfeledkezzék; mint ahogy a francia vasalónőtől Norton kisasszonyig mindenki megemlékezett róla. Úgy örültem ennek.

Szilveszterkor fényes vigasság volt, mert álarcosbált rendeztek. Nem akartam lemenni, mert nem volt jelmezem; de az utolsó pillanatban Mrs. Kirke-nek eszébe jutottak valamilyen régi brokátok, Miss Norton pedig adott kölcsön csipkét és tollakat, úgyhogy kiöltöztem Mrs. Malapropnak, álarcot tettem, és belebegtem. Senki se ismert meg, mert elváltoztattam a hangomat, álmodni se merték, hogy a hallgatag, dölyfös March kisasszony (mert a többség nagyon kimértnek és hidegnek tart; öntelt tacskókkal szemben az is vagyok) tud táncolni és öltözködni; elhalmoztak a legvadabb képzavarban tobzódó jelzőkkel, pl. hogy olyan vagyok, mint egy allegória a Nílus partján. Roppantul élveztem, és mikor lehullottak az álarcok, micsoda mulatság volt látni, ahogy bámulnak rám! Hallottam, amint az egyik fiatalember azt mondja a másiknak, miszerint mindig is tudta, hogy színésznő vagyok; ha az emlékezete nem csal, látott is az egyik kisebb színházban. Meg odáig lesz ettől a mókától. Mr. Bhaer Zuboly takács volt, Tina meg Titánia – az volt egy spektákulum, hogy Teddyt idézzem, amint az a tökéletes kis tündérkirálynő táncolt a professzorral.

Végül is nagyon vidám szilveszterem volt, és mikor később végiggondoltam a történteket a szobámban, úgy éreztem, hogy számos gyarlóságom ellenére is fejlődtem egy kicsit, mert most már mindig barátságos vagyok, eltökélten dolgozom, a szokottnál jobban érdeklődöm az emberek iránt, ami dicséretes. Az Isten áldjon meg benneteket! Ezt kívánja sok szeretettel

Jo

XI. FEJEZET

Jó barát

Noha jól érezte magát a barátságos légkörben, és nagyon lefoglalta a mindennapi fáradozás a kenyérért, amelyet még édesebbé tett az a tudat, hogy munkával szerezte meg, Jo tudott időt szakítani az irodalmi tevékenységre. A cél, amelyet hajszolt, teljesen természetesnek nevezhető egy szegény és törekvő lánynál, de az eszközök, amelyeket felhasznált a cél eléréséhez, nem a legjobbak voltak. Látta, hogy a pénz hatalmat ad; ennélfogva elhatározta, hogy pénzt és hatalmat szerez – nem a maga kedvére, hanem azokért, akiket magánál is jobban szeretett.

Évek óta a legdédelgetettebb légvára volt, hogy megtölti a házat kényelemmel, megad Bethnek mindent, amit a húga kíván, üvegházi epertől a szobai orgonáig, míg ő maga külföldre utazik, és mindig több lesz a pénze az elégnél, hogy lubickolhasson a jótékonyság fényűzésében.

A díj elnyerése látszólag megnyitott egy utat, amely azzal kecsegtetett, hogy hosszas strapa és kaptatás után el lehet jutni rajta ehhez a gyönyörűséges *château d'Espagne-hoz.*[3] Ám a regény fiaskója egy időre elvette a bátorságát, mert a közvélemény óriása hősiesebb Jankókat is elijesztett már az égig érő babszártól. Ama halhatatlan hőshöz hasonlóan Jo is megpihent az első kísérlet után, amely, ha jól emlékszem, le-bucskázással és az óriás legkevésbé vonzó kincsének elemelésével zárult. De Jo-ban és Jankóban egyforma lánggal lobogott az „ugorjunk neki, és hozzunk el még egyet” szelleme; tehát Jo ezúttal az árnyékos oldalról rugaszkodott neki, és nagyobb zsákmányra is tett szert, de majdnem otthagyott valamit, ami értékesebb minden pénzeszsáknál.

---

[3] Légvár (fr)

Elkezdett ponyvát írni, mert azokban a sötét időkben még a folttalanul tökéletes Amerika is szemetet olvasott. Senkinek se árulta el, hogy összekotyvasztott egy „izgalmas mesét”, és merészen elvitte Mr. Dashwoodhoz, a *Heti Vulkán* szerkesztőjéhez. Sose olvasta a *Sartor Resartus*t, de női ösztöne megsúgta, hogy sok emberre mélyebb hatást gyakorol a ruha, mint az érdem vagy a modor mágiája. Így hát kiöltözött, majd, azon győzködve magát, hogy se nem fél, se nem ideges, megmászott egy sötét, koszos lépcsőt, amely egy rendetlen szobához vezetett. A szobában vastag szivarfüst volt, és három úriember, akik úgy ültek, hogy a sarkuk magasabban volt a kalapjuknál, és nem fárasztották magukat azzal, hogy nevezett ruházati cikket eltávolítsák a fejükről a hölgy jelenlétében, Jo, aki némileg megszeppent ettől a fogadtatástól, megtorpant a küszöbön, és zavartan dünnyögte:

– Bocsánat, a *Heti Vulkán* irodáját keresem; Mr. Dashwood-dal szeretnék beszélni.

A legmagasabbra polcolt sarok leereszkedett, a legjobban füstölgő úriember felemelkedett, a szivart gondosan ujjai közé fogta, bólintott, és olyan arccal lépett előre, ami semmit sem tükrözött az álmosságon kívül. Jo, érezve, hogy ezen mindenképpen át kell esnie, elővette kéziratát, és minden töredezett mondatnál harsogóbb vörösre pirulva elhebegte az előre elkészített rövid beszéd kivonatát:

– Egy barátnőm kért meg, hogy hozzam el. Egy történet… csak egy próbálkozás… szeretné hallani az ön véleményét. Ha megfelel, boldogan írna többet.

Miközben ő pirult és hebegett, Mr. Dashwood elvette a kéziratot, lapozni kezdte meglehetősen mocskos ujjával, és kritikusan szemlélte a szépen írott oldalakat.

– Gondolom, nem az első kísérlet? – Az oldalak meg voltak számozva, a papírlapnak csak a színére írtak, és a kéziratot nem kötötték át pántlikával, ami tévedhetetlenül elárulja a kezdőt.

– Nem, uram. Már van egy kis tapasztalata, és díjat is kapott egy elbeszéléséért a *Blarneystone Bulvár*tól.

– Ó, valóban? – És Mr. Dashwood gyorsan végigmérte Jo-t, egyetlen pillantással elraktározva mindent a kalapszalagtól a cipő gombjáig. – Nos, ha óhajtja, itt hagyhatja. Jelenleg annyink van ebből a műfajból, hogy azt se tudjuk, mit kezdjünk vele; de azért belenézek, és a jövő héten válaszolok magának.

Most már Jo *nem* óhajtotta otthagyni, mert Mr. Dashwood egyáltalán nem tetszett neki, ám az adott helyzetben nem tehetett mást, mint hogy bókolt és elvonult, fölöttébb egyenes háttal és méltóságteljesen, amilyen akkor tudott lenni, ha megalázott vagy mérges volt. Jelenleg mindkettő volt, mert az urak összekacsintásából leszűrhette a következtetést, hogy a légből kapott „barátnőt" jó viccnek tekintik; és a kacaj, amely a szerkesztő valamilyen nem hallható megjegyzését követte, miközben Mr. Dashwood betette az ajtót, még kínosabb zavarba hozta Jo-t. Hazafelé menve félig-meddig már el is határozta, hogy ide se jön többé. Dühe levezetésére vad elszántsággal varrt kötényeket, és egy-két óra alatt annyira lehűlt, hogy már tudott nevetni a jeleneten, és türelmetlenül várta a következő hetet.

A második vizitnél Mr. Dashwood egyedül fogadta, aminek Jo örült; Mr. Dashwood sokkal éberebbnek mutatkozott, mint előző alkalommal, és ez kellemes volt; és Mr. Dashwood nem merült el olyan mélyen a szivarozásban, hogy elfelejtse a jó modort, így a másodok beszélgetés sokkal kevésbé kínosra sikeredett, mint az első.

– Elfogadjuk – a szerkesztők sose használnak egyes számot –, amennyiben hajlandó bizonyos változtatásokra. Túl hosszadalmas, de ha kihúzzuk a szakaszokat, amelyeket megjelöltem, akkor épp megfelelő terjedelmű lesz – mondta üzleties hangon.

Jo alig ismert rá a kéziratára, annyira összegyűrték és aláhúzgálták oldalait és bekezdéseit. Úgy nézte a lapokat, mint az érző szívű szülő, mikor arra kérik, nyiszálja le a kisdede lábát, hogy a baba beleférjen az új bölcsőbe. Meglepetten látta, hogy ki van húzva az összes erkölcsi eszmefuttatás, amelyeket a tömény romantika ellensúlyozására írt bele.

– De uram, azt gondoltam, minden történethez hozzátartozik az erkölcsi tanulság, ezért gondot fordítottam rá, hogy néhány vétkesem bűnbánatot gyakoroljon!

Mosolyban olvadt fel Mr. Dashwood szerkesztői fontoskodása, mert Jo megfeledkezett a „barátnőről", és úgy beszélt, ahogyan csak egy szerző képes.

– Az emberek szórakozást akarnak, nem prédikációt, tudja. Manapság nem piacképes az erkölcs – ami mellesleg nem volt egészen igaz.

– Tehát úgy gondolja, hogy ezekkel a módosításokkal megfelel?

– Igen. Újszerű cselekmény, igen ügyesen kidolgozva, jó nyelvezet, és a többi – felelte Mr. Dashwood nyájasan.

– Mit… vagyis milyen ellenértéket… – kezdte Jo, nem egészen tudva, miként fejezze ki magát.

– Ó, igen, igen, huszonöt-harmincat adunk az ilyenekért. Fizetés megjelenés után – felelte Mr. Dashwood olyan hangon, mintha erről el is feledkezett volna; az ilyesmi gyakran kihullik a szerkesztői agyakból.

– Nagyon helyes, akkor megkaphatják. – Jo elégedetten átnyújtotta a kéziratot, mert a hasábonként egy dolláros munkák után még a huszonötöt is jó fizetésnek érezte.

– Megmondhatom a barátnőmnek, hogy elfogadnák, ha netán lenne neki egy másik írása, ami ennél is jobb? – kérdezte a sikertől vérszemet kapott Jo, aki észre se vette, hogy már korábban elcsúszott a nyelve.

– Nos, majd megnézzük; előre nem ígérhetem, hogy elfogadjuk. Mondja meg neki, hogy legyen rövid, pikáns, és sose bajlódjon a morállal. Mit szeretne a barátnője, milyen nevet írjunk alá? – vetette oda hanyagul.

– Az égvilágon semmit, ha szabad kérnem; nem óhajtja nyomtatásban látni a nevét, és nincs *nom de plume-je*[4] – felelte Jo, akaratlanul elpirulva.

– Hát, ahogy neki tetszik. A történet a jövő héten jön ki; bejön a pénzért, vagy küldjem el? – kérdezte Mr. Dashwood nagyon is emberi kíváncsisággal, hogy ki lehet az új munkatársa.

– Bejövök. Jó napot, uram.

Miután Jo távozott, Mr. Dashwood felpolcolta a lábát az asztalra, és eme nyájas megjegyzést tette:

– Szegény és büszke, mint rendesen, de azért megteszi.

Követve Mr. Dashwood útmutatását és Mrs. Northbury példáját, Jo meggondolatlanul fejest ugrott a ponyvairodalom szutykos tengerébe; de hála a mentőövnek, amit egy jó barát hajított utána, ki is jöhetett belőle, még mielőtt csúfabbul megjárta volna a kényszerfürdővel.

---

[4] írói álnév (fr.)

Az ifjú tollnokok zöméhez hasonlóan ő is idegen helyszíneket és szereplőket választott. Színpadán banditák, grófok, cigányok, apácák és hercegnők adták egymásnak a végszót, annyi szabatossággal és szellemmel játszva szerepüket, amennyire tőlük ez elvárható volt. Olvasói nem csináltak ügyet az olyan piszlicsáré dolgokból, mint a nyelvtan, a központozás vagy az életszerűség; Mr. Dashwood kegyesen megengedte neki, hogy a legolcsóbb áron töltse meg kolumnáit, és nem tartotta szükségesnek közölni Jo-val, miszerint azért fogadta oly nyájasan, mert egyik tollnoka, akinek magasabb fizetést kínáltak, galádul benne hagyta a pácban.

Jo-nak hamarosan szenvedélye lett a munka, mert aszott pénztárcája meghízott, és ahogy múltak a hetek, a kisded tőke, amelyet azért tett félre, hogy Bethet a hegyekbe vihesse a nyáron, lassan, de biztosan gyarapodott. Csak az az egy rontotta el az örömét, hogy az otthoniak előtt hallgatott írásairól. Úgy érezte, apa és anya nem helyeselné, tehát úgy döntött, megy a saját feje után, és majd utólag eseng bocsánatért. Titkát könnyű volt megőrizni, mert történetei név nélkül jelentek meg; Mr. Dashwood persze egykettőre kinyomozta a személyazonosságát, de megígérte, hogy néma lesz, akár a sír, és csodák csodája, állta is a szavát.

Jo úgy gondolta, hogy különösebb károsodás nélkül megúszhatja ezeket az alkotásokat, mert őszintén elhatározta, hogy semmi olyat nem ír le, amit szégyellnie kellene; a lelkiismeret nyilait annak a boldog percnek az elképzelésével enyhítette, amikor megmutatja majd a keresményét, és nagyot kacag jól megőrzött titkán.

Ám Mr. Dashwood egyedül ponyvára tartott igényt, mivel pedig a ponyvához jól bele kell markolni az olvasó idegeibe, az alkotónak fel kell túrnia a történelmet és az irodalmat, a földet és a tengert, a tudományt és a művészetet, a rendőrségi jelentéseket és a tébolydákat. Jo hamarosan megértette, hogy ártatlan kísérletezgetése alig néhány villanásra engedett betekintést abba a tragikus maremmába, amely a társadalom alatt gőzöl; így tehát üzleties céltudatossággal és a rá jellemző eréllyel nekilátott, hogy pótolja hiányosságait. Hogy anyagot szerezzen, amelyet ha nem is mesterien kivitelezett, de érdekes cselekményekbe gyúrhat, végigbogarászta az újságokat balesetek és bűnesetek után; azzal vonta magára a könyvtárosok gyanúját, hogy méregtani könyveket kért; tanulmányozta az utcán az arcokat, környezetében a jellemeket: jókat, rosszakat, langyosakat; áskált régi korok porában tények és kitalációk után, amelyek ódondadságukban épp annyira megfeleltek a célnak, mint az újdonságok; és amennyire korlátozott lehetőségei engedték, megismerkedett a bűnnel, a nyomorral és a tébollyal. Azt hitte, kiválóan fejlődik, ám észrevétlenül kezdte megkarcolni magában a női jellem legnőiesebb tulajdonságait. Rossz társaságban élt, még ha képzeltben is, és ez nem maradt rá hatás nélkül, mert káros és tartalmatlan étkekkel etette szívét és képzeletét, és gyorsan leporolta magáról az ártatlanság hamvát, hogy idő előtt ismeretséget köthessen az élet sötétebb oldalával, pedig az amúgy se szokott sokáig váratni magára.

Ezt inkább érezte, mint látta, mert addig irkált a mások szenvedélyeiről és indulatairól, míg elkezdte a saját szenvedélyeit és indulatait elemezni és tanulmányozni, olyan morbid élvezettel vájkálva bennük, amelyre az egészséges fiatal lélek nem szívesen vállalkozik. A rosszaság mindig magában hordja a büntetését; Jo akkor kapta meg, amikor a legnagyobb szüksége volt rá.

Nem tudom, Shakespeare tanulmányozásának köszönhette, hogy képes volt olvasni a lélekben, vagy a természetes női hajlam vonzotta ahhoz, ami becsületes, bátor és erős; de miközben képzelt hőseit felruházta minden tökéllyel, ami csak létezik a nap alatt, az életben is felfedezett egy hőst, aki minden emberi gyarlósága ellenére érdekelte. Egyik beszélgetésük során Mr. Bhaer arra intette, hogy ha csak teheti, tanulmányozza az egyszerű, igaz és kedves jellemeket, mert az a jó gyakorlás egy írónak. Jo a szaván fogta, és őt kezdte tanulmányozni nagy lelki nyugalommal, ami ugyancsak meglepte volna az érdemes és nagyon szerény professzort, ha netán tudomást szerez róla.

Jo először is azt nem értette, hogy miért kedveli mindenki ezt az embert. Nem volt se gazdag, se előkelő, se fiatal, se csinos, semmilyen értelemben se lehetett elbűvölőnek, lenyűgözőnek vagy ragyogónak nevezni; mégis olyan vonzó volt, akár egy barátságosan ropogó tűz, és az emberek olyan magától értetődően vették körül, akár a meleg kandallót. Szegény volt, mégis mindig ő adott másoknak; külföldi, mégis a barátja volt mindenki; már nem fiatal, de olyan derűs szívű, akár egy fiú; jelentéktelen és különc, sokan mégis szépnek tartották az arcát, és szívesen elnézték a hóbortjait. Jo sokszor figyelte, míg a titkát próbálta megfejteni, és végül arra a következtetésre jutott, hogy a jóindulatban rejlik a professzor varázsa. Ha volt is valami bánata, az „a szárnya alá dugta a fejét”, és Mr. Bhaer kizárólag a napsugaras arcát fordította a világ felé. Homloka barázdált volt, egyébként olyan szelíden bánt vele az Idő, mintha az is észben tartotta volna, hogy Mr. Bhaer is kedves másokhoz. Szája mellett a kellemes görbületek sok barátságos szó és nyájas kacaj emlékét őrizték; a nézése sose volt kemény vagy hideg, és nagy, meleg kezének erős szorítása ékesebben beszélt a szavaknál.

Mintha még a ruhái is átvették volna gazdájuk barátságos természetét, mert olyannak látszottak, mintha jól éreznék magukat, és azt akarnák, hogy viselőjük is jól érezze magát. A bőséges mellény nagy szívet rejtett; a kopottas kabátnak fesztelen jellege volt, a lefittyedt zsebek ékesszólóan bizonyították, hogy gyakran kotorásznak bennük kicsi kacsok, amelyek sohasem távoznak üresen; még a cipője is atyafiságos volt, és a vatermördere sose tűnt olyan érdesnek és merevnek, mint a másoké.

„Ez az!” – gondolta Jo, mikor végre rájött, hogy az igaz jóakarat embertársaink iránt megszépíthet és méltóságteljessé varázsolhat még egy köpcös német tanárt is, aki belapátolja a vacsoráját, maga stoppolja a zokniját, és a Bhaer névvel verte meg az élet.

Jo igen sokra becsülte a jóságot, de nő létére nagyon tisztelte az értelmet is, és egy kis felfedezés után még nagyobb reverenciával tekintett a professzorra. Mr. Bhaer sose beszélt magáról, senki se tudta róla, hogy szülővárosában rendkívül sokra becsülték tanultságát és tisztességét, amíg meg nem látogatta egy honfitársa, aki a Norton kisasszonnyal folytatott társalgásban elkottyantotta ezt a megnyerő tényt. Norton kisasszony továbbadta Jo-nak, akinek ez főleg azért tetszett, mert a professzor sose hozta szóba. Büszkén gondolt rá, hogy Mr. Bhaer, aki Amerikában csak egy szegény nyelvtanár, köztiszteletben álló professzor volt Berlinben. Ez a felfedezés a romantika csipetnyi fűszerével szépítette Mr. Bhaer egyszerű, munkás életét.

Egy másik, az értelemnél is becsesebb talentum a lehető legváratlanabb módon került napvilágra. Norton kisasszony bejáratos volt az irodalmi körökbe, ahova Jo önállóan sose férkőzhetett volna be. A magányos nőt érdekelte a törekvő lány; Jo és a professzor ennélfogva számos szívességet köszönhetett neki. Egy este magával vitte őket egy zártkörű szimpóziumra, amelyet némely hírességek tiszteletére tartottak.

Jo azzal ment oda, hogy leborulva fogja imádni a titánokat, akiket ifjonti tűzzel bálványozott a távolból. Ám zsenikultusza csúnya pofont kapott azon az estén, és bizonyos idő után tért csak magához abból a felfedezésből, hogy a nagy emberek végső soron bizony csak férfiak és nők. Képzelhetjük elszörnyedését, amikor félénken rajongó, lopott pillantást vetett a poétára, akit versei alapján „tűzzel, lélekkel, harmattal táplálkozó”, éteri lénynek vélt, és azt kellett látnia, hogy olyan hévvel habzsolja a vacsoráját, amely vörösre izzítja intellektuális ábrázatát. Elfordult a bukott bálványtól, de újabb felfedezései végképp szétszaggatták regényes illúzióit. A nagy regényíró az inga szabályosságával járt ide-oda két likőrösüveg között; a híres teológus nyíltan flörtölt kora egyik Staël asszonyával, aki úgy nézett egy másik Corinne-ra, mint aki ölni tudna, mert a nevezett Corinne éppen őt szapulta a mélyenszántó filozófusnak, akire hamarabb sikerült lecsapnia; a filozófus johnsoni arányokban nyakalta a teát, egyébként aludni látszott, mert a hölgy szóbősége úgyis lehetetlenné tette a társalgást. A tudományos hírességek, feledve a puhatestűeket és az eljegesedési periódusokat, művészetről pletykáltak, miközben hatalmas energiával pusztították az osztrigát és a fagylaltot; az ifjú muzsikus, az egész várost elbűvölő második Orpheusz lovakról beszélt; és a brit arisztokrácia jelen levő mintapéldánya az összejövetel legközönségesebb színfoltjának tetszett.

Félidőben járt csak az estély, de Jo máris olyan tökéletesen *désillusionée*[5] volt, hogy beült egy sarokba összeszedni magát. Hamarosan csatlakozott hozzá Mr. Bhaer, aki eléggé idegennek érezhette magát itt, de hamarosan számos filozóf is utánuk kocogott, ki-ki a saját vesszőparipáján, mert ebben a zugolyban óhajtottak szellemi kopjatörést rendezni. A társalgás mérföldekre csapongott attól, amit Jo még érthetett, mindazonáltal élvezte, habár Kant és Hegel ismeretlen istenek, a szubjektív és az objektív érthetetlen fogalmak voltak a számára; és az egyetlen, ami „belső tudatából fakadt", egy hasogató fejfájás volt, miután mindennek vége lett. Fokozatosan kezdett rájönni, hogy itt a világot szedik darabokra és rakják össze ismét, ha a beszélőknek hinni lehet, összehasonlíthatatlanul különb elvek alapján; hogy a vallás a legjobb úton van afelé, hogy szétokoskodják semmivé, mert az értelem az egyetlen Isten. Jo semmit sem tudott a filozófiáról meg a metafizikáról, de azért elfogta valami félig élvezetes, félig kínos borzongás, miközben pikniken elszabadult léggömbnek érezte magát, amely a térben és az időben sodródik.

Körülnézett, hogy tetszik-e a professzornak, Mr. Bhaer pedig olyan komoran nézett vissza rá, amilyennek Jo még sose látta. Megcsóválta a fejét, és intett Jo-nak, hogy jöjjön, ám a lányt akkor éppen megigézte a spekulatív bölcselem szabadsága, és nem állt fel, annyira igyekezett megtudni, mire akar támaszkodni az érdemes bölcselő, miután megsemmisítette az összes régi hiedelmet.

Mr. Bhaer félénk ember volt, és vonakodott kifejteni a véleményét, nem azért, mintha az nem forrt volna ki, hanem mert túlságosan őszinte és komoly volt a könnyelmű beszédhez. Ahogy Jo-ról átvándorolt a pillantása a fiatalokra, akiket oda-vonzott a filozófiai pirotechnika, összevonta a szemöldökét, és szólni vágyott, mert attól félt, hogy a lobbanékony fiatal lelkeket tévútra vezetik a petárdák, és mire vége lesz a tűzijátéknak, ott fognak állni egy kopasz pálcával vagy megperzselt kézzel.

---

[5] kiábrándult (fr)

Tűrte, ameddig tűrhette, de mikor kikérték a véleményét, lángra lobbant az erényes méltatlankodástól, és az igazság ékesszólásával védelmezte a vallást – oly ékesszólással, amitől döcögő angolsága dallamos lett, jelentéktelen arca megszépült. Keményen kellett küzdenie, mert a bölcs emberek jól érveltek, de Mr. Bhaer nem ismerte el a vereségét, és férfiasan védte a zászlót. Valamitől, ahogy a professzor beszélt, ismét helyrezökkent Jo szemében a világ; a régi hitek jobbnak tűntek, mint az újak; Isten nem vak erő volt, a halhatatlanság nem egy szép mese, hanem üdvözítő igazság. Mintha ismét szilárd talajon állt volna a lába, és mikor Mr. Bhaer elhallgatott, nem azért, mert meggyőzték, hanem mert túlbeszélték, Jo legszívesebben megtapsolta volna, és köszönetet mondott volna neki.

Egyiket sem tette, ám megjegyezte ezt a jelenetet, és mélyen tisztelte érte a professzort, mert tudta, milyen nehezére esik a beszéd; ott mégis megszólalt, mert a lelkiismeret nem hagyta, hogy hallgasson. Kezdte belátni, hogy a jellem nagyobb kincs, mint a pénz, a rang, az értelem vagy a szépség, és ha a nagyság lényege egy bölcs meghatározása szerint az „igazság, a tisztelet és a jóindulat”, akkor az ő Friedrich Bhaer barátja nemcsak jó, de nagy ember is.

Ez a hite napról napra erősödött. Nagyra tartotta a professzor becsülését, vágyott a tiszteletére, érdemes akart lenni a barátságára; és épp mikor a legőszintébben vágyott rá, akkor került a legközelebb ahhoz, hogy mindent elveszítsen. Az egész egy papírcsákóval kezdődött. Egy este, amikor a professzor lejött, hogy németórát tartson Jo-nak, papírcsákó volt rajta, amit Tina nyomott a fejébe, ő pedig elfelejtette levenni.

„Nyilvánvalóan nem néz tükörbe, mielőtt lejön” – gondolta Jo mosolyogva. Mr. Bhaer jó estét kívánt, nagy komolyan leült, vélhetőleg nem bírva tudomással témája és fövege kacagtató ellentétéről, mert a „Wallenstein halálát”-t kezdte olvasni tanítványának.

Jo nem szólt, mert szerette hallani azt a szívből jövő, harsogó nevetést, amelyet akkor eresztett meg Mr. Bhaer, ha valami mulatságos dolog történt, ezért várt, hogy a professzor maga fedezze fel a csákót, aztán meg elfelejtette az egészet, mert feltétlen figyelmet igénylő foglalatosság hallgatni egy németet, amint Schillert olvas fel. Az olvasást követte a lecke, amely igen élénkre sikerült, mert Jo víg hangulatban volt, és ha a papírcsákóra nézett, a szeme ragyogott a derűtől. A professzor nem értette. Végül félbeszakította az oktatást, hogy ellenállhatatlan, szelíd csodálkozással megkérdezze:

– Marsch kisasszony, miért neveti ki a mestert? Hát annyira nincs magában tisztelet, hoty íty rosszalkodik?

– Hogyan tisztelhetném, uram, mikor fent hagyta a kalapját? – kérdezte Jo.

A szórakozott professzor a fejéhez emelte a kezét, nagy komolyan megtapogatta és levette a papírcsákót, egy pillanatig nézte, aztán hátravetette a fejét, és nagyot kacagott, ami olyan volt, mint egy vidám futam egy gordonkán.

– Á, látom már! Ez a csibész Tina csinált bolondot belőlem a sipkával. Ej, semmi ez; hanem lássa, ha nem mety a lecke, magának is viselni kell.

Ám a lecke sehogyan se ment néhány percig, mert Mr. Bhaer meglátott egy képet a sipkán, széthajtogatta, és mélységes undorral mondta:

– Nem szeretem, hoty ezek a papírok idejönnek a házba; nem olyanok, hoty gyerekek lássák, fiatalok olvassák. Ez nem jó, és nekem nincs türelmem azokhosz, akik íty ártanak.

Jo az újságpapírra sandított, amelyen egy eszelősből, egy hullából, egy latorból és egy viperából komponált andalító ábra ékeskedett. Nem tetszett neki, de nem viszolygásból tolta vissza, hanem félelemből, mert egy pillanatra úgy rémlett, hogy a csákót a *Vulkán*ból alkották. Nem abból készült, és Jo riadalma elmúlt, mikor észbe kapott, hogy még ha a Vulkán lenne, és az ő történetéhez tartozna is a rajz, akkor sem szerepel alatta a neve, amely elárulhatná. Ő árulta el magát egy pillantással és egy pirulással, mert a professzor, bár szórakozott ember, azért jóval többet meglátott, mint képzelték róla. Tudta, hogy Jo ír, nemegyszer találkozott vele az újságosbódéknál, de mivel a lány sose hozta szóba, Mr. Bhaer sem faggatta, bár erősen szerette volna ismerni Jo munkásságát. Most az jutott eszébe, hogy Jo olyasmit csinál, amit szégyell, és ez felháborította. Nem mondta magának azt, amit sokan mások mondtak volna, hogy: „nincs jogom hozzá”; ő csak arra gondolt, hogy a lány szegény és fiatal, messze az anyai szeretettől, az apai gondoskodástól, és olyan magától értetődő természetességgel akart a segítségére sietni, ahogy utánakapunk a kisbabának, mielőtt elhasalna a pocsolyában. Mindez egyetlen szempillantás alatt villant át az agyán, de az arcán semmi sem árulta el, hogy mire gondol, és mire az újság visszakerült hozzá, és Jo is befűzte a cérnát a tűjébe, a professzor is el tudta mondani tökéletesen fesztelen, de nagyon komoly hangon:

– Igen, igaza is fan, ha ellöki magától! Nincs ínyemre a gondolat, hogy jórafaló fiatal lányok ilyet nézzenek. Persze fan, akinek tetszik, de én előbb hagynám a fiaimat puskaporral játszani, mint ilyen ártalmas szemetet olvasni.

– Lehet, hogy nem mind ártalmas, inkább csak ostoba; de ha a közönség igényt tart rá, kinek ártanak azzal, hogy kiszolgálják ezt az igényt? Sok tisztességes ember él meg becsülettel az úgynevezett ponyvákból – felelte Jo, és olyan energikusan ráncolta az anyagot, hogy szöszök szálltak a tűje nyomán.

– Whiskyre is fan igény, ennek ellenére úgy félem, hogy se ön, se én nem szeretnénk árusítani. Ha ezek a tisztességes emberek tudnák, mennyi kárt okoznak, rögtön nem tartanák becsületesnek a megélhetésüket. Nincs joguk mérget hinteni a mazsolába, amit a kicsinyek megesznek. Nem, előbb gondolkozzanak ety kicsit, és inkább az utcát söpörjék, semhoty ilyenre vállalkozzanak – mondta Mr. Bhaer barátságosan, és az újságot gyűrögetve a kandallóhoz ment.

Jo mozdulatlanul ült, olyan arccal, mintha beléje költözött volna a tűz, mert az arca még akkor is égett, amikor a papírcsákó rég hamuvá omlott, és eltávozott a kéményen át.

– Boldogan utána küldeném a többit is – dünnyögte a professzor, és megkönnyebbült arccal visszatért a kandallótól.

Jo azon tűnődött, mekkora máglyát lehetne rakni a szobájában felhalmozott újságokból, és egyetlen percre súlyosan nyomta a lelkiismeretét a keservesen összegyűjtött pénz, majd azzal a gondolattal vigasztalta magát: „Az enyéim nem ilyenek; azok csak sületlenségek, sosem ártalmasak, úgyhogy nem izgatom magamat”. Fölvette a könyvét, és a szorgalmas tanuló tudni vágyó arcával kérdezte:

– Folytathatjuk, uram? Ígérem, hogy mostantól nagyon jó és illedelmes leszek.

– Remélem is – felelte Mr. Bhaer, nemcsak erre az ígéretre válaszolva, és nyájas, komoly pillantásától Jo úgy érezte, mintha a *Heti Vulkán* szavakat nyomtatták volna nagybetűkkel a homlokára.

Amint visszaért a szobájába, elővette újságjait, és gondosan átolvasta összes novelláját. Mr. Bhaer, némileg rövidlátó lévén, időnként pápaszemet használt. Jo is felpróbálta egyszer, és megmosolyogta, hogy mennyire felnagyítja a lencse a könyv apróbetűs szedését; most vélhetőleg a professzor erkölcsi vagy szellemi pápaszemét is föltehette, mert szegény novelláinak hibái olyan ordítóra nőttek, hogy Jo elrémült.

„Ez bizony szemét, és hamarosan a szemétnél is szemetebb lesz, ha így folytatom, mert már így is egyik színfalhasogatóbb a másiknál. Vakságomban magamat és másokat is felsértettem a pénz kedvéért. Tudom, hogy így van, mert nem olvashatom ezeket a vacakokat úgy, hogy ne szégyelljem halálra magamat miattuk. *Akkor* mit csinálnék, ha otthon tudomást szereznének róluk, vagy Mr. Bhaer kezébe kerülnének?”

Már a gondolattól tűzbe borult az arca. Begyömöszölte az egész köteget a kályhájába, és akkora máglyát gyújtott, hogy majdnem kiégett a kémény.

„Igen, ez a megfelelő hely az ilyen badarságoknak. Jobb lenne felgyújtanom a házat, mint hagynom, hogy mások felrobbantsák magukat az én puskaporommal” – gondolta, míg azt nézte, miként lobban el „A Jura démona” tüzes szemű, kis fekete pernyefoszlánnyá.

Semmi se maradt háromhavi munkájából, csak egy halom hamu, meg a pénz az ölében. Jo komoran gubbasztott a padlón, és azon töprengett, mihez kezdjen a honoráriumával.

– Azt hiszem, *még* nem okoztam túlzott károkat, úgyhogy megtarthatom a pénzemet – szögezte le hosszas töprengés után, majd türelmetlenül hozzátette: – Majdnem azt kívánom, hogy bár ne lenne lelkiismeretem! Olyan kényelmetlen. Ha nem fektetnék olyan nagy súlyt arra, hogy helyesen cselekedjek, és nem érezném kínosan magamat, mikor helytelenkedem, kapitálisan boldogulnék! Nem tehetek róla, de időnként kimondottan bánom, hogy apa és anya olyan akadékoskodó bizonyos dolgokban!

Ó, Jo, ahelyett, hogy ilyeneken búsongsz, inkább adj hálát Istennek, amiért „apa és anya olyan akadékoskodó”, és sajnálkozz tiszta szívből azokon, akiknek nincsenek ilyen őrizőik, hogy körülsáncolják őket elvekkel, amelyeket a türelmetlen ifjúság láthat börtönrácsnak, de azok adják a fundamentumot a felnőtt karakteréhez!

Jo nem írt több ponyvát, úgy döntve, hogy a pénz nem éri meg az izgalmat, viszont a magafajták szokása szerint átesett a másik végletbe. Elmerült Mrs. Sherwoodban, Miss Edgeworth-ben, Hannah More-ban, aztán előállt egy novellával, amelyet bízvást lehetett volna értekezésnek vagy prédikációnak nevezni, annyira túláradt benne az erkölcs. Nem mintha egy percig is bízott volna benne, mert színes fantáziáját és lányos regényességét olyan kényelmetlenül horzsolta az új stílus, mintha az elmúlt század merev és nehézkes kosztümjeit viselné. Ezt az ékkövet több piacra is elküldte, de nem jelentkeztek vásárlók, és Jo hajlott rá, hogy egyetértsen Mr. Dashwooddal, miszerint az erkölcs nem piacképes.

Aztán megpróbálkozott egy mesével, amit játszva elhelyezhetett volna, ha nem olyan anyagias, hogy keresni akarjon rajta. Az egyetlen, aki hajlandó volt annyit kínálni érte, hogy Jo-nak megérje ifjúsági irodalommal foglalkozni, egy érdemes úriember volt, aki kötelességének érezte, hogy az egész világot a saját hitére térítse. De bármennyire szeretett volna a gyerekeknek írni, Jo nem ábrázolhatta úgy a gézengúzokat, hogy medvék eszik meg vagy vad bikák öklelik fel őket, mert nem mennek el egy bizonyos vasárnapi iskolába, míg a jókat, akik elmennek, mindennemű áldással halmozza el az ég, a mézeskalácstól az angyalok hadáig, akik a mennybe kísérik őket, mikor zsoltárokat vagy himnuszokat selypítve búcsút vesznek a földi léttől. Ezekből a próbálkozásokból sem sült ki semmi. Jo tehát bedugaszolta tintásüvegét, és azt mondta az őszinte alázat nagyon egészséges rohamában:

– Nem tudok én semmit! Inkább várok, mielőtt újra próbálkoznék, és addig is utcát söprök, ha nem vagyok alkalmas másra. Az legalább tisztességes munka – ami azt bizonyítja, hogy a második lebucskázás az égig érő paszulyról nem volt egészen haszontalan.

Míg e belső viharok dúltak benne, külsőre ugyanazt a szorgos és eseménytelen életet élte. Ha néha elkomolyodott vagy kissé búsnak látszott is, azt senki se vette észre Bhaer professzoron kívül. De ő is olyan tapintatosan csinálta, hogy Jo nem tudhatta, a professzor azt kémleli rajta, megfogadta-e, javára fordította-e az ő pirongató szavait. Jo megállta a próbát, és a professzor elégedett volt, mert bár erről a kérdésről nem esett szó közöttük, Mr. Bhaer tudta, hogy a lány abbahagyta az írást. Nemcsak abból állapította meg, hogy Jo jobbjának középső ujjáról eltűnt a tintafolt, de abból is, hogy mostanában nem a szobájában töltötte az estéket, nem bukkant fel többé az újságosbódék mellett, és konok kitartással tanult, ami arról győzte meg a professzort, hogy a lány, ha nem is valami kellemes, de legalább hasznos dologgal akarja kitölteni az idejét.

Mr. Bhaer sok mindenben segített, mint egy igazi barát. Jo pedig örült, mert miközben tolla henyélt, ő más leckéket is megtanult a németen kívül, és élete legizgalmasabb történetéhez gyűjtötte az anyagot.

Szép tele volt, jó hosszú is, mert csak júniusban búcsúzott el Mrs. Kirke-től. Ezen mindenki búsult, sőt a kislányok egyenesen vigasztalhatatlanok voltak, és Mr. Bhaer haja égnek állt, mert az volt a szokása, hogy lelki megrázkódtatásaiban vadul turkált az üstökében.

– Hazamety? Ach, minő boldog ön, hoty van otthona, ahova hazamehet – mondta a kis búcsúestélyen, amelyet Jo adott a hazautazása előtt, aztán beült az egyik sarokba, és némán húzgálta a szakállát.

Jo-nak másnap jókor kellett mennie, így korán jó éjszakát kívánt mindenkinek.

– Ugye, uram, nem felejt el meglátogatni minket, ha felénk hozza az útja? – kérdezte meleg szeretettel, mikor Mr. Bhaerre került a sor. – Sose bocsátom meg, ha nem néz be hozzánk, mert szeretném, ha otthon mindenki megismerhetné az én barátomat.

– Falóban? Hát eljöjjek? – kérdezte a professzor mohón, amit Jo nem vett észre.

– Igen, már a jövő hónapban! Laurie akkor kapja meg a diplomáját, és ön is megünnepelheti, hogy elkezdődik valami új.

– Ez az ön legjobb barátja, akiről annyit beszél? – kérdezte megváltozott hangon Mr. Bhaer.

– Igen, az én Teddy fiam! Nagyon büszke vagyok rá, és szeretném, ha ön is megismerné.

Jo, akit teljesen eltöltött a saját öröme, hogy milyen jó lesz majd összeismertetni a két férfit, felnézett, és valami olyat vett észre Mr. Bhaer arcában, ami hirtelen eszébe juttatta, hogy ő mást is láthat Laurie-ban, mint a legjobb barátját, mivel pedig semmi esetre sem akart ilyen benyomást kelteni, akaratlanul pirulni kezdett, és minél kevésbé akart pirulni, annál vörösebb lett. Nem tudni, mit tett volna, ha nem ül az ölében Tina; szerencsére a kislány épp ekkor borult a nyakába, Jo pedig elrejthette az arcát egy pillanatra, reménykedve, hogy a professzor nem látta a pirulását. De az meglátta, és az ő arca is megváltozott, felöltve a pillanatnyi szorongás után szokott nyájas kifejezését:

– Attól félek, a jövő hónapban nem fok összejönni, de sok sikert kívánok a barátjának, önnek pedig a legjobbakat. Az Ischten áldja meg! – Barátságosan megrázta Jo kezét, a vállára kapta Tinát, és elment.

De mikor a fiúk már lefeküdtek, a fáradt arcú professzor sokáig ült a tűz előtt, és a szívét ólomsúllyal nyomta a *heimweh*, azaz a honvágy. Egyszer, mikor eszébe jutott Jo, arcán azzal az új szelídséggel, és ölében a pici lánnyal, egy percre a tenyerébe temette az arcát, aztán bolyongani kezdett a szobában, úgy, mintha keresne valamit, amit nem talál.

„Nem nekem való, most nem remélhetek” – mondta magában, és akkorát sóhajtott, hogy az felért egy nyögéssel. Majd mintha magának tenne szemrehányást az elfojthatatlan vágyakozásért, az ágyhoz ment, megcsókolta a két kócos fejet a párnán, aztán elővette ritkán használt tajtékpipáját, és kinyitotta Platónt.

Legjobb tehetsége szerint próbált férfiként viselkedni, ám nem hiszem, hogy két rosszcsont fiú, egy pipa, sőt akár az isteni Platón kielégítő pótléka lehetnek az asszonynak, a gyereknek és az otthonnak.

Bármily korán indult a vonat, a professzor az állomáson volt, hogy elbúcsúztassa Jo-t, aki így, hála a professzornak, a mosolygó, ismerős arc kellemes emlékével, egy csokor ibolyával, és ami a legjobb, ezzel a szívderítő gondolattal indulhatott el a magányos útra:

„Nos, a tél elszállt, és én nem írtam könyveket, nem kerestem egy vagyont; viszont szereztem egy olyan barátot, akit érdemes megszerezni, és rajta leszek, hogy meg is tartsam.”

XII. FEJEZET

Szívfájdalom

Laurie, ki tudja, miért, nagyon céltudatosan tanult, mert kitüntetéssel diplomázott, és egy Phillips eleganciájával, valamint egy Démoszthenész ékesszólásával tartotta meg a latin orációt, mondták a barátai. Mert ott voltak mind: a nagyapja – ó, milyen büszkén! –, Mr. és Mrs. March, John és Meg, Jo és Beth, és mind ujjongtak azzal az őszinte csodálattal, amit a fiúk ilyenkor elbagatellizálnak, pedig a későbbi diadaloknál ritkán kapják meg a világtól.

– Itt kell maradnom ezen a nyavalyás banketten, de holnap korán otthon leszek. Ugye, lányok, átjöttök hozzám, ahogy szoktatok? – kérdezte Laurie, beültetve a nővéreket a fogatba, miután a nap örömei véget érte. „Lányokat” mondott, de Jo-t értette alatta, mert ő volt az egyetlen, aki ragaszkodott a régi szokáshoz. És mivel semmit se volt szíve megtagadni az ő ragyogó, sikeres fiától, meleg szeretettel válaszolta:

– Átmegyek, Teddy, ha cigánygyerekek potyognak is az égből, és az *Üdvözlet a győztes hősnek*et játszom előtted dorombon.

Laurie olyan pillantással mondott köszönetet, amitől váratlan félelem fogta el Jo-t:

„Jaj nekem! Tudom, hogy mondani fog valamit, és akkor mit teszek?”

Az esti elmélkedés és a délelőtti munka némileg enyhítette félelmeit. Úgy döntött, nem lesz olyan hiú, hogy lánykérésről képzelegjen akkor, amikor félremagyarázhatatlanul éreztette, mi lenne a válasza egy ilyen ajánlatra, és a megbeszélt időben fel is készült, abban bizakodva, hogy Teddy nem tesz semmi olyat, amitől neki meg kellene sértenie a fiú érző lelkét. Megacélozta magát egy látogatással Megnél, egy üdítő szippantással Daisyből és Demijohnból a *tête-à-tête-re*, ám amikor meglátta a napbarnított alakot, legszívesebben sarkon fordult és elrohant volna.

– Hol a doromb, Jo? – kiáltotta Laurie, mikor a lány hallótávolságra ért.

– Elfelejtettem! – válaszolta Jo, és ismét erőre kapott, mert ez a köszöntés nem volt romantikusan szerelmesnek nevezhető.

Ilyenkor bele szokott karolni Laurie-ba, most nem tette. A fiú nem panaszkodott miatta, ami rossz jel, hanem összehordott hetet-havat a kérdéshez egyáltalán nem tartozó témákról, míg be nem fordultak az útról leágazó ösvényre, amely hazafelé vezetett a pagonyon át. Itt Laurie lassabbra fogta a lépést, szaporán pergő nyelve váratlanul megbicsaklott, sőt időnként rémítő csendek ékelődtek a szóáradatba. Jo, hogy kimentse a társalgást a hallgatás kútjaiból, amelyekbe az minduntalan aláhullott, sietve megjegyezte:

– Most aztán megengedhetsz magadnak egy jó hosszú vakációt!

– Azt szándékozom tenni.

Volt valami az eltökélt hangban, amitől a lánynak föl kellett néznie. Laurie olyan arccal nézett le rá, amiből Jo megértette, hogy a rettegett pillanat elérkezett. Könyörögve kinyújtotta a kezét:

– Ne, Teddy, ne tedd!

– De megteszem, és meg *kell* hallgatnod. Semmi haszna, Jo; ezen túl kell esnünk, méghozzá minél előbb, annál jobb mindkettőnknek – felelte az izgalomtól kipirult Laurie.

– Akkor mondd, amihez kedved van, meghallgatlak – felelte Jo mindenre elszánt türelemmel.

Az ifjú szerelmes úgy akart „túlesni rajta”, mintha az ilyen próbákba szokás lenne belehalni; tehát a rá jellemző lobbanékonysággal ugrott fejest a feladatba, férfias eltökéltségre törekedve, ám mégis el-elcsukló hangon:

– Jo, azóta szeretlek, amióta megismertelek. Nem tehetek róla, te mindig olyan jó voltál hozzám. Próbáltam bevallani, de te nem engedted; most viszont meg fogsz hallgatni, és válaszolsz, mert *én* már nem bírom sokáig ezt.

– Meg akartalak kímélni ettől, azt hittem, megértetted… – kezdte Jo. Ez sokkal nehezebbnek bizonyult, mint képzelte.

– Tudom, mit hittél, de a lányok olyan furák, hogy sose lehet tudni, mire gondolnak. Nemet mondanak, mikor igenre gondolnak, és pusztán a vicc kedvéért képesek megőrjíteni a férfit! – vágta rá Laurie, elsáncolva magát a vitathatatlan tény mögé.

– *Én* nem! Sose akartam, hogy így érezz irántam, és inkább elmentem, csak hogy megakadályozzam.

– Gondoltam! Ez rád vallott, de nem értél vele semmit. Csak még jobban szerettelek tőle, és keményen dolgoztam, hogy elégedett legyél velem, és lemondtam a biliárdról, és mindenről, amit nem szeretsz, és vártam, és sose panaszkodtam, mert reménykedtem, hogy megszeretsz, holott fele olyan jó se vagyok… – Itt végleg elcsuklott a hangja, ezért inkább a boglárkákat nyakazta le a pálcájával, miközben a „nyavalyás torkát” köszörülte.

– Dehogynem vagy! Túlságosan is jó vagy nekem, és én olyan hálás vagyok értre, olyan büszke vagyok rád, és úgy szeretlek, és nem értem, miért nem tudlak úgy szeretni, ahogy te szeretnéd. Megpróbáltam, de nem változtathatok az érzéseimen, és hazugság lenne azt mondani, hogy igen, amikor nem.

– Valóban, igazán, Jo?

Laurie megtorpant, megfogta a lány két kezét, és olyan arccal kérdezte ezt, amit Jo nem fog egyhamar elfelejteni.

– Valóban, igazán, drágám.

Már a pagonyban jártak, közel a kerítéshez. Mikor Jo elmondta az utolsó, kényszeredett szavakat, Laurie elengedte a kezét, és lefordult, mintha tovább akarna menni, de életében először sok volt neki a kerítés, így csak a kapu mohos oszlopához támasztotta a homlokát, és olyan mozdulatlanul állt, hogy Jo megriadt.

– Ó, Teddy, sajnálom, olyan rettenetesen sajnálom, meg is tudnám ölni magamat, ha azzal segíthetnék rajta! Jaj, bár ne vennéd ennyire a szívedre! Nem tehetek róla! Tudod, hogy az ember nem kényszerítheti magát, hogy szeresse a másik embert, ha egyszer nem szereti! – kiáltotta a bűntudatos Jo fölöttébb slampos fogalmazásban, és gyengéden veregette a fiú vállát, emlékezve azokra az időkre, amikor Laurie vigasztalta őt ugyanígy.

– De van, mikor megszereti! – felelt egy fojtott hang a mohából.

– Nem hiszem, hogy az lenne a megfelelő szerelem, és inkább nem próbálkozom vele! – válaszolta Jo határozottan.

Hosszú csend következett, csak egy feketerigó fütyörészett vidáman a folyóparti fűzfán, és a magas fű zizegett a szélben. Jo leült a kerítés lépcsőjére, és nagyon komolyan megszólalt:

– Laurie, mondani akarok valamit.

A fiú összerázkódott, mint akit puskagolyó ért. Felkapta a fejét, és vadul kiáltotta:

– *Azt* ne mondd, Jo! Most nem bírom elviselni!

– Mit ne? – hüledezett a lány ezen a heves indulaton.

– Hogy azt az öregembert szereted!

– Miféle öregembert? – Már kezdte azt hinni, hogy Laurie a tulajdon nagyapjára céloz.

– Azt az ördöngös professzort, akiről örökösen irkáltál! Ha azt mondod, hogy őt szereted, akkor valami rettenetes dolgot fogok tenni! – Úgy festett, mint aki állja is, amit mondott. Ökölbe szorította a kezét, a szeme ádázul villogott.

Jo-nak nevethetnékje támadt, de uralkodott magán, és inkább azt mondta gyengéden, mert ő is felhevült attól, ami történt:

– Ne szitkozódj, Teddy! Nem öreg, egyáltalán nem gonosz, hanem kedves és jó, és a legjobb barátom, rögtön utánad! Könyörgöm, ne galoppírozd el magadat! Kedves akarok lenni, de tudom, hogy megharagszom, ha bántod a professzoromat! Eszem ágában sincsen szeretni se őt, se mást!

– De egy idő után csak fogsz valakit, és akkor mi lesz velem?

– Te is megszeretsz valakit, ahogy egy értelmes fiúhoz illik, és elfelejted ezt az egész hajcihőt.

– Én nem *tudok* szeretni senki mást, és sose felejtelek el téged, Jo! Soha! Soha! – És még toppantott is, hogy nagyobb hangsúlyt adjon szenvedélyes szavainak.

„Most mit csináljak vele?” – sóhajtotta Jo, akinek rá kellett jönnie, hogy az érzések még fegyelmezhetetlenebbek, mint gondolta.

– Te semmit se hallottál abból, amit mondtam? Ülj le, és figyelj, mert én csak helyesen akarok cselekedni, hogy te is boldog légy! – Azt remélte, hogy egy kis higgadt érveléssel le tudja csitítani a fiút; ez is azt bizonyította, mennyire nem tudott semmit a szerelemről.

Laurie, felcsillanó reménysugarat látva ezekben a szavakban, letelepedett a fűbe Jo lábához, a lépcsőre könyökölt, és várakozóan tekintett a lányra. Ez az elrendezés nem kedvezett a higgadt beszédnek vagy a világos gondolatoknak; hiszen miként mondhatott volna Jo kemény dolgokat az ő fiának, aki vágyakozó, szerető szemmel néz rá, és pillái még mindig harmatosak az ő szívtelenségétől? Gyengéden másfelé fordította Laurie fejét, megsimogatta a hullámos hajat, amit a fiú az ő kedvéért növesztett meg – ez is olyan megható, igazán! –, miközben azt mondta:

– Egyetértek anyával abban, hogy nem illünk össze, mert lobbanékonyságunk és akaratosságunk valószínűleg nagyon boldogtalanná tenne mindkettőnket, ha lennénk olyan oktondiak, hogy… – Rövid szünetet tartott az utolsó szó előtt, amelyet Laurie mondott ki elragadtatott arccal:

– Összeházasodjunk? Nem, dehogy lennénk boldogtalanok! Ha szeretnél, Jo, tökéletes szent lehetnék, mert te azzá tehetsz, amivé akarsz!

– Nem, nem tehetsz! Próbáltam, nem sikerült, és nem fogom kockáztatni a boldogságunkat egy ilyen komoly kísérlettel. Nem tudunk alkalmazkodni egymáshoz, és a jövőben sem leszünk képesek rá; úgyhogy jó barátok maradunk, de nem követünk el semmiféle meggondolatlanságot.

– De igenis, hogy tudnánk alkalmazkodni, ha lehetőséget kapnánk rá – dünnyögte Laurie lázadón.

– De viselkedj már értelmesen, és próbáld meg higgadtan nézni a dolgot! – könyörgött Jo, aki kezdett kifogyni az érvekből.

– Nem viselkedem értelmesen, és nem akarom, ahogy te fogalmazol, higgadtan nézni a dolgokat. Úgysem segít rajtam, csak te leszel még ridegebb tőle. Neked egyáltalán nincs is szíved!

– Bár ne lenne!

Jo hangja kissé megremegett, és Laurie, aki ezt jó előjelnek vélte, rögtön megfordult, és minden meggyőző erejét beleöntötte szavaiba, amelyek még sose voltak ily veszélyesen behízelgőek:

– Drágám, ne okozz nekünk csalódást! Mindenki ezt várja! Nagyapának ez a szíve vágya, a tieid örülnek neki, én pedig nem élhetek nélküled! Mondd, hogy szeretsz, és legyünk boldogok! Mondd ki, mondd ki!

Jo még hónapok múlva sem értette, honnan vett annyi lelkierőt, hogy továbbra se engedjen az álláspontjából, miszerint ő nem szerelmes Laurie-ba, és soha nem is tudna szerelmes lenni belé. Nagyon nehéz volt, de megtette, mert minden áltatás csak haszontalan kegyetlenség lett volna:

– Mivel nem mondhatok szívből igent, egyáltalán nem mondok semmit. Úgyis rá fogsz jönni, hogy nekem van igazam, és hálás leszel érte… – kezdte ünnepélyesen.

– Kössenek fel, ha igen! – Laurie annyira felháborodott már a gondolattól is, hogy felpattant a fűből.

– De igen! – makacskodott Jo. – Egy idő után túlteszed magadat rajta, és majd találsz egy bájos és kifinomult lányt, aki imádni fog, és tökéletes úrnője lesz tökéletes házadnak. Én nem bírnék az lenni. Jelentéktelen vagyok, félszeg, különc és öreg, csak szégyenkeznél miattam, és folyton veszekednék – már most is veszekszünk, látod? –, és én nem szeretném az elegáns társaságot, te pedig igen, és utálnád, hogy folyton körmölök, de én nem bírok meglenni nélküle, és boldogtalanok lennénk, és bánnánk, hogy megtettük, és irtóztató lenne minden!

– Ezenkívül van még mondanivalód? – kérdezte Laurie, akinek nehezére esett hallgatni ezt a prófétai kitörést.

– Semmi, azonkívül, hogy hitem szerint én sose megyek férjhez. Boldog vagyok így, ahogy vagyok, és túlságosan szeretem a szabadságomat, hogy nagyon siessek feladni akármiféle halandó férfiért.

– Ezt én jobban tudom! – robbant ki Laurie. – Most így gondolod, de eljön az idő, amikor igenis fontos lesz a számodra valaki, és olyan borzasztóan beleszeretsz, hogy élni-halni fogsz érte! Ismerlek, tudom, hogy ezt fogod tenni, nekem pedig tehetetlenül kell majd végignéznem! – Azzal a kesergő szerelmes földhöz csapta a kalapját olyan mozdulattal, ami komikus lett volna, ha az arca nem olyan tragikus.

– Igen, élni-halni fogok érte, ha egyszer eljön, és önmagam ellenére szerelemre gyújt, te pedig majd azt teszed, ami tőled telik! – kiáltotta Jo, végképp elveszítve a türelmét a szegény Teddy iránt. – Én megtettem, ami tőlem telik, de *te* nem vagy hajlandó ésszerűen viselkedni, és önzés tőled, ha azért nyaggatsz, amit nem adhatok neked! Mindig szeretni foglak, sőt nagyon foglak szeretni mint barátomat, de sose leszek a feleséged, és minél hamarabb elhiszed ezt, annál jobb mindkettőnknek – na!

Ez a szónoklat olyan volt, mint mikor szikrát vetnek a puskaporba. Laurie egy percig úgy nézte, mint aki nem tudja, mit is kezdjen önmagával; aztán sarkon fordult, és annyit mondott keserűen:

– Ezt még megbánod, Jo.

– Hova mész? – kiáltotta a lány, mert megriasztotta Laurie arca.

– A pokolba! – hangzott a vigasztaló válasz.

Jo szíve kihagyott egy ütemet, amikor barátja lerohant a folyóparton; ámde sok bolondság, bűn vagy nyomorúság kell ahhoz, hogy egy ifjú az erőszakos halált válassza, és Laurie nem volt az a gyenge fajta, akit egyetlen sikertelenség legyűr. Nem gondolt ő melodrámai vízbe ugrásra, csak belehajította kalapját-kabátját a csónakjába, majd dühödten evezni kezdett folyás ellenében, jobb időt érve el, mint bármely versenyen. Jo mély lélegzetet vett, ellazította görcsösen összekulcsolt ujjait, úgy figyelte a szerencsétlen flótást, hogyan próbálja lehagyni szívbéli bánatát.

„Ez jót fog tenni neki, olyan gyengéd, bűnbánó hangulatban tér majd haza, hogy nem is merek találkozni vele” – mondta magában, majd hozzátette, miközben olyan érzések között ballagott hazafelé, mint aki meggyilkolt holmi ártatlan lényt, és eltemette az avarban:

„Most pedig el kell mennem Mr. Laurence-hoz, és fel kell készítenem, hogy legyen nagyon kedves szegény fiamhoz. Bár beleszeretne Bethbe! Idővel talán még beleszerethet, bár kezdem azt hinni, hogy tévedtem Beth érzéseit illetően. Jaj nekem! Hogy bírják a lányok, hogy udvarlóik vannak, akiket ki kell kosarazniuk? Hiszen ez rettenetes!”

Abban a meggyőződésben, hogy ezt nála jobban senki sem vihetne végbe, Jo egyenesen Mr. Laurence-hoz ment, hősiesen előadta a szomorú történetet, aztán összeroppant, és olyan keservesen siratta a tulajdon szívtelenségét, hogy a kedves öregúr, noha fájón csalódott, egyetlen szemrehányó szóval sem illette. Nem nagyon értette, hogy lehet nem szeretni Laurie-t, és azt remélte, hogy Jo majdcsak meggondolja magát, de még a lánynál is jobban tudta, hogy a szerelmet nem lehet erőltetni, így csak csóválta bánatosan a fejét, és úgy döntött, hogy minél előbb elmenekíti az unokáját, mert a búcsúszavak, amelyeket a forrófejű ifjú odavetett Jo-nak, sokkal jobban aggasztották, mint amennyire bemerte ismerni magának.

Mikor Laurie hazajött, holtfáradtan, de látszólag fegyelmezetten, nagyapja úgy fogadta, mint aki nem tud semmit, és egy-két óráig nagyon sikeresen fenntartotta ezt a látszatot. De mikor letelepedtek a máskor olyannyira élvezett szürkületi diskurálásra, az öreg nehezen tudott témáról témára csapongani, és a felsült szerelmes ifjúnak még inkább nehezére esett hallgatni a sikereinek szóló dicséreteket. Elviselte, ameddig bírta, aztán a zongorához ült, és játszani kezdett. Az ablakok nyitva álltak, és Jo, aki a kertben sétált Bethtel, most az egyszer jobban értette a zenét, mint a húga, mert Laurie a *Sonata Pathétique*-t játszotta, de úgy, mint még soha.

– Hát ez igen szép, nyugodtan ki merem jelenteni, de olyan szomorú, hogy az embernek sírhatnékja támad tőle. Játssz valami vidámabbat, fiacskám! – kérte Mr. Laurence, akinek jóságos öreg szíve eltelt részvéttel, amit szeretett volna kimutatni, csak azt nem tudta, hogyan.

Laurie belevágott egy vígabb dallamba, viharosan kalimpált perceken át, és ki tudja, talán sikerült is volna végeznie vele, ha egy halkabb pillanatban nem hallatszik be Mrs. March kiáltása:

– Jo, édesem, gyere be! Szükségem van rád!

Pont az, amit Laurie vágyott mondani, csak más hangsúllyal! Azonnal kiesett az ütemből; a zene egy törött akkordban félbeszakadt, a muzsikus elnémult a sötétségben.

– Nem bírom én ezt – motyogta az öregúr. Nehézkesen felállt, a zongorához tapogatózott, rátette két jóságos kezét unokája széles vállára, és azt mondta, olyan gyengéden, mint akármelyik asszony:

– Tudom, fiam, tudom.

Egy pillanatig csend volt, majd Laurie azt kérdezte élesen:

– Ki mondta el?

– Jo, személyesen.

– Akkor valóban vége! – Türelmetlenül lerázta magáról a nagyapja kezét, mert bár hálás volt az együttérzésért, férfiúi büszkesége nem tűrhette, hogy egy férfi vigasztalja.

– Nem egészen. Mondani akarok valamit, aztán valóban legyen vége – felelte szokatlan szelídséggel Mr. Laurence. – Gondolom, most nincs kedved itthon maradni?

– Nem óhajtok elszaladni egy lánytól. Jo nem akadályozhatja meg, hogy lássam; addig maradok, ameddig nekem tetszik! – vágott közbe Laurie kihívóan.

– Akkor nem, ha az az úriember vagy, akinek tartalak. Én is csalódtam, de a lány nem tehet róla. Neked így nem marad más, csak az, hogy eltávozz egy időre. Hova akarsz menni?

– Akárhova! Mit bánom én, mi történik velem! – Laurie felállt, olyan nemtörődöm kacajjal, amely bántotta a nagyapja fülét.

– Viseld el férfimód, és ne kövess el semmiféle hebehurgyaságot, az ég szerelmére! Miért nem utazol külföldre, amint tervezted, hogy ott felejtsd el a dolgot?

– Nem megyek.

– De hát annyira szerettél volna! Meg is ígértem, hogy mehetsz, amint elvégezted az egyetemet.

– Ó, de nem egyedül akartam menni! – azzal Laurie elkezdett ide-oda futkosni a szobában, és még szerencse, hogy a nagyapja nem láthatta az arcát.

– Nem kérem, hogy egyedül menj; van valaki, aki kész örömmel veled tart a világ végére.

A fiú megtorpant.

– Kicsoda, uram?

– Én magam.

Laurie ugyanolyan gyorsan magához tért, mint ahogy kifordult önmagából. Az öregúr felé nyújtotta a kezét, és rekedten mondta:

– Önző vadállat vagyok, de… tudja… nagyapa…

– Istenemre, tudom, én is átmentem már ezen, egyszer fiatalkoromban, egyszer az apáddal. Most pedig, drága fiam, ülj le szép csendesen, és hallgasd meg a tervemet. Már mindent kigondoltam, csak végre kell hajtani – mondta Mr. Laurence, úgy fogva az ifjú kezét, mintha attól félne, hogy Laurie is elrohan tőle, mint egykor az apja.

– És mi a terv, uram? – kérdezte fásult érdektelenséggel Laurie, majd leült.

– Londonban el kell intézni egy ügyet. Téged akartalak megkérni, hogy nézz utána, de jobb, ha magam teszem; az itteni dolgaimat nyugodtan rábízhatom Brooke-ra. Úgyszólván mindent elvégeznek az üzlettársaim, én csak neked tartom fent a helyet, így hát akármikor eltávozhatok.

– De hát ön utál utazni, uram! Ezt nem követelhetem meg az ön korában – kezdte Laurie, aki hálás volt az áldozatért, de jobban szeretett volna egyedül utazni – már ha egyáltalán elmegy.

Az öregúr tökéletesen tisztában volt ezzel, és épp ezt akarta megakadályozni, mert unokájának állapota meggyőzte róla, hogy dőreség lenne hagyni, hogy a maga feje után menjen. Így hát elfojtotta magában nagyon is természetes bánkódását, amiért itt kell hagynia az itthoni kényelmet, és keményen azt mondta:

– De a mindenséget, nem vagyok én még olyan vén! Komolyan, kedvemre van a gondolat. Jót fog tenni nekem, és öreg csontjaim se szenvedik meg, mert manapság olyan kényelmes az utazás, mintha karosszékben ülnék.

Laurie nyughatatlan fészkelődése arról árulkodott, hogy *ő* nem ül olyan kényelmes székben, vagy nincsen ínyére a terv, mert nagyapja sietve hozzátette:

– Nem akarok nyűg vagy kolonc lenni. Azért megyek, mert úgy hiszem, annak jobban örülnél, mintha itt kellene hagynod. Nem fogok a nyakadon lógni, mehetsz, ahova akarsz; én majd elmulatozgatok a magam módján. Vannak barátaim Londonban és Párizsban, azokat is illene meglátogatnom; közben te átmehetsz Itáliába, Németországba, Svájcba, ahova tetszik, és kedvedre élvezheted a képeket, a zenét, a tájakat, és a kalandokat.

Laurie mindeddig úgy érezte, hogy szíve megtört, és az egész világ nem egyéb, mint egy kietlenségben üvöltő orkán; de bizonyos szavaktól, amelyeket nagyapja fondorlatosan beleszőtt a záró mondatba, a törött szív váratlanul ugrott egyet, és hirtelen kizöldült egy-két oázis az üvöltő kietlenségben. Sóhajtott, majd azt mondta fásultan:

– Ahogy óhajtja, uram; nekem nem számít, megyek-e, vagy nem megyek.

– De nekem igen, fiam, és ezt ne feledd! Teljes szabadságot kapsz tőlem, de elvárom, hogy becsületesen használd. Ezt ígérd meg nekem, Laurie!

– Mindent megígérek, uram.

„Jól van”, gondolta Mr. Laurence. „Most még nem törődsz vele, de eljön az idő, amikor ez az ígéret tart majd vissza a bajtól, hacsak nem tévedtem nagyon nagyot.”

Mivel pedig energikus ember volt, addig ütötte a vasat, amíg meleg, és mielőtt szárnyaszegett unokája összeszedett volna annyi kurázsit, hogy fellázadhasson, már el is utaztak. A felkészülés ideje alatt Laurie úgy viselkedett, ahogy ilyenkor szoktak a fiatalurak. Felváltva volt ingerlékeny, búsongó és töprengő, étvágya elveszett, ruházatát elhanyagolta, és jelentős időt fordított a viharos zongorázásra; Jo-t kerülte, de önmaga vigasztalására az ablakból bámulta a lányt, olyan tragikus arccal, amely éjjel kísértett Jo álmaiban, míg nappal ólomnehézzé növelte bűntudatát. Némely szenvedőkkel ellentétben Laurie egy szót sem szólt saját gyötrelmeiről, és még Mrs. Marchtől se tűrte, hogy vigasztalja vagy szánakozzon fölötte. Ez bizonyos szempontból megkönnyebbülés volt a barátainak, másrészt viszont szörnyű kínossá tette az elutazása előtti heteket, ezért mindenki örvendezett, hogy „elmegy a szegény drágánk, elfelejti minden búját-baját, és majd milyen boldogan jön vissza!” Laurie persze sötéten mosolygott ezen az önáltatáson, de elviselte annak az egyénnek a bánatos fölényével, aki tudja, hogy hűsége és szerelme változhatatlan.

Mikor eljött az elválás pillanata, derűs kedvet mímelt, hogy álcázzon bizonyos feszélyező érzelmeket, amelyek mindenáron kikívánkoztak. E vidámság senkit se vezetett félre, de azért igyekeztek úgy viselkedni, mintha hitelt adnának neki, és Laurie tartotta is magát, amíg Mrs. March meg nem csókolta, és anyáskodó suttogással búcsút nem vett tőle; ám akkor vészes sietséggel végigpuszilt mindenkit, a bús Hannah-t sem felejtve ki, és úgy rohant le a lépcsőn, mint akit űznek.

Egy perccel később Jo utánament, hogy integessen, ha Laurie netán visszanéz. Laurie visszanézett, visszajött, átkarolta a lányt, aki egy fokkal fölötte állt a lépcsőn, és fölnézett rá, olyan arccal, amely egyszerre tette ékesen szólóvá és megindítóvá a könyörgését:

– Ó, Jo, semmiképpen sem tudsz?

– Ó, Teddy, drágám, bár tudnálak!

Ennyi volt az egész, meg még egy rövid szünet; aztán Laurie kihúzta magát, és azt mondta: – Jól van, ne is törődj vele – majd szó nélkül elment. De bizony nem volt jól, és Jo törődött vele; mert mikor az ő válasza után a fürtös fej egy pillanatra megpihent a karján, úgy érezte magát, mint aki a legkedvesebb barátját döfte le; és midőn a távozó hátra se nézve elsietett, Jo tudta, hogy a kis Laurie fiú nem tér vissza soha többé.

XIII. FEJEZET

Beth titka

Mikor Jo hazajött ezen a tavaszon, megdöbbentette, hogy Beth mennyire megváltozott. Senki se beszélt róla, mintha nem is vennék észre, mert a változás túl apró lépésekben zajlott le ahhoz, hogy azok, akik naponta látták Bethet, megriadjanak tőle; ám Jo-nak, akinek látását kiélesítette a távollét, nyomban szemet szúrt, és nehéz kő gördült a szívére, mihelyt meglátta a húga arcát. Beth nem volt sápadtabb, mint az ősszel, és egészen keveset fogyott, ám sajátosan átszellemültnek tetszett, mintha lassan elpárologna belőle a halandó anyag, és a halhatatlan valami leírhatatlanul fájdalmas szépséggel világítana át a törékeny anyagon. Jo látta és érezte, de nem szólt. Mivel Beth boldognak látszott, senki sem kételkedett benne, hogy javul az állapota, és más dolgai miatt később Jo is megfeledkezett az aggodalmáról.

De miután Laurie elment, és a házban helyreállt a béke, feltámadt benne a homályos szorongás, és nem hagyta nyugodni. Meggyónta bűneit, és bocsánatot nyert érte; de mikor letette az asztalra a spórolt pénzét, és szóba hozta az utazást a hegyek közé, Beth hálás szívvel köszönetet mondott, ám könyörgött neki, hogy ne menjenek olyan messzire hazulról, ő jobban örülne egy újabb kis látogatásnak a tengerparton. Mivel nagymamát nem lehetett rávenni, hogy itt hagyja a babákat, Jo vitte le Bethet arra a csendes helyre, ahol sokat lehetett a szabad levegőn, hogy az üde tengeri szellő adjon egy kis pírt a sápadt arcának.

Nem volt divatos hely, de a lányok még az ide járó kellemes emberekkel se nagyon barátkoztak, mert inkább elhúzódtak maguknak. Beth túlságosan félénk volt, hogy élvezze a társaságot, Jo pedig annyira csak a testvérével törődött, hogy nem foglalkozott semmi mással. Mindig együtt jöttek-mentek, észre sem véve, milyen érdeklődést keltenek másokban, akik rokonszenvvel figyelték az erős nővért és a gyöngét, akik sose szakadtak el egymástól, mintha ösztönösen éreznék, hogy nincs már messze a hosszú elválás.

Érezték, de egyik se beszélt róla; mert magunk és legdrágábbjaink között gyakran létezik egyfajta tartózkodás, amelyet nagyon nehéz legyőzni. Jo-nak úgy rémlett, fátyol ereszkedett le az ő szíve és a Bethé közé, de mikor kinyújtotta a kezét, hogy fölemelje, mindig valami megszenteltet érzett a csöndben, és inkább várt, amíg Beth fog beszélni. Nem értette, noha hálás volt érte, hogy szülei nem látszanak észrevenni azt, amit ő, és e csendes hetekben, amikor egyre nyilvánvalóbb lett az árnyék, nem szólt róla az otthoniaknak abban a hiszemben, hogy szól az önmagáért, ha majd Beth változatlan állapotban tér haza. Még gyakrabban töprengett rajta, hogy sejti-e húga a könyörtelen igazságot, és mire gondolhat a hosszú órákban, amikor fejét az ő ölébe hajtva hever a meleg sziklán, az erős szélben, és lábánál a tenger muzsikál?

Egy napon Beth megmondta. Jo azt hitte, alszik, olyan mozdulatlan volt. Letette könyvét, és merengő szomorúsággal nézte, a remény jelét próbálta megtalálni Beth arcának halvány pírjában. De nem talált megnyugtató jeleket, mert az orca túlságosan beesett volt, a kéz pedig még ahhoz is gyengének látszott, hogy megtartsa a kicsi rózsaszín kagylókat, amelyeket gyűjtögettek. Jo-ban még sohasem tudatosodott ilyen keserűen, hogy Beth lassan elsodródik tőle, és ettől ösztönösen szorosabban ölelte magához legdrágább kincsét. Egy percre annyira elhomályosult a szeme, hogy semmit sem látott, és mikor kitisztult, Beth nézett föl rá olyan gyengéden, hogy szinte fölösleges is volt fennszóval mondania:

– Jo, drágám, örülök, hogy tudod. Próbáltam megmondani neked, de nem bírtam.

Testvére az övéhez szorította az arcát, de nem szólalt meg, még csak nem is könnyezett, mert Jo, mikor a legjobban meg volt rendülve, nem tudott sírni. Tehát ő volt a gyengébb, és még Beth igyekezett vigasztalni ölelő karjával, csitító szavakat sugdosva a fülébe.

– Már jó ideje tudom, drágám, és most, hogy megszoktam, már nem nehéz gondolni rá, vagy elviselni. Próbáld így nézni, és ne légy szomorú miattam, mert jobb ez így, igazán jobb.

– Hát ezért voltál olyan boldogtalan az ősszel, Beth? Akkor még nem ezt érezted, és túlságosan régóta zártad magadba, ugye? – kérdezte Jo. Nem volt hajlandó kimondani, hogy így *jobb*, de örömmel hallotta, hogy Laurie-nak nincsen köze Beth bánatához.

– Igen, akkor adtam fel a reményt, de nem akartam beismerni magamnak. Megpróbáltam azt gondolni, hogy beteges képzelgés, amellyel senkit sem akartam zavarni. De mikor láttam, hogy ti mind olyan egészségesek, erősek vagytok, tele bátor tervekkel, akkor nehéz volt tudomásul venni, hogy sose lehetek olyan, mint ti, és akkor szerencsétlen voltam, Jo.

– Ó, Beth, és nekem nem mondtad! Nem hagytad, hogy vigasztaljalak és segítsek! Hogy zárhattál el így magadtól? Hogy hurcolhattad egyedül a terhet? – kérdezte Jo gyengéd szemrehányással. Fájt a szíve, ha a magányos küzdelemre gondolt, amelyben Beth megtanulta derűsen viselni a keresztjét, elbúcsúzva az egészségtől, a szeretettől, az élettől.

– Talán rosszul tettem, de azt hittem, így lesz helyes. Nem voltam bizonyos benne, senki sem mondott semmit, és abban reménykedtem, hogy tévedtem. Önzés lett volna megijeszteni benneteket, amikor Édesanya úgy aggódik Megért, Amy nincs itthon, te pedig olyan boldog vagy Laurie-val – legalábbis akkor így gondoltam.

– Én pedig azt hittem, hogy szereted őt, Beth, és azért mentem el, mert én nem tudtam! – kiáltotta Jo, és örült, amiért végre elmondhatja az igazságot.

Beth annyira meghökkent ettől az ötlettől, hogy Jo a szomorúsága ellenére is elmosolyodott.

– Tehát nem, édes? – kérdezte lágyan. – Az ellenkezőjétől tartottam, és azt képzeltem, hogy szegény kis szíved a kesergő szerelemtől ég.

– De Jo, hát hogy lehettem volna szerelmes belé, mikor ő annyira szeret téged? – kérdezte Beth egy gyermek ártatlanságával. – Nagyon szeretem, mert olyan jó hozzám – ki ne szeretné? De ő sose lehet nekem más, mint a testvérem. Őszintén remélem, hogy egyszer még az lesz.

– De nem általam – mondta Jo eltökélten. – Már csak Amy maradt neki, és ők kitűnően fognak illeni egymáshoz. Nekem most nincs szívem az ilyesmihez. Engem most csak te érdekelsz. *Muszáj* meggyógyulnod, Beth!

– Én akarok, ó, annyira akarok! Igyekszem, de mindennap veszítek egy kicsit, és egyre biztosabb vagyok benne, hogy sohasem nyerem vissza az egészségemet. Olyan ez, Jo, mint a dagály; lassan fordul, de nem lehet megállítani.

– Meg kell állítani, a dagály nem fordulhat meg ilyen korán, még csak tizenkilenc éves vagy, az túl kevés! Imádkozni fogok, dolgozni fogok, harcolni fogok ellene! Megtartalak, mindenek ellenére; kell, hogy legyen rá mód, még nem lehet késő! Isten nem lehet olyan kegyetlen, hogy elvegyen tőlem! – lázadt fel szegény Jo, mert neki sokkal kevesebb jutott a jámbor alázatból, mint Bethnek.

Egyszerű, őszinte emberek ritkán emlegetik a jámborságot, inkább tettekben nyilvánul meg, mint szavakban, és hatásosabb minden prédikációnál. Beth nem értelmezhette, nem magyarázhatta meg a hitet, amely bátorságot és türelmet adott neki ahhoz, hogy lemondjon az életről, és derűsen várja a halált. Mint egy bizalomteli gyermek, nem kérdezgetett, hanem ráhagyott mindent Istenre és a természetre, mindnyájunk apjára és anyjára, abban a biztos tudatban, hogy ők, és egyedül csak ők tehetik bölcsebbé és erősebbé a szívet és a lelket a földi élethez, és ahhoz, ami utána következik. Nem hurrogta le Jo-t ájtatos beszédekkel, csak még jobban szerette ezért a szenvedélyes indulatért, és még erősebben kapaszkodott abba a drága, emberi szeretetbe, amelytől a mi Atyánk sohasem akar elválasztani, hanem éppen általa emel minket magához. Nem mondhatta: „örömmel megyek”, hiszen olyan kedves volt hozzá az élet, csak azt zokoghatta: „majd megpróbálok igyekezni”, és még szorosabban simult Jo-hoz, miközben átcsapott fölöttük e nagy bánat első keserű hulláma.

Majd Beth visszanyerte a derűjét:

– Megmondod majd nekik, mikor hazamegyünk?

– Azt hiszem, szavak nélkül is látni fogják – sóhajtott Jo, mert most már úgy tűnt neki, hogy Beth napról napra változik.

– Talán nem. Azt hallottam, hogy gyakran azok a leginkább vakok az ilyesmire, akik nagyon szeretnek. Ha nem látják, neked kell megmondanod helyettem. Nem akarok titkokat, és emberségesebb, ha előkészítjük őket. Megnek ott van vigaszul John és a babák, de neked ott kell állnod apa és anya mellett. Megteszed, Jo?

– Ha meg bírom; de Beth, én még nem mondok le rólad! Azt fogom *hinni*, hogy ez beteges képzelgés, és nem engedem, hogy igazságnak gondold! – mondta Jo, derűs hangra törekedve.

Beth egy percig töprengett, aztán így szólt a maga csendes módján:

– Nem tudom, miként fogalmazzak, és nem is próbálkoznék mással, mert én senkivel sem beszélhetem ki magamat, egyedül veled. Csak azt akarom mondani, van egy olyan érzésem, hogy nekem sohasem rendeltetett hosszú élet. Én nem olyan vagyok, mint ti; sose tervezgettem, hogy mit fogok tenni, ha felnövök; sose gondoltam házasságra, nem úgy, mint ti. Nem tudtam elképzelni magamat másnak, csak a buta kis Bethnek, aki otthon sertepertél, mert sehol másutt nem venni hasznát. Sose akartam elmenni, és éppen az benne a kemény, hogy most mindnyájatokat el kell hagynom. Nem félek, de úgy érzem, hogy még a mennyben is honvágyam lesz utánatok.

Jo nem bírt szólni, és most percekig nem lehetett mást hallani, mint a szél sóhajtozását és a hullámok csobbanását. Arra repült egy fehér szárnyú sirály, begye ezüstösen villant meg a napsugárban. Beth addig nézett utána szomorú szemével, amíg a madár el nem tűnt. Szürke kis partfutó sietett a homokon, és halkan csipogott magában, mintha örülne a napnak és a tengernek. Egészen közel merészkedett Bethhez, jóindulatúan sandított a lányra, aztán letelepedett egy meleg sziklára, és otthonosan igazgatni kezdte nedves tollazatát. Beth elmosolyodott, és felderült a nyájas lényecskétől, mintha a csepp jószág barátságos viselkedése arra emlékeztette volna, hogy lesznek még szép napjai.

– Drága madárka! Látod, Jo, milyen szelíd? Jobban szeretem a partfutókat, mint a sirályokat; nem olyan szilajok és szépek, de boldog, bizakodó kis teremtmények. Tavaly nyáron úgy hívtam őket, hogy az én madaraim, és anya is azt mondta, hogy rám emlékeztetik: olyan szorgosak, szürkék, mindig a part közelében maradnak, és mindig azt az elégedett dalocskájukat csipogják. Te a sirály vagy, Jo, erős és vad, szereted a vihart és az orkánt, messze kirepülsz a tengerre, és boldog vagy egyedül. Meg a gerle, Amy pedig olyan, mint a pacsirta, amelyről ír: a felhők közé akar jutni, de mindig visszahullik a fészkére. Drága kislány! Olyan nagyravágyó, de a szíve jó és gyengéd; és repülhet akármilyen magasra, soha nem felejti el az otthonát. Remélem, még viszontláthatom, de *olyan* messze van!

– Tavasszal megjön, én pedig rajta leszek, hogy láthasd, és örülhess neki. Mindent elkövetek, hogy addigra rózsás és egészséges légy – kezdte Jo, arra gondolva, hogy húgának változásaiban a beszéd a legfeltűnőbb, mert most erőlködés nélkül folynak az ajkáról a szavak, és hangosan gondolkozik, ami egyáltalán nem volt jellemző a szégyenlős Bethre.

– Jo, drágám, ne remélj tovább, semmi haszna. Nem leszünk szerencsétlenek, hanem kiélvezzük az időt, amit még együtt tölthetünk. Nagyon boldogok leszünk, mert nem fogok sokat szenvedni; azt hiszem, könnyen elvisz a dagály, ha te is segítesz.

Jo lehajolt, hogy megcsókolja a nyugodt arcot, és ebben a néma csókban szívvel-lélekkel elkötelezte magát Beth szolgálatára.

Valóban nem kellettek szavak, mert apa és anya most már tisztán látták, aminek látásától nem menthették meg őket az imák. A rövid utazástól kifáradt Beth, miután elmondta, mennyire örül, hogy itthon lehet, már ment is lefeküdni, a földszintre visszatérő Jo pedig megmenekült a fájdalmas feladattól, hogy neki kelljen elmondania Beth titkát. Apja a kandallópárkánynak támasztotta a homlokát, és nem fordult meg lánya lépteire; de anya kitárta karjait, mintha segítséget kérne, és Jo egyetlen szó nélkül sietett hozzá, hogy vigasztalja.

XIV. FEJEZET

Új benyomások

Délután háromkor a Promenade des Anglais-n található Nizza egész divatos társasága. Ez elragadó hely, mert a pálmákkal, virágokkal, trópusi cserjékkel szegélyezett széles járdát az egyik oldalon a tenger, a másikon a korzó szállodái és villái határolják, míg mögöttük narancsligetek nőnek, és hegyek emelkednek. Sok nemzet képviselteti magát, sok nyelvet beszélnek, sokféle ruhát viselnek; derűs napon a látvány olyan tarka és ragyogó, akár egy karnevál. Dölyfös angolok, élénk franciák, illedelmes németek, szemrevaló spanyolok, rút oroszok, szerény zsidók, fesztelen amerikaiak kocsikáznak, üldögélnek, szökdécselnek, tárgyalják a híreket, bírálják a legújabban érkezett hírességeket – Ristorit vagy Dickenst, Viktor Emánuelt, vagy a Sandwich-szigetek királynőjét. A fogatok olyan változatosak, mint a társaság, és ugyanolyan figyelmet keltenek, főleg a két nyalka pónitól vont, alacsony, kicsi kosárkocsik, amelyeket a hölgyek maguk hajtanak, tarka háló tartja vissza a lobogó fodrokat, és a bakon ökölnyi inas csücsül.

Karácsony napján ezen a sétányon andalgott hátrakulcsolt kezekkel és kissé szórakozott arccal egy magas fiatalember. Külsőre olyan volt, mint egy olasz, angolosan öltözködött, és az amerikaiak önállóságát árasztotta magából; némely hölgyek elismerő pillantással nyugtázták ezt a kombinációt, míg némely rózsaszín nyakkendős, sárga kesztyűs uracsok, akik narancsszín virágot tűztek fekete bársonyöltönyük gomblyukába, a vállukat vonogatták a láttán, aztán pedig irigyelték tőle szálas termetét. Sok volt a megcsodálni való szép arc, de a fiatalember nemigen vett tudomást róluk, csak hébe-hóba bámult meg egy-egy kék ruhás szőke hölgyet vagy lányt. Később elsétált a promenádról, és egy pillanatra megállt a kereszteződésben, mintha nem tudná eldönteni, a zenekart hallgassa-e meg a Jardin Publique-ben, vagy a parton ballagjon-e a várhegy felé. Pónilovak szapora kocogására nézett föl; az úton sebesen közeledett egy apró fogat, amelyben egyetlen hölgy foglalt helyet. A hölgy fiatal volt, szőke, és kék ruhát viselt. Az ifjú egy pillanatig bámulta, aztán felragyogott az arca, és futni kezdett feléje, úgy lengetve a kalapját, mint egy suhanc.

– Ó, Laurie, tényleg te vagy az? Már azt hittem, sose jössz el! – kiáltotta Amy ledobva a gyeplőt és kinyújtva két kezét, nagy megbotránkozására egy francia mamának, aki noszogatni kezdte lányát, nehogy demoralizálja a „bolond angolok” szabados viselkedésének látványa.

– Fenntartottak az úton, de megígértem, hogy veled karácsonyozok, és most itt vagyok.

– Hogy van nagyapád? Mikor jöttél? Hol szálltál meg?

– Nagyon jól – tegnap este – a Chauvainben. Benéztem a szállodátokba, de nem találtalak.

– Olyan sok mondanivalóm van, hogy azt se tudom, hol kezdjem! Szállj be, itt kényelmesen beszélgethetünk; kocsikázni akartam, örülök a társaságnak. Flo nem jött, hogy estére pihent legyen.

– Mi lesz este? Bál?

– Karácsonyi mulatság a hotelünkben. Sok amerikai van itt, megünnepeljük a napot. Persze te is jössz? A néni el lesz ragadtatva.

– Köszönöm. Most hova? – kérdezte Laurie. Hátradőlt és keresztbe fonta karjait. Amynek épp megfelelt ez a megoldás. Jobban szeretett ő hajtani, mert roppant nagy örömmel töltötte el, ha nézhette a kék hámot a fehér pónik hátán.

– Először a bankba levelekért, aztán a várdombra; onnan olyan szép a kilátás, és szeretem etetni a pávákat. Jártál már ott?

– Gyakran, évekkel ezelőtt; de szívesen megnézem még egyszer.

– Most pedig mesélj magadról. Amikor utoljára hallottam rólad, nagyapád azt írta, hogy Berlinből vár.

– Igen, egy hónapot töltöttem ott, aztán nagyapám után mentem Párizsba, ahol berendezkedett a télre. Barátai vannak ott, és bőven van mivel múlatnia magát; így hát jövök-megyek, és kapitálisan kijövünk egymással.

– Kellemes megrendezés! – állapította meg Amy. Valamit érzett Laurie viselkedésében, csak azt nem tudta megállapítani, hogy mi az.

– Nézd, nagyapa utál utazni, én meg utálok egy helyben ülni, így hát kiegészítjük egymást, és nincsen semmi baj. Sokszor felkeresem, mulattatják a kalandjaim, én pedig érezhetem, hogy van valaki, aki örül nekem, mikor megjövök a csavargásból. Micsoda ócska koszfészek, hát nem? – húzta el a száját, mikor behajtottak az óvárosi Napóleon térre.

– A kosz festői, úgyhogy engem nem zavar. A folyó és a hegyek tüneményesek, és nem győzöm élvezni ezeket a keskeny keresztutcákat. Most megvárjuk, amíg elmegy ez a körmenet; a Szent János-templomba tartanak.

Miközben Laurie fásultan figyelte a baldachin alatt vonuló papokat, az égő gyertyát tartó, fehér fátylas apácákat és valami kékbe öltözött konfraternitást, akik énekeltek precesszió közben, Amy őt figyelte, és ismeretlen félénkség fogta el, mert Laurie megváltozott, és ő nem találta ebben a mélabús férfiban a mosolygó fiút. Mutatósabb volt, mint valaha, de most, hogy arcát elhagyta a viszontlátás örömének pírja, fáradtnak, kedvetlennek tűnt – nem betegnek vagy éppen boldogtalannak, de idősebbnek és komolyabbnak, mint amilyenné egy-két tartalmas év tehette volna. Amy nem értette, de nem mert kérdezgetni, és miután a processzió átvonult a boltíves Paglioni-hídon a templomba, megcsippentette a pónikat az ostorral.

– Que pensez-vous?[6] – csillogtatta meg franciatudását, amely ha minőségben nem is, de mennyiségben gyarapodott, amióta külföldön járt.

---

[6] mire gondol? (fr)

– Hogy mademoiselle jól kihasználta az idejét, és az eredmény tüneményes – felelte Laurie. Meghajtotta a fejét, a szívére tette a kezét, és elragadtatott arcot vágott.

Amy elpirult örömében, de valamiért kevésbé esett jól neki a bók, mint az otthoni nyers dicséretek, mikor Laurie felvonult vele a különleges alkalmakon, szívből jövő mosollyal mondogatta, hogy Amy „remek gyerek”, és helyeslően megpaskolta a fejét. Nem tetszett neki az új hang, nem volt éppen blazírt, de közömbösnek tűnt, kísérte bár légyen akármilyen elragadtatott pillantás.

„Ha ilyennek nő fel, bár maradna inkább kisfiú”, gondolta. Különös, feszengő csalódás öntötte el, miközben megpróbált fesztelennek és derűsnek látszani.

Avigdornál átvette a drága otthoni leveleket, átadta a gyeplőt Laurie-nak, és belemerült a levélolvasás kéjes örömébe, miközben kocogtak fölfelé az árnyas úton a zöld sövények között, ahol olyan üdén virultak a tearózsák, mintha június lenne.

– Anya azt írja, hogy Beth egészsége nagyon gyenge. Sokszor gondolok rá, hogy haza kellene mennem, de mind azt mondják: „maradj”, úgyhogy maradok, mert soha többé nem lesz még egy ilyen esélyem – pillantott fel komolyan az egyik oldalról.

– Szerintem jól vagy itt, ahol vagy; otthon úgyse tehetnél semmit, és nagy vigaszukra szolgál a tudat, hogy örülsz, egészséges vagy, és remekül szórakozol, drágám.

A fiú kissé közelebb húzódott, és valamivel jobban hasonlított régi önmagára, mikor ezt mondta. Amy szívéről legördült a kő, amely néha nyomasztotta, mert a tekintet, a viselkedés, a testvéries „drágám” arról látszott biztosítani, hogy ha baj történne, nem lenne egyedül az idegen földön. Később elnevette magát, és megmutatott a fiúnak egy kis vázlatot, amely Jo-t ábrázolta tollnoki toalettjében. Főkötőjén égnek állt a masni, és szájából ezek a szavak jöttek: „Lángol a lángelme!”

Laurie mosolygott, elvette a rajzot, és a mellényzsebébe tette, „nehogy elfújja a szél”, majd érdeklődve hallgatta a színes levelet, amelyet Amy felolvasott.

– Ez igazi boldog karácsony lesz: délelőtti ajándékok, délután te és a levelek, este bál – mondta a lány, midőn kiszálltak a régi erőd romjai között, ahol azonnal odajött a pávák káprázatos csapata, szelíden várva, hogy megetessék őket. Miközben Amy kacagva állt a fiatalember fölött a sáncon, és szórta a ragyogó madaraknak a morzsát, Laurie megnézte magának úgy, ahogy Amy is megnézte őt: természetes kíváncsisággal, hogy lássa, mit változtatott rajta a távollét és az idő. Semmit sem talált, ami zavarba hozta vagy csalódására lett volna, viszont annál többet, amit csodálhatott és helyeselhetett, mert leszámítva némi kis affektálást beszédben és viselkedésben, Amy ugyanolyan vidám és kecses volt, mint mindig, csak most még elnyerte hozzá tartásban és ruházkodásban azt a megmagyarázhatatlan valamit, amit eleganciának hívnak. Mindig is érettebb volt a koránál, de most egyfajta méltóság jellemezte fellépését és társalgását, amitől sokkal inkább nagyvilági nőnek látszott, mint amennyire az volt; ám ezen átütött néha a régi nyűgösködés, no meg a konoksága se változott, és ösztönös nyíltságán sem rontott a külföldi máz.

Mindezt nem annyi idő alatt olvasta le róla Laurie, amíg figyelte pávaetetés közben, de látott annyit, hogy elégedett legyen, és felébredjen benne az érdeklődés. Szemrevaló kis kép volt a ragyogó arcú lány a napsütésben, amely érvényre juttatta ruhájának puha színét, arcának pírját, hajának arany csillogását. Szép jelenség egy szép jelenetben.

Mikor megérkeztek a dombtetőn kikövezett teraszra, Amy olyan mozdulatot tett, mintha üdvözölné a fiút a kedvenc helyén, majd mutogatni kezdte:

– Emlékszel a székesegyházra és a korzóra, az öbölben a hálót vonó halászokra, a szép útra itt lent, amely Villa Francához, Schubert tornyához vezet, és ami a legszebb, arra a pöttyre kint a tengeren, amire azt mondják, hogy az már Korzika?

– Emlékszem; nem sokat változott – felelte Laurie különösebb lelkesedés nélkül.

– Hogy Jo mit adna, ha láthatná azt a híres pöttyöt! – mondta Amy, akinek jó kedve volt, és mindenáron szerette volna felvidítani a fiút.

Laurie csak annyit felelt: – Igen –, majd elfordult, és a szemét erőltetve bámulta a szigetet, amelyet egy Napóleonnál is nagyobb bitorló egyszerre érdekessé tett a számára.

– Alaposan nézd meg helyette is, aztán gyere, és meséld el, mi mindent műveltél ez idő alatt. – Amy letelepedett, és felkészült egy jóízű diskurálásra.

Ám ezt nem kapta meg, mert bár Laurie melléült és készségesen válaszolgatott minden kérdésére, csak annyit tudott meg tőle, hogy a fiú becsavarogta Európát, és járt Görögországban, így hát, miután ellebzseltek egy órát, hazahajtottak. Laurie tiszteletét tette Mrs. Carrolnál, majd távozott, megígérve, hogy este visszatér.

Fel kell jegyeznünk Amyről, hogy azon az estén tudatosan „kicsípte" magát. Az idő és a távollét mindkét fiatalon elvégezte a munkáját, és Amy új megvilágításban látta régi barátját; nem mint a „a mi fiunkat", hanem mint szemrevaló, vonzó férfit, akinek nagyon természetes módon el akarta nyerni a tetszését. Amy ismerte az ütőkártyáit, és a lehető legtöbbet hozta ki belőlük, azzal az ízléssel és ügyességgel, amely égi áldás egy szegény és csinos lánynál.

Nizzában olcsón adták az illúzió nevű selyemtüllt meg a tarlatánt, úgyhogy Amy ebbe burkolózott ünnepi alkalmakon, és követve a józan angol álláspontot, hogy fiatal lányok öltözködjenek egyszerűen, elragadó kis toaletteket tudott összehozni friss virággal, pár aprósággal, mindenféle kecses kiegészítővel, amelyek olcsók és hatásosak voltak. Be kell vallanunk, hogy a művész néha a nő fölé kerekedett, és élvezettel lubickolt az antik hajviseletekben, szoborszerű beállásokban, klasszikus drapériákban. De hát, édeseim, mindenkinek megvannak a maga apró gyarlóságai, és az ember szívesen megbocsátja az ilyesmit a fiataloknak, akik gyönyörködtetik a szemünket a helyességükkel, és felderítik szívünket ártatlan hívságaikkal.

– Tetszeni akarok neki, hogy elmondja az otthoniaknak, milyen jól festek – közölte saját magával, miközben felöltötte Flo régi fehér selyem báli ruháját, majd beburkolta a selyem-tüll felhőjével, amelyből fehér válla és arany haja a legművésziesebb hatással emelkedett ki. Volt annyi esze, hogy a haját békén hagyja, csak egy klasszikus kontyba tűzve a dús hullámokat.

– Nem ez a divat, de jól áll, és nem engedhetem meg magamnak, hogy olyan legyek, mint egy pojáca – szokta válaszolni, ha azt tanácsolták, hogy bodorítsa vagy fonja be a haját, esetleg betéttel dúsítsa úgy, ahogy a legújabb divat diktálta.

Mivel nem voltak elég elegáns díszei erre a fontos alkalomra, rózsás azáleacsokrokkal tűzte föl habos tüllszoknyáját, míg fehér vállát gyöngéd zöld repkénnyel emelte ki. Lányos elégedettséggel pillantott fehér szaténtopánkájára, mert eszébe jutott a festett cipő, aztán végigsasszézott a szobán, és megcsodálta arisztokratikus lábát.

– Az új legyezőm pont illik a virágaimhoz, a kesztyűm úgy áll, mintha rám öntötték volna, és a néni zsebkendőjén a valódi csipke stílust ad az egész ruhának. Ha még klasszikus orrom és szám is lenne, semmi se hiányozna a boldogságomhoz! – mondta, miközben mindkét kezében gyertyát tartva, kritikus szemmel vizsgálgatta magát.

E hiányosság ellenére szokatlanul derűs hangulatban és kecsesen suhogott el a tükörtől. Ritkán futott, ez nem illett a stílusához; aki magas, annak jobban áll a junói szoborszerűség, mint a sportos vagy a pikáns zsáner. Járkált fel-alá a nagy szalonban, és várta Laurie-t. Egyszer beállt a csillár alá, amely kiemelte a haját, aztán észbe kapott, és átment a szalon túlsó végébe, mintha szégyellné a lányos óhajt, hogy elsőre jó benyomást akar kelteni. Történetesen nem is tehetett volna okosabbat, mert Laurie olyan halkan lépett be, hogy a lány nem hallotta, és ahogy állt a távoli ablaknál, fejét félig elfordítva, fél kézzel felfogva ruháját, a karcsú, fehér alak valóban olyan hatásos volt a vörös függönyök előtt, mint egy jó helyre állított szobor.

– Jó estét, Diana! – mondta Laurie azzal az elégedett pillantással, amit a lány szeretett látni.

– Jó estét, Apolló! – felelte Amy, és visszamosolygott rá, mert a fiú is szokatlanul *débonnaire-nek*[7] tűnt, és attól a gondolattól, hogy egy ilyen nyalka jelenség karján vonulhat be a bálterembe, szívből megsajnálta a négy csúnyácska Davis kisasszonyt.

– Itt a virágod. Magam állítottam össze, észben tartva, hogy mint Hannah fogalmaz, nem szereted a „bukettát” – nyújtotta Laurie a finom csokrocskát a tartóban, amit a lány naponta megcsodált, mikor elment a Cardiglia kirakata előtt.

– De kedves vagy! – kiáltotta hálásan Amy. – Ha tudtam volna, hogy jössz, én is készítek neked valamit, bár attól félek, az nem lett volna ilyen szép.

---

[7] nyájas (fr)

– Köszönöm; nem egészen olyan, amilyennek lennie kellene, de te szebbé tetted – jegyezte meg Laurie, miközben Amy a csuklójára csattintotta az ezüst karperecet.

– Kérlek, ne!

– Azt hittem, kedveled az ilyesmit.

– De nem tőled. Nem hangzik természetesen. Jobban szeretem a régi darabosságodat.

– Örülök neki – felelte megkönnyebbülten a fiú, aztán segített begombolni Amy kesztyűjét, és megkérdezte, nincs-e félrecsúszva a nyakkendője, úgy, ahogy otthon tette, mikor együtt jártak mulatságokba.

A társaság ezen az estén a nagy ebédlőben gyűlt össze, amelyhez foghatót kizárólag a kontinensen látni. A vendégszerető amerikaiak meghívták összes nizzai ismerősüket, és mivel nem tápláltak előítéleteket a ranggal szemben, beszereztek pár előkelőséget a karácsonyi bál fényének emelésére.

Egy orosz herceg egy órára méltóztatott beülni egy sarokba, és beszélgetést folytatni egy terebélyes hölggyel, aki fekete bársonyba öltözött, mint Hamlet anyja, míg álla alatt gyöngy zabolát viselt. Egy tizennyolc éves lengyel gróf a hölgyeket rajongta körül, akik „tündéri cukorfalatnak” nyilvánították; egy német főmagasság, aki csak a vacsorára jött, tétován őgyelgett a teremben, azt nézve, mit falhatna fel. Rothschild báró magántitkára, egy szűk cipőt viselő, nagy orrú zsidó, olyan nyájasan ragyogó mosollyal nézett a világra, mintha urának neve őt is arany glóriával ruházná fel; egy köpcös francia, aki ismerte a császárt, azért jött el, hogy kedvére kitáncolhassa magát; Lady de Jones, egy brit matróna nyolctagú kis családjával szépítette meg az eseményt. Persze volt sok könnyű lábú, éles hangú amerikai lány, meg csinos, élettelen brit, és néhány pikánsan csúnyácska francia mademoiselle, továbbá a szokott felhozatal jókedvű, utazgató fiatal úriemberekből, akikre szívélyesen mosolyogtak a fal mellett sorban ülő, mindenféle nemzetet képviselő mamák, ha megtáncoltatták lányaikat.

Minden fiatal lány elképzelheti, mit érezhetett Amy azon az estén, amikor Laurie-ba karolva „felmérte a terepet”. Tudta, hogy jól fest, szeretett táncolni, lába ismerős terepen érezte magát a bálterem parkettjén, és élvezte azt a gyönyörűséges hatalmat, ami akkor jön meg, mikor a fiatal lányok először fedezik fel a szép, új birodalmat, amelynek úrnőjéül bájuk, fiatalságuk és nőiességük rendeli őket. Őszintén sajnálta a félszeg, csúnyácska Davis lányokat, akiket csak egy komor papa és három, még annál is komorabb hajadon nagynéni kísért, és a legbarátságosabb modorában bólintott nekik, mikor elment előttük; ezt jól is tette, mert a kisasszonyok így megszemlélhették a ruháját, és kíváncsiságtól égve találgathatták, ki lehet Amy March választékos megjelenésű barátja? Alighogy rázendített a zenekar, Amy kipirult, szeme felragyogott, lába türelmetlenül ütötte a taktust, mert jól táncolt, és azt akarta, hogy ezt Laurie is tudja; ennélfogva meghökkenése jobban elképzelhető, mintsem szavakkal lenne szemléltethető, amikor a fiú tökéletes flegmával megkérdezte:

– Akarsz táncolni?

– Bálban általában azt akarnak.

A furcsálkodó tekintettől és az éles válasz hallatán Laurie sietett helyrehozni baklövését.

– Az első táncra értettem. Megtisztelnél vele?

– Neked adhatom, ha kikosarazom a grófot. Istenien táncol, de meg fog bocsátani nekem, hiszen te régi barátom vagy – felelte Amy, remélve, hogy a név megteszi a kellő hatást, és megmutatja Laurie-nak, hogy vele nem lehet packázni, bár csak ennyit nyert rajta:

– Kedves kisfiú, bár elég kurta karócska az istenek délceg arany rózsafája mellé.

A csoport, amelybe kerültek, angolokból állt, így Amy kénytelen volt illedelmesen végigtipegni a füzértáncot, holott mennyi tűzzel tudta volna járni a tarantellát! Laurie átadta a „kedves kisfiúnak”, és elment, hogy teljesítse gavalléri kötelességeit Flo iránt, nem is kötve le magának Amyt az elkövetkező örömökre, de meg is kapta büntetését e kárhozatos figyelmetlenségért, mert a lány tüstént elígérte minden táncát a vacsoráig, bár elhatározta, hogy megenyhül, ha Laurie a bűnbánat bármely jelét mutatja. Illedelmes elégedettséggel mutatta meg a táncrendjét, mikor Laurie loholás helyett csak úgy odabaktatott, hogy felkérje a következő táncra, egy tüzes polka *redowá*ra, de Amyre nem hatott az udvarias sajnálkozás, és elgaloppozott a gróffal. Bár mikor visszanézett, azt látta, hogy Laurie leplezetlen megkönnyebbüléssel telepedik le Carrol néni mellé.

Hát ez megbocsáthatatlan volt, úgyhogy Amy sokáig tudomást sem vett róla, legföljebb egy-egy szót vetett oda neki, ha két tánc között visszajött a gardedámjához egy hajtűért vagy pár perc pihenőre. Haragja mindenesetre hasznára vált, mert mosoly mögé rejtette, és még a szokottnál is derűsebb, ragyogóbb arcot mutatott. Laurie szeme elégedetten követte, mert Amy nem szertelenkedett, nem ugrabugrált, hanem tűzzel és keccsel táncolt, úgy, ahogy ennek a kedves időtöltésnek kijár. Laurie teljesen természetesnek tartotta, hogy ebből az új szempontból vizsgálgassa, és még felénél sem tartott az estély, mikor ő már eldöntötte, hogy „nagyon bájos nő lesz a kicsi Amyből”.

Pezsgett a hangulat, mindenkit eltöltött az ünnep szelleme; az arcok ragyogtak, a szívek repestek, a lábak repültek a karácsony vígságától. A muzsikusok úgy húzták és fújták, mintha nekik is örömük telne benne. Mindenki táncolt, aki lábbal bírta, és akik nem, azok szokatlan nyájassággal tekintettek szomszédaikra. A levegő sűrű volt a Davisektől, a sok Jones úgy dobrokolt, akár egy fiatal zsiráfcsapat. A krőzus titkára meteorként cikázott a teremben egy szédületes francia nővel, aki beterítette a padlót rózsaszín-fehér atlaszuszályával. A teuton főmagasság rátalálta az asztalra, és boldogan nekilátott, hogy végigegyen minden fogást, míg a pincérek borzadva figyelték, minő pusztítást művel. Ám a pálmát a császár barátja vitte el, mert eljárt minden táncot, akár ismerte őket, akár nem, és ha zavarba hozták a lépések, rögtönzött piruettekkel hidalta át őket. Öröm volt nézni ennek a köpcös embernek a fiús önfeledtségét, mert korpulens létére is úgy táncolt, akár egy ruggyanta labda. Futott, repült, pipiskedett; arca kipirult, kopasz feje tündökölt; frakkjának szárnyai szilajon röpködtek, lakkcipője szó szerint sziporkázott a levegőben, és mikor a zene elhallgatott, megtörülgette gyöngyöző homlokát, és olyan ragyogó mosollyal nézett embertársaira, mint egy francia Pickwick pápaszem nélkül.

Amy és a lengyelkéje ugyancsak feltűnő lelkesedéssel, noha kecsesebb ügyességgel ropták; Laurie egyszer csak azon kapta magát, hogy ütemesen bólogat a két fehér cipellő ritmusára, amelyek olyan sebesen és fáradhatatlanul járták, mintha szárnyak repítenék őket. Mikor a kis Vladimir végre megvált táncosnőjétől, nem győzve sajnálkozni, hogy mennyire le van sújtva, amiért ilyen korán kell távoznia, már Amynek is megjött a kedve a pihenéshez, meg látni is akarta, hogy vonakodó lovagja miként viseli a büntetését.

Javára vált; mert huszonhárom éves korban a megtépázott érzelmek balzsamra találnak a baráti társaságban, a fiatal idegek felvillanyozódnak, a fiatal vér pezseg, az egészséges fiatal szellem szárnyra kel a szépség, a fény, a mozgás és a zene varázsától. Laurie sokkal éberebb arccal állt fel, hogy átadja a lánynak a székét, és mikor elsietett, hogy hozzon neki egy kis vacsorát, Amy elégedett mosollyal jegyezte meg magában:

„Ó, tudtam én, hogy jót tesz majd neki!”

– Olyan vagy, mint Balzac „saját kezűleg festett nője” – jegyezte meg Laurie, fél kézzel a lányt legyezve, a másikkal Amy kávéscsészéjét tartva.

– Az én rúzsom nem jön le! – Amy megdörgölte lángoló arcát, aztán szemérmes egyszerűséggel mutatta Laurie-nak fehér kesztyűjét, amitől a fiú harsány kacajra fakadt.

– Hogy hívják ezt a valamit? – kérdezte, megérintve Amy ruhájának habos fodrát, amely átlebbent az ő térdére.

– Illúzió.

– Jó név. Nagyon csinos. Ez valami új?

– Olyan régi, mint az országút, több tucat lányon láthattad már, de mostanáig eszedbe nem jutott volna, hogy csinos… *stupide*!

– Rajtad még sose láttam, ami indokolja a mulasztást.

– Ezt hagyd. Megtiltom! Most inkább kávéhoz van kedvem, mint bókokhoz. Ne ülj ilyen slamposan, ideges leszek tőle.

Laurie nyomban kihúzta magát, és alázatosan elvette az üres tányért. Sajátos örömét lelte benne, hogy a „kicsi Amy” így dirigálja. A lányról mostanra tökéletesen lehámlott a félénkség, és ellenállhatatlan vágya támadt egy kis nyaggatásra, amit roppant élvezettel művelnek fiatal hölgyek, ha az alázat bárminemű jelét tapasztalják a teremtés koronáinál.

– Hol tanultad te ezeket? – kérdezte Laurie csodálkozva.

– Mivel az „ezeket” elég általános kifejezés, lennél szíves részletesebben kifejteni? – vágott vissza Amy, aki tökéletesen tisztában volt vele, mit akart mondani a fiú, de gonoszul hagyta, hogy csak magyarázza, ami megmagyarázhatatlan.

– Hát az általános fellépést, a stílust, a tartást, a… az illúziót, tudod! – Laurie nevetve feladta, és az új szóval mászott ki a pácból.

Amy elégedett volt, amit persze nem mutatott, csak annyit felelt illedelmesen:

– A külföld akkor is csiszol az emberen, ha nem akarja. Tanulok is, nemcsak játszom; ami pedig ezt illeti – mutatott könnyedén a ruhájára – a tüll olcsó, a virágcsokor semmibe sem kerül, és megszoktam, hogy a legtöbbet hozzam ki szegényes kis dolgaimból.

Az utolsó mondatot rögtön megbánta, attól tartva, hogy nem vall jó ízlésre, ám Laurie csak annál jobban szerette érte. Egyszerre csodálta benne a türelmet és a bátorságot, amellyel kihasználja az alkalmakat, és a vidám lelket, amely virágokkal borítja a szegénységet. Amy nem tudta, hogy a fiú miért néz rá olyan kedvesen, miért írja tele a táncrendjét, miért veszi körül az este hátralevő részében a legmegnyerőbb figyelemmel, de a kellemes változást előidéző felbuzdulás azoknak az új benyomásoknak volt az egyik eredménye, amelyeket öntudatlanul tettek egymásra.

XV. FEJEZET

Semmibe véve

Franciaországban a lányok unalmas életet élnek a férjhezmenetelükig, aztán viszont a „Vive la liberté” a jelszó. Amerikában, mint mindenki előtt ismeretes, a lányok korán aláírják a függetlenségi nyilatkozatot, és republikánus buzgalommal élvezik szabadságukat, ám a fiatalasszonyok általában az első trónörökös érkezésével le is mondanak róla, hogy majdnem olyan visszahúzódó életet éljenek, amilyen egy francia zárdában dívik, csak éppen ott nagyobb a csend. Ha tetszik nekik, ha nem, amint elszáll az esküvő izgalma, rögtön vitrinbe teszik őket, és a legtöbbjük kifakadhatna úgy, ahogy egy nagyon csinos asszony tette a múltkorában: „Ugyanolyan mutatós vagyok, mint voltam, mégis semmibe vesznek, csak mert férjhez mentem!”

Meg, aki nem volt sem körülrajongott szépség, sem társasági dáma, nem érezhette ezt a keserűséget, amíg a babák be nem töltötték első évüket, mert az ő kis világában, ahol idejétmúlt szokások uralkodtak, annyi szeretet és csodálat övezte, mint még soha.

Mivel pedig igen nőies kicsi asszony volt, nagyon erősen élt benne az anyai ösztön. Úgy belefeledkezett a kicsinyeibe, hogy rajtuk kívül senkiről és semmiről nem vett tudomást. Éjjel-nappal rajtuk csüggött lankadatlan, bálványozó buzgalommal, a mindenes irgalmas jó szívére bízva a férjét, mert mostanság egy ír hölgy uralkodott a konyhában. John, aki családszerető ember volt, erősen hiányolta a hitvesi figyelmet, amelyet megszokott, de mivel imádta a babákat, boldogan lemondott egy időre a kényelméről, férfiúi tudatlansággal azt képzelve, hogy hamarosan helyreáll a nyugalom. Ám eltelt három hónap, és a nyugalom nem tért vissza; Meg nyűttnek, idegesnek látszott, a babák minden percét igénybe vették, a ház rendetlen volt, és Kitty, a szakácsnő, aki „nem csinált felhajtást az életből”, sovány koszton tartotta a ház urát. Ha John reggel dolgozni ment, a fogoly mama különböző kis megbízásokkal rontott rá; ha este vidáman hazatért, és alig várta, hogy magához ölelhesse családját, egy „Pszt! Végre elaludtak, miután végignyűgösködték a napot!”-tal fojtották belé a szót. Ha valami kis otthoni szórakozást javasolt: „Nem, zavarná a babákat”. Ha felolvasásra vagy hangversenyre célzott, szemrehányó tekintet és „Én ugyan semmi szórakozásért itt nem hagyom a gyerekeimet!” volt a válasz. Ha álmából óbégatás riasztotta fel, egy szellemalakot látott, amint nesztelenül suhan ide-oda az éjjeli lámpa világánál; étkezését félbeszakította a ház nemtőjének pánikszerű távozása az asztaltól, ha egy fojtott sipítás hallatszott az emeleti fészekből; ha pedig este újságot olvasott, Demi hasfájása festette alá a kereskedelmi rovatot, és Daisy esése befolyásolta a tőzsdei árfolyamokat, mert Mrs. Brooke-ot kizárólag a házi hírek érdekelték.

Igen kínos volt ez a szegény embernek, mert a gyerekek megfosztották a feleségétől; az egész otthon egyetlen gyerekszobává változott, és az örökös pisszegéstől John brutális betolakodónak érezte magát minden alkalommal, ha betette a lábát a misztikus Bababirodalomba. Nagyon türelmesen viselte hat hónapig, de mikor nem mutatkozott jele a javulásnak, azt tette, amit a többi száműzött atya: másutt próbált némi kellemetességhez jutni. Scott megnősült, és a közelben lakott; John rákapott, hogy esténként átugorjon hozzájuk egy-két órára, amikor náluk üres volt a szalon, és felesége végeérhetetlen bölcsődalokat énekelt. Mrs. Scott eleven, csinos lány volt, akinek semmi más dolga nem lévén, mint kellemesnek lenni, kiválóan teljesítette is a feladatát. A szalonban, amely mindig fényes és derűs volt, már várta Mr. Brooke-ot a kikészített sakktábla, a felhangolt zongora, a sok mulatságos pletyka és az ínycsiklandóan tálalt, finom kis vacsora.

John jobban kedvelte volna a saját tűzhelyét, ha ott nem lett volna olyan egyedül, de mivel egyedül volt, hálásan elfogadta a második legjobb dolgot, és örült szomszédjai társaságának.

Először Meg még helyeselte is a dolgok ilyetén elrendezését, sőt meg is könnyebbült, amiért John jól érzi magát, nem szunyókál a szalonban vagy nem trappol fel-alá, amivel csak felveri a gyerekeket. De miután túljutottak a fogzás izgalmain, és bálványai kellő időben álomba szenderedtek, hagyva a mamának időt a pihenésre, kezdte hiányolni a férjét; a varrókosár unalmas társaság volt, ha John nem ült vele szemközt kényelmes, régi házikabátjában, a kandalló rácsán süttetve a papucsát. Nem akarta arra kérni, hogy maradjon otthon, de megsértődött, amiért John nem hallja meg az ő néma óhaját, tökéletesen megfeledkezve a számos estéről, amelyeken a férje hiába várta őt. Idegessé tette, elcsigázta az örökös nyugtalankodás, és abba az ésszerűtlen lelkiállapotba került, amelytől a legjobb anyák se mentesek, ha nagyon nyomasztják őket a házi gondok. A testmozgás hiánya elrontja a kedvüket, és a túlzott rajongástól az amerikai asszonyok bálványa, a teáskanna iránt úgy érzik magukat, mintha egy merő idegből állnának.

– Hát igen – mondta a tükörbe nézve –, öregszem, csúnyulok; John már nem talál érdekesnek, így hát itt hagyja megkopott feleségét, és átmegy a csinos szomszédasszonyhoz, akit nem nyomasztanak gondok. Mindegy, a babák szeretnek; ők nem bánják, ha sápadt és sovány vagyok, és nincs időm bodorítani a hajamat; ők az én vigaszom, és egy napon John is belátja, mit áldoztam fel értük a legnagyobb örömmel, nem igaz, gyönyörűségem?

E drámai kérdésre Daisy csipogott, vagy Demi kukorékolt valamit, és Meg belefojtotta sirámait az anyai elragadtatásba, ami egy időre enyhítette a magányát. Ám keservei nem enyhültek, mert férjét egyre jobban érdekelte a politika, és minduntalan átszaladt Scottékhoz, hogy megvitasson különböző érdekes kérdéseket, nem véve tudomást arról, hogy hiányzik Megnek. Ennek ellenére sem panaszkodott addig, amíg egy napon anyja könnyek között találta, minekutána mindenáron tudni akarta, mi a baj, mert nem kerülte el a figyelmét legidősebb lányának lehangoltsága.

– Senkinek se mondanám el rajtad kívül, anya; de csakugyan szükségem van tanácsra, mert ennyi erővel özvegy is lehetnék, ha John továbbra is így viselkedik – felelte Mrs. Brooke sértett ábrázattal, és letörölte könnyeit Daisy szakállkájával.

– Hogy viselkedik, angyalom? – kérdezte anyja aggodalmasan.

– Egész nap oda van, és este, mikor szükségem lenne rá, folyton átmászkál Scottékhoz! Ez nem tisztességes, hogy nekem mindig csak a munka neheze jut, és semmi szórakozás! A férfiak olyan önzők! Még a legkülönbek is!

– A nők is. Ne hibáztasd a férjedet, amíg be nem látod a saját hibádat.

– De ez nem tisztességes, hogy elhanyagol engem!

– Te nem hanyagolod el őt?

– De anya, én azt hittem, hogy az én pártomra fogsz állni!

– Azt is teszem az együttérzés határáig; de akkor is az a véleményem, Meg, hogy ez a te hibád.

– Nem látom, hol hibáztam.

– Akkor hadd mutassam meg. Elhanyagolt John valaha is, hogy a te szavaddal éljek, amíg fontosnak tartottad, hogy vele töltsd az estéket, az egyetlen szabadidejét?

– Nem, de ezt nem tehetem többé, mert két kisbabáról kell gondoskodnom.

– Szerintem megteheted, édesem, és meg is kell tenned. Beszélhetek egészen őszintén? Nem fogod elfelejteni, hogy anya az, aki dorgál, és anya az, aki együtt érez veled?

– Nem fogom. Úgy beszélj hozzám, mintha kicsi Meg lennék megint. Amióta ezek a babák mindenben rám vannak utalva, gyakran érzem úgy, hogy még a szokottnál is nagyobb szükségem van tanításra.

Közelebb húzta alacsony székét, és odabújt az anyjához, akivel még inkább egynek érezte magát a saját anyaságától.

– Csak azt a hibát követted el, amibe sok fiatalasszony beleesik. Annyira szereted a gyerekeidet, hogy megfeledkeztél a férjed iránti kötelességedről. Nagyon természetes és bocsánatos tévedés,: Meg, ám mihamarabb orvosolni kell, mielőtt elidegenednétek egymástól. A gyermekeknek épphogy egyesíteniük kell a szülőket, és nem elválasztani, mintha az ikrek kizárólag a tied lennének, és Johnnak az lenne az egyetlen dolga, hogy eltartsa őket. Hetek óta figyellek, de nem akartam szólni, mert éreztem, hogy a kellő időben sor kerül a tisztázásra.

– Félek, hogy nem. Ha arra kérném, hogy maradjon, azt hinné, féltékeny vagyok, és nem akarom megsérteni ezzel. Nem látja, hogy szükségem van rá, én pedig nem tudom, hogyan adjam az értésére szavak nélkül.

– Olyan kellemesen, hogy ne akarjon elmenni. Drágám, John vágyik az ő kis otthona után, de az nem otthon nélküled, te pedig állandóan a gyerekszobában ülsz.

– Nem ott kellene lennem?

– Nem örökösen; a túlságos bezártság idegessé tesz, akkor pedig semmire sem leszel jó. Mellesleg Johnnak is tartozol valamivel, nemcsak a babáknak; ne hanyagold el a férjedet a gyerekekért, ne zárd ki a gyerekszobából, inkább tanítsd meg, hogyan segítsen. Az ő helye is itt van, nemcsak a tied, és a kicsiknek szükségük van az apjukra; hadd érezze, hogy neki is feladata van a gyereknevelésben. Boldogan és híven fogja teljesíteni, és ettől csak jobb lesz az egész családnak.

– Komolyan így hiszed, anya?

– Tudom is, Meg, mert végigcsináltam, és ritkán adok tanácsot, ha csak személyesen meg nem győződtem a hasznosságáról. Mikor te és Jo kicsik voltatok, épp így viselkedtem, mint most te, azt hittem, kötelességmulasztást követek el, ha mással is törődök rajtatok kívül. Szegény apa a könyveihez menekült, miután mereven elutasítottam minden felajánlott segítséget, rám hagyva, hogy kísérletezzek csak egyedül. Küzdöttem is vitézül, de Jo túl sok volt nekem, és majdnem elkényeztettem. Te gyengécske voltál, és annyit izgultam miattad, hogy végül magam is belebetegedtem. Apa akkor sietett a segítségemre, szép csendesen elintézett mindent, és olyan nélkülözhetetlennek bizonyult, hogy beláttam a tévedésemet, és azóta se csinálok nélküle semmit. Ez a mi boldogságunk titka: ő nem hagyja, hogy a hivatás eltávolítsa apró-cseprő gondjainktól és feladatainktól, én igyekszem nem engedni, hogy a háztartás nyűgei kiöljék belőlem az érdeklődést a céljai iránt. Sok téren önállóan végezzük a munkánkat, de otthon közösen dolgozunk, mindig.

– Így is van, anya; leghőbb vágyam, hogy az legyek a férjemnek és a gyerekeimnek, aki te voltál nekünk. Mutasd meg, mit kell tenni, és én mindent úgy teszek, ahogy mondod.

– Mindig te voltál az én szófogadó lányom. Nos, drágám, én a te helyedben Johnra bíznám Demit, mert a fiúnak nevelésre van szüksége, és azt nem lehet elég korán elkezdeni. Aztán engedném, hogy Hannah átjöhessen segíteni; kapitálisan ért a dajkáláshoz, nyugodtan rábízhatnád drága csemetéidet, és így több időd lenne a házimunkára. Neked szükséged van testmozgásra, Hannah élvezni fogja a pihenést, és John ismét megtalálja a feleségét. Járj el többet hazulról; légy derűs is, ne csak serény, mert te vagy a család napja, és ha keseregsz, beborul nálatok az ég. Aztán megpróbálnék érdeklődni az iránt, ami a férjemet érdekli. Beszélgess vele, kérd, hogy olvasson fel neked, cseréljetek eszmét, amivel kölcsönösen segítetek egymáson. Ne zárkózz be egy kalapskatulyába csak azért, mert nő vagy; képezd magadat, kísérd figyelemmel, mi történik a világban, mert befolyásolja a te és a tieid sorsát.

– De John olyan okos! Attól félek, butának fog tartani, ha faggatni kezdtem a politikáról meg mindenről.

– Nem hiszem, hogy annak tartana. A szeretet elnézővé tesz, és kihez fordulhatnál inkább, mint hozzá? Tégy próbát, és majd meglátod, mennyivel kedvesebbnek találja a társaságodat, mint Mrs. Scott vacsoráit.

– Azt fogom tenni. Szegény John! Attól félek, borzasztóan elhanyagoltam, de azt gondoltam, így helyes, ő pedig nem szólt.

– Igyekezett önzetlenül viselkedni, de úgy képzelem, eléggé árvának érezhette magát. Meg, épp ez az az idő, amikor a fiatal párok hajlamosak elidegenedni, holott most kellene leginkább egynek lenniük; mert az első láng hamar ellobban, hacsak nem óvják féltőn, és szülők nem kaphatnak gyönyörűbb, becsesebb időt, mint azoknak a kicsinyeknek az első éveit, akiket nekik kell nevelniük. Ne engedd, hogy John idegen legyen a babáknak, mert a gyermekek minden másnál jobban megóvják a kísértésektől és megpróbáltatásoktól, és általuk úgy megtanuljátok szeretni és ismerni egymást, ahogyan kell. Most megyek, édesem. Elmélkedj anya prédikációján, cselekedj ezek szerint, ha jónak találod, és az Isten áldjon meg mindnyájatokat.

Meg elmélkedett, jónak találta, és ezek szerint cselekedett, bár az első kísérlet nem egészen úgy zajlott le, ahogy tervezte. Mert bizony a gyerekek kíméletlenül basáskodtak fölötte, és a házban ők parancsoltak, amióta rájöttek, hogy visítással és toporzékolással megkaphatnak mindent, amit akarnak. Mama alázatos rabszolgája volt szeszélyeiknek, de papa, akit nem lehetett olyan könnyen leigázni, időnként megszomorította gyengéd szívű hitvesét, ha atyailag fegyelmezni próbálta zabolátlan fiát. Demi ugyanis örökölt egy csipetet ennek az atyának az erős jelleméből – ne nevezzük konokságnak –, és ha a fejecskéjébe vett valamit, akkor úgy megátalkodott, mint a tokmányba szorult kaszakő. Mama úgy vélte, hogy a drágaság túl pici még a fegyelmezéshez, ám papa hitt benne, hogy a szófogadás tanulását nem lehet elég korán elkezdeni, így hát Demi úrfi hamarosan rájött, hogy ha „papival” huzakodik, mindig ő húzza a rövidebbet. Ám az egyszeri angolhoz hasonlóan a baba is azt respektálta jobban, aki meghódoltatja, és szerette az apját, akinek szigorú „Nem, nem!”-je sokkal inkább hatott rá, mint a kényeztető anyai cirógatás.

Pár nappal az anyjával folytatott beszélgetés után Meg elhatározta, hogy megpróbálkozik egy közös estével; finom vacsorát főzetett, rendet rakott a szalonban, kicsípte magát, és korán ágyba dugta a gyerekeket, hogy semmi se zavarja a kísérletet. Sajnos, Demiben a lefekvés ébresztette a legmélyebb ellenszenvet, és úgy döntött, hogy ezen az estén rossz lesz. Szegény Meg dalolt neki, ringatta, mesélt, kipróbált minden álomhozó fortélyt, de hiába, fiának nagy szeme nem akart becsukódni. Daisy, a drága, jó természetű, pufók kis batyu rég elment a tollasbálba, de a rossz Demi továbbra is kétségbeejtő éberséggel bámult a fénybe.

– Ugye, Demi jó fiú lesz, és elalszik szépen, amíg mama leszalad, és odaadja szegény papának a teáját? – kérdezte Meg, mikor csendesen csukódott az ajtó, és a jól ismert lépések halkan elindultak az ebédlő felé.

– Én is ta! – közölte Demi, és máris készülődött, hogy csatlakozzék a vigalomhoz.

– Azt nem, de elteszek neked egy kis sütikét, ha ilyen jó leszel, mint Daisy. Ugye, az leszel, csillagom?

– Jó! – És Demi olyan szorosan behunyta a szemét, mintha ettől hamarabb jönne az álom.

Meg, élve a kedvező pillanattal, kiosont a szobából, és lerohant a lépcsőn, hogy köszöntse férjét, mosolygó arccal, és hajában a kis kék szalaggal, amelyet John különösen kedvelt, és rögtön észre is vett.

– Ejha, mamácska, de csinosak vagyunk ma este! – szólt kellemes meglepetéssel. – Talán vendéget várszz?

– Csak téged, drágám.

– Születésnap van, névnap van, vagy mi van?

– Nem, csak beleuntam a lomposságba, és a változatosság kedvéért kiöltöztem. Te akkor is tip-top vagy az asztalnál, ha elfáradtál; akkor én, akinek ideje is van, miért ne legyek az?

– Én az irántad való tiszteletből teszem, drágám – mondta a régimódi John.

– Én szintúgy, Mr. Brooke – nevetett Meg, aki újra csinosnak és fiatalnak látszott, miközben odabólintott férjének a teáskanna fölött.

– Hát ez nagyon kellemes; mint a régi szép időkben. De finom ez! Egészségedre, drágám! – John megenyhült örömmel kortyolt a teájából, ám a békesség nem tartott sokáig, mert alighogy letette csészéjét, zörögni kezdett a kilincs, és megszólalt egy türelmetlen hangocska:

– Nyiti ajtó, én akaj hami!

– Már megint az a rossz fiú! Megmondtam neki, hogy aludjon el egyedül, erre itt van, és halálra fázik mezítláb a padlón! – És Meg sietett engedelmeskedni a parancsnak.

– Jeddej – közölte vidáman Demi, és bevonult, művészies redőkben karjára vetve hosszú hálóingét. Minden fürtje külön táncolt, miközben körülszökdécselte az asztalt, szeretetteljesen gyengéd pillantásokkal gusztálva a „sütikéket”.

– Nem, még nincs reggel. Tessék lefeküdni, ne zavard szegény mamát, akkor megkaphatod a kis kalácsot, aminek cukor van a tetején.

– Én szejet papi – hízelgett a ravasz, és már mászott is volna fel az apai térdre, hogy a tiltott élvezetekben dagonyázzon.

Ám John megrázta a fejét, és így szólt a feleségéhez:

– Ha azt mondtad neki, hogy maradjon fent, és aludjon el egyedül, akkor szorítsd is rá, különben sose hallgat a szavadra.

– Igen, természetesen. Gyere, Demi! – Azzal Meg szépen elvezette a fiát, bár nagy kedve lett volna megrakni a kis gézengúzt, aki abban a hiszemben fickándozott mellette, hogy a baksis már a gyerekszobában fizetendő.

Nem is kellett csalódnia, mert a megfontolatlan asszony csakugyan adott neki egy szem cukrot, mielőtt ágyba dugta és megtiltotta volna a további éjszakai sétafikálást.

– Jó! – ígérte az álnok Demi, boldogan szopogatva a cukrot, és megállapítva, hogy már az első próbálkozása fényesen sikerült.

Meg visszatért az ebédlőbe, ahol egy darabig igen kellemes hangulatban vacsoráztak, amíg ismét be nem sétált az apró kísértet, és arcátlan követelőzésével le nem leplezte az anyai eltévelyedést:

– Méd cukoj, mami!

– Hát ez nem megy! – szögezte le John, és megkeményítette szívét az aranyos kis bűnözővel szemben. – Sose lesz egy szemernyi békességünk, amíg ez a gyerek meg nem tanul tisztességesen lefeküdni. Elég sokáig voltál a rabszolgája, ennek legyen most már vége. Dugd ágyba, Meg, és hagyd ott!

– Nem marad meg az ágyban. Sose marad meg, csak ha mellette ülök.

– Akkor majd én elintézem. Demi, hallottad, mit mondott a mama? Menj föl, és feküdj le!

– Nem! – felelte az ifjú lázadó. Megkaparintotta a hőn óhajtott „sütikét”, és nyugodt szemtelenséggel enni kezdte.

– Papának nem mondhatsz ilyet. Ha nem mész magadtól, majd viszlek!

– Haddá! Én nem szejet papi! – És Demi az anyai szoknya mögött keresett védelmet.

Mindhiába, mert nyomban átadták az ellenségnek, egy „bánj szelíden vele, John” kíséretében, ami rémülettel töltötte el a vétkest, mert ha már mama is cserbenhagyja, akkor közel az ítéletnap. Sütijétől megfosztották, incselgő kedvét nem méltányolták, és már vitte is egy erős kéz ahhoz a gyűlölt ágyhoz. Szegény Demit annyira elöntötte a harag, hogy nyíltan truccolt a papával: a lépcsőn fölfelé egyfolytában rúgkapált, és visított, mint akit nyúznak. Amint betették az ágyába az egyik oldalon, nyomban legurult a másikon, és futott volna az ajtóhoz, csak azért, hogy szégyenszemre elkapják a frakkját, és annál fogva visszategyék; ez a mozgalmas mutatvány addig ismétlődött, amíg az ifjúnak el nem fogyott az ereje, amikor is torkaszakadtából üvölteni kezdett. Meg általában nem tudott ellenállni az ilyesfajta skálázásnak, ám John olyan mozdulatlanul tűrte, akár a kapubálvány, amelyet a néphit siketnek tart. Se gügyögés, se cukor, se altatódal, se mese; még a lámpát is eloltották, a „nad sötétben” nem világított más, csupán a tűz vörös izzása, ami Demiben inkább az érdeklődést, mint a félelmet szokta felkelteni. Ám a dolgok új rendje egyáltalán nem tetszett neki, ezért miután fékevesztett indulatai lehűltek, és a fogoly despota megemlékezett szelíd szolgálójáról, szívszaggatóan zokogni kezdett „mami” után. Meg szíve rögtön meg is szakadt az erőteljes bőgést követő panaszos sírástól, és már rohant is föl az emeletre:

– Hadd menjek be hozzá! – esdekelt. – Most már jó lesz, John!

– Nem, angyalom. Megmondtam neki, hogy aludnia kell, ahogy kérted, és aludni is fog, ha egész éjjel itt is kell ülnöm mellette.

– De hát belebetegszik a sírásba! – könyörgött Meg, máris magát vádolva, amiért cserbenhagyta a fiát.

– Dehogy betegszik. Annyira kimerült, hogy hamarosan elalszik, és azontúl nem lesz baj, mert meg fogja érteni, hogy szót kell fogadnia. Ne avatkozz bele, ezt majd én elintézem!

– De a gyermekem! Nem engedhetem, hogy keménységgel törjék meg a lelkét!

– Nekem is a gyermekem, és nem tűröm, hogy kényeztetéssel rontsák el a jellemét. Menj le, édesem, és bízd a fiút rám!

Ha John ezt a parancsoló hangot használta, Meg mindig szót fogadott, és sose volt oka megbánni az engedelmességét.

– De John, azért ugye megpuszilhatom egyszer?

– Természetesen. Demi, köszönj szépen a mamának, hadd menjen aludni, mert nagyon elfárasztotta, hogy egész nap rólad kellett gondoskodnia.

Meg sose engedett belőle, hogy végül a puszi volt az, ami győzött, mert utána Demi halkabban zokogott, és mozdulatlanul elfeküdt az ágy végében, ahová nagy keserűségében befészkelte magát.

„Szegény kis lurkó, álomba fárasztotta magát a sírással. Betakarom, aztán lemegyek, és megnyugtatom Margaretet” – gondolta John, aki abban a hiszemben osont az ágyhoz, hogy lázadó örököse már alszik.

De nem aludt, mert abban a pillanatban, ahogy az apja ránézett, Demi pillái felpattantak, kicsi álla remegni kezdett, kinyújtotta a karját, és azt mondta bűnbánó hüppögéssel:

– Én máj jó.

Meg, aki a lépcsőn ült, nem értette a nagy hangzavart követő, hosszú csendet, és miután elképzelte magának a leglehetetlenebb baleseteket, beosont a szobába, hogy eloszlassa félelmeit. Demi aludt, akár a tej; nem a szokott tartásában, kezét-lábát szétvetve, hanem engedelmes gombóccá gömbölyödve az apja karjában, és fogta az apja ujját, mint aki érzi, hogy az irgalom mérsékelte az igazságot, és bánatosabb, bölcsebb babaként merül álomba. John egy asszonynak is dicséretére váló türelemmel várta, hogy a kezecske ellazuljon, és várakozás közben ő is elaludt, mert a csatározás a fiával az egész napos munkánál jobban kifárasztotta.

Meg elnézte a két arcot a párnán, és elmosolyodott, aztán ismét kiosont, és elégedetten mondta:

– Sose kell félnem, hogy John túlságosan keményen bánik a babáimmal, mert tudja, hogyan bánjon velük, és nagy segítségemre lesz, mert Demi már *tényleg* sok nekem.

Mikor John végre lejött, kellemes meglepetésére nem az a szemrehányó vagy gondterhelt feleség fogadta, akit várt; Meg békésen öltögetett egy kalapon, aztán megkérte férjét, hogy ha nem túl fáradt, olvasson fel valamit a választásról. John tüstént látta, hogy itt valami fordulat van folyamatban, de bölcsen tartózkodott a kérdésektől, mert tudta, hogy amilyen kristálytisztán átlátszó kis teremtés a felesége, akkor se tudna titkot tartani, ha az élete múlna rajta, tehát hamarosan kiderül, mi lappang bokrának megette. Nyájas készséggel felolvasott egy hosszú vitát, aztán megmagyarázta a legvilágosabb stílusában, miközben Meg próbált érdeklődő képet vágni, intelligens dolgokat kérdezni, és visszatartani a gondolatait, amelyek a haza állapotáról minduntalan elcsámborogtak a kalapja állapotához. Lelke mélyén eldöntötte, hogy a politika ugyanolyan cudar dolog, mint a matematika, a politikusoknak meg, úgy látszik, az a rendeltetésük, hogy mindenfélének elmondják egymást; ám ezeket a nőies ideákat megtartotta magának, és midőn John szünetet tartott, megcsóválta a fejét, és általa diplomatikusnak tartott kétértelműséggel mondta:

– Hát én nem is tudom, mire jutunk így.

John elnevette magát, és egy percig nézte a feleségét, aki egy csinos kis virágos-csipkés valamit tartott maga elé, és olyan érdeklődéssel nézte, amiben az ő eszmefuttatása nem részesült.

„A kedvemért próbál érdeklődni a politika iránt, úgyhogy a kedvéért én is megpróbálok érdeklődni a kalapok iránt; így tisztességes” – gondolta John, az Igazságos, és hangosan azzal folytatta:

– Nagyon csinos! Ezt hívják reggeliző főkötőnek?

– Drága uram, ez kalap! A legjobb hangversenyre és színházba járó kalapom!

– Bocsánatot kérek, de olyan apró, azért hittem egy olyan pillekönnyű dolognak, amit néha a fejedre teszel. Hogy nem repül el?

– Ezeket a csipkéket kell összefogni az áll alatt egy rózsabimbóval, így! – Szemléltetés gyanánt Meg föltette a kalapot, és olyan nyugodt elégedettséggel tekintett a férjére, aminek nem lehetett ellenállni.

– Aranyos kalap, de én jobban szeretem az arcot alatta, mert megint fiatal és vidám. – Azzal John megcsókolta a mosolygó arcot, tetemes kárára az áll alatti rózsabimbónak.

– Örülök, hogy tetszik, mert szeretném, ha elvinnél valamelyik este az egyik új hangversenyre. A kedélyállapotomnak szüksége van egy kis zenére. Elviszel?

– Hát persze, hogy elviszlek, méghozzá boldogan, oda, ahova akarod. Nagyon jót tesz majd ilyen hosszú bezárkózás után, én pedig semmit sem szeretek annyira, mint a zenét. Hogy jutott eszedbe, mamácska?

– Hát, a múltkoriban elbeszélgettem édesanyával, elmondtam, milyen zsémbes, ideges és mísz vagyok, ő pedig azt mondta, változásra van szükségem, és kevesebbet kell idegeskednem; úgyhogy Hannah majd átjár segíteni a gyerekek körül, én pedig többet törődöm a háztartással, és időnként kiutalok magamnak egy kis szórakozást, hogy ne legyek idő előtt nyűgös, slampos öregasszony. Csak kísérlet, John, de meg akarom próbálni, legalább annyira a te érdekedben, mint az enyémben, mert gyalázatosan elhanyagoltalak az utóbbi időben, de majd legjobb tehetségem szerint igyekszem, hogy az otthon ismét olyan legyen, mint volt. Remélem, nincs kifogásod ellene?

Ne is foglalkozzunk vele, mit felelt John, vagy hogy milyen kevés híján úszta meg a kis kalap a végromlást; annyit kell tudnunk, hogy Johnnak láthatólag *nem* volt kifogása, a változásokból ítélve, amelyek fokozatosan lejátszódtak a házban és lakóinak életében. Semmi esetre sem szállt a földre a paradicsom, de mindenkinek jót tett a munkamegosztás. A gyerekek kivirultak az apai kéz alatt, mert az akkurátus, következetes John bevezette a bababirodalomba a rendet és a szófogadást; Meg visszanyerte jókedvét és nyugalmát az egészséges testmozgástól, hébe-hóba egy kis szórakozástól, és sok-sok bizalmas beszélgetéstől okos férjével. Az otthon megint otthon lett, és John nem kívánkozott el többé, csak ha Meget is magával vitte. Most már Scotték jártak át Brooke-ékhoz, és mindenkinek tetszett a kis ház, annyira tele volt nyájassággal, örömmel, elégedettséggel és családi szeretettel. Szívesen járt hozzájuk még a nyalka Sallie Moffat is. – Nálatok mindig olyan csend és békesség van, Meg, és ez jót tesz nekem – mondogatta, és bús vágyakozással nézett körül, mintha a varázsigét keresné, amelyet talán az ő nagy házában is használhatna a fényűző magányban, mert ott nem zajongtak napsugaras képű apróságok, és Ned a saját világában élt, amelyben a feleségének nem volt helye.

Nem egy csapásra jött meg ez a családi boldogság, de John és Meg rátalált a kulcsára, és minden közös évvel jobban megtanulták, miként kell felnyitni a kölcsönös áldozatkészség és az igaz szeretet kincses ládáját, amelyhez a legszegényebb ember is hozzáférhet, és a leggazdagabb sem vásárolhat meg. Ez az a vitrin, ami ellen egyetlen fiatal asszonynak vagy anyának sincs oka berzenkednie, mert így biztonságban lehetnek a világi zajtól és tülekedéstől, kifogyhatatlan szeretetre találhatnak a beléjük kapaszkodó kicsinyekben, nem félve bánattól, szegénységtől, öregségtől, járhatják napsütésben és esőben az utat a hűséges barát oldalán, aki ennek a szép szónak az igazi értelmében a „házastársuk”, és rájöhetnek, ahogy Meg is rájött, hogy az asszony legboldogabb birodalma az otthon, és legnagyobb dicsősége, ha megtanulja az uralkodás művészetét, nem mint királynő, de mint bölcs feleség és anya.

XVI. FEJEZET

Lusta Laurence

Laurie azzal a szándékkal utazott Nizzába, hogy egy hetet tölt ott, aztán egy hónapig maradt. Belefáradt a magányos csavargásba, és Amy ismerős alakja otthonias varázst adott az idegen helyszínnek. A fiúnak eléggé hiányzott a megszokott „babusgatás”, és élvezte, hogy ismét ízelítőt kaphat belőle; mert az idegenek mégoly hízelgő figyelme fele olyan jól sem esett, mint az otthoni lányok testvéries imádata. Amy sose volt hajlandó úgy babusgatni, mint a többiek, de azért nagyon örült, hogy láthatja, és valósággal csüggött rajta, mert a fiú képviselte a drága családot, amely jobban hiányzott neki, mint magának bevallotta. Természetes örömet leltek egymás társaságában, és sokat voltak együtt: lovagoltak, sétáltak, táncoltak vagy lustálkodtak, mert Nizzában senki sem lehet túlságosan iparkodó a szezonban. De mialatt gondtalanul szórakoztak, félig tudatosan fel is fedeztek különböző dolgokat, és véleményt alkottak egymásról. Amy napról napra nőtt a barátja szemében, aki viszont esett a lányában. Szavak nélkül is érezték mindketten az igazságot. Amy tetszeni akart, és ez sikerült is neki, mert hálás volt a sok-sok szórakozásért Laurie-nak, és azokkal az apró szívességekkel viszonozta, amelyekbe a nőies nők olyan hihetetlen bájt tudnak önteni. Laurie nem tett semmiféle erőfeszítést, csak sodortatta magát a lehető legkomótosabb módon, felejteni próbált, és úgy vélte, minden nő tartozik neki egy kedves szóval azért, mert egyikük hidegen bánt vele. Mivel neki nem okozott gondot a nagylelkűség, elhalmozta volna Amyt Nizza összes csecsebecséjével, ha a lány elfogadta volna, ám ugyanakkor úgy érezte, nem tudja megváltoztatni Amy véleményét magáról, és eléggé tartott a tiszta kék szempártól, amely félig sajnálkozó, félig lenéző csodálkozással figyelte.

– A többiek egész napra átmentek Monacóba; én inkább itthon maradtam leveleket írni. Mivel megvagyok velük, most Valrosába megyek rajzolni. Velem jössz? – kérdezte Amy egy szép napon Laurie-tól, aki szokása szerint délben állított be nagy lomhán.

– Jó, megyek; de nincs most meleg ilyen hosszú sétához? – felelte a fiú kelletlenül, mert az árnyékos szalon nagyon vonzónak tetszett a kinti vakító napsütés után.

– A kis kocsival megyek, és Baptiste hajthat, úgyhogy neked nem lesz más dolgod, mint tartani a napernyődet, és vigyázni, nehogy bepiszkolódjon a kesztyűd – vágott vissza Amy, és gunyoros pillantást vetett a makulátlan őzbőr kesztyűre, amely valóban a gyengéje volt Laurie-nak.

– Akkor örömmel megyek – nyújtotta a kezét a lány vázlatkönyvéért, ám Amy a hóna alá csapta egy csípős „Ne zavartasd magadat; nekem nem fáradság, de úgy látom, *te* nem fogod bírni”-val.

Laurie felvonta a szemöldökét, és hanyag lépésekkel követte a lépcsőn leszaladó lányt, ám a kocsiban ő fogta meg a gyeplőt, így a kis Baptiste-nak semmi dolga nem volt, karba fonhatta a kezét, és nyugodtan elbólinthatott a bakon.

Amy és Laurie sose veszekedtek. A lány túlságosan jól nevelt volt, a fiú, most legalábbis, túlságosan lusta, tehát mikor Laurie egy perc múlva bekandikált a kalap karimája alá, a lány visszamosolygott rá, és a legnyájasabb barátsággal kocsikáztak tovább.

Kellemes kirándulás volt ez a kanyargós utakon, amelyek mindig változó gyönyörűségekkel kedveskedtek a szépséget szerető szemeknek. Itt egy ódon kolostor állt, amelyből lehallatszott a szerzetesek ünnepélyes éneke. Ott egy sziklán ülő mezítlábas, facipős, hegyes sipkát és durva kacabajkát viselő pásztor fújta a sípját fel-alá szökdécselő vagy a lábánál heverő kecskéinek. Frissen kaszált fűvel töltött vesszőkosarakat cipelő egérszürke, szelíd szamarak kocogtak tova, és a zöld halmok között csinos lány csücsült, vagy egy öregasszony ballagott az úton, járás közben fonva. Bársonyszemű, barna gyerekek futottak ki a kedvesen ódon kőkunyhókból, és virágcsokrokat vagy gallyastól leszedett narancsot kínáltak. Sötét lombú, göcsörtös olajfák nőtték be a dombokat, gyümölcs aranylott a kertekben, nagy skarlátpiros szellőrózsák szegélyezték az utat, míg a zöld lankákon és meredek ormokon túl a tengermelléki Alpok hasított élesen és fehéren az itáliai égbolt kékségébe.

Valrosa megérdemelte a nevét, mert ebben az örök nyárban mindenfelé rózsák virultak. Rózsák csüngtek az árkádokról, rózsák bújtak ki a nagykapu vaspálcái között, kedvesen köszöntve a járókelőt, rózsák szegélyezték az utat, amely citromfák és légies pálmák között kanyargott fölfelé a dombtetőn álló villához. Virágtengerben úszott minden árnyas zug, ahol padok csábítottak megállásra és pihenésre, minden hűvös grottából márványnimfa mosolygott a virágfüggöny mögül, és minden medence bíbor, fehér vagy halvány rózsák képét verte vissza, amelyek lehajolva csodálták mosolygó szépségüket a víztükörben. Rózsák futottak fel a ház falán, rózsák szőttek függönyt a párkányokra, kúsztak az oszlopokon, gomolyogtak a tágas terasz mellvédjén, ahonnan le lehetett látni a napfényes Földközi-tengerre, és a partján fehérlő városra.

– Igazi nászutasoknak való paradicsom, nem? Láttál már valaha ennyi rózsát? – kérdezte Amy, megállva a teraszon, hogy élvezze a látványt, és teleszívja tüdejét a bódító illattal.

– Nem, és ilyen tövisek sem szúrtak még meg – felelte Laurie a hüvelykujját szopogatva, miután hiába próbált elkapni egy magányos vörös virágot.

– Próbálkozz lejjebb, azokkal, amelyeknek nincsen tövisük – tanácsolta Amy. Letört hármat a krémszín apróságokból, amelyek a mellette levő falat ékesítették, és a fiú gomblyukába tűzte őket, mint egy engesztelő ajándékot. Laurie egy darabig sajátos arccal bámulta a virágokat, mert természetének olasz részében rejtőzött egy csipetnyi hajlam a babonára, és most éppen abban a keserédesen mélabús állapotban volt, amikor a színes képzeletű fiatalság minden apróságban jelt lát, és tápot talál a romantikához. Jo-ra gondolt, mikor a szúrós, vörös rózsáért nyúlt, mert hozzá a harsogó virágok illettek, és gyakran viselt ilyeneket az otthoni melegházból. Amy sápadt rózsája az a fajta volt, amelyet az olaszok a holtak kezébe tesznek, de sose fonják menyasszonyi koszorúba. Laurie egy pillanatig azon tűnődött, hogy neki vagy Jo-nak szól-e az előjel, de a következő pillanatban győzött az érzelmességen az amerikai józanság, és olyan harsogó hahotára fakadt, amilyet Amy egész ittléte alatt nem hallott tőle.

– Ez jó tanács; fogadd el ezt, és megkíméled az ujjadat – mondta a lány, aki azt hitte, hogy a fiú az ő beszédén mulat ilyen jól.

– Köszönöm, azt fogom tenni! – felelte Laurie tréfásan, és néhány hónap múlva szavának is állt.

– Mikor utazol nagyapádhoz, Laurie? – kérdezte Amy, és letelepedett egy rusztikus székre.

– Hamarosan.

– Az utóbbi három hétben legalább tucatszor mondtad már ezt.

– És ha mondtam? A rövid válaszokkal sok bajt lehet megspórolni.

– Nagyapád vár. Komolyan menned kellene.

– Tudom, ó vendégszerető teremtés!

– Akkor miért nem csinálod?

– Úgy vélem, ösztönös elfajzottságból.

– Mármint ösztönös lustaságból. Ez tényleg szörnyű! – mondta szigorúan Amy.

– Nem olyan rossz az, mint amilyennek látszik. Úgyis csak bosszantanám, ha odamennék, úgyhogy inkább maradok, és téged bosszantalak még egy kicsit, te jobban bírod, sőt úgy gondolom, hogy örülsz is neki. – Azzal nekikészült egy kiadós lustálkodásnak a széles korláton.

Amy megcsóválta a fejét, és lemondó arccal kinyitotta a mappáját, de aztán úgy döntött, hogy megleckézteti „azt a fiút”, és ismét rákezdte:

– Most mit csinálsz?

– Gyíkokat figyelek.

– Nem, nem. Azt kérdezem, hogy mi a szándékod, és mivel akarsz foglalkozni?

– Elszívok egy szivarkát, ha megengeded.

– Hogy te milyen idegesítő vagy! Nem helyeslem a szivarozást, és csak azzal a feltétellel engedélyezem, ha te is megengeded, hogy belerajzoljalak a képembe; szükségem van egy alakra.

– A legmélységesebb gyönyörrel. Hogy akarsz; életnagyságban vagy háromnegyed részben, talpon vagy fejen állva? Tiszteletteljesen javasolnám a heverő tartást, aztán fesd mellém magadat is, és írd alá: „Dolce far niente.”

– Maradj így, ahogy vagy, és aludj, ha akarsz. *Nekem* az a szándékom, hogy keményen dolgozom – közölte Amy a legerélyesebb hangján.

– Mily lenyűgöző lelkesedés! – Laurie elégedetten támaszkodott egy magas urnának.

– Vajon mit mondana Jo, ha most látna? – kérdezte Amy türelmetlenül, abban a reményben, hogy még nála is energikusabb nővérének említésével fel tudja rázni a fiút.

– Hát a szokásost! „Menj innen, Teddy! Dolgom van!” – Nevetett beszéd közben, de a nevetése nem volt természetes, és árnyék suhant át az arcán, mert az ismerős név horzsolta a sebet, amely még nem gyógyult be. Amy felneszelt a hangra és az árnyékra, amelyeket nem először látott és hallott. Még idejében nézett oda, hogy lássa Laurie új arcát, azt a kemény, keserű pillantást, amely tele volt fájdalommal, sérelemmel és megbánással. De rögtön el is tűnt, mielőtt Amy tanulmányozhatta volna, felváltotta a szokott fásultság. A lány a művész elragadtatásával figyelte egy percig, és arra gondolt, mennyire olaszos, ahogy lubickol a napsütésben, fedetlen fejével, déliesen álmatag szemével, mert a fiú annyira elrévedt, hogy egészen elfelejtkezni látszott az ő létezéséről.

– Olyan vagy, akár egy ifjú lovag sírszobra – mondta, gondosan megrajzolva a szép metszésű arcélt a sötét kő hátterén.

– Bár az lennék!

– Ez ostoba kívánság, hacsak el nem rontottad az életedet. Annyira megváltoztál, néha már azt gondolom… – itt elhallgatott, ám félénken szomorkás nézése többet jelentett minden befejezetlen mondatnál.

Laurie megértette a gyengéd aggodalmat, amit a lány habozott szavakba foglalni. Belenézett Amy szemébe, és azt felelte, amit Mrs. Marchnek szokott:

– Minden a legnagyobb rendben, nagysám.

Amynek ez elég volt, és eloszlatta nyugtalanságát, amely az utóbbi időben háborgatta. De meg is indult tőle, és ezt nem is titkolta.

– Hát ennek örülök! – mondta szívélyesen. – Nem feltételeztem rólad, hogy sokat rosszalkodtál, de márt azt hittem, hogy elverted a pénzedet abban a gonosz Baden-Badenben, belehabarodtál valami elragadó francia férjes asszonyba, vagy olyan slamasztikába keveredtél, amit a fiatalemberek láthatólag a külföldi utazások kötelező velejárójának tekintenek. Ne maradj kint olyan sokáig a napon. Gyere, dőlj el itt a füvön, és „legyünk barátságosak”, ahogy Jo szokott fogalmazni, mikor beültünk a dívány sarkába, és titkokat mondtunk el egymásnak.

Laurie engedelmesen elhevert a pázsiton, és azzal szórakoztatta magát, hogy százszorszépeket tűzött Amy fűre dobott kalapjának szalagjába.

– Készen állok a titkokra. – Eltökélt érdeklődéssel tekintett a lányra.

– Nekem nincs mit mondanom, úgyhogy kezdheted.

– Én sem dicsekedhetek. Azt hittem, te hallottál hazulról párat.

– Ismersz mindent, ami az utóbbi időben jött. Vagy nem? Azt hittem, Jo köteteket ír össze neked.

– Nagyon elfoglalt, én meg csavargok, ami kizárja a rendszeres levelezést. Mikor kezded el a nagy alkotást, Raffaella? – változtatott hirtelen témát egy újabb szünet után, amelyben azon töprengett, ismeri-e Amy a titkát, és vajon arról akar-e beszélgetni?

– Soha – felelte Amy lehangoltan, de határozottan. – Róma elvett belőlem minden hiúságot; mert miután láttam az ottani csodákat, még az élethez is jelentéktelennek éreztem magamat, és reményvesztetten feladtam összes bolondos reményemet.

– De miért tennéd ezt, ennyi energiával s tehetséggel?

– Hát éppen azért. Mert a tehetség nem lángelme, és a világ összes energiája sem változtathatja azzá. Vagy nagy akarok lenni, vagy semmi, de nem leszek átlagos mázoló, és nem fogok próbálkozni többé.

– És megkérdezhetem, hogy akkor most mit óhajtasz kezdeni magaddal?

– Csiszolom a többi tehetségemet, és leszek a társaság dísze, ha megkapom hozzá az esélyt.

Határozott beszéd volt, és merészen hangzott, de az ifjúsághoz illik a merészség, és Amy nagyralátásának megvolt az alapja. Laurie mosolygott, ám tetszett neki az erély, amellyel a lány másik célt tűz maga elé, miután a sokáig dédelgetett régi szertefoszlott, és nem pazarolja az időt a siránkozásra.

– Helyes! És, gondolom, itt lép be Frank Vaughn.

Amy diszkréten hallgatott, de lefelé néző arcán volt valami bűntudat, amitől Laurie elkomolyodott és felült:

– Most én játszom a fiútestvért, és kérdezgetek. Szabad?

– Nem ígérem, hogy válaszolni fogok.

– Majd válaszol az arcod, ha a nyelved nem akar. Édesem, nem vagy te annyira nagyvilági nő, hogy el tudd rejteni az érzéseidet. Tavaly hallottam pletykákat Fredről és rólad, és az a véleményem, hogy ha nem kellett volna olyan hirtelen és olyan hosszú időre hazautaznia, lett volna belőle valami – hm?

– Azt nem nekem kell megmondanom – felelte Amy szemérmesen, ám a szája mosolyogni akart, és a szemében áruló szikra lobbant, amiből látszott, hogy tisztában van a hatalmával, és élvezi a tudást.

– Remélem, nem vagy menyasszony? – kérdezte váratlanul elkomolyodva Laurie, egészen olyan hangon, mint egy fivér.

– Nem.

– De az leszel, ha visszajön, és jól nevelten térdre borul előtted.

– Nagyon valószínű.

– Tehát szíveled az öreg Fredet?

– Szívelni tudnám, ha megpróbálnám.

– De nem akarod megpróbálni az ildomos pillanatig? Egek ura, minő éteri elővigyázat! Derék fickó, Amy, de nem az a típus, akiből kinéztem volna, hogy tetszik neked.

– Gazdag, úriember, és finom modora van – kezdte Amy hűvös fenségre törekedve, de egy kicsit restellte magát.

– Megértem. A társaság királynői nem lehetnek meg pénz nélkül, tehát jó partit akarsz csinálni, és így akarod elkezdeni? Tökéletesen helyén való a világ felfogása szerint, ám elég furán hangzik anyád egyik lányának szájából.

– Pedig igaz.

Kurta beszéd volt, de olyan csendes eltökéltség szólt belőle, amely sajátos ellentétben állt a beszélő fiatalságával. Laurie ösztönösen megérezte, és visszadőlt a fűbe. Valami csalódásfélét érzett, maga se tudta, miért. Nézése, hallgatása, néma helytelenítése felbosszantotta Amyt, és úgy döntött, haladéktalanul megtartja a dorgatóriumot.

– Nem bánnám, ha megtennéd nekem azt a szívességet, hogy összeszeded magadat egy kicsit – mondta élesen.

– Tedd meg helyettem te, legyél jó kislány!

– Megtehetném, ha megpróbálnám. – Amy olyan arcot vágott, mint aki a legsommásabb módszert választaná a legszívesebben erre a felrázásra.

– Hát akkor próbálkozz, felhatalmazlak rá! – vágta rá Laurie, aki élvezte, hogy ugrathat valakit, miután hosszú ideig nem volt része a kedvenc időtöltésében.

– Öt perc múlva dühbe gurulnál.

– Rád sose lennék dühös. A tűzhöz két kovakő kell, te pedig olyan hűvös és puha vagy, akár a hó.

– Te nem tudod, mire vagyok én képes; a hó felhevít és éget, ha megfelelően alkalmazzák. Félig affektálás ez a te fásultságod. Egy jó kis felrázás be is bizonyítaná.

– Akkor rázzál! Nekem nem fáj, te pedig jól szórakozol, mondta a nagy ember, amikor a kicsi felesége verte. Tekints a férjednek vagy egy szőnyegnek, és püfölj, amíg bele nem fáradsz, ha ez a testgyakorlás megfelel neked.

Amy, aki határozottan felpaprikázódott, és szerette volna, ha Laurie ledobja magáról ezt az apátiát, amely annyira megváltoztatta, kihegyezte ceruzáját és nyelvét, aztán rákezdte:

– Flo és én kitaláltunk neked egy új nevet. „Lusta Laurence”. Hogy tetszik?

Azt hitte, Laurie bosszankodni fog, de ő csak összekulcsolta karjait a feje alatt egy flegma „Nem rossz, köszönöm, hölgyeim”-mel.

– Akarod tudni, mi az őszinte véleményem rólad?

– Esedezve kérlek, áruld el!

– Na szóval: megvetlek.

Ha azt mondta volna: „Gyűlöllek!”, nyűgösen vagy kacérkodva, a fiú nevet, mint akinek hízelegnek; ám ettől a komoly, csaknem szomorú hangtól azonnal kinyitotta a szemét, és megkérdezte:

– És miért, ha szabad érdeklődnöm?

– Mert minden esélyed megvan, hogy jó, hasznos és boldog légy, erre te hibát hibára halmozol, henyélsz, és nyavalyogsz.

– Ezek erős kifejezések, kisasszony.

– Ha tetszik, folytathatom.

– Könyörgöm, tedd azt! Egész érdekes.

– Gondoltam, hogy annak fogod találni. Az önző emberek mindig szeretnek magukról beszélni.

– *Én* önző vagyok? – szökött ki akaratlanul a fiú szájából a csodálkozó kérdés, mert a nagylelkűség volt az egyetlen erénye, amellyel büszkélkedett.

– Igen, nagyon önző – folytatta Amy olyan hűvös nyugalommal, ami sokkal hatásosabb volt minden indulatnál. – Meg is mutatom, miben, mert tanulmányoztalak, míg bolondoztunk, és egyáltalán nem vagyok elégedett veled. Itt vagy külföldön majdnem hat hónapja, és nem csinálsz semmit, csak pazarolod az időt meg a pénzt, és csalódást okozol a barátaidnak.

– Az embernek már egy kis örömhöz sincsen joga négyévi robotolás után?

– Nem úgy nézel ki, mint aki sokat robotolt, mindenesetre, amennyire megítélhetem, nem lettél jobb tőle. Mikor először találkoztunk, azt mondtam, előnyödre változtál, de most visszavonom, mert szerintem fele olyan kedves sem vagy, mint mikor elbúcsúztam tőled otthon. Förtelmesen ellustultál; pletykálsz, és léhaságokra vesztegeted az időt; az okos emberek szeretete és tisztelete helyett beéred azzal, hogy az ostobák kényeztessenek és csodáljanak. Van pénzed, tehetséged, pozíciód, egészséged, szépséged – ó, ez már tetszik, ugye, hiú páva? De miért ne mondjam ki, ha ez az igazság? – és ennyi kiváló adottsággal, amit felhasználhatnál a magad örömére, nem találsz jobb időtöltést a henyélésnél. Ahelyett, hogy az a férfi lennél, aki lehetnél, és akinek lenned kellene, nem vagy más… – itt elhallgatott, olyan arccal, amely egyszerre volt fájdalmas és szánakozó.

– …mint Szent Lőrinc a rostélyon – fejezte be Laurie mézédesen. De már hatni kezdett a dorgatórium, mert a szeme éberen megvillant, és arcán félig haragos, félig sértett kifejezés vette át a korábbi közöny helyét.

– Sejtettem, hogy így fogod fel. Ti, férfiak, mindig azt mondjátok, hogy angyalok vagyunk, és azt tehetünk veletek, amit akarunk, de abban a pillanatban, amint komolyan megpróbálunk a javatokra lenni, kikacagtok, és oda se hallgattok. Ez is bizonyítja, mennyit ér a hízelgésetek – mondta epésen Amy, és hátat fordított a lábainál heverő, idegtépő vértanúnak.

Egy perc múlva egy kéz jelent meg a papíron, hogy ne tudjon rajzolni, és Laurie hangja azt mondta, mulatságosan utánozva egy bűnbánó gyereket:

– Jó leszek, igazán jó leszek!

De Amy nem nevetett, mert ő komolyan beszélt. Rácsapott a kézre a ceruzájával, és szigorúan mondta:

– Nem szégyelled magad, hogy ilyen kezed van? Olyan puha és fehér, akár egy nőé, és nem úgy néz ki, mintha csinált volna bármit is azonkívül, hogy a legjobb Jouvin-kesztyűt viselte, és virágot tépett a hölgyeknek. Nem vagy ficsúr, hála az égnek! Örömmel látom, hogy nem viselsz gyémántokat vagy nagy pecsétgyűrűt, csak azt a kis régit, amit Jo-tól kaptál réges-régen. Ó, a drágám, azt kívánom, bárcsak itt lenne most, hogy segíthessen!

– Én is azt kívánom.

A kéz olyan hirtelen eltűnt, ahogy jött; gazdája annyi eréllyel visszhangozta Amy szavait, hogy az még a lánynak is megfelelt. Egy új gondolata támadt, miközben a fiúra pillantott, ám az a szemébe húzta a kalapját, mintha a naptól védekezne, és a bajusza elrejtette a száját. Amy csak azt látta, hogy a mellkasa emelkedik és süllyed egy nagy lélegzettől, ami sóhaj is lehetett, és a gyűrűs kéz elbújik a fűben, mintha olyasmit rejtegetne, ami túl drága vagy érzékeny ahhoz, hogy beszéljenek róla. Abban a pillanatban jelentést és formát nyert mindenféle jel és apróság, és megmondta Amynek azt, amit a nővére sose árult el neki. Eszébe jutott, hogy Laurie magától sose hozza szóba Jo-t; eszébe jutott a fiú arcán átfutó árnyék, jellemének megváltozása, a kicsi, régi gyűrű viselése, ami nem is illik egy szép kézre. A lányok gyorsan olvasnak az ilyen jelekben, amelyek nekik sokat mondanak. Amy gondolt rá, hogy szerelmi csalódás rejlik a változások mögött, de most már biztos volt benne. Éles szeme telefutott könnyekkel, és mikor újból megszólalt, azt a hangját használta, amely csodálatosan lágy és kedves tudott lenni, ha azt akarta:

– Tudom, Laurie, hogy nincs jogom így beszélni veled, és ha nem lennél a legjobb természetű ember az egész világon, akkor most nagyon haragudnál rám. De mi mind annyira szeretünk, és olyan büszkék vagyunk rád, éppen ezért nem bírnám elviselni, hogy az otthoniak is akkorát csalódjanak benned, mint én, habár ők nálam talán jobban megértenék a változás okát.

– Gondolom, igen – hallatszott a kalap karimája alól komoran, ami volt olyan megindító, mint a vigasztalhatatlanság.

– Szólniuk kellett volna nekem, nem lett volna szabad engedniük, hogy ilyen otrombán korholjalak, mikor kedvesebben és türelmesebben kellett volna viselkednem, mint bármikor. Sose kedveltem azt a Miss Randallt, de most már gyűlölöm! – mondta a ravasz Amy, mert végleges bizonyosságot akart szerezni.

– Pukkadjon meg Miss Randall! – Laurie olyan képpel söpörte le a kalapot az arcáról, amely nem hagyott kétséget a nevezett hölgy iránt táplált érzései felől.

– Elnézést kérek, de azt gondoltam… – Amy itt diplomatikusan elhallgatott.

– Dehogy gondoltad! Nagyon jól tudtad te, hogy engem sose érdekelt Jo-n kívül senki! – vágta rá Laurie a régi lobbanékony módján, és elfordította az arcát beszéd közben.

– Gondoltam; de mivel sose beszéltek róla, és te eljöttél, azt hittem, tévedtem. És Jo nem akart szívelni? Én azt hittem, nagyon szeret.

– Szívelt is, de nem a megfelelő módon; és szerencséje is, hogy nem szeret, ha csakugyan olyan mihaszna vagyok, amilyennek gondolsz. Bár ez is az ő hibája, és ezt közölheted is vele.

Ismét kiült a szemébe az a kemény keserűség, és ez elszomorította Amyt, mert nem tudta, milyen balzsammal próbálkozzon.

– Hibáztam, nem tudtam. Nagyon sajnálom, hogy gorombáskodtam, de annyira szeretném, ha jobban viselnéd, Teddy drágám.

– Ne, így ő szokott hívni! – Laurie felemelt kézzel tiltakozott a Jo félig becéző, félig szemrehányó hangján mondott szavak ellen. – Na, csak várj, amíg magad is megéled – tette hozzá tompán, a füvet tépdesve.

– Én férfiasan viselném, hogy ha már nem szeretnek, legalább tiszteljenek – mondta Amy annak az embernek a határozottságával, aki semmit sem tud ezekről a dolgokról.

Mármost Laurie azzal hízelgett magának, hogy ő *kiválóan* viselte: nem nyöszörgött, nem koldult részvétet, máshová vitte a bánatát, hogy magányosan szenvedjen. Amy dorgatóriuma új megvilágításba helyezte a kérdést; először látta önző, gyenge dolognak, hogy összeroppant az első sikertelenségtől, és világfájdalmas csömörbe menekült. Úgy érezte magát, mint akit álmából ráztak fel, és most nem tud visszaaludni. Felült, és vontatottan megkérdezte:

– Mit gondolsz, Jo is úgy megvetne, mint te?

– Igen, ha most látna. Jo gyűlöli a lusta embereket. Miért nem hajtasz végre valami nagyszerű tettet, amitől megszeret?

– Megtettem, ami tőlem telt, de mindhiába.

– Úgy érted, jól vizsgáztál? Ez nem volt több annál, amivel a nagyapádnak tartozol. Elég szégyen lett volna leszerepelni annyi ráfordított idő és pénz után, főleg mert mindenki tudja rólad, hogy jó teljesítményre vagy *képes*.

– Mondj, amit akarsz, de leszerepeltem, mert Jo nem akar szeretni – kezdte Laurie, csüggedten a tenyerébe hajtva a fejét.

– Nem, nem szerepeltél le, és te is ezt fogod mondani a végén, mert jót tett neked, és bebizonyította, hogy tudsz te, ha akarsz. Ha valamilyen más célt tűznél magad elé, hamarosan a régi, vidám Laurie lennél, és elfelejtenéd a bánatodat.

– Az lehetetlen.

– Próbálkozz! Ne vonogasd a vállad, és ne gondold: „Sokat tud ez az ilyesmiről.” Nem játszom a bölcset, de jó megfigyelő vagyok, és sokkal többet látok, mint képzelnéd. Érdekelnek a mások tapasztalatai és gyarlóságai; és noha nem tudom megmagyarázni, megjegyzem, és a javamra fordítom őket. Szeresd Jo-t, amíg élsz, de ne hagyd, hogy tönkretegyen, mert gonoszság eldobni ennyi szép adományt csak azért, mert nem kaphatod meg az egyetlent, akit akarsz. Na jó, nem prédikálok többet, mert tudom, hogy úgyis talpra állsz, és férfi leszel, akármit művelt is az a szívtelen lány.

Percekig nem szóltak. Laurie a gyűrűcskét forgatta az ujján, Amy az utolsó igazításokat végezte a sietős vázlaton, amit beszéd közben kapkodott össze, majd a térdére engedte, és csak annyit kérdezett:

– Hogy tetszik?

Laurie odanézett, és kénytelen volt mosolyogni, olyan kapitálisan eltalálta Amy a lustán elnyúló, hosszú alakot a fűben a fásult arcával, félig lehunyt szemével, kezében szivarral, amelyből füst gomolygott, és apró koszorút font az álmodozó feje köré.

– Milyen jól tudsz rajzolni! – mondta őszinte örömmel és meglepetéssel, majd kurtán fölnevetett, és hozzátette: – Igen, ez én vagyok.

– Aki vagy; és ez voltál. – Amy egy másik vázlatot tett az első mellé.

Korántsem volt olyan jó, de élet és tűz volt benne, ami kárpótolt a hibákért, és olyan erővel idézte fel a múltat, hogy hirtelen valami változás suhant át tőle a fiatalember arcán. Csak egy elnagyolt vázlat Laurie-ról egy most belovagolt paripán kalap, kabát nélkül; a mozgékony alak, az elszánt arc, a parancsoló tartás minden részletéből áradt a céltudatos energia. A szép állat nyaka sarlóként ívelt a feszesre húzott kantártól, egyik lábával türelmetlenül kapált, és a fülét hegyezte, mintha legyőzője hangjára figyelne. A lobogó sörény, a lovas szélfújta haja, egyenes tartása olyan ugrásra kész éberséget, erőt, bátorságot, ifjú szilajságot sejtetett, ami éles ellentétben állt a „Dolce far niente” vázlat lankatag kecsességével. Laurie nem szólt, de ahogy ide-oda járt a pillantása a két rajz között, Amy látta, hogy elpirul, és úgy szorítja össze a száját, mint aki elfogadja a leckéztetést. A lánynak elég volt ennyi, és mielőtt a fiatalember megszólalhatott volna, ő kezdte el a szokott vidámságával:

– Nem emlékszel arra a napra, mikor belovagoltad Puckot, és mi néztünk? Meg és Beth rémüldözött, de Jo tapsolt és táncolt, én pedig a kerítésen ültem, és rajzoltalak. A múltkor találtam meg a rajzot a mappámban. Igazítottam rajta egy kicsit, és eltettem, hogy megmutathassam.

– Nagyon lekötelezel. Rengeteget fejlődtél azóta, amihez gratulálok. Merészkedhetem szóba hozni ebben a „nászutasok paradicsomában”, hogy szállodátokban ötkor tálalják az ebédet?

Felállt beszéd közben, mosolygós meghajlással visszaadta a rajzokat, és úgy nézte az óráját, mintha arra akarná figyelmeztetni Amyt, hogy egyszer az erkölcsi prédikációknak is véget kell érniük. Ismét megpróbálta felölteni közömbös, hanyag arcát, de ez most már csakugyan *affektálás* volt, mert a felrázás jobban sikerült, mint hajlandó lett volna elismerni. Amy megérezte a modorában a csipetnyi hidegséget, és azt gondolta:

„Most megsértettem. Ha jót tesz neki, akkor örülök; ha ettől meggyűlöl, nagyon sajnálom; de akkor is igaz, és egyetlen szót se vonok vissza.”

Végignevetgélték-beszélgették a hazafelé vezető utat; a kis Baptiste fent a bakon megállapította, hogy monsieur és mademoiselle igazán elragadó kedvében van. Pedig mindketten kínosan érezték magukat. A baráti nyíltságot megzavarta valami, a napra árnyék hullott, és látszólagos vidámságuk ellenére titokban elégedetlenek voltak.

– Látunk este, *mon frère?* – kérdezte a lány, mikor elváltak Carrol néni ajtajánál.

– Fájdalom, már elígérkeztem. Au revoir, mademoiselle! – Lehajolt, hogy kezet csókoljon, idegen szokás szerint, ami neki jobban állt, mint a legtöbb férfinak. Volt valami az arcában, amitől a lány sietve és gyengéden tiltakozott:

– Nem, Laurie, velem te légy csak a régi önmagad. Jobban esik egy egészséges angol kézrázás az összes francia bájolgásnál.

– Isten veled, drágám! – E szavakkal, amelyeknek hangneme elnyerte Amy tetszését, Laurie távozott, miután olyan egészségesen megrázta a lány kezét, hogy szinte fájt.

Másnap reggel a szokott látogatás helyett Amy egy levélkét kapott, aminek az elején mosolygott, a végén sóhajtott:

DRÁGA MENTOROM! Tolmácsold búcsúüdvözletemet a néninek, és ujjongj, mert „Lusta Laurence” a nagypapájához utazott, ahogy jó fiúhoz illik. Kellemes telet kívánok, adjanak neked az istenek egy üdvteli nászutat Valrosán! Azt hiszem, Frednek is jót tenne egy buzdító beszéd. Tartsál neki, és tolmácsold gratulációimat!

A te hálás Télemakhoszod

– Derék fiú! Örülök, hogy elment – mondta Amy helyeslő mosollyal, ám a következő percben megnyúlt arccal nézett körül az üres szobában, és akaratlan sóhajjal hozzátette:

– Hát igen, örülök, de hogy fog hiányozni!

XVII. FEJEZET

Az árnyékok völgye

Mikor az első keserűség elmúlt, a család tudomásul vette az elkerülhetetlent, és igyekezett derűs szívvel elviselni. Egymás iránt még a szokottnál is nagyobb szeretetet tanúsítottak, ami bajban szokta összefűzni az embereket. Félretették a bánatukat, és mindenki arra törekedett, hogy az utolsó év boldog legyen.

Bethet átköltöztették a ház legkellemesebb szobájába, és odahordtak neki mindent, amit a legjobban szeretett: virágokat, képeket, a zongoráját, kis varróasztalát, kedves cicusait. Megtalálták az utat a szobába apa legjobb könyvei, anya széke, Jo íróasztala, Amy legszebb rajzai; Meg mindennap elhozta babáit gyengéd zarándoklatra, hogy napsugárként ragyogják be néniké jük életét. John titokban félretett egy kis összeget, hogy a betegnek sose kelljen nélkülöznie a gyümölcsöt, amelyet szeretett; s Hannah sose fáradt bele, hogy könnyezve is naponta remekeljen ínyencfalatokat, hátha felkeltheti velük Beth szeszélyes étvágyát; a tenger másik partjáról apró ajándékok és derűs levelek érkeztek, hozva egy telet nem ismerő föld meleg illatát.

Beth, akit úgy körüldédelgettek, akár egy házi ereklyét, ugyanolyan csendes és szorgos volt, mint mindig, mert semmi sem változtathatta meg önzetlen, kedves természetét. Még mikor búcsúzott az élettől, akkor is arra törekedett, hogy kellemesebbé tegye a többieknek, akik itt maradnak. A gyenge ujjak egy pillanatig sem tétlenkedtek; az volt a legkedvesebb szórakozása, hogy apróságokat készített az iskolásoknak, akik naponta jöttek-mentek az ablaka alatt. Hol egy pár kesztyűt dobott le a kékre fagyott kezekbe, hol egy levél tűt egy kicsi mamácskának, akinek sok bábuja volt, vagy tolltörlőket a vonalak és kampók rengetegében bolyongó, ifjú tollnokoknak, albumokat a képek szeretőinek, és még sok más kedves csekélységet, hogy azok, akik addig ímmel-ámmal kapaszkodtak fölfelé a tudás létráján, egyszer csak meglátták az út virágait, és egyfajta tündérkeresztmamának kezdték tekinteni a szelíd adakozót a magasban, aki csak szórta ajándékait, amelyek csodálatosan illettek a megajándékozottak ízléséhez és igényeihez. Ha Beth akart valaha jutalmat, megkapta az ablakára föltekintő, ragyogó arcocskák mosolyában, a bólogatásban és integetésben, és a mulatságos levélkékben, amelyek tele voltak tintapacákkal és hálával.

Az első hónapok nagyon boldogak voltak. Beth gyakran mondogatta: – Milyen gyönyörű ez! – és körülnézett napfényes szobájában, ahol a padlón a babák gőgicséltek és rúgkapáltak, anya és a nővérei mellette dolgozgattak, és apa felolvasott szép hangján a bölcs öreg könyvekből, amelyeknek jó és vigasztaló szavai nem koptak meg a századok alatt; olyan volt ez, mint egy kicsi kápolna, ahol az apai pásztor tanította a bárányainak a nehéz leckéket, amelyeket mindenkinek el kell sajátítania, és igyekezett megmutatni nekik, hogy a remény vigaszt nyújthat a szeretetnek, és a hit lehetővé teszi a megnyugvást. Egyszerű beszédek voltak, de aki figyelt, annak a lelkéig hatoltak, mert az apa szíve dobogott a lelkész szolgálatában, és a hang gyakori megbicsaklása kétszeresen ékessé tette zengését a szavaknak, amelyeket mondott vagy felolvasott.

Jó, hogy megadatott nekik ez a békés idő, amelyben felkészülhettek az elközelgő szomorú órákra; mert Beth egyszer csak kimondta, hogy a tű „olyan nehéz”, és nem vette fel többé; a beszélgetés fárasztotta, az arcok zavarták, eluralkodott benne a fájdalom, és nyugodt szellemét elszomorítóan felzaklatták a gyenge testét gyötrő betegségek. Ó, jaj! Mily nehezek voltak a napok, hosszúk, nagyon hosszúk az éjszakák, hány esdeklő ima fakadt a fájó szívekből, mikor azoknak, akik a legjobban szerették, látniuk kellett a könyörögve kinyújtott, sovány kezet, hallaniuk kellett a kétségbeesett kiáltást: – Segítsetek, segítsetek rajtam! –, és érezniük kellett, hogy nincs segítség. Csüggesztően elkomorult a derűs lélek, a fiatal élet fogcsikorgatva viaskodott a halállal, de szerencsére egyik sem tartott sokáig, és mikor elmúlt, visszatért a régi béke, gyönyörűbben, mint valaha. Beth lelke megerősödött a gyenge, törékeny testben, és noha keveset szólt, a körülötte levők tudták, hogy készen áll, látták, hogy elsőnek azt a zarándokot szólítják, aki a legalkalmasabb, és vele együtt várakoztak a parton, hátha meglátják a fényes alakokat, akik Beth elé sietnek, mihelyt átkelt a folyón.

Jo egyetlen órára sem hagyta magára, amióta Beth azt mondta: „Erősebbnek érzem magamat, ha itt vagy.” Egy díványon aludt a szobában, gyakran felkelve, hogy rakjon a tűzre, emelgesse, etesse, ápolja a türelmes teremtményt, aki szinte semmit sem kért, és igyekezett „minél kevesebb vesződséget okozni.” Jo egész nap a szobában ült, féltékenyen minden más ápolóra, és minden sikerénél büszkébb volt arra, hogy húga őt választotta. Becses és hasznos órák voltak ezek Jo-nak, mert a szíve most befogadta a tanítást, amelyre szüksége volt; a tanítást a türelemről, amire olyan szelíden oktatták, hogy nem lehetett nem megtanulni, a megbocsátó jóságról, amely elfelejti a bántalmat, a kötelességtudásról, amely megkönnyíti a legnehezebb munkát, és az őszinte hitről, amely nem fél semmitől, és kételkedés nélkül bízik.

A felserkenő Jo gyakran látta, amint Beth a kopott könyvecskéből olvas, hallotta halk énekét, amellyel szelídíti az álmatlan éjszakát, vagy látta, amint kezébe temeti arcát, és lassú könnyek peregnek átlátszó ujjai között. Ilyenkor csak feküdt, figyelte, és sírni sem tudott, mert érezte, hogy Beth a maga egyszerű, önzetlen módján a vigasztalás szent szavaival, csendes imákkal és az annyira szeretett zenével most próbálja leválasztani magát a régi drága életről, hogy alkalmas legyen az eljövendő újra.

Ez a látvány mélyebben hatott Jo-ra, mint a legbölcsebb prédikáció, a legszentebb zsoltár, a leglángolóbb ima, amelyet mondhat a száj, mert könnyektől tisztára mosott szemével és a leggyengédebb bánattól megszelídült szívével felismerte a szépséget a húga életében, amely eseménytelen, igénytelen volt, mégis tele az igazi erényekkel, „amelyek édesen illatozva virulnak a porban”; felismerte az önzetlenséget, amelyért az alázatosról hamarabb megemlékeznek a mennyekben, és az igazi sikert, amely nem ismer lehetetlent.

Az egyik éjszaka, amikor Beth az asztalán levő könyvek között keresgélt valamit, ami elfeledteti a halálos gyengeséget, mert az majdnem olyan elviselhetetlen volt, mint a fájdalom, és ahogy régi kedvencének, *A zarándok útjá*nak lapjait forgatta, rátalált egy kis papírdarabra, amelyet Jo keze körmölt tele. Beth szeme megakadt a néven, és az elmaszatolódott sorokból bizonyosra vette, hogy könnyek hullottak a betűkre.

„Szegény Jo! Mélyen alszik, nem keltem fel, hogy engedélyt kérjek tőle; de nem hinném, hogy haragudna, ha elolvasom” – gondolta Beth a nővérére pillantva, aki a szőnyegen aludt kezében a csipesszel, hogy abban a pillanatban felébredjen, amint széthullik a rönk a tűzön.

NŐVÉREM, BETH

Néma sötétben egyre vár:
az áldott fény, hogy jönne már.
Ünnepi és szent jelenlét
mélyíti el házunk csendjét.
Földi öröm, remény, bánat
folyóként járja e tájat.
Sötét s komor minden hullám:

furcsa látvány, súlyként hull rám.

A parton csak egy leány áll.
Nővérem vagy, ki elhagytál,
törődtél és harcoltál.
Ajándékul hagyd nekem,
mi megszépíti életem:
végtelen türelmedet,
tartásod s lelki erődet,
mosolyodat és derűdet.

Bátorságot adj nekem,
mikor rá van szükségem,
és észt, hogy vezéreljen
zöldellő ösvényeken.
Szelídítsd vad természetem.
Önzetlenséged add nekem,
a megbocsátó jóságát
s az igaz szív alázatát.

Mindennapok vesztesége,
fájdalmak keserűsége
enyhülhet így egyre-másra.
Születtünk egy tanulságra:
veszteségünk jutalom,
s a bánat megtapasztalása
az igazi nagy hatalom –
egy születő hit valósága.

Mindannyiunk valós álma.
A túlparton ismerős áll ma:
fájdalmam táplálta hitét,
reményét, s élteti őrzőink,
a fényangyalok lényét.
Nővérem, ki bennük hiszel,
vezess. Tudom, hazaviszel.

Akármilyen maszatosak, pacásak, gyatrák és gyengék voltak a sorok, Beth arca felragyogott a kimondhatatlan boldogságtól, mert az volt az egyetlen bánata, hogy oly keveset tett; és ez a vers megnyugtatta, hogy mégsem élt hiába, és a halála nem hagyja maga után azt a reménytelen kétségbeesést, amitől félt. Ahogy ült, kezében a verssel, az elszenesedett hasáb roppanva széthullott. Jo felriadt, megpiszkálta a tüzet, majd odasettenkedett az ágyhoz abban a hiszemben, hogy Beth alszik.

– Nem alszom, drágám, de nagyon boldog vagyok. Nézd, megtaláltam ezt és elolvastam; tudtam, hogy nem fogod bánni. Hát ilyen sok voltam neked, Jo? – kérdezte szívszorító, alázatos komolysággal.

– Ó, Beth, ilyen sok, nagyon sok! – Jo lehajtotta a fejét a párnára, a húgáé mellé.

– Akkor nem érzem úgy, hogy eltékozoltam az életemet. Nem vagyok én olyan jó, amilyennek rajzolsz, de igyekeztem helyesen cselekedni; most pedig, mikor már úgyis késő, hogy még ennél is jobbra törekedjek, olyan vigasztaló tudni, hogy valaki így szeret, és azt érzi, hogy én segítettem rajta.

– Mindenkinél többet segítettél, Beth. Mindig arra gondoltam, hogy nem bírlak elengedni, de most már kezdtem megtanulni, hogy nem veszítelek el, hogy még több leszel nekem, mint eddig, és a halál nem választhat el, még ha így is látszik.

– Tudom, hogy nem teheti, és már nem is félek tőle, mert biztos vagyok benne, hogy akkor is a te Bethed leszek, aki még jobban szeret, és még többet segít. Át kell venned az én helyemet, Jo; legyél apának és anyának a minden, ha én már elmentem. Hozzád fognak fordulni, nehogy cserbenhagyd őket; és ha nehéz lesz egyedül, gondolj arra, hogy én nem felejtelek el, és hogy nagyobb boldogság lesz ezt tenned, mintha nagyszerű könyveket írnál, vagy beutaznád a világot. Mert a szeretet az egyetlen, amit magunkkal vihetünk, mikor elmegyünk, és ez úgy megkönnyíti a véget.

– Meg fogom próbálni, Beth. – És Jo ekkor lemondott a régi céljairól, elkötelezve magát egy új és különb mellett, mert belátta vágyainak szegényes voltát, és megérezte a szeretet halhatatlanságába vetett hit áldott balzsamát.

Eljött a tavasz, az ég tisztább lett, a föld zöldebb, korábban kinyíltak a virágok, és a madarak még idejében visszajöttek, hogy istenhozzádot mondhassanak Bethnek, aki mint egy fáradt, de bizakodó gyermek kapaszkodott apa és anya kezeibe, amelyek gyengéden vezették végig az árnyékok völgyén, majd átadták Istennek.

A könyveket kivéve ritkán mondanak a haldoklók emlékezetes szavakat, látnak látomásokat vagy távoznak idvezült arccal, és akik sok búcsúzó lelket láttak, tudják, hogy a vég olyan természetesen és egyszerűen jön, akár az álom. Ahogyan Beth remélte, „a dagály könnyen távozott”, és a hajnal előtti sötét órában azon a keblen lehelte az utolsót, amelyen első lélegzetét vette – búcsúszavak nélkül, csak egy gyengéd pillantással, és egy halk sóhajjal.

Könnyek között, imákkal és gyengéd kezekkel készítette föl anya és a nővérek a hosszú álomra, amelyet nem zavar meg többé a fájdalom. Hálatelten látták, miként váltja fel a gyönyörű derű a tragikus türelmet, amely oly sokáig szorította össze a szívüket, és tiszteletteljes örömmel érezték, hogy drágájukhoz nem rémes árny, hanem kegyes angyal képében jött el a halál.

Amikor kivilágosodott, a szobában hónapok óta először aludt ki a tűz, Jo díványa üresen állt, és a szoba nagyon csendes lett. Ám a közelben vígan csicsergett egy madár egy rügyező ágon, az ablaknál üdén virultak a hóvirágok, és a tavaszi napsugár áldásként hullott a párnán pihenő arcra, amely olyan békességes lett, úgy eltűnt róla minden fájdalom, hogy akik szerették, elmosolyodtak a könnyeiken át, és hálát adtak Istennek, amiért Beth végre meggyógyult.

XVIII. FEJEZET

Hogyan tanuljunk felejteni

Amy korholása jót tett Laurie-nak, bár ezt ő természetesen csak jóval később látta be. A férfiak ritkán látják be az ilyet, mert ha a nők adják a tanácsot, a teremtés urai csakis akkor fogadják meg, amikorra rábeszélik magukat, hogy hiszen ők is épp ezt akarták tenni; aztán ezek szerint is cselekednek, és ha sikerrel járnak, felerészben elismerik a gyengébb nem érdemét, míg ha nem járnak sikerrel, mindenestül a nőket hibáztatják érte. Laurie visszament a nagyapjához, és hetekig olyan szófogadó kedvességgel viselkedett, hogy az öregúr kijelentette, Nizza klímája csodákat művelt az unokájával, okosan tenné, ha megpróbálná még egyszer. A fiatalúr semmit sem óhajtott jobban, de hét lóval nem lehetett volna visszavonszolni azok után, hogy úgy lekapták a tíz körméről, mert tiltotta a büszkesége. Ha nagyon elővette a vágyakozás, azzal acélozta az elszántságát, hogy felidézte magában a szavakat, amelyek a legmélyebb hatást gyakorolták rá: „Megvetlek”; „Miért nem hajtasz végre valami nagyszerű tettet, amitől megszeret?”

Laurie olyan sokszor töprengett ezen a kérdésen, hogy hamarosan kénytelen volt bevallani magának, mennyire önző és lusta volt; ám ha a férfinak nagy bánata van, el kell nézni neki a különböző hóbortokat, amíg kiheveri a búját. Úgy érezte, viszonzatlan érzelmei mostanra meghaltak; és bár örökké gyászolni fogja őket, ez nem ok arra, hogy fitogtassa a gyászruháját. Jo nem fogja szeretni, de ő elnyerheti a tiszteletét és a csodálatát, ha be tudja bizonyítani, hogy egy lány „nem”-je nem rontotta el az életét. Mindig is tenni akart valamit, úgyhogy Amy tanácsa teljesen szükségtelen volt. Csak arra várt, hogy a fent említett reménytelen érzelmek tisztességes eltemetést nyerjenek; ezek után készen állt rá, hogy „elrejtse ronccsá lett szívét, és tovább vonszolja magát az életen át.”

Mint Goethe, aki dalba öntötte minden örömét és bánatát, Laurie is elhatározta, hogy zenével balzsamozza be szerelmi bánatát, és olyan rekviemet komponál, amely az alapokig megrendíti Jo lelkét, és elolvasztja a hallgatóság szívét. Mikor az öregúr legközelebb mélabúsnak és ingerlékenynek találta, úgyhogy nyomban elparancsolta magától, Laurie Bécsbe utazott, ahol muzsikus barátai voltak, és belevetette magát a munkába, azzal a szilárd elhatározással, hogy most nagyot alkot. De vagy a bánat volt túl hatalmas, hogy zenébe öntsék, vagy a zene túlságosan éteri, hogy kifejezze az emberi keservet. Laurie hamarosan rájött, hogy a rekviem, legalábbis pillanatnyilag, túl van a képességei határán. Nyilvánvaló, hogy lelke még nem alkalmas a munkára, eszméinek ki kell forrniuk, mert a panaszos futamok közepén egyszer csak azon kapta magát, hogy valami táncmelódiát dúdol, ami olyan élénken idézte vissza a nizzai karácsonyi bált, főleg a köpcös franciát, hogy félbe kellett szakítania a tragikus kompozíciót.

Aztán operával próbálkozott, mert az elején semmi sem tűnt lehetetlennek; de itt is nem várt nehézségekbe kellett ütköznie. Jo-t akarta megtenni az opera hősnőjének, és emlékezetéhez fordult, hogy lássa el romantikusan gyengéd képekkel. Ám az emlékezet galádul elárulta, és mintha a lány kötekedő szelleme bújt volna bele, kizárólag raplikkal, szeplőkkel, gyarlóságokkal szolgált, és a legkevésbé regényes helyzetekben mutatta Jo-t: ahogy kendővel bekötött fejjel szőnyeget porol, elbarikádozza magát a dívány sarkába, vagy jéghidegségével forrázza le az ő gyengéd érzeményeit – és az ellenállhatatlanul kirobbanó kacagás tönkretette a méla képet, amit festeni akart. Jo semmi áron sem akarta hagyni, hogy operába gyömöszöljék, Laurie-nak tehát le kellett mondania róla egy „Jaj nekem, micsoda egy hárpia az a lány!”-nyal, és közben a fejéhez kapott, ahogy egy zaklatott zeneszerzőhöz illik.

Mikor másik és kevésbé kezelhetetlen hajadon után nézett, akit halhatatlanná énekelhetne, az emlékezet a legkészségesebb fürgeséggel produkált egyet. Ez a jelenés sok arcot viselt, de mindig aranyhaja volt, áttetsző felhőbe burkolózott, és légiesen lebegett Laurie szeme előtt a rózsák, pávák, fehér pónik és kék szalagok kellemes káoszában. Laurie nem adott nevet a simulékony szellemnek, de elfogadta hősnőül, és egészen megszerette, de szerethette is, mert elhalmozta a világ minden bájával és tehetségével, és védelmezte minden poklokon keresztül, amelyek megsemmisítettek volna egy halandó asszonyt.

Ennek az ihletnek a segítségével ment egy darabig minden, mint a karikacsapás, de a munka fokozatosan elvesztette a varázsát, és Laurie elfelejtett komponálni, csak ült és mélázott kezében a tollával, vagy a vidám városban csatangolt, hogy új gondolatokhoz jusson és felüdítse a lelkét, amely kissé dúlt állapotban leledzett ezen a télen. Nem sokat végzett, de rengeteget gondolkozott, és tisztában volt vele, hogy akarata ellenére valamiféle változás történik benne.

– Talán a lángész ébredezik. Hagyom ébredezni, és meglátjuk, mi jön ki belőle – mondta, bár titkon gyanította, hogy nem a lángész az, hanem egy sokkal hétköznapibb dolog. Akármi volt is az, ébredezésének lehetett valamilyen célja, mert a fiatalember egyre elégedetlenebb lett összevissza kapkodó életével, teste-lelke valami komoly és igazi munkára vágyott, és végül levonta a bölcs következtetést, hogy nem mindenki zeneszerző, aki szereti a zenét. Mikor egyszer hazajött az udvari színház egyik káprázatos Mozart-előadásáról, átnézte a saját kompozícióját, elzongorázta a legjobb részeket, ült és bámulta Mendelssohn, Beethoven és Bach mellszobrait, akik jóindulatúan bámultak vissza rá; aztán hirtelen összetépte a kottát, minden egyes lapot, és mikor az utolsó is kihullott a kezéből, azt mondta józanul:

– Igaza van! A tehetség nem lángelme, és nem tehetjük azzá. Ez a zene úgy kivette belőlem a hiúságot, ahogy Róma vette ki belőle az övét. Nem kóklerkedem tovább. Akkor most mitévő legyek?

Erre a kérdésre elég nehéz volt megtalálni a választ. Kezdte azt kívánni, hogy bár kellene megdolgoznia a mindennapi kenyérért. Ha soha máskor, most aztán kínálkozott az út a pokolba, ahogy ő fejezte ki magát egyszer erős túlzással, mert rengeteg pénze volt, de semmi dolga sem, a sátán pedig közmondásosan szeret elfoglaltságot találni a dologtalan kéznek és a teli pénztárcának. Szegény Laurie-t kívülről-belülről ostromolták a kísértések, ám ő vitézül állta őket, mert bármilyen sokra tartotta a szabadságot, még többre tartotta a bizalmat meg a jóhiszeműséget; úgy akarta mondani a nőknek, akik szerették: „Minden rendben”, hogy nem süti le közben a szemét; ez és a nagyapjának tett ígéret megtartotta a biztos, egyenes úton.

Azt hitte, évekig igénybe fogja venni minden erejét, hogy elfelejtse szerelmét Jo iránt, erre nagy meglepetéssel kellett látnia, hogy napról napra könnyebb lesz. Először nem volt hajlandó elhinni, meg is haragudott magára, nem értette, csak hát furcsa, nyakas dolog a szív, és az idő meg a természet az akaratunk ellenére is végzi a munkáját. Laurie szíve *nem akart* fájni, a seb továbbra is elképesztő gyorsasággal gyógyult, és a fiú, ahelyett, hogy felejteni igyekezett volna, emlékezni akart. Nem számított erre a fordulatra, és nem volt felkészülve rá. Utálta magát, nem győzött hüledezni a saját állhatatlanságán. A csalódás és a megkönnyebbülés különös keveréke töltötte el, hogy ekkora csapás után ilyen hamar képes talpra állni. Szorgosan piszkálta elveszett szerelmének üszkét, de az nem volt hajlandó lángra lobbanni, csak kellemesen izzott, és jólesően melegített, de nem égetett. Laurie kénytelen volt kelletlenül beismerni, hogy a fiús szenvedély fokozatosan átváltozik egy nyugodtabb érzésbe, ami nagyon gyengéd, egy kissé még szomorkás és neheztelő, de biztosan az is hamar kikopik belőle, és nem marad más, mint a testvéri szeretet, amely törhetetlenül kitart a sírig.

Mikor egy ilyen mélázás közben átsuhant az agyán a „testvéri” szó, elmosolyodott, és felpillantott Mozart képére:

„Nos, ő nagy ember volt; mégis, mikor nem kaphatta meg az egyik nővért, elvette a másikat, és boldog lett vele.”

Nem ejtette ki ezeket a szavakat, csak gondolta őket. A következő pillanatban megcsókolta a régi gyűrűcskét, és azt mondta:

– Nem, nem! Nem felejtettem, nem is tudok! Megpróbálom még egyszer, és ha ez is kudarcba fullad, akkor…

Nem fejezte be a mondatot. Tollat, papírt ragadott, és megírta, hogy semmit sem tud kezdeni önmagával, amíg van egyetlen reménysugár, hogy Jo meggondolja magát. Nem tudna mégis? Nem akarna? Akkor Laurie is hazamehetne, és boldogok lehetnének. A várakozási időt intenzív semmittevéssel, a türelmetlenség lázában töltötte. Végre megjött a válasz, hogy Jo semmiképpen sem tud, és nem is akar. Most kizárólag Bethtel törődik, és hallani se akarja még egyszer a „szerelem” szót. Aztán könyörgött a fiúnak, hogy legyen boldog valaki mással, de mindig tartson fent a szívében egy zugot az ő szerető nővérének, Jonak. Az utóiratban megkérte Laurie-t, ne szóljon Amynek, hogy Beth állapota romlik; Amy tavasszal úgyis hazajön, semmi értelme, hogy megkeserítsék a külföldi tartózkodása hátralevő idejét. Isten segedelmével az még hosszú idő, de Laurie írjon neki gyakran, nehogy Amy magányosnak érezze magát, honvágya támadjon vagy elszomorodjék.

„Azt máris megteszem. Szegény kislány, attól tartok, szomorú házba fog hazamenni.” És Laurie úgy ült az íróasztalához, mintha az Amynek írott levél lenne a logikus befejezése a mondatnak, amelyet néhány hete félbehagyott.

De aznap nem írta meg a levelet, mert miközben a legjobb levélpapírja után kotorászott, talált valamit, ami megváltoztatta az elhatározását. Az íróasztalból, mindenféle számlával, útlevéllel, üzleti irattal együtt kiborultak Jo levelei, és egy másik rekeszben ott volt Amy három levélkéje, gondosan összekötve a lány egyik kék szalagjával, és a papíron átsejlettek a kicsi, préselt rózsák. Laurie, félig bűnbánóan, félig mulatva felemelte Jo leveleit, kisimította, összehajtogatta, szép rendesen elhelyezte őket az egyik asztalfiókban. Egy darabig állt, és töprengve forgatta az ujján a gyűrűt, aztán lassan lehúzta, a levelek mellé tette, bezárta a fiókot, és elment misét hallgatni a Szent István-dómba, olyan hangulatban, mint aki temetésre tart, és noha nem taglózta le a búbánat, ez valahogy megfelelőbb időtöltésnek tűnt, mint bájos ifjú hölgyeknek irkálni leveleket.

Mindazonáltal nagyon gyorsan elment a levél, és rögtön válasz jött rá, mert Amynek honvágya volt, amit a leglefegyverzőbb bizalommal be is vallott. A levelezés nagyon fellendült, a tavasz elején megbízható szabályossággal jártak a levelek ide-oda. Laurie eladta a komponisták mellszobrait, begyújtott az operájával, és visszatért Párizsba, abban reménykedve, hogy hátha hamarosan megérkezik valaki. Borzasztóan szeretett volna lemenni Nizzába, de addig nem akart, amíg nem hívják, és Amy nem akarta hívni, mert akkor éppen a saját kis kísérleteivel volt elfoglalva, amelyekhez inkább nem óhajtotta a mi gunyoros pillantású fiunk jelenlétét.

Fred Vaughn visszatért, és feltette a kérdést, amelyre Amy egykor „Köszönöm, igen”-nel akart válaszolni, de most azt mondta: „Köszönöm, nem”, kedvesen, de határozottan; mert mikor eljött az idő, cserbenhagyta a bátorsága, és úgy találta, pénznél és pozíciónál több kell ahhoz, hogy kielégítse új vágyakozását, amely oly gyengéd reményekkel és aggodalmakkal töltötte el a szívét. A szavak, hogy „Fred derék fickó, de nem az a típus, akiből kinéztem volna, hogy tetszik neked”, az arc, amellyel Laurie mondta őket, olyan konokul visszajártak, mint a saját arca, amely szavak nélkül közölte: „Pénzért fogok férjhez menni”. Most felzaklatta az emlék, szerette volna meg nem történtté tenni, olyan nőietlenül hangzott. Nem akarta, hogy Laurie szívtelen, léha teremtésnek tartsa, fele annyira sem akart a társaság királynője lenni, mint amennyire azt szerette volna, hogy szeressék; úgy örült, hogy a fiú nem gyűlölte meg a rémes dolgokért, amelyeket mondott, sőt kedvesebb volt, mint valaha. Olyan megnyugvás volt, hogy Laurie írt neki, mert otthonról nagyon rendszertelenül jöttek a levelek, és feleannyi örömet sem okoztak, mint a Laurie küldeményei. Nemcsak öröm, de kötelesség is volt válaszolni rájuk, mert szegény ördög annyira búsult Jo kőszívűségén, hogy ráfért egy kis babusgatás. Jo igazán megerőltethette volna magát, hogy szeresse egy kicsit. Nem lett volna nehéz, hány lány lenne büszke és boldog egy ilyen kedves fiú vonzalmától; de hát Jo sose akart úgy viselkedni, mint a többi lány. Így Amy nem tehetett mást, mint hogy nagyon gyöngéd volt Laurie-hoz, és úgy bánt vele, mint a fivérével.

Ha minden fivérrel így bántak volna ebben az időben, a lények sokkal boldogabb osztályát képviselték volna, mint egyébként. Amy most már sohasem korholt, minden kérdésben kikérte Laurie véleményét, érdekelte minden, amit a fiú tett, elbájoló kis ajándékokat készített neki, és hetente kétszer írt levelet tele mulatságos pletykákkal, húgocskásan bizalmas vallomásokkal, és a gyönyörű környezetről készített rajzokkal. Hogy hány fivér levelét hordták zsebben a húgaik, hányét olvasták el számtalanszor, sírdogálva a rövideken, összecsókolva a hosszúkat, olyan gondosan őrizve őket, akár a kincset? Ezzel nem arra akarunk célozgatni, hogy Amy elkövette ezeket a gyengéd bohóságokat. De az bizonyos, hogy kissé sápadt és tűnődő lett azon a tavaszon, már nem élvezte annyira a társaságot, és sokat járt el rajzolni egyedül. Nem sok rajzot hozott haza magával, de azt merem állítani, hogy bizonyosan sokat tanulmányozta a természetet, amíg összekulcsolt kézzel órákig ült a valrosai teraszon, vagy szórakozottan lerajzolt mindent, ami eszébe jutott: egy barna arcú lovag sírszobrát, egy fiatalembert, aki kalapját a szemébe húzva alszik a füvön, egy ékes ruhájú, fürtös hajú lányt, aki egy magas úriember karján vonul a bálteremben; arcukat, a legújabb irányzat szerint, nem dolgozta ki, ami biztonságos volt, de korántsem kielégítő.

A néni azt hitte, az bántja, hogy kikosarazta Fredet, Amy pedig, aki a tagadást feleslegesnek tartotta, a magyarázkodást lehetetlennek érezte, hagyta, hadd higgyen, ami neki tetszik, csak arra volt gondja, hogy tudassa Laurie-val, miszerint Fred elutazott Egyiptomba. Ennyit írt, de Laurie megértette, és megkönnyebbülten, erényes arccal mondta magának:

„Tudtam, hogy Amy úgyis jobb belátásra fog jutni. Szegény ördög! Magam is végigcsináltam ezt, úgyhogy mélyen együtt érzek vele.”

Azzal nagyot sóhajtott, majd, mint aki letette magáról a múlt gondját, felpakolta a lábát az asztalra, hogy még jobban élvezhesse Amy levelét.

Miközben külföldön ezek történtek, otthon bekövetkezett a baj; de a levél, amely Beth hanyatló egészségéről számolt be, sohasem ért el Amyhez, és mire megkapta a következőt, már a fű is kizöldült a nővére sírján. Vevayben érte a szomorú hír, mert májusban felmenekültek Nizzából a hőség elől, és ráérősen utazgattak Svájcban, Genfen és az olasz tavakon át. Amy erős lélekkel viselte a hírt, és csendesen alávetette magát a család döntésének, hogy ne rövidítse meg az útját, mert mivel már úgyse búcsúzhat el Bethtől, okosabban teszi, ha marad, és a távolléttel gyógyítgatja a bánatát. De a lánynak nagyon nehéz volt a szíve; vágyott haza, és mindennap búsongva nézett ki a tóra, hogy mikor jön már Laurie, és mikor vigasztalja meg?

A fiú hamarosan jött, mert ugyanaz a posta mindkettejüknek levelet hozott, de Laurie Németországban tartózkodott, ezért beletelt néhány napba, amíg utolérte a küldemény. Amint elolvasta, becsomagolta az útitáskát, búcsút intett gyalogos polgártársainak, és már indult is, hogy örömtől és bánattól, reménytől és izgalomtól túláradó szívvel teljesítse az ígéretét.

Jól ismerte Vevayt; amint a hajó a kis mólóhoz simult, már rohant is a parton a La Tourba, ahol Carrolék laktak *en pension.* A *garçon* lesújtottan közölte, hogy az egész család hajókázni ment; illetve nem, a szőke mademoiselle még a kastélykertben lehet. Ha monsieur lenne olyan szíves helyet foglalni, egy szempillantás alatt előkeríti. Ám monsieur még egy szempillantást sem volt hajlandó várni, és szó közben elrúgtatott, hogy maga keresse meg mademoiselle-t.

Kedves, ódon kert volt a bájos tó partján, szelídgesztenyék lombja zizegett, mindent befutott a borostyán, és a kastély tornya fekete árnyékot vetett a napfényes vízre. A széles, alacsony fal egyik sarkában állt egy pad; Amy gyakran jött ide olvasni vagy dolgozni, vagy csak vigasztalta magát a szépség látványával. Itt ült azon a napon is a tenyerébe hajtva az arcát, könnyes szívvel és könnyes szemmel gondolva Bethre, és azon töprengve, miért nem jött Laurie. Nem hallotta, mikor a fiú keresztülvágott mögötte a kerten, nem látta, ahogy megtorpant a föld alatti ösvényről a kertbe nyíló boltív alatt. Egy percig állt, és új szemmel nézte a lányt, meglátva benne azt, amit még sohasem látott senki – Amy jellemének érző oldalát. Szerelemről és bánatról beszélt egész lénye: ölében az elmaszatolódott betűk, hajában a fekete szalag, arcán az asszonyos fájdalom és béketűrés; Laurie még a nyakában viselt apró ébenfa keresztet, egyetlen ékességét is meghatónak látta, mert ő ajándékozta Amynek. Ha voltak még kételyei a fogadtatással kapcsolatban, abban a pillanatban elültek, mikor a lány felnézett, és meglátta. Eldobott mindent, és futott hozzá, azt kiáltva a szerelem és a vágy semmivel össze nem tévesztheő hangján:

– Ó, Laurie, Laurie, tudtam, hogy visszajössz hozzám!

Azt hiszem, ezzel minden meg volt mondva, és el lett döntve, mert, ahogy némán álltak egy pillanatig, és a sötét fej védelmezőén hajolt a szőke felé, Amy úgy érezte, hogy senkitől sem kaphat annyi támaszt és vigaszt, mint Laurie-tól, míg Laurie úgy döntött, hogy Amy valóban az egyetlen lány, aki elfoglalhatja Jo helyét, és boldoggá teheti őt. Ezt így nem mondta ki, de Amy mégsem volt csalódott, mert mindketten érezték az igazságot, örültek neki, és nem bánták, hogy nem kell beszélniük a többiről.

Egy perc múlva Amy visszatért a helyére, és míg ő felszárította könnyeit, Laurie összeszedte a szétszórt rajzokat, amelyeknek motívumai kedvező előjelekkel kecsegtették. Mikor leült a lány mellé, Amy újra elrestellte magát, és rózsásra pirult túlfűtött köszönésének emlékétől.

– Nem tehetek róla; olyan magányos és szomorú voltam, és úgy örültem, mikor megláttalak. Akkora meglepetés volt, hogy mikor már kezdtem attól tartani, hogy nem is jössz, egyszer csak felnézek, és ott vagy! – mondta, hasztalanul törekedve a fesztelen hangra.

– Jöttem abban a pillanatban, ahogy meghallottam. Bár mondhatnék valamit, ami megvigasztal a drága kicsi Beth elvesztéséért; de csak érezhetek és… – Nem bírta folytatni, mert hirtelen ő is elszégyellte magát, és nem egészen tudta, mit mondjon. Legszívesebben a vállához szorította volna Amy fejét, és biztatta volna, hogy sírja ki magát alaposan, de nem merte, így inkább a kezét fogta meg, és együttérzőn megszorította, ami többet mondott minden szónál.

– Semmit sem kell mondanod, engem ez is megvigasztal – felelte Amy halkan. – Beth már egészséges és boldog, nem szabad visszasírnom; de rettegek hazamenni, holott nagyon szeretném már látni őket. Most ne beszéljünk erről, mert sírnom kell tőle, és örülni akarok, amíg itt vagy. Nem kell rögtön visszamenned, ugye nem?

– Ha akarod, akkor nem, drágám.

– Akkor akarom. A néni és Flo nagyon kedvesek, de te olyan vagy, mint egy családtag, és olyan megnyugtató lenne, ha mellettem lennél egy darabig.

Ezt annyira egy honvágytól gyötört gyerek arcával és hangján mondta, hogy Laurie azonnal elfelejtette a restelkedését, és megadta neki, amire a lánynak szüksége volt: a babusgatást, amit Amy megszokott, és a derűs csevegést, amire szüksége volt.

– Szegény kicsim, úgy nézel ki, mint aki félig már bele is betegedett a gyászba! Majd én vigyázok rád, úgyhogy ne sírj többé, hanem gyere sétálni; itt túl hideg a szél ahhoz, hogy egy helyben ülj – mondta azon a félig parancsoló, félig cirógató hangon, amit Amy szeretett; megkötötte a lány álla alatt a kalap szalagját, a karjába fűzte Amy kezét, és elindult a napfényes sétányon, a tavasziasan zöld gesztenyefák alatt. Jobban érezte magát, ha járhat; Amy pedig igen kellemesnek találta, hogy van egy erős kar, amelyre támaszkodhat, egy ismerős arc, amely mosolyog rá, és egy kedves hang, amely csak hozzá beszél.

A kedvesen ósdi, vén parkot, amely sok szerelmespárt látott már, mintha csak nekik teremtették volna, olyan napfényes és elzárt volt, ahol csak a torony nézett be rájuk, és a mélyben fodrozódó, széles tó messzire elvitte szavaik visszhangját. Egy óráig beszélgetett és sétált az új pár, majd letelepedtek a falra, és élvezték az édes hatalmakat, amelyek olyan bűverővel töltenek el helyet és időt. Amikor egy ebédre hívó, prózai csengő felriasztotta őket, Amy úgy érezte, hogy a magány és a bánat kolonca lehullott róla a kastélykertben.

Ahogy Mrs. Carroll meglátta a lány megváltozott arcát, egy új gondolata támadt. „Most már értem! – kiáltotta némán. – Hiszen ez a gyermek az ifjú Laurence után epekedett! Uram irgalmazz, ezt azért sose hittem volna!”

A derék hölgy, dicséretreméltó tapintattal nem mondott semmit, és semmivel sem árulta el, amit megtudott, viszont szívélyesen unszolta Laurie-t, hogy maradjon, és biztatta Amyt, használja ki a fiatalember társaságát, jobbat tesz az, mint az örökös magány. Amy maga volt a megtestesült szófogadás, és mivel nagynénjét úgyis lefoglalta Flo, neki kellett mulattatnia a barátját, amit a szokottnál nagyobb sikerrel meg is tett.

Nizzában Laurence lustálkodott, és Amy pirongatta; Vevay-ben a fiú sose volt tétlen, örökké sétált, lovagolt, csónakázott vagy tanult a legnagyobb vehemenciával, Amy pedig csodálta minden lépését, és követte a példáját, amennyire tudta. Laurie azt mondta, az éghajlat az oka a változásnak, és Amy nem tiltakozott, örült, hogy van ürügy, amivel indokolhatja a saját kivirult kedvét és egészségét.

Csakugyan jót tett nekik a pezsdítő levegő, és a kiadós testmozgás egészséges-változásokat eredményezett testükben-lelkükben. Itt, az örök halmok között kezdték tisztábban látni az életet és a kötelességet; a friss szél elfújta a csüggesztő kételyeket, az önáltató képzelgéseket, a borongós ködöket; tervek, gyengéd remények, örömteli gondolatok bontottak szirmot a derűs tavaszban, a tél elmosta a múlt fájdalmait, és a fenséges öreg hegyek jóindulatúan néztek le rájuk, mintha azt mondták volna: „Kicsi gyermekek, szeressétek egymást!”

Boldog napjaik voltak az új bánat ellenére is, olyan boldogak, hogy Laurie egyetlen szóval sem akarta megzavarni. Kellett neki egy kis idő, hogy magához térjen a meglepetésből, amiért ilyen hamar kigyógyult első, és mint meggyőződéssel hitte, utolsó és egyetlen szerelméből. Azzal vigasztalta magát a látszólagos csalfaságért, hogy Jo húga majdnem olyan, mintha Jo lenne, más nőbe nem is szerethetett volna bele ilyen hamar és mélyen. Mintha hosszú évek távlatából nézett volna vissza bús szánakozással első viharos románcára. Nem szégyellte, de elkönyvelte egy olyan keserédes élménynek, amelyért nem lehet elég hálás, amint a fájdalom elmúlt. Elhatározta, hogy második románca a lehető leghiggadtabb és legegyszerűbb lesz, nem volt szükség jelenetre, Amynek úgyszólván mondania sem kellett, hogy szereti; tudta azt a lány anélkül is, régóta válaszolt is a néma vallomásra. Olyan természetesen jött az egész, hogy senkinek sem lehetett oka egyetlen zokszóra sem; Laurie tudta, hogy mindenki örülni fog, még Jo is. Ám ha első gyöngéd kis idillünket gorombán eltapossák, hajlamosak vagyunk az óvatos halogatásra. Így hát Laurie is csak múlatta a napokat, kiélvezett minden órát, és a véletlenre bízta azt a szót, amely lezárja minden új szerelem első és leggyönyörűbb fejezetét.

Úgy képzelte, hogy erre a lezárásra a holdfényes kastélykertben kerül sor, a legkecsesebb és legildomosabb módon; ám épp ellenkezőleg a tavon történt meg, fényes nappal, néhány kurta szóban. Délelőtt átcsónakáztak a borongós St. Gingolfból a napfényes Montreux-be, egyik oldalon a Szavojai-Alpokkal, a másikon a Szent Bernát-heggyel és a Dent du Midi-vel, ahol a völgyből a bájos Vevay, a túlnani hegyről Lausanne nézett le rájuk, a felhőtlen kék ég és a még kékebb tó között, amelyben mindmegannyi fehér szárnyú sirályként tükröződtek a festői csónakok.

Bonnivardról beszélgettek, mikor elsiklottak Chillon mellett, majd Rousseau-ról, mikor feltekintettek Clarens-re, ahol az *Új Héloise* született. Egyikük sem olvasta, de tudták, hogy szerelmes regény, és mindketten arra gondoltak titokban, hogy van-e olyan érdekes, mint az övék? Amy a vízbe lógatta a kezét a közéjük hullott rövid csendben, és mikor felnézett, Laurie olyan arccal támaszkodott az evezőkre, amitől a lánynak gyorsan meg kellett szólalnia, csak hogy áthidalja valamivel a hallgatást:

– Fáradt lehetsz, pihenj egy kicsit, majd evezek én. Jót fog tenni, mert mióta megjöttél, egészen ellustultam.

– Nem vagyok fáradt, de átveheted az egyik evezőt, ha akarod. Van elég hely, bár nekem majdnem középre kell ülnöm, különben nem lesz egyensúlyban a csónak – felelte Laurie olyan hangon, mint akinek kedvére van ez az elrendezés.

Amy, bár érezte, hogy nem nagyon sikerült orvosolnia a helyzetet, elfogadta az ülés felajánlott harmadát, hátradobta haját az arcából, és elfogadta az evezőt. Az evezésben is olyan jó volt, mint sok más dologban. Mivel a két kezét használta, ott, ahol Laurie csak az egyiket, a lapátok összhangban mozogtak, és a csónak simán suhant a vízen.

– Ugye, milyen jól húzunk együtt? – kérdezte Amy, akit most feszélyezett a csönd.

– Olyan jól, hogy szeretném, ha mindig egy csónakban eveznénk. Evezel velem, Amy? – kérdezte nagyon gyengéden a fiú.

– Igen, Laurie – felelte nagyon halkan a lány.

Aztán egyszerre hagyták abba az evezést, és önfeledten hozzátették az emberi boldogság és szerelem kedves kis képét a tó tükrén remegő káprázatokhoz.

XIX. FEJEZET

Mint az ujjam

Könnyű önmegtagadást ígérni, amikor az én belefeledkezik egy másikba, amikor a test és a lélek megtisztul a szelíd mintaképtől; ám amint a segítőkész hang elhallgatott, a szeretett lélek eltávozott, és nem maradt más, mint a gyász és a magány, akkor Jo-nak nagyon nehezére esett betartani az ígéretét. Miként vigasztalhatta volna apát és anyát, mikor az ő szíve is majd megszakadt a húga után, miként deríthette volna fel a házat, amikor minden fény, szépség és meleg távozni látszott belőle, amikor Beth elhagyta a régi otthont az újért; és hol találhatott volna valami szívderítő, hasznos munkát, amellyel pótolhatta volna Bethet, aki akkor örült, ha szolgálhatott? Vak reménytelenséggel próbálta teljesíteni a kötelességét, de titokban egyfolytában lázongott, mert igazságtalannak érezte, hogy még azt a kevés örömét is meg kell kurtítania. A keserves gürcöléstől persze még súlyosabbnak tűnt a teher, még nehezebbnek az élet. Úgy látszik, van, akinek csak a napsugár jut, és van, akinek csak árnyék. Ez nem tisztességes. Még Amynél is elszántabban törekedett a jóságra, de sose kapott érte semmiféle jutalmat, csupán csalódást, zűrzavart és kemény munkát.

Sötét napok voltak ezek szegény Jo-nak, mert a csüggedés kerülgette, ha arra gondolt, hogy egész életét itt kell leélnie a csendes házban, a gondok szürke taposómalmában, nagyon kevés örömmel és a kötelességgel, amely sose lesz könnyebb. „Nem bírom! Nem ilyen életre születtem, és tudom, hogy előbb-utóbb összeroppanok, és valami borzasztóságot művelek, ha nem jön valaki, és nem segít!” – gondolta, mikor első erőfeszítései kudarcot vallottak, és abba a gyászos, keserves lelkiállapotba került, amibe az akaratos egyéniségek szoktak, ha meg kell hajolniuk a kényszer előtt.

Ám valaki jött és segített, habár Jo nem ismerte fel azonnal jó angyalait, mert ismerős alakot viseltek, és azokat az egyszerű varázslatokat használták, amelyek inkább illenek a szegény emberiséghez. Éjszaka gyakran felriadt, mert Beth hangját vélte hallani; és mikor az üres kis ágy láttán felsírt a lázadó bánat keserűségével: – Ó, Beth, gyere vissza! Gyere vissza! –, nem hiába nyújtotta ki vágyakozó karjait; mert anyja, aki olyan gyors volt meghallani az ő zokszavát is, mint húgának leggyöngébb suttogását, azonnal sietett vigasztalására, nem csak szavakkal, de azzal a türelmes gyengédséggel, amelynek egy érintése is megbékít, könnyekkel, amelyek némán emlékeztették Jo-t, hogy van az övénél is nagyobb bánat, és tört suttogással, amely ékesebben szólt minden imánál, mert a bánattal kézen fogva járt a reményteli belenyugvás. Szent pillanatok voltak ezek, amikor a szív szólt a szívhez az éjszaka csendjében, áldássá változtatva a bánatot, száműzve a gyászt, és megerősítve a szeretetet. Anyja karjának menedékéből könnyebbnek tűnt a teher, édesebbnek a kötelesség, elviselhetőbbnek az élet.

Midőn a fájó szív egy kicsit megnyugodott, a dúlt szellem is vigaszra lelt. Egy napon bement a dolgozószobába, és mikor a kedves, ősz fő felemelkedett, hogy békés mosollyal köszöntse, ő csak annyit mondott, nagyon alázatosan:

– Apa, beszélj hozzám úgy, ahogy Bethhez szoktál. Nagyobb szükségem van rá, mint neki, mert tele vagyok hibákkal.

– Drágám, mi sem lehetne nagyobb örömömre – felelte apja elcsukló hangon, és két karral ölelte át a lányát, mintha neki is szüksége lenne segítségre, amit nem fél kérni.

Jo odahúzta Beth székét az apjáé mellé, és elmesélte minden baját: a sértett keserűséget a veszteségén, erőfeszítéseinek lehangoló meddőségét, a hitetlenséget, amitől feketének látszott az élet, és azt a szomorú értetlenséget, amit reménytelenségnek hívunk. Feltétlen bizalmát hozta el az apjához, aki megadta neki a szükséges segítséget, és ez mindkettejüknek vigasztalására volt; mert eljött az idő, amikor már nem csak úgy tudtak beszélni egymással, mint apa és lánya, de mint férfi és nő, boldogan, hogy kölcsönös együttérzéssel és szeretettel szolgálhatják egymást. Mély gondolatokkal teli, derűs percek voltak ezek az ódon dolgozószobában, amit Jo „egyszemélyes egyháznak" hívott, és ahonnan friss bátorsággal, visszanyert vidámsággal és engedelmesebb lélekkel lépett ki; mert a szülők, akik megtanították az egyik gyermeket, hogy félelem nélkül menjen a halál elé, most a másikat próbálták tanítgatni, hogy keserűség és gyanakvás nélkül fogadja el a sorsot, hálásan és határozott kézzel ragadva meg a gyönyörű lehetőségeket, amelyeket az élet kínál.

Akadtak más segítők is: szerény, egyszerű feladatok és örömök, amelyek ugyancsak őt szolgálták; lassan megtanulta felismerni és becsülni őket. Seprűre, edénytörlő ruhára soha többé nem nézhetett viszolyogva, mert Beth volt a gazdasszonya mindkettőnek, az ő házias szelleme lebegett még mindig a kis mop és a vén súrolókefe körül, amelyeket dehogy is dobtak volna ki. Jo, miközben használta őket, ugyanazokat a dallamokat dúdolta, amelyeket Beth dudorászott, húga serény keze nyomán végezte el azokat az apró simításokat, amelyek a tisztasághoz és a rendhez kellenek. Ez volt az első lépés az otthoni derűhöz, bár Jo ezt nem tudta, amíg Hannah elismerően meg nem szorította a kezét:

– Maga drága jány, hát ennyire nem akarja, hogy ríjunk a báránykа után? Nem mondunk sokat, de lássuk ám, és az Úr megjutalmazza érette, majd meglássa!

Míg együtt varrogattak, Jo felfedezte, mennyire előnyére változott Meg nővére, milyen szépen beszél, mennyire jártas lett a jó asszonyi bölcsességben, milyen boldog a férjével meg a gyerekeivel, és milyen sokat tesznek egymásért.

– Mégiscsak kiváló dolog a házasság. Nem tudom, kivirulnék-e feleennyire, ha megpróbálnám? – kérdezte Jo, miközben sárkányt fabrikált Deminek a feje tetején álló gyerekszobában.

– Annyi kell hozzá, Jo, hogy kihozd magadból a szelíd, nőies oldaladat. Olyan vagy, mint a szelídgesztenye, kívül tüskés, de belül édes. Egy nap úgyis rávesz a szerelem, hogy ne tagadd le a szívedet, és a tüskés héj magától lehull.

– Hölgyem, a gesztenye burka a fagytól hasad meg, és egy jó alapos rázástól lehull. A fiúk szoktak gesztenyét szedni, és én nem vágyom rá, hogy ők tegyenek zsákba – vágott vissza Jo, vadul pacsmagolva a sárkányon, amelyet semminő szél nem kaphatott volna fel, mert Daisy magát kötötte rá faroknak.

Meg nevetett, mert örült, hogy a régi Jo-t láthatja egy sziporkányi időben, ennek ellenére kötelességének érezte, hogy minden rendelkezésére álló érvvel alátámassza az álláspontját, és a nővéri csevelyek nem mentek kárba, főleg miután Margaret két legnyomósabb érvét a babák jelentették, akiket Jo szívből szeretett. Bizonyos szívekről a bánat töri le a legbiztosabban a lakatot, és Jo szíve, hogy úgy mondjuk, készen állt a zsákra. Már csak egy kis napfény kellett ahhoz, hogy ne egy fiú rázza le türelmetlenül, hanem egy férfikéz nyúljon az édes termésért, és fejtse ki gyengéden a tüskés burokból. Ha Jo gyanítja ezt, még szorosabban begombolkozik, és a szokottnál is szúrósabb tüskéket mereszt; szerencsére nem gondolt ilyesmire, így hát mikor eljött az idő, éretten pottyant le az ágról.

Mármost ha egy erkölcsnemesítő könyv hősnője lett volna, akkor szentté magasztosul életének e szakaszában, lemond a világról, és fején a bűnbánók süvegével, zsebében röpiratokkal lélekszakadva jótékonykodik. De hát tudják, Jo nem volt hősnő, csak egy gyarló leányzó, mint oly sokan mások, és úgy viselkedett, ahogy a természete diktálta. Volt szomorú, zsémbes, fásult vagy energikus, mikor mihez volt hangulata. Fölöttébb erényes dolog kijelenteni, hogy jók leszünk, de ahhoz hosszú munka kell, kemény munka, mielőtt egyáltalán a helyes irányban tehetnénk le a lábunkat. Jo odáig eljutott, hogy kezdje tanulgatni a kötelességét, és elkeseredjen, ha kötelességmulasztáson kapja magát – de hogy örömmel tegye meg, ó, az már más! Sűrűn emlegette, hogy valami nagyszerű tettre vágyik, legyen akármilyen nehéz, hát most teljesült a vágya, hiszen mi lehetett szebb annál, mint hogy egész életét apának és anyának szentelheti, és megpróbálhat annyi boldogságot hozni az otthonba, amilyen boldog otthont a szülei varázsoltak köréje? Ha pedig a nehézségek még fényesebb sugárkoszorút fonnak a vállalkozásnak, mi lehet nehezebb egy nyughatatlan, nagyravágyó lánynak, mint feladni reményeit, álmait, vágyait, és boldogan élni másokért?

A gondviselés a szaván fogta Jo-t; itt volt a feladata, nem az, amit várt, de jobb, mert nem volt hely benne az önösségnek; meg tudja csinálni? Úgy döntött, megpróbálja; és már az első próbálkozásnál megkapta az előbb említett segedelmet. Ám kapott egy másikat is, amit nem jutalomként, de vigaszként fogadott, akárcsak Keresztyén a felüdülést a kis pagonyban, ahol megpihent, midőn fölfelé kapaszkodott a Nehézségek dombján.

– Miért nem írsz? Az úgy felvidított mindig – mondta anyja egy napon, amelyen Jo-t ismét hatalmába kerítette a csüggedés.

– Nincs szívem írni, de ha lenne, akkor se érdekelnek senkit a dolgaim.

– Minket igen; nekünk írj valamit, a világ többi részével ne törődj! Próbáld meg, angyalom! Biztosan jót tenne neked, nekünk pedig nagy örömet szereznél vele.

– Nem hiszem, hogy képes lennék rá. – De azért leült az íróasztalához, és elkezdte átnézni félbe maradt kéziratait.

Amikor anyja egy óra múlva bekukkantott, Jo fekete köténben, magafeledten körmölt. Mrs. March mosolygó örömmel visszahúzódott, hogy ekkora sikert aratott a javaslata. Jo maga se tudta, hogyan történt, de belekerült abba az írásba valami, ami az olvasók szívéig hatolt, mert miután a család megkönnyezte és jókat nevetett rajta, Mr. March, lányának tiltakozása ellenére elküldte az egyik népszerű magazinnak, amely Jo mérhetetlen meglepetésére nemcsak fizetett az elbeszélésért, de újakat is kért. Emberek, akiknek a dicsérete kitüntetés, levelet küldtek neki a novella megjelenése után, a napilapok átvették az írást, idegenek és barátok megcsodálták. Ily apróséghoz képest nagy sikert aratott, és Jo még annál is jobban hüledezett, mint amikor a regényét egyszerre méltatták és ócsárolták.

– Nem értem! – álmélkodott. – Mi *lehet* egy ilyen egyszerű kis történetben, hogy így dicsérik az emberek?

– Igazság van benne, Jo, ez a titka. Élettel tölti el a humor meg a pátosz, és végre rátaláltál a stílusodra. Írás közben nem gondoltál a hírre vagy a pénzre, csak a szívedet adtad bele, lányom. Lenyelted a keserűt, most jön az édes. Alkoss legjobb képességed szerint, és légy olyan boldog, amilyenné minket tettél a sikereddel.

– Ha *van* valami jó vagy igaz az írásomban, az sem az én érdemem; neked, anyának és Bethnek köszönhetem – mondta Jo, akinek a világ összes magasztalásánál jobban estek az apai szavak.

A szomorúság és a szeretet leckéitől okosodva írta tovább kis történeteit, és elküldte őket, szereznének barátokat maguknak és neki. A világ pedig jó szívvel fogadta az alázatos vándorokat, akik csinos ajándékokkal örvendeztették meg anyjukat, mint jó gyerekekhez illik, akikre rámosolygott a szerencse.

Mikor Amy és Laurie megírták, hogy eljegyezkedtek, Mrs. March attól félt, Jo-nak nehezére esik majd örvendezni a híren, ám félelmei hamarosan szertefoszlottak. Mert bár Jo először nagyon elkomolyodott, nyugodtan fogadta a hírt, és mindenféle terveket meg reményeket emlegetett „a gyerekekkel” kapcsolatban, mielőtt nekilátott, hogy másodszor is elolvassa a kétszólamú episztolát, amelyben mindkét fél a másikat magasztalta. Nagyon élvezetes olvasmány volt, és jóleső gondolatokat sugalmazott, mert senkinek sem lehetett kifogása ellene.

– Te örülsz neki, anya? – kérdezte Jo, miután letették a sűrűn teleírt lapokat, és összenéztek.

– Igen, reméltem is, hogy így lesz, amióta Amy megírta, hogy kikosarazta Fredet. Bizonyosra vettem, hogy valami jobb szállta meg annál, amit te „kalmárszellemnek” nevezel, és leveleinek elszórt célzásai arról győztek meg, hogy Laurie és a szerelem lesz a győztes.

– Milyen éles szemed van, édesanya, és hogy tudsz titkot tartani! Nekem egy szót se szóltál róla.

– Lányos anyának legyen éles a szeme, és aranyért mérje a szavát. Félig-meddig attól féltem, hogy ha bogarat ültetek a füledbe, gratulálsz nekik, mielőtt eldől a dolog.

– Nem vagyok már az a szeleverdi, aki voltam. Megbízhatsz bennem, vagyok olyan józan és megfontolt, hogy bárkinek az intimusa lehessek.

– Az is vagy, drágám, és bizodalommal kellett volna lennem hozzád, csak attól féltem, elszomorodsz, ha meghallod, hogy Teddyd mást szeret.

– De anya, komolyan ilyen ostobának és önzőnek tartasz? Azok után, hogy visszautasítottam a szerelmét, amikor a legtüzesebben és a legtisztábban lángolt?

– Tudom, Jo, hogy a szíved szavát követted, de az utóbbi időben arra gondoltam, hogy ha Laurie visszajönne, és ismét feltenné azt a kérdést, esetleg másképp válaszolnál. Ne haragudj, drágám, de látom, mennyire magányos vagy, és néha olyan éhes a tekinteted, hogy majd megszakad a szívem. Arra gondoltam, hogy a fiacskád, ha akarná, most betölthetne az űrt.

– Nem, anya, jobb ez így, és örülök, hogy Amy megtanulta szeretni őt. De egyben igazad van: magányos vagyok, és ha Teddy újra próbálkozott volna, talán igennel felelek neki, nem azért, mert szerelmesebb vagyok bele, hanem azért, mert most jobban szeretném, ha szeretnének, mint mikor elment.

– Örömmel hallom, Jo, mert ez azt mutatja, hogy megállsz a magad lábán. Annyian szeretnek, úgyhogy próbáld beérni apával és anyával, a nővérekkel és fivérekkel, a barátokkal és a babákkal, amíg beköszönt az igazi szerelem, és elhozza neked a jutalmadat.

– Érdekes, de minél jobban igyekszem eltelni a családi és felebaráti szeretettel, annál többet akarok. Nem tudom, hogy fér ennyi a szívbe; az enyém olyan rugalmas, mostanában sose érzem úgy, hogy most aztán csordultig megtelt, pedig régebben mindig megelégedtem a családommal. Nem értem.

– Én igen – mosolygott a bölcs Mrs. March, miközben Jo ismét elolvasta, mit ír Amy a vőlegényéről:

„Olyan gyönyörű, ha így szeretnek valakit, mint ahogy Laurie szeret engem; nem érzeleg, nem sokat beszél, de látom és érzem minden szavában, minden tettében, és ez olyan boldoggá, olyan alázatossá tesz, mintha nem is az a lány lennék, aki voltam. Mostanáig nem is tudtam, hogy ilyen jó, nagylelkű és gyengéd, de most kitárja előttem a szívét, amelyben annyi nemes vágyat, tervet és törekvést találok, hogy büszke vagyok, amiért ez a szív az enyém. Azt mondja, úgy érzi, most már jó szél fogja repíteni a hajóját, ha én leszek a matróza, és sok-sok szerelem a ballaszt. Imádkozom, hogy így legyen, és megpróbálok az lenni, aminek hisz, mert tiszta szívemből és lelkemből szeretem az én délceg kapitányomat, és sose fogom elhagyni, amíg Isten engedi együtt lennünk. Ó, anya, sose tudtam, hogy a földi világ ennyire hasonlíthat a mennyországra, ha két ember szereti egymást, és egymásért él!”

– És ezt a mi hűvös, tartózkodó, nagyvilági Amynk írja! Komolyan, a szerelem csodákat művel. Milyen boldogok lehetnek! – Jo gondosan egymásra simította a zizegő papírokat, mint ahogy egy szép szerelmes regényt csukhat be az olvasó, amely az utolsó oldalig ébren tartotta az érdeklődését, és most egyedül érzi magát, mikor vissza kell zökkennie a hétköznapokba.

Lassan felbaktatott a lépcsőn, mert esett, és nem mehetett sétálni. Nem találta a helyét, és megint elfogta a régi érzés, nem a szokott keserűséggel, hanem béketűrően szomorú csodálkozással, hogy miért kap meg az egyik testvér mindent, a másik semmit? Tudta, hogy ez nem igaz, igyekezett is kiverni a fejéből, de nagyon erősen élt benne a vágy a szeretet után, és Amy boldogságától felébredt benne a vágy valaki után, akit tiszta szívéből-lelkéből szerethet, és akihez ragaszkodhat, amíg Isten engedi együtt lenniük.

Fent a padlásszobában, ahol nyughatatlan bolyongása véget ért, négy kis láda állt sorban, mindegyiken a gazdája neve, és mindegyik az ereklyéit őrizte a gyermek-és ifjúkornak, amely örökre véget ért. Jo sorra belenézett mindegyikbe; a sajátjához érve a láda szélére támasztotta az állát, és szórakozottan bámulta a zűrzavaros egyveleget, amíg meg nem akadt a szeme egy köteg régi tankönyvön. Kiemelte, megnézegette őket, és eszébe jutott az a kellemes tél a kedves Mrs. Kirke-nél. Először mosolygott, aztán elkomolyodott, végül elszomorodott, és mikor egy rövid üzenetre bukkant, amelyet a professzor írt, megremegett a szája, a könyvek lecsúsztak az öléből, és úgy nézte a barátságos szavakat, mintha új jelentéssel teltek volna meg, hogy egy érzékeny pontján találják el a szívét:

„Várjon meg, barátnőm! Lehet, hogy egy kicsit kések, de biztosan jövök.”

„Ó, bár jönne! Milyen kedves, milyen jó és türelmes volt hozzám mindig! Drága öreg Fritz, mikor ott volt, feleannyira se becsültem, mint amennyit érdemelt, de most már úgy szeretném látni, mert mindenki elmegy tőlem, és olyan egyedül vagyok, mint az ujjam!”

Szorosan markolva a kis cédulát, mintha teljesítésre váró ígéret lenne, Jo lehajtotta a fejét egy puha rongyos zsákra, és úgy sírt, mintha versenyre akarna kelni a háztetőn doboló esővel.

Önsajnálat volt, magány vagy rosszkedv? Vagy egy olyan érzés, amely ugyanolyan türelmesen kivárta az idejét, mint az, aki felkeltette? Ki tudhatja?

XX. FEJEZET

Meglepetések

Jo egyedül volt a félhomályban; a régi díványon hevert, a tüzet nézte, és gondolkozott. Így szerette tölteni a szürkület óráját. Senki sem zavarta, mikor fejét Beth kis piros párnájára hajtva talált ki történeteket, szövögetett álmokat, vagy fonta körül gyengéd gondolatokkal húgát, aki sose tűnt távol lenni tőle. Jo arca fáradtnak, komornak és meglehetősen szomorúnak látszott, mert másnap volt a születésnapja, és azon töprengett, hogy repülnek az évek, milyen gyorsan öregszik, és milyen keveset végzett. Majdnem huszonöt éves, és nincs semmi, amire büszke lehetne. Ebben tévedett, mert jó sok mindenre lehetett büszke. Fokozatosan ő is meglátta, és hálás volt érte.

„Vénkisasszony leszek. Irodalmi aggszűz, akinek a pennája a párja, a meséi a gyerekei, és mostantól húsz évre talán lesz egy morzsányi híre; majd amikor, mint szegény Johnson, nem élvezem az öregséget, nem oszthatom meg a magányt, és nem lesz szükségem a függetlenségre. Nos, nem kell sem savanyú szentnek, sem önző bűnösnek lennem; a vénkisasszonyok nagyon jól elvannak, amint megszokják az állapotukat, de…” És itt akkorát sóhajtott, mintha nem vonzaná a kilátás.

Elsőre ritkán is vonzó, és a huszonöt éves azt hiszi, hogy harmincévesen vége a világnak; pedig nem olyan rossz az, mint látszik, és az ember egész jól elboldogul, ha van benne valami, amire támaszkodhat. Huszonöt évesen a lányok emlegetni kezdik, hogy vénkisasszonyok lesznek, de titokban elhatározzák, hogy sose lesznek azok, harmincévesen nem mondanak semmit, csak némán elfogadják a tényt, és ha van eszük, azzal vigasztalják magukat, hogy van még húsz hasznos, boldog évük, azalatt megtanulhatják, hogyan kell szépen öregedni. Ne nevessetek a vénkisasszonyokon, kedves lányok, mert gyakran nagyon fájó, tragikus regényeket rejtenek a szívek, amelyek oly csendesen vernek a komoly ruhák alatt, és a szótlan lemondásban feláldozott ifjúság, egészség, törekvés, sőt szerelem széppé teszi Isten szemében a megfakult arcokat. Szépen kell bánni még a szomorú, fancsali nénékkel is, ha másért nem, azért, mert lemaradtak az élet legédesebb részéről. Ha nem lenézően, de részvéttel tekintenek rájuk, a bimbózó lányok jól megjegyzik, hogy az ő szirmaik is száron hullhatnak le, mert a rózsás arc nem tart örökké, egyszer ezüstbe fordul a szép barna haj, és akkor a kedvesség olyan jól fog esni, mint ma a szerelem és a csodálat.

Uraim, ami ez esetben fiúkat jelent, legyenek udvariasak a vénkisasszonyokhoz, akármilyen szegények, csúnyácskák és affektáltak, mert az a lovagok legszebb virága, aki a legkészségesebben tiszteli az öreget, oltalmazza a gyengét, és rangra, korra, színre való tekintet nélkül szolgál a női nemnek. Emlékezzenek a jó nénékre, akik nemcsak korholtak és akadékoskodtak, de dédelgettek és babusgattak is, sokszor úgy, hogy köszönetet se kaptak érte; emlékezzenek a kutyaszorítókra, amelyekből kisegítették önöket, a „borravalókra”, amelyeket apró pénzmagjukból adtak, a türelmes öreg ujjak öltéseire, az áldozatkész öreg lábak lépéseire, és készségesen törlesszenek a drága néniknek az apró figyelmességekkel, amelyeket a nők szívesen fogadnak életük fogytáig. A jó szemű lányok gyorsan észreveszik az ilyen tulajdonságukat, és csak még jobban szeretik értük önöket; és ha a halál, úgyszólván az egyetlen hatalom, amely elszakíthat anyát és fiút, elrabolja az önökét, bizonyosra vehetik, hogy gyengéd, anyáskodó szeretetre lelnek valami Priscilla néninél, aki fenntartja magányos öreg szívének legkiesebb zugát „a világ legaranyosabb öcsiké jének”.

Jo vélhetőleg elaludt (mint, meg merném kockáztatni, olvasóm is e kis prédikáció alatt), mert hirtelen Laurie kísértetét vélte látni – egy tömör, életszerű kísértetet –, amint feléje hajlik, azzal az arckifejezéssel, amit akkor viselt, ha nagyon tele volt a szíve, de nem akarta kimutatni. Ám a balladai Jenny-hez hasonlóan Jo sem hitt a szemének, amíg a fiú le nem hajolt, és nem adott neki egy puszit. Akkor már ráismert, és felugrott, boldogan kiáltva:

– Ó, én Teddym! Ó, én Teddym!

– Drága Jo, tehát örülsz, hogy látsz?

– Hogy örülök-e? Édes fiam, nincs szó az örömömre! Hol van Amy?

– Anyád ott fogta Megnél. Benéztünk arrafelé jövet, és aztán már nem tudtam kitépni a karmaikból a feleségemet.

– A micsodádat? – rikoltotta Jo, mert Laurie olyan büszke önelégültséggel ejtette ki az utolsó két szót, ami nem volt jellemző rá.

– Ó, a teremburáját! Nem elszóltam magamat! – sopánkodott Laurie. Jo nekiugrott.

– Csak úgy fogtátok magatokat, és összeházasodtatok?

– Igen, de soha többé nem csinálok ilyet! – A fiatalember térdre vetette magát, és bűnbánóan összekulcsolta a kezét. Arca maga volt a vásott derű és diadal.

– Tényleg férj és feleség vagytok?

– Azok, köszönöm érdeklődésedet.

– Uram, irgalmazz! Miféle rémséget követsz el legközelebb? – Jo hápogva hullott vissza a díványra.

– Jellemző, bár nem éppen bóknak tekinthető módja a gratulálásnak – vágott vissza Laurie, tovább mímelve az alázatot, bár közben ragyogott az elégedettségtől.

– Mit vársz, mikor beosonsz ide, mint egy betörő, először megijesztesz, aztán ilyeneket kotyogsz ki? Állj már föl, te nevetséges fiú, és mindent mesélj el!

– Egy szót se, csak ha odaengedsz a régi helyemre, és megígéred, hogy nem barikádozod el magadat.

Jo akkorát kacagott, amekkorát nagyon régen nem. Hívogatóan megpaskolta a díványt, és nyájasan mondta:

– Az ócska párna fent van a padláson, most nincs szükség rá; gyere, Teddy, és gyónjál!

– Milyen jó hallani a te szádból, hogy Teddy! Senki sem szólít így, csak te! – és Laurie roppant elégedetten leült.

– Amy hogy szólít?

– Uram.

– Ez rá vall. Bár úrnak is látszol. – Jo tekintete elárulta, hogy még a szokottnál is szemrevalóbbnak találja az ő fiát.

A párna eltűnt, de azért *volt* barikád, ami időből, távollétből, megváltozott érzelmekből épült. Mindketten érezték, és egy pillanatig úgy nézték egymást, mintha ez a láthatatlan korlát árnyékot vetne rájuk. Bár ez rögtön szertefoszlott, mikor Laurie megkérdezte, hiábavaló kísérlettel a méltóságteljes viselkedésre:

– Nem úgy nézek ki, mint házasember és családfő?

– Egy cseppet sem, és sohasem is fogsz. Megnőttél és megcsinosodtál, de ugyanaz a himpellér vagy, aki voltál.

– De igazán, Jo, több tisztelettel bánhatnál velem! – kezdte Laurie, akinek ez borzasztóan tetszett.

– Miként tehetném, amikor a puszta gondolat, hogy te megházasodtál és megállapodtál, olyan ellenállhatatlanul mulatságos, hogy nem bírom megőrizni a komolyságomat! – felelte Jo, és olyan ragadós volt a mosolygása, hogy megint hahotáztak egy sort, aztán letelepedtek egy jóízű diskurálásra, mint a régi szép időkben.

– Nincs értelme kimenned a hidegben Amyhez, mert mind át fognak jönni. Nem bírtam bevárni őket, mert én akartam az első lenni, aki beszámol neked a nagy meglepetésről, „aki a habját kapja”, ahogy akkor mondtuk, mikor összevesztünk a tejszínen.

– Hát persze, hogy ezt akartad, és mindent elrontottál, mert a végén kezdted. Most kezdjed az elején, és meséld el, mi történt. Elepedek, annyira szeretném hallani!

– Nos, azért tettem, hogy örömet szerezzek Amynek – kezdte Laurie, de úgy csillogott a szeme, hogy Jo felkiáltott:

– Egyes számú téveszme; Amy tette meg azért, hogy örömet szerezzen neked. Folytassa, uram, és az igazat mondja, amennyiben teheti!

– Most meg már úgy viselkedik, mint egy anyós, hát nem gyönyör ilyet hallani? – kérdezte Laurie a tűztől, és a tűz úgy izzott és pattogott, mintha egyetértene. – Édes mindegy, lévén, hogy ő és én úgyis egyek vagyunk. Azt terveztük, hogy Carrollékkal utazunk haza, de ők hirtelen kitalálták, hogy még egy telet töltenek Párizsban. De nagyapa hazakívánkozott; a kedvemért jött külföldre, nem engedhettem, hogy egyedül jöjjön haza, ám Amyt sem hagyhattam ott. Mrs. Carrollnak viszont angol fogalmai vannak a gardedámokról és hasonló badarságokról, ennélfogva nem akarta elengedni Amyt velünk. Tehát azzal oldottam meg a problémát, hogy azt mondtam: „Házasodjunk össze, és akkor azt tehetünk, amit akarunk.”

– Hát persze! Mindig úgy alakítod a dolgokat, hogy neked legyen jó.

– Nem mindig.

Volt valami Laurie hangjában, amitől Jo-nak sietve meg kellett kérdeznie:

– Mivel vetted rá a nénit, hogy beleegyezzen?

– Kemény munka volt, de, köztünk legyen mondva, agyonbeszéltük, mert sok jó érv volt a tarsolyunkban. Nem volt időnk, hogy írásban kérjük a beleegyezést, de hát ti úgyis mind örültetek neki. Idővel érik be a gyümölcs, ahogy a feleségem mondja.

– Ej, de örülünk ennek a szónak, milyen szívesen hangoztatjuk! – fordult ezúttal Jo a tűzhöz, és örömmel nézte, hogyan táncol a derűs fény a szempárban, amely olyan tragikusan sötét volt, mikor utoljára látta.

– Hát egy kicsit; de olyan aranyos asszonyka, muszáj büszkének lennem rá. Nos, a néni és a bácsi ragaszkodott az illendőséghez, de mi annyira odáig voltunk egymásért, hogy külön-külön úgyse lehetett hasznunkat venni, és ez a kellemes elrendezés mindenkinek megkönnyítette volna a dolgát, így hát megtettük.

– Mikor, hol, hogyan? – kérdezte Jo élénk érdeklődéssel.

– Hat hete, az amerikai konzul előtt, Párizsban; nagyon csendes esküvő volt természetesen, mert még a boldogságunkban sem felejthettük el a drága kis Bethet.

Jo a fiatalember kezébe tette a kezét ezekre a szavakra, és Laurie gyengéden megsimogatta a kis piros párnát, amit nem felejtett el.

– Miért nem értesítettetek? – kérdezte Jo halkabban, percnyi hallgatás után.

– Meglepetést akartunk szerezni. Először azt terveztük, egyenesen hazajövünk, de alighogy összeházasodtunk, a drága öregúr rájött, hogy ő nem bír összekészülni az útra egy hónap alatt, tehát elzavart, hogy töltsük el a mézesheteinket ott, ahol akarjuk. Amy egyszer azt mondta, hogy Valrosa igazi nászutasoknak való hely, úgyhogy odamentünk, és olyan boldogok voltunk, amilyen csak egyszer lehet életében az ember. Hitemre, aki szeret, kétszer él!

Egy percre mintha tökéletesen elfelejtkezett volna Jo-ról, aki örült ennek; mert abból, hogy a fiatalember ilyen fesztelenül és természetesen elmondta neki ezeket a dolgokat, a lány láthatta, hogy Laurie mindent megbocsátott és elfelejtett.

Megpróbálta elhúzni a kezét, ám Laurie szorosabban fogta, mintha kitalálta volna a gondolatot, ami a félig ösztönös mozdulathoz vezetett, és olyan férfias komolysággal folytatta, amihez foghatót Jo még sohasem látott rajta:

– Jo, édesem, szeretnék mondani valamit, aztán nem beszélünk róla többet. Mint mondtam abban a levelemben, amiben megírtam, hogy Amy mennyire kedves hozzám, sohasem szűnök meg szeretni téged; de ez a szeretet megváltozott, és már belátom, hogy jobb is így. Annyi történt, hogy Amy és te helyet cseréltetek a szívemben. Azt hiszem, ennek így kellett lennie, és magától értetődően be is következett volna, ha vártam volna, amire te próbáltál rábírni; de sose bírtam türelmes lenni, és magamnak szereztem vele szívfájdalmat. Akkor még fiú voltam, makacs és indulatos, ezért le kellett nyelnem a keserű pirulát, hogy felismerjem a tévedésemet. Mert az volt, Jo, ahogy mondtad, és én is rájöttem, miután bolondot csináltam magamból. Szavamra, egy időben annyira meg voltam zavarodva, hogy nem tudtam, kit szeretek jobban, téged-e vagy Amyt, és megpróbáltalak egyformán szeretni mindkettőtöket, de nem ment; és amikor megláttam Svájcban, hirtelen feltisztult minden. A megfelelő helyre kerültetek, és bizonyos lehettem benne, hogy vége a régi szerelemnek, azért kezdődhetett el az új; becsületesen megoszthatom a szívemet a testvérem meg a feleségem között, és szerethetem mind a kettőt. Fogsz-e hinni nekem, hogy visszatérhessenek a régi szép idők, amikor megismertük egymást?

– Tiszta szívemből hiszek neked, Teddy, ám akkor se lehetünk kamaszok még egyszer. A régi szép idők nem térhetnek vissza, nem szabad erre várnunk. Te férfi lettél, én nő. Feladataink vannak, a játszadozás ideje lejárt, be kell fejeznünk a rosszalkodást. Biztosan te is ezt érzed, mert látom rajtad a változást, ugyanúgy, ahogy te is meg fogod találni bennem. Hiányozni fog a fiam, de ugyanannyira fogom szeretni a férfit, és még nála is jobban csodálom, mert az akar lenni, akinek mindig látni reméltem. Nem lehetünk játszótársak többé, de leszünk fivér és nővér, akik szeretik és segítik egymást, amíg élnek, ugye, Laurie?

A fiatalember nem válaszolt, csak megfogta a kezet, amelyet a lány feléje nyújtott, és egy pillanatig ráfektette az arcát.

Érezte, miként támad fel a gyerekszerelem sírjából a gyönyörű, erős barátság, amely áldás lesz mindkettejüknek. Jo, aki nem akarta, hogy a hazatérés bánatosra sikeredjen, vidáman folytatta:

– Hát ez hihetetlen, gyerekeim, hogy összeházasodtatok, és önálló életetek lesz. Mintha csak tegnap lett volna, hogy begomboltam Amy kötényét, és megrángattam a hajadat, ha csúfolódtál. Irgalmas Ég, hogy repül az idő!

– Mivel az egyik gyerek idősebb nálad, nem szükséges úgy beszélned, mint egy nagymamának. Hízelgek magamnak azzal, hogy „igazi kis úr” vagyok, ahogy Pegotty mondta Copperfield Dávidról; és ha majd meglátod Amyt, ugyancsak koraérett gyereknek fogod találni – mondta Laurie, akit mulattatott barátnőjének anyáskodó hangja.

– Években lehetsz egy kicsit idősebb, Teddy, de én sokkal öregebb vagyok érzésekben. A nők gyorsabban érnek, és ez az utolsó év olyan kemény volt, hogy negyvennek érzem magamat.

– Szegény Jo! Hagytuk, hogy egyedül hordozd a terhet, miközben mi repestünk az élet virányain. Öregebb is vagy, itt is egy barázda, és itt is; ha csak nem mosolyogsz, szomorú a szemed, és amikor az előbb megérintettem a párnát, egy könnyet találtam rajta. Sokat kellett elviselned, és magányosan viselted. Micsoda önző dúvad voltam! – Laurie bűntudatosan megrángatta a saját haját.

De Jo csak megfordította az áruló párnát, és azt felelte derűsnek szánt hangon:

– Nem, mert nekem itt van segítségnek apa és anya, vigasznak a drága kisbabák, meg a gondolat, hogy te és Amy boldogok vagytok. Ettől rögtön könnyebb a teher. Néha magányos *vagyok*, de ki merem jelenteni, hogy nekem épp ez való, és…

– Soha többé nem leszel egyedül! – vágott közbe Laurie, és úgy karolta át Jo-t, mintha távol akarna tartani tőle minden emberi bajt. – Amy és én úgyse lehetünk meg nélküled; majd átjössz, és megtanítod a „gyerekeknek”, hogyan kell elvezetni egy házat, és mindenen osztozni fogunk, úgy, mint régen, meg kell engedned, hogy kényeztessünk, és megint csodálatos boldogságban és barátságban fogunk élni!

– Nagyon szívesen, ha nem leszek láb alatt. Máris kezdem egész fiatalnak érezni magamat; amióta megjöttél, minden búbánatom elrepült. Te mindig az én vigaszom voltál, Teddy. – Jo a fiatalember vállára hajtotta a fejét, úgy, mint évekkel ezelőtt, amikor Beth betegen feküdt, és a barátja azt mondta neki, hogy csak kapaszkodjon bele.

A fiatalember lenézett rá, hogy a lány is emlékszik-e vajon arra az időre, de Jo csak mosolygott csendesen, mintha valóban elszállt volna minden búja-baja Laurie érkezésétől.

– Te mindig ugyanaz a Jo maradsz, az egyik pillanatban a könnyeidet potyogtatod, a másikban kacagsz. Most egy kicsit huncutnak látszol; mi az, nagymama?

– Arra gondoltam, hogy Amy és te hogy jöttök ki egymással.

– Mint az angyalok!

– Igen, először így szokott lenni; de ki parancsol?

– Nem szégyellem bevallani, hogy most ő; én legalábbis hagyom, hogy ezt gondolja. Tetszik neki. Majd időnként váltjuk egymást. A házasság, mint mondják, megfelezi a jogokat, és megduplázza a kötelességeket.

– Így lesz ez később is. Amy uralkodik rajtad, amíg csak élsz.

– Nos, olyan finoman csinálja, hogy nem hinném, lenne okom orrolni miatta. Az a fajta nő, aki tudja, hogy kell jól uralkodni. Nekem tulajdonképpen tetszik, mert olyan puhán és ügyesen csavarja az embert az ujja köré, akár egy selyemszalagot, és közben még el is hiteti veled, hogy ő tesz neked szívességet.

– Hogy éppen belőled papucsférj legyen, és még élvezd is! Hát nem hittem volna, hogy ezt megérem! – kiáltotta Jo égnek emelve a kezét.

Jó volt látni, amint Laurie kihúzza magát, és hamisítatlan férfiúi fölénnyel mosolyog ezen a sértésen.

– Amy sokkal jobb nevelésű ennél – magyarázta leereszkedő hangon –, én pedig nem az a fajta ember vagyok, aki aláveti magát az ilyesminek. Feleségem és én túlságosan tiszteljük egymást ahhoz, hogy basáskodni vagy veszekedni próbáljunk.

Jo-nak tetszett a válasz, és úgy vélte, hogy ez az újfajta méltóság nagyon jól áll a barátjának. Ám örömébe némi sajnálkozás vegyült, hogy a fiú olyan viharos gyorsasággal változott át férfivá.

– Ebben nem kételkedem; tőlünk eltérően Amy és te sose veszekedtetek. Ő a nap, én vagyok a szél, mint a mesében, és végül is, ha jól emlékszem, a nap győzte le az embert.

– Amy épp úgy tud fújni, mint ragyogni – nevetett Laurie. – Hogy micsoda dorgatóriumot kaptam Nizzában! Szavamra, sokkal rosszabb volt, mint a te kárpálásaid: igazi ledorongolás! Egyszer majd elmesélem. Amy nem fogja, mert miután közölte, mennyire lenéz, és mennyire szégyelli magát miattam, beleszeretett a semmirekellőbe, és feleségül ment a mihasznához.

– Minő alantas viselkedés! Nos, ha a feleséged bántalmaz, csak gyerek hozzám, én majd megvédelek.

– Úgy nézek ki, mint akinek szüksége van rá, ugye? – Laurie felpattant és színpadias pózba állt, de arcának kifejezése hirtelen átcsapott méltóságteljesből mámorosba, mert felcsendült Amy hangja:

– Hol van hát? Hol van az én drága öreg Jo-m?

Testületileg bevonult a család, mindenki összeölelkezett csókolózott ismét; a három világvándorának többrendbeli meddő kísérlet után sikerült leülnie, hogy kellően körülujjonghassák és megcsodálhassák őket. Mr. Laurence-nak, aki napbarnított és egészséges volt, mint mindig, ugyanolyan jót tett a külföldi utazás, mint a fiatal párnak, mert majdnem minden morózusságot kioldott a kedélyéből, míg ódivatú galantériájának egyfajta csillogást adott, ami még szeretnivalóbbá tette az öregurat. Jó volt látni, milyen ragyogó szemmel nézi „a gyermekeimet”, ahogyan nevezte a fiatal párt; még jobb volt látni Amy kislányos kedvességét és figyelmességét, amivel meghódította Mr. Laurence öreg szívét; de a legjobb volt látni Laurie-t, ahogyan csügg kettőjükön, mintha sose unna bele koros nagybátyjának és fiatal feleségének szép kettős képébe.

Amint Meg ránézett Amyre, rögtön megállapította, hogy a saját ruhája egyáltalán nem párizsias, hogy az ifjú Mrs. Moffat el fog halványodni az ifjú Mrs. Laurence mellett, és hogy a „kis dáma” máris kifinomult és elegáns asszony. „Milyen szépek együtt! – gondolta Jo a házaspárban gyönyörködve. – Igazam volt, mert Laurie megtalálta a gyönyörű, tökéletes lányt, aki jobban illik az otthonába, mint a setesuta vén
Jo, aki nem házi átok lesz, hanem házi áldás.” Mrs. March és a férje mosolyogva összenézett, és boldogan bólintottak egymásnak, mert látták, hogy legfiatalabb gyermekük valóban jól járt, és nemcsak világi javakban gazdagodott, de az ennél sokkal becsesebb örömben, bizalomban és szeretetben is.

Mert Amy arcáról sugárzott a puha fény, ami a lelki békesség jele, hangjába újfajta lágyság lopózott, hűvös kimértségét szelíd méltóság váltotta fel, ami egyszerre volt nőies és ellenállhatatlan. Nem csorbították kis affektálások, és modorának barátságos kedvessége elragadóbb volt, mint régi bája vagy mostani szépsége, mert félreérthetetlenül mutatta azt az igazi úriasszonyt, akivé mindig is lenni akart.

– Jót tett a szerelem a mi kislányunknak – mondta az anyja halkan.

– Kedvesem, itt volt előtte egész életében a jó példa – súgta vissza Mr. March, és gyengéd pillantást vetett maga mellett a szürke hajjal keretezett, megfáradt arcra.

Daisyt el se lehetett vonszolni „sép néniké”-jétől, mert, mint egy kutyus, rákötötte magát a csodálatos övláncra, amelyen elbűvölő zsuzsuk csilingeltek. Demi egy darabig szemrevételezte az új rokonságot, mielőtt leereszkedett odáig, hogy megvesztegetést fogadjon el egy fából faragott, berni medvecsalád formájában. Majd egy átkaroló hadmozdulat feltétlen megadást eredményezett, mert Laurie tudta, hol fogja meg az ifjút.

– Fiatal barátom, amikor először volt részem abban a megtiszteltetésben, hogy találkozhattunk, ön képen teremtett engem; most hát adjon érte elégtételt, úgy, ahogy úriemberhez illő – azzal a hosszúra nőtt nagybácsi úgy kezdte a levegőbe dobálni csepp unokaöccsét, hogy tönkretette Demi filozóf tartását, viszont annál nagyobb gyönyörűséget szerzett gyermeki lelkének.

– Itt süllyeggyek el, ha nem selyembe van tetőtől talpig! Hát nem eggy csuda, ahogy ottan ül, mint füvön a harmatgyöngy, és mindenki Mrs. Laurence-nak szólongassa a kicsi Amyt? – motyogta az öreg Hannah, aki nem tudta megállni, hogy sűrűn be ne kukkantson a tolóajtón, miközben határozottan vegyes asztalneművel megterítette az asztalt az ebédlőben.

Ó, hogy mennyit beszélgettek! Előbb csak egy, aztán a másik, aztán mindenki egyszerre, hogy egy órába sűríthessék három év történetét. Szerencsére eljött a tea ideje, mert ha még sokáig folytatják, rekedtre és betegre beszélik magukat. Micsoda boldog menet vonult át a kis ebédlőbe! Mr. March büszkén vezette „Mrs. Laurence”-t, Mrs. March ugyanolyan büszkén karolt „a fiam”-ba, az öregúr Jo-val állt párba, akinek odasúgta: – Most majd neked kell a kislányomnak lenned –, Jo pedig, miután egy pillantást vetett a kandalló mellett az üres sarokba, remegő szájjal válaszolta: – Majd igyekszem betölteni a helyét, uram.

Az ikrek a felnőttek mögött ugrabugráltak, érezve, hogy itt van már a Kánaán, mert mindenkit annyira elfoglaltak a jövevények, hogy a gyerekek azt csinálhattak, amit akartak, és önök bizonyosra vehetik, hogy derekasan éltek is az alkalommal. Beleittak a teába, megtömték magukat mézeskaláccsal, bekebeleztek fejenként egy brióst, és azzal tették fel a kihágásokra a koronát, hogy zsebre vágtak egy-egy csábító gyümölcsös lepénykét, ahol az a mindent összeragacsoló csúnya süti szét is mállott, megtanítva az ikreket arra, hogy nemcsak az emberi természet, de a leveles tészta is törékeny. Az elcsaklizott lepénykéktől bűntudatos kis vétkesek attól tartva, hogy Dodó éles szeme átlát a ragadmányt rejtő vékony kartonon és merinón, megszállták „nadapót”, aki ma nem tette föl a pápaszemét. Amy, akit úgy adtak kézről kézre, mint a frissítőt, az idősebb Laurence karján tért vissza a szalonba, a többiek az eredeti párosítás szerint, ezért Jo-nak nem maradt társa. Pillanatnyilag nem is bánta, mert hátra maradt, hogy válaszoljon Hannah mohó kérdezősködésére:

– Akkor mostan Amy kisasszony hintóba fog kucsérozni, és azokból a szép ezüsttányérokról eszik, amékek vannak nekik odaáltal?

– Azon se csodálkoznék, ha hat fehér lovat hajtana, arany tányérból enne, és mindennap vert csipkét viselne gyémántokkal. Teddy úgy véli, hogy az ő feleségének semmi sem lehet elég jó – felelte Jo nagy elégedettséggel.

– Hát nem is! Hasét vagy halas fasírtot akarnak reggelire? – kérdezte Hannah, aki bölcsen elegyítette a poézist a prózával.

– Nekem mindegy. – Jo, akinek most nem akaródzott ételről beszélnie, becsukta az ajtót. Egy percig állt, és nézte családját, ahogy felmennek a lépcsőn; amikor Demi kockás szövetnadrágos, kurta lába is megküzdött az utolsó fokkal, olyan erővel rohanta meg a magány, hogy elpárásodott szemmel nézett körül, keresve, mire támaszkodhatna most, hogy az ő Teddyje is elhagyta? Ha tudta volna, milyen születésnapi ajándék áll a házhoz, nem mondja magának: „Majd este sírdogálok egy kicsit, lefekvés után; most nem illik búslakodni.” Aztán megdörgölte a szemét – mert az egyik fiús szokásához híven sose tudta, hol a zsebkendője – és éppen sikerült mosolyt ültetnie a szájára, amikor kopogtattak a tornác ajtaján.

Vendégszerető sietséggel nyitott ajtót, és ugrott egyet, mintha megint kísértetet látna; mert az ajtóban egy szakállas, magas úriember állt, aki úgy ragyogott rá a sötétségből, akár egy éjféli nap.

– Jaj, Mr. Bhaer, de örülök, hogy látom! – kiáltotta Jo, és úgy ragadta meg a professzor kezét, mintha attól tartana, hogy az éjszaka magába szippantja, mielőtt ő betessékelhetné a házba.

– Én is, hoty láthatom Marsch kisasszonyt – de nem, önöknél összejövetel fan… – És a professzor megtorpant az emeletről leszűrődő hangok és a táncos lábdobogás hallatán.

– Dehogy van, ez csak a család. A húgom jött haza a barátainkkal, és most nagyon örülünk. Fáradjon be, csatlakozzon hozzánk!

Mr. Bhaer, bár igen társaságszerető ember volt, azt hiszem, illedelmesen távozott volna, hogy egy másik napon térjen vissza; de miként tehette volna, mikor Jo becsukta mögötte az ajtót, és elkobozta a kalapját? Bár a lány arcának is lehetett valami köze hozzá, mert Jo, ahelyett, hogy palástolta volna a viszontlátás örömét, olyan ellenállhatatlan őszinteséggel mutatta ki, ami felülmúlta a magányos férfiú legmerészebb várakozásait.

– Ha nem leszek ötödik kerék, boldogan találkozom felük. Betek folt, barátnőm? – kérdezte aggodalmasan, mert mikor Jo felakasztotta a kabátját, a fény az arcába hullott, és a professzor figyelmét nem kerülte el a változás.

– Nem beteg, csak fáradt és szomorú. Nagy baj ért minket, amióta utoljára láttuk egymást.

– Ach, igen, tudom. Fájt a szívem önért, amikor hallottam. – Ismét megszorongatta a lány kezét, olyan részvétteljes együttérzéssel, hogy Jo úgy érezte, semmi sem lehet olyan vigasztaló, mint ez a kedves nézés és a nagy, meleg kéz érintése.

– Apa, anya, ő az én barátom, Bhaer professzor! – jelentette be olyan leplezetlen örömmel és büszkeséggel, hogy ennyi erővel harsonát fújva is bejelenthette volna érkezésüket.

Ha a jövevénynek voltak is aggályai, azok egy perc alatt szertefoszlottak a szívélyes fogadtatástól. Mindenki barátságosan üdvözölte, először csak Jo kedvéért, de aztán már önmagáért kedvelték. Kénytelenek voltak vele, mert Mr. Bhaer bírt azzal a talizmánnal, amely megnyitja a szíveket, így ez az egyszerű család nyomban felmelegedett irányában. Az meg, hogy szegény volt, csak még rokonszenvesebbé varázsolta, mert a szegénység gazdaggá teszi azt, aki felül tud emelkedni rajta, az pedig biztos kulcs az igazán vendégszerető emberekhez. Mr. Bhaer csak ült, és olyan volt az arca, mint azé a vándoré, aki idegen ajtón kopogtat, és mikor bebocsátják, otthon találja magát. A gyerekek úgy vették célba, mint méhek a mézes üveget; ki-ki elfoglalt egy térdet, és nekiláttak meghódítani a professzort. Ifjonti vakmerőséggel turkáltak a zsebében, megrángatták a szakállát, vizsgálat tárgyává tették az óráját. Az asszonyok helyeslő jelbeszéddel telegrafáltak egymásnak. Mr. March, megérezve a rokonlelket, feltárta vendége előtt legválogatottabb kincseinek tárházát. A csendes John élvezettel hallgatta a beszélgetést, bár egy szót sem szólt közbe, és Mr. Laurence rájött, hogy nem bír elaludni.

Ha Jo-nak nem köti le más a figyelmét, mulattatta volna Laurie magaviselete, mert ez az úriember, ha nem is egy csipetnyi féltékenységtől, de valami bizalmatlanságfélétől hajtva kezdetben tartózkodóan viselkedett, és testvéries gyanakvással méregette a jövevényt. Ám ez nem tartott sokáig. Akarata ellenére fölébredt benne az érdeklődés, és mire észbe kapott, már ő is ott volt a körben, mert Mr. Bhaer jól beszélt ebben a barátságos légkörben, és ugyancsak kitett magáért. Ritkán szólt Laurie-hoz, de gyakran nézett rá, és ilyenkor árnyék suhant át az arcán, mintha elveszített ifjúságára emlékeztetné az élete virágjában levő fiatalember, majd a tekintete visszatért Jo-hoz, olyan panaszosan, hogy Jo bizonyosan válaszol a néma kérdésre, ha látja, ám Jo-nak a saját tekintetére kellett vigyáznia, és érezve, hogy nem bízhat a szemében, kizárólag az apró harisnyát nézte, amelyet kötött, mint a hajadon nagynénik mintaképe.

Hébe-hóba egy lopott pillantás úgy felüdítette, mint a friss víz egy poros séta után, mert számos biztató előjelet leshetett meg. Mr. Bhaer arca elveszítette szórakozottságát, és felpezsdült a pillanat hevében. Egészen megfiatalodott és megszépült, gondolta a lány, és elfelejtette összehasonlítani Laurie-val, ahogy más férfiakat szokott, mely összehasonlításból mindig a más férfiak kerültek ki vesztesen. Továbbá nagyon föllelkesült, habár az antik temetkezési szokásokat, amelyeknél a társalkodás kikötött, talán nem egészen lehet szívvidító témának nevezni. Jo valósággal kivirult a diadaltól, amikor Teddyje alulmaradt egy vitában, és ahogy nézte apja önfeledt arcát, arra gondolt: „Hogy örülne, ha mindennap olyan emberrel beszélgethetne, mint az én professzorom!” Végül pedig Mr. Bhaer új fekete öltönyt viselt, amitől még a szokottnál is tökéletesebb úriembernek tetszett. Bozontos haját megnyíratta és simára kefélte, bár az nem sokáig maradt a helyén, mert az izgalmas pillanatokban a professzor felborzolta a maga mulatságos szokása szerint. Mellesleg Jo-nak jobban tetszett, ha az üstök az égnek állt, mert úgy vélte, hogy olyankor jupiteri fenséget kölcsönöz a szép homloknak. Szegény Jo, minő sugárkoszorúba fonta azt a jelentéktelen embert, miközben buzgón kötött, de azért semmi sem kerülte el a figyelmét, még az sem, hogy Mr. Bhaer arany mandzsettagombot visel makulátlan kézelőjében!

„Drága öreg barátom! Akkor se csíphetné ki magát jobban, ha udvarolni menne”, gondolta Jo, és a következő váratlan gondolattól olyan rákvörösre pirult, hogy el kellett ejtenie a gombolyagját, hogy azt keresve elrejthesse az arcát.

Ám a manőver nem sikerült olyan jó, mint várta; mert a professzor, noha éppen meggyújtani készült egy temetési máglyát, képletes értelemben szólva eldobta fáklyáját, és a gombolyag után vetette magát. Persze jól össze is ütötték a fejüket, csillagokat láttak, és nevetve-pirulva, gombolyag nélkül kerültek vissza a talaj szintjéről, azt kívánva, hogy bár ne álltak volna fel.

Az este hosszúra nyúlt; Hannah idejekorán kicsempészte a babákat, akik már úgy bólogattak, mint két rózsaszín pipacs, és Mr. Laurence is hazatért lepihenni. A többiek körülülték a tüzet, és jóízűen diskutáltak, ügyet sem vetve az idő múlására. Végül Meg, akinek anyai szíve nem szabadulhatott a rémképtől, hogy Daisy kiesett az ágyból, Demi pedig felgyújtotta a hálóingét, miközben a gyufák szerkezetét tanulmányozta, szedelőzködni kezdett.

– De előbb énekeljünk egyet, régi jó szokásunk szerint, amiért ismét együtt vagyunk mind – mondta Jo, bár úgy érezte, hogy egy derekas kurjantás jobban kifejezné ujjongó érzéseit.

Nem voltak együtt *mind,* ennek ellenére senki sem találta igaztalannak vagy tapintatlannak a szavait, mert úgy tetszett, hogy most is közöttük van Beth békés szelleme, láthatatlanul, de kedvesebben, mint valaha, mert a halál nem törhette meg a családi köteléket, amelyet oldhatatlanná kovácsolt a szeretet. Régi helyén állt a kicsi szék, a szokott polcon ott volt a takaros varrókosár, benne a csepp munka, amelyet félbehagyott, amikor már a tű is nehéz volt a kezének; a szeretett hangszert, amelyhez mostanában nemigen nyúlt senki, el nem mozdították, és fölötte Beth arca mosolygott kislánykori derűjével, mintha azt mondaná: „Örüljetek, mert itt vagyok!”

– Játssz valamit, Amy, hadd hallják, milyen sokat fejlődtél – szólította fel Laurie bocsánatos büszkeséggel ígéretes tanítványát.

Ám Amy azt suttogta könnyben úszó szemmel, a kopott zongoraszéket forgatva:

– Ma este nem, édes. Ma nem bírok szerepelni.

Ám amit tett, szebb volt minden virtuozitásnál vagy ügyességnél, mert oly édes hangon énekelte Beth szeretett dalait, amire a legkülönb mester sem taníthatta volna meg, és mélyen megindította vele a hallgatóit. Mély csend volt a szobában, és akkor a csengő hang váratlanul elcsuklott Beth kedvenc himnuszának utolsó soránál. Mert nehéz is volt kimondani: „Nincs oly kín a földön, mit meg nem gyógyíthat az ég”. Amy a mögötte álló férjének támaszkodott, és úgy érezte, még a hazatérés sem tökéletes, mert hiányzik belőle Beth.

– Mignon dalával kell befejeznünk, mert Mr. Bhaer azt szereti! – mondta Jo, mielőtt túl fájó lehetett volna a hallgatás. Mr. Bhaer hálásan megköszörülte a torkát, és odalépett a sarokban álldogáló lányhoz:

– Énekel felem? Mi remekül tudunk összhangozni.

Ez tetszetős kitaláció volt, mert Jo annyi fogalommal bírt a zenéről, mint egy szöcske. De akkor is belegyezett volna, ha Mr. Bhaer azt javasolja, énekeljen el egy egész operát, és vígan zönögött, idvezült közönnyel figyelmen kívül hagyva hangnemet és ütemet. Szerencsére nem számított, mert Mr. Bhaer úgy dalolt, ahogy egy igazi némethez illik, teli tüdőből és jól. Jo hamarosan át is váltott fojtott zümmögésbe, hogy jobban hallja a zengő hangot, amely mintha egyedül neki énekelt volna:

„Ismered a hont, hol citrom virul?” – ez volt a professzor kedvenc sora, amelyben „a hon” nyilvánvalóan Németországot jelentette; most azonban mintha az

Oda, igen,
Oda menjünk tevéled, kedvesem![8]

szavakat artikulálta volna feltűnő dallamossággal és melegséggel, és legalább egy hallgatóját annyira lázba hozta a gyengéd invitálás, hogy nagyon szerette volna azt felelni, de menynyire hogy ismeri a hont, és boldogan elutazik akárhova, ahova a dalnok akarja.

---

[8] Benedek Marcell fordítása

A dal nagy sikert aratott, az előadó babérokkal koronázva vonult vissza. Ám néhány perccel később teljesen elfelejtkezett a jó modorról, úgy megbámulta Amyt, aki a kalapját tette föl, mert csak úgy mutatták be neki, mint „a húgom”-at, és senki sem szólította az asszonynevén, amióta a professzor megérkezett. Még jobban megfeledkezett magáról, mikor Laurie a legelbájolóbb modorában búcsúzott tőle:

– Feleségem és én nagyon örültünk az ismeretségnek, uram. Kérem, ne feledje, hogy az út másik oldalán is ugyanilyen szívesen látják.

Amiért a professzor olyan túláradóan hálálkodott, és hirtelen annyira kigyúlt a boldogságtól, hogy Laurie azt gondolta, ennél kedvesebben nyíltszívű öreg szivart se látott még.

– Én is megyek, de boldogan eljövök ismét, enkedelmével, kedves asszonyom, mert egy pizonyos ügyben itt kell töltenem néhány napot a farosban.

Mrs. Marchhoz szólt, de Jo-ra nézett, és az anya hangja ugyanolyan nyájassággal mondott igent, mint lányának tekintete. Mrs. March ugyanis egyáltalán nem volt olyan vak a gyermeki érdekeire, mint Mrs. Moffat feltételezte.

– Úgy sejtem, okos ember – jegyezte meg Mr. March nagy lelki nyugalommal a kandalló mellől, miután az összes vendég távozott.

– Tudom, hogy jó ember – tette hozzá Mrs. March egyértelmű rokonszenvvel, miközben felhúzta az órát.

– Gondoltam, hogy tetszeni fog nektek. – Jo csak ennyit mondott, mielőtt kiosont az ajtón.

Azon tűnődött, miféle ügy hozhatta ide Mr. Bhaert a városba, és végül úgy döntött, hogy valahol valami nagy megtiszteltetésre terjeszthették fel, csak azért nem hozta szóba, mert túl szerény. Ha láthatta volna a professzort szobájának zavartalan magányában, hogy milyen tekintettel néz egy képet, az néminemű fényt gyújthatott volna tudatlanságának éjszakájában, főleg ha azt látta volna, hogy Mr. Bhaer miként csókolja meg a lámpaoltás utáni sötétségben a képet, amelyről egy nagy hajú, szigorú és rideg ifjú hölgy meredt sötéten a jövőbe.

XXI. FEJEZET

Uram és hölgyem

– Kérem, anyámasszony, kölcsönkérhetném a feleségemet egy órára? Megjött a poggyász, és máris összedúltam Amy párizsi cicomáit, mert keresek valamit, de nem találom – mondta Laurie, aki másnap arra állított be, hogy Mrs. Laurence a mamája ölében ül, mintha visszaváltozott volna a „kisbabává”.

– Természetesen. Menj, édesem; el is felejtettem, hogy más otthonod is van ezenkívül. – Mrs. March úgy szorította meg a gyűrűt viselő fehér kezet, mintha anyai kisajátító ösztöneiért kérne bocsánatot.

– Nem jöttem volna át, ha boldogultam volna, de hát ugyanúgy nem lehetek meg az asszonykám nélkül, mint…

– A szélkakas szél nélkül – szúrta közbe Jo, amikor sógora hasonlatot keresve szünetet tartott, mert amióta Teddy hazajött, ismét rátalált szokott fullánkos nyelvére.

– Pontosan, mert amióta Amy fúj, mindig nyugat felé mutatok, leszámítva egy-egy sóhajt dél felé, de keleti szelet nem kaptam, amióta nős vagyok, északról meg végképp semmit sem tudok, ezért mindenestül balzsamos és bársonyos vagyok, nem igaz, hölgyem?

– Eddig valóban szép az idő, nem tudom, meddig tart, de nem félek a vihartól, mert most tanulom kormányozni a hajómat. Gyere haza, édesem, megkeresem a csizmahúzódat, gondolom, az után kutattál a holmim között. A férfiak olyan tehetetlenek, anya! – állapította meg Amy nagyasszonyos modorban, ami nagyon tetszett a férjének.

– Mihez kezdetek, ha berendezkedtetek? – érdeklődött Jo, úgy gombolva be húgának köpenyét, ahogy egykor a kötényét.

– Megvannak a terveink; egyelőre nem akarunk sokat beszélni róluk, mert még nagyon új seprűk vagyunk, de nem óhajtunk ölbe tett kézzel ülni. Bele akarom vetni magamat az üzletbe, méghozzá olyan buzgalommal, hogy nagyapa el lesz ragadtatva, mert bebizonyítom neki, hogy nem vagyok elkényeztetve. Szükségem van valami ilyesmire, hogy egyenesben tartson. Belefáradtam a semmittevésbe, úgy akarok dolgozni, mint egy férfi.

– No és Amy, ő mit akar csinálni? – érdeklődött Mrs. March, akinek tetszett Laurie elszántsága és lelkes beszéde.

– Miután körbeviziteltük a társaságot, és megszellőztettük a legszebb kalapunkat, ámulatba ejtünk mindenkit házunk elegáns összejöveteleivel, a fényes társasággal, és az üdvös befolyással, amellyel általában bírunk a világban, nem igaz, Madame Récamier? – évődött Laurie.

– Majd elválik. Jöjjön, Impertinencia, ne botránkoztassa meg a családomat azzal, hogy csúnyákat mond rólam a fülük hallatára – felelte Amy, aki eldöntötte, hogy előbb otthont akar, amelyben jó feleség lesz, és csak azután szalont, ahol királynősködhet.

– Milyen boldognak látszik együtt ez a két gyerek! – jegyezte meg Mr. March, akinek nehezére esett visszamerülni Arisztotelészbe a fiatalok távozása után.

– Igen, és tartósnak ígérkezik a boldogság – tette hozzá Mrs. March, annak a kormányosnak az elégedettségével, aki bevezette a biztonságos kikötőbe a hajót.

– Tudom, hogy az lesz. Boldog Amy! – sóhajtott Jo, de rögtön fel is ragyogott, amikor Bhaer professzor türelmetlen sietséggel belökte a kaput.

Estefelé, miután a csizmahúzótól felzaklatott kedélye lecsillapodott, Laurie így szólt a feleségéhez, aki a lakásban ide-oda röpködve rendezgette új műkincseit:

– Mrs. Laurence!

– Uram?

– Az az ember feleségül akarja venni a mi Jo-nkat!

– Remélem, igen. Te nem, drágám?

– Nos, szerelmem, adu ásznak tartom e kifejezésteli szó legnemesebb értelmében, de nagyon szeretném, ha valamivel fiatalabb és sokkal gazdagabb lenne.

– Ej, Laurie, ne légy már ilyen akadékoskodó és földhöz ragadt. Ha szeretik egymást, cseppet sem számít, hogy milyen szegények vagy öregek. A nőknek sohasem lenne szabad pénzért házasodni… – Amynek elakadt a szava. A férjére sandított, aki csúfondáros komolysággal válaszolta:

– Természetesen nem, ennek ellenére időnként hallhatjuk bájos leányoktól, hogy ez a szándékuk. Ha nem csal meg az emlékezetem, valamikor te is kötelességednek tartottad, hogy jó partit csinálj; alighanem ez indokolja, hogy egy magamfajta pernahajdernek lettél a felesége.

– Ó, legdrágább fiam, ne, ne mondj ilyet! Tökéletesen elfelejtettem, hogy gazdag vagy, amikor kimondtam az igent. Akkor is a feleséged lettem volna, ha nincs egy filléred se, és néha azt kívánom, bár lennél szegény, mert akkor még jobban bebizonyíthatnám, mennyire szeretlek! – és Amy, aki nagyon tartózkodó volt a nyilvánosság előtt, és nagyon szenvedélyes négyszemközt, meggyőző bizonyítékokkal tanúsította szavainak igazságát.

– Ugye, nem gondolod komolyan, hogy olyan kalmárszellemű teremtés vagyok, amilyen egyszer próbáltam lenni? Megszakadna a szívem, ha kételkednél benne, hogy nem eveznék veled egy csónakban a legnagyobb boldogsággal még akkor is, ha evezéssel kellene megkeresned a betevődet!

– Hát bolondnak, vadállatnak nézel? Hogy gondolhatnám ezt, amikor kikosaraztál miattam egy nálam gazdagabb kérőt, és most sem engeded, hogy neked adjam a felét mindenemnek, holott most már jogom is van rá? A lányok, szegények, naponta megteszik, mert beléjük nevelik, hogy ez az egyetlen útja az üdvösségnek; ám téged jobb helyen iskoláztak, és noha egyszer féltettelek, nem kellett csalódnom, mert a leány hű volt az anya tanításához. Mondtam is tegnap a mamának, aki olyan boldog hálával nézett rám, mintha egy milliós csekket kapott volna tőlem jótékony célra. De maga nem is figyel ide erkölcsi fejtegetéseimre, Mrs. Laurence! – jegyezte meg Laurie, mert Amynek, noha a férjét nézte, furcsán elrévedt a tekintete.

– De igen, figyelek, és egyidejűleg megcsodálom álladon a gödröcskét. Nem akarom, hogy hiú légy, de akkor is be kell vallanom, hogy az összes pénznél büszkébb vagyok a csinos férjemre. Ki ne nevess, de *annyi* örömömet lelem az orrodban! – Gyöngéden, a művész elégedettségével megcirógatta a szép metszésű orrot.

Laurie sok bókot kapott már életében, de még egy sem volt nagyobb tetszésére, amit be is bizonyított, habár nevetett egy jót feleségének sajátos ízlésén.

– Kérdezhetek valamit, édes? – szólalt meg bátortalanul Amy.

– Persze hogy kérdezhetsz.

– Fogsz bánkódni, ha Jo feleségül megy Mr. Bhaerhez?

– Ó, hát ez lappangott bokrodnak megette? Gondoltam is, hogy van valami a gödröcskében, ami nem tetszik neked. Mivel pedig nem ünneprontó vagyok, hanem a legboldogabb fickó a világon, biztosíthatlak, hogy ugyanolyan könnyű szívvel, mint lábbal fogok táncolni Jo lakodalmán. Kételkedsz benne, drágám?

Amy felnézett a férjére, és elégedett volt azzal, amit látott. Az utolsó kis féltékeny félelem is elillant belőle. Hálatelten, bizakodó szerelemmel mondott köszönetet Laurie-nak.

– Bár tehetnénk valamit azért a kapitális öreg professzorért. Nem találhatnánk ki neki egy gazdag rokont, aki előzékenyen elhalálozna Németországban, és ráhagyna egy csinos vagyonkát? – kérdezte Laurie, miközben kart karba öltve járkáltak a hosszú szalonban. Szerették ezt csinálni, a kastélykert emlékére.

– Jo úgyis kiszimatolná, és mindent elrontana; nagyon büszke Mr. Bhaerre. Tegnap is mondta, hogy szerinte a szegénység gyönyörű dolog.

– Egyem a drága szívét! Majd megváltoztatja az álláspontját, ha lesz egy literátus férje, és egy tucatnyi kis professort és professorint kell eltartania. Most nem szabad közbeavatkoznunk, de várjuk ki az alkalmat, hogy lendíthessünk a helyzetükön, akármennyire nem akarják. Oktatásom egy részéért Jo-nak tartozom, ő pedig hisz abban, hogy az embernek becsületesen meg kell adnia az adósságát. Erről az oldalról fogom bekeríteni.

– Milyen csodálatos, ha segíthetünk másokon, nem? Mindig ez volt az egyik álmom, hogy két kézzel osztogathassak; és hála neked, ez az álom valóra vált.

– Ó, tehát sok jót akarunk tenni? Van egy válfaja a szegénységnek, amelyen különösen szeretnék segíteni. A notórius kéregetőket mindenki támogatja, de a jó családból származó szegények nyomorognak, mert nem hajlandók kérni, mások meg nem merik rájuk tukmálni a jótékonyságukat. Pedig ezer módon lehetne segíteni rajtuk, csak kellő tapintattal kell eljárni, hogy ne legyen sértő. Meg kell mondanom, szívesebben támogatok egy lecsúszott úriembert, mint egy mézes nyelvű kéregetőt. Lehet, hogy nincs igazam, de akkor is ezt akarom tenni, holott ez a nehezebb.

– Mert az adakozónak is úriembernek kell lennie – tette hozzá a családi rajongóegylet másik tagja.

– Köszönöm, bár attól tartok, nem érdemlem meg ezt a szép bókot. Arra akartam kilyukadni, hogy mialatt külföldön loptam a napot, sok tehetséges fiatallal találkoztam, akik mindenféle áldozatra kényszerültek, és komoly gondokkal küszködtek, hogy valóra válthassák álmaikat. Remek fickók akadtak közöttük; úgy dolgoztak, akár a héroszok, se pénzük nem volt, se barátjuk, de annyira tele voltak bátorsággal, türelemmel és iparkodással, hogy szégyelltem magamat mellettük, és nagyon szerettem volna segíteni rajtuk. Ezek azok az emberek, akiket öröm támogatni, mert ha van lángeszük, tekintsük megtiszteltetésnek, ha szolgálhatjuk őket, és nem engedjük, hogy elkallódjanak, csak mert nem jut nekik tűzifára; ha meg nincs, akkor vigasztaljuk szegényeket, nehogy kétségbeessenek, mikor szembesülnek ezzel a hiánnyal.

– Bizonnyal; és van még egy osztály, amely nem bír kérni, tehát némán szenved. Tudok valamit róla, mert magam is közéjük tartoztam, mielőtt hercegnővé tettél, mint a király a kolduslányt a régi mesében. Nehéz életük van a törekvő lányoknak, Laurie, sokszor tehetetlenül kell nézniük, miként lesz oda a fiatalság, az egészség, az értékes alkalmak, csak mert a kellő percben nem kaptak egy kis segítséget. Hozzám nagyon jók voltak az emberek; és valahányszor látok lányokat úgy küszködni, ahogy mi tettük, úgy szeretném feléjük nyújtani a kezemet, hogy segítsek rajtuk, ahogyan nekem segítettek.

– És fogsz is segíteni, amilyen angyal vagy! – kiáltotta Laurie, és az emberbaráti buzgóság fellángolásában elhatározta, hogy alapít és fenntart egy intézetet kimondottan művészi hajlamokkal megáldott fiatal nők támogatására. – A gazdagoknak nincsen joguk henyélni, vagy csak rakni egymásra a pénzüket úgy, hogy az senkinek se hajtson hasznot. Minden végrendelkezésnél kétszerte okosabb dolog még életünkben hasznos dolgokra fordítani a pénzt, és boldoggá tenni vele embertársainkat. Mi is jól fogjuk érezni magunkat, és azzal tetézzük az örömet, hogy másokkal is megízleltetjük a boldogságunkat. Leszel a kis Dorcas, aki addig osztogatja a kosarából a vigaszt, amíg az ki nem ürül, hogy jótetteket gyűjtsön a helyébe?

– Tiszta szívemből, ha te is leszel a vitéz Szent Márton, aki megállítja délceg paripáját, hogy megossza köpenyét a koldussal.

– Megegyeztünk. És mi járunk vele a legjobban!

Az ifjú pár kezet rázott az egyezségre, majd vidáman sétáltak tovább, és még kellemesebbnek találták az otthonukat, amióta elhatározták, hogy örömöt visznek más otthonokba. Hitték, hogy könnyebben járhatják virágos útjukat, ha a másokén is elegyengetik a göröngyöket, és érezték, hogy még szorosabban összeköti őket a szeretet, amely nem feledkezik meg azokról sem, akiket náluk kevésbé áldott meg a sors.

XXII. FEJEZET

Daisy és Demi

Azt hiszem, a March-család szerény krónikása nem érezheti teljesnek a munkáját anélkül, hogy ne szentelne legalább egy teljes fejezetet e család két legbecsesebb és legfontosabb tagjának. Daisy és Demi most nőtt bele a szellemi érettség korába, amikor a három-négy éves babák követelik jogaikat, és ki is harcolják őket, ami több annál, mint amire a legtöbb felnőtt képes. Ha létezett valaha ikerpár, akiket fenyegetett a teljes elkapatás réme, akkor e csacsogó Brooke-ok voltak azok. Természetesen csodálatos gyermekek voltak születésük pillanatától fogva, amit elég lesz azzal bizonyítanom, hogy nyolchónapos korukban jártak, egyéves korukban folyékonyan beszéltek, kétéves korukban az asztalhoz lehetett ültetni őket, ahol olyan ildomosan viselkedtek, hogy nézni is gyönyörűség volt. Daisy már hároméves korában tűt kért, és varrt is egy zacskót négy öltéssel; valamint saját háztartást rendezett be a tálalószekrényben, és olyan ügyesen bánt a mikroszkopikus tűzhellyel, ami a büszkeség könnyeit csalta Hannah szemébe. Közben Demi a betűket tanulta a nagyapjával, aki újfajta módszert eszelt ki az ábécé oktatására: karjával és lábával mutatta a betűket, ily módon tornáztatva meg egyidejűleg a testet és az elmét. A fiúban korán megnyilatkozott a műszaki géniusz, amin az apja örvendezett, az anyja szörnyülködött, mert Demi megpróbált utánozni minden gépet, amit látott. A gyerekszobában örökös káosz uralkodott, mert ott tartotta a „vajjómozdonyt”, a madzagokból, székekből, ruhacsipeszekből, spulnikból tákolt titokzatos valamit, aminek kereke is volt, hogy menjen „köjbe-köjbe”, valamint a nagy karosszék támlájára függesztett kosarat, amelyben hiába próbálta felhúzni bizalomteli húgocskáját, aki hamisítatlan női odaadással tűrte, hogy a buksija nagyokat koppanjon, amíg el nem menekítették, mire az ifjú feltaláló méltatlankodva megjegyezte:

– De mami, ez az én felvonóm, és fel akajtam vonni a Dézit!

Noha jellemben szöges ellentétek voltak, az ikrek feltűnően jól kijöttek egymással, és ritkán veszekedtek többször, mint háromszor napjában. Persze Demi zsarnokoskodott Daisy-vel, viszont gálánsan megvédte más támadóktól, Daisy viszont alázatos rabszolgaként imádta a bátyját, a világ egyetlen tökéletes teremtményét. Rózsás, pufók, napsugaras lényecske volt Daisy, aki megtalálta az utat minden szívhez, és beléjük is fészkelte magát. Azon elbűvölő gyerekek közé tartozott, akik mintha arra születnének, hogy csókolgassák, babusgassák, cicomázzák, mint apró istennőket bálványozzák, és ünnepi alkalmakkor általános tetszésre felvonultassák őket. Daisy apró erényei olyan kedvesek voltak, hogy kész angyalka lett volna, ha néhány kis rosszaság nem tartja meg aranyosan emberinek. Az ő világában örökké sütött a nap; minden reggel felkapaszkodott kis hálóingében az ablakba, hogy körülnézzen, és azt kiáltsa, ha sütött, ha fújt: „Ó, sép nap, ó, sép nap!” Mindenki a barátja volt, és olyan készséggel pazarolta puszijait idegenekre, hogy a legcsökönyösebb agglegény szíve is meglágyult tőle, a gyermekszeretőkből pedig gyermekimádók lettek.

– Én szejet mindenki! – mondta egyszer, kitárva karjait, egyik kezében kanalával, másikban bögréjével, mintha egyszerre akarná magához ölelni és táplálni az egész világot.

Ahogy Daisy nőtt, anyja kezdte érezni, hogy a Galambdúcot olyan derűs és melegszívű lakóval áldotta meg a Gondviselés, mint amelyik az volt, aki a régi házat segített otthonná tenni, és csak imádkozhatott, hogy őt kímélje meg a sors a veszteségtől, amelyből nemrég megtanulták, milyen sokáig élhettek együtt egy fel nem ismert angyallal. Nagyapja gyakran szólította a kislányt „Beth”-nek, nagyanyja fáradhatatlan odaadással őrködött felette, mintha jóvá akarna tenni valamilyen régi hibát, amelyet csak az ő szeme láthatott.

Demi, mint egy igazi jenki, érdeklődő természet volt, mindent tudni akart, és sűrűn került zaklatott állapotba, mikor nem kapott kielégítő választ örökös „Miért?” kérdésére.

Azonkívül bölcselkedő hajlamok is éltek benne, nagyapjának nagy örömére, aki szókratészi társalgásokat folytatott vele, melyeknek során időnként a koraérett tanítvány játszotta a pedagógust, az asszonynép leplezetlen gyönyörűségére.

– Mitől med a lábam, nadapa? – kérdezte az ifjú filozóf, töprengőn szemlélve mozgékony végtagjait, miközben a lefekvéskor szokásos duhajkodás fáradalmait pihente ki.

– A kis értelmed mozgatja, Demi – felelte a bölcs, és tisztelettel megsimogatta az aranyfürtű fejet.

– Mi az a kis telmed?

– Az, amitől mozog a tested, úgy, ahogy a rugó mozgatja az órámban a kerekeket, amit megmutattam neked.

– Nyissál ki; látni akajom, hod húzod fel.

– Azt ugyanúgy nem tehetem meg, mint ahogy te sem nyithatod ki az órát. Isten húz fel, és addig jársz, amíg ő meg nem állít.

– Jajok? – Demi barna szeme kerekre nyílt és felragyogott az új gondolattól. – Fel vadok húzva, mint az ója?

– Igen, de nem mutathatom meg, hogyan, mert ez akkor történik, amikor nem látjuk.

Demi megtapogatta a hátát, mint aki arra számít, hogy olyan lesz, mint az óra, aztán komolyan kijelentette:

– Szejintem Isten akkor csinálja, amikoj alszom. Ezután részletes magyarázat következett, amit Demi olyan feszülten hallgatott, hogy a nagyanyja aggódni kezdett:

– Kedvesem, szerinted bölcs dolog ilyenekről beszélni ezzel a babával? Csak rászokik tőle, hogy olyanokat kérdezzen, amikre nem lehet válaszolni.

– Ha elég idős ahhoz, hogy feltegye a kérdést, akkor ahhoz is elég idős, hogy igazi választ kapjon. Nem ültetek a fejébe gondolatokat, csak segítek kibontakoztatni azokat, amelyek már úgyis ott vannak. Ezek a gyerekek bölcsebbek nálunk, és nem kétlem, hogy a fiú megértette minden egyes szavamat.

– Mondd csak meg nekem, Demi, hol tartod az értelmedet?

Ha a kisfiú azt feleli Alkibiadésszal: „Az istenekre, Szókratész, nem tudom”, a nagyapja nem lepődött volna meg; de miután darab ideig féllábon állt, mint egy töprengő fiatal gólya, azt felelte higgadt meggyőződéssel: – A pocikámban!

– Ettől már az öregúr sem tehetett mást, mint hogy csatlakozott nagymamához a kacagásban, és berekesztette a metafizikai órát.

Talán lett volna ok anyai aggodalmakra, ha Demi nem bizonyítja meggyőzően, hogy igazi fiú; mert egy-egy beszélgetés után, amelyeknek hatására Hannah baljós bólogatással megjósolta: „Ez a gyermek se nem való erre a világra”, egy csapásra eloszlatta a félelmeket valami csibészséggel, amivel a drága, maszatos, komisz kis rosszcsontok szokták őrjíteni a szülőket.

Meg sok szabályt állított fel, és igyekezett is betartani őket; de melyik anya van bebiztosítva a miniatűr emberek kitanult körmönfontsága, fifikás fortélyai, leleményes köntörfalazása és nyugodt szemtelensége ellen?

– Ne egyél több mazsolát, Demi, mert beteg leszel! – mondja mama az ifjúnak, aki következetesen felajánlja konyhai szolgálatait minden napon, ha mazsolás pudding készül.

– Én szejet beteg.

– Én meg nem, úgyhogy szaladj, és segíts Daisynek homoktortát sütni.

Demi kelletlenül távozik, de kijátszottsága súlyosan nehezedik kedélyére; és mikor alkalom kínálkozik a jóvátételre, túljár mama eszén egy agyafúrt egyezséggel.

– Amiért ilyen jó gyerekek voltatok, kérhettek, amit akartok – ígéri Meg, kivezetve kuktáját a konyhából, miután fazékba kerül a pudding.

– Igazán, mami? – kérdezi a poros hajú Demi, akinek ragyogó ötlete támad.

– Igazán; amit csak akartok! – feleli a rövidlátó szülő, készen rá, hogy féltucatszor elénekelje a „Három Kiscicát”, vagy az időjárástól függetlenül elvigye családját kalácsot vásárolni. Ám Demi sarokba szorítja a flegma válasszal:

– Akkor menjünk, és együk meg az összes mazsoját!

A gyerekeknek Dodó néni volt az első számú bizalmasa és játszótársa, akivel rendszeresen a feje tetejére állították a kis házat. Amy néni még csak egy név volt nekik, Beth néni hamarosan elmosódó, kedves emlékké fakult, ám Dodó néni élő valóság volt, és az ikrek maximálisan kihasználták, amiért ő mélységesen hálás volt. Ám amióta megjött Mr. Bhaer, Jo elhanyagolta a játszópajtásait, amitől bú és keserűség telepedett a kis lelkekre. Daisy, aki szerette pénzért árulni a puszikákat, elvesztette legjobb ügyfelét, és csődbe ment; Demi gyermeki éleslátásával felfedezte, hogy Dodó jobban szeret játszani a „medve-emberrel”, mint vele. Ez fájt neki, de titkolta megbántottságát, mert ki tudna sértegetni egy olyan riválist, akinek mindig tele a mellényzsebe csokoládés drazséval, és olyan órája van, amelyet kivehetnek a tokból, és kedvükre rázhatnak a csodálok?

Egyesek talán lekenyerezést látnának e kellemes szabadságokban; ám Demi nem így fogta fel, és továbbra sem tagadta meg leereszkedő jóindulatát a „medve-embertől”, akit Daisy már a harmadik vizitnél elhalmozott szeretete apró jeleivel. Mr. Bhaer vállát nevezte ki trónusnak, ölelő karját menedéknek, ajándékait kincsesbányának.

Vannak úriemberek, akiket időnként rohamszerű rajongás fog el azon hölgyek ifjú rokonai iránt, akiket kitüntetnek figyelmükkel; ám e mímelt gyermekimádat rosszul áll nekik, és senkit sem tesz lóvá. Mr. Bhaer rajongása őszinte, ennélfogva hatásos volt, mert a szeretetben, akárcsak az igazságszolgáltatásban a legjobb a becsület. A professzor azok közé az emberek közé tartozott, akik megtalálják a hangot a gyerekekkel, és különösen megnyerő volt, ha zsenge arcocskák képeztek tetszetős ellentétet az ő férfias ábrázatával. Ügye, bármi volt is az, lefoglalta a nappalait, de este ritkán múlt el úgy, hogy ne köszöntötte volna – nos, ő mindig Mr. March után érdeklődött, ebből gondolom, hogy *ő* képviselte a vonzerőt. A kiváló papa azzal is áltatta magát, hogy miatta jár ide a professzor, és élvezte a rokon lélekkel folytatott hosszú beszélgetéseket, amíg élesebb szemű unokájának egyik odavetett megjegyzése fel nem világosította.

Az egyik este olyan meghökkentő látvány fogadta Mr. Bhaert a dolgozószobában, hogy földbe gyökerezett a lába a küszöbön. Mr. March a padlón feküdt, a levegőbe emelve tiszteletreméltó lábait, mellette Demi feküdt, aki saját, kurta, piros harisnyás lábával próbálta utánozni a mozdulatot, és mindketten annyira elmerültek foglalatosságukban, hogy nem is vették észre a szemlélőket, amíg Mr. Bhaer zengő kacajra nem fakadt, és Jo azt nem kiáltotta megbotránkozottan:

– Apa, apa, itt van a professzor!

A fekete láb leereszkedett, a szürke fő felemelkedett, és a pedagógus így szólt zavartalan méltósággal:

– Jó estét, Mr. Bhaer. Bocsásson meg egy pillanatra; már a lecke végén járunk. Nos, Demi, mutasd a betűt, és mondd meg a nevét.

– Én tudom! – Néhány rúgkapáló próbálkozás után a piros láb fölvette a nyitott körzőre emlékeztető állást, és a tehetséges tanítvány diadalmasan ordította: – Az egy Vé, nadapa, az egy Vé!

– Született nyelvész – nevetett Jo, míg apja feltápászkodott, és unokaöccse megpróbált fejre állni, mert csak így fejezhette ki az örömét, hogy az iskolának vége.

– Hol jártatok ma, *bübcben?* – kapta fel Mr. Bhaer a tornászt.

– Kicsi Marynél!

– És mit csináltál ott?

– Megcsókoltam! – felelte Demi mesterkéletlen őszinteséggel.

– Huh! Korán kezded. És mit szólt hozzá a kis Mary? – vallatta tovább Mr. Bhaer az ifjú vétkest, aki az ő térdén állva végzett feltárást a mellényzsebben.

– Ó, örült neki, és megcsókolt engem, és én is örültem. Ugye, a kisfiúk szeretik a kislányokat? – tette hozzá Demi tele szájjal, és jámbor elégedettséggel.

– Te sárgacsőrű! Honnan jut ilyen az eszedbe? – kiáltotta Jo, aki legalább annyira élvezte az ártatlan vallomásokat, mint a professzor.

– Ezs nem azs esem, ezs a sájam – öltötte ki Demi a nyelvét, amelyen egy csokoládés drazsé olvadozott, abban a hiszemben, hogy Jo az édességre célzott.

– Illene eltenned belőle a kis barátnődnek. Édeset az édesnek, mannling – és Mr. Bhaer Jo-t is megkínálta, de olyan pillantással, amitől a lánynak arra kellett gondolnia, hogy nem a csokoládé volt-e az istenek nektárja? Demi is látta a mosolyt, amely olyan mély hatást gyakorolt rá, hogy ártatlanul megkérdezte:

– A nagyfiúk is szeretik a nagylányokat, professzor?

Az ifjú Washingtonhoz hasonlóan Mr. Bhaer sem tudott hazudni, ezért olyasféle bizonytalan választ adott, amit hite szerint ilyenkor szoktak, olyan hangon, hogy Mr. March letette a ruhakefét, egy pillantást vetett a visszavonulóban levő

Jo arcára, aztán leereszkedett karosszékébe, és úgy nézett maga elé, mintha a gondolat, amely a „sárgacsőrű” kotyogásától született, egyszerre lenne édes és keserű.

Hogy Dodó miért akarta kiszorítani belőle a szuszt egy forró öleléssel félórával később, ahelyett, hogy alaposan megrázta volna, amiért a vitrinben kotorászik, ez ugyanolyan megfejthetetlen rejtély maradt Demi számára, mint az, hogy miért kapott utána teljesen váratlanul egy nagy karéj lekváros kenyeret.

XXIII. FEJEZET

Az esernyő alatt

Míg Laurie és Amy bársonyszőnyegen, házastársi andalgás közben rendezte be a házat és tervezgette a virányos jövőt, Mr. Bhaernek és Jo-nak másfajta promenád jutott, sáros utakon, szortyogós mezők mentén.

„Estefelé sétálni szoktam, nem tudom, miért kellene abbahagynom most csak azért, mert gyakran találkozom a professzorral, aki akkor jön kifelé a városból” – mondta magának Jo két-három találkozás után; mert bár két ösvény vezetett Meghez, bármelyiket választotta, jövet vagy menet bizonyosan összefutott Mr. Bhaerrel, aki mindig sebesen lépkedett, és mindig csak az utolsó pillanatban látszott észrevenni Jo-t, mintha rövidlátása miatt nem ismerte volna fel a közeledő hölgyet. Akkor, ha a lány Meghez tartott, Mr. Bhaernek is mindig volt valamije a babák számára, ha pedig hazafelé, akkor a professzornak is kedve támadt lesétálni a folyóhoz, és utána rögtön menni is akart haza, feltéve, ha még nem fáradtak bele gyakori látogatásaiba.

Ilyen körülmények között mi mást tehetett Jo, mint hogy udvariasan köszöntötte, és beinvitálta. Ha belefáradt is a professzor látogatásaiba, fáradtságát fölényes hozzáértéssel leplezte, és gondoskodott róla, hogy legyen kávé a vacsorához, mert Friedrich – vagyis Mr. Bhaer – „nem szereti a teát.”

A második héten mindenki tökéletesen tisztában volt vele, hogy mi folyik itt, mégis mindenki megpróbált úgy tenni, mintha nem látná a változást Jo arcán. Sohasem kérdezték, miért dalolgat munka közben, miért fésülködik naponta háromszor, miért jön haza pirospozsgásan az esti testgyakorlásból, és látszólag senki sem gyanította, hogy Bhaer professzor, miközben filozófiáról vitatkozik az apával, a lánynak a szerelemből ad leckéket.

Jo még szerelmes sem tudott lenni ildomosan, ellenben megpróbálta ridegen elfojtani érzelmeit, és miután ez nem sikerült, kissé zaklatott lett az élete. Halálosan félt, hogy kinevetik, amiért számos és vehemens függetlenségi nyilatkozata után ő is beadta a derekát. Főleg Laurie-tól rettegett, ám sógora dicséretes illemtudásról tett tanúságot, a nyilvánosság előtt sose nevezte Mr. Bhaert „kapitális öreg fickónak”, tartózkodott attól, hogy bárminemű célzást tegyen Jo kivirulására, vagy meglepetésének adjon hangot, amiért gyakorlatilag minden este a professzor kalapját láthatja Marchék-nál a hall asztalán. De négyszemközt azért ujjongott, és alig várta az időt, mikor átadhatja Jo-nak, megfelelő címerpajzs gyanánt a tálat, amely egy medvét és egy göcsörtös botot ábrázolt.

A professzor két hétig a szerelmesek rendszerességével jöttment, aztán három teljes napig távol maradt, és nem adott életjelt. Ettől a fejleménytől mindenki elkomolyodott, Jo pedig először töprengő lett, aztán – ó, jaj, ennyit a regényességről! – roppant mérges.

„Nyilván megutált, és ugyanolyan hirtelen hazament, ahogy jött. Persze fütyülök rá, de akkor is, azért azt elvártam volna, hogy idejön, és elbúcsúzik, ahogy úriemberhez illő”, gondolta, csüggedten pillantva a kapura, miközben a szokott sétához öltözött egy bús délutánon.

– Vidd el a kis esernyőt, angyalom; lóg az eső lába – mondta az anyja. Látta, hogy Jo az új kalapját vette föl, de nem fűzött megjegyzést a tényhez.

– Igen, édesanya. Kérsz valamit a városból?

– Igen; szükségem van ripsz félselyemre, egy kilences tűkészletre, és két yard keskeny levendulaszín szalagra. A vastag talpú cipődet húztad, és vettél valami meleget a köpenyed alá?

– Azt hiszem – felelte Jo szórakozottan.

– Ha netán összefutnál Mr. Bhaerrel, hozd el teára! Nagyon szeretnék találkozni azzal a kedves emberrel – tette hozzá Mrs. March.

Jo hallotta, de nem felelt, csak megcsókolta az anyját, és elsietett.

„Milyen jó hozzám! – gondolta hálásan. – Ugyan mit csinálnak azok a lányok, akiknek nincs anyjuk, hogy átsegítse őket a nehézségeken?”

A rőfösboltok nem a könyvelői irodák, bankok és raktárházak tájékán voltak, ahol leginkább urak szoktak konklávézni; Jo mégis a városnak abban a részében találta magát, mielőtt egyetlen komissiót elintézett volna, és úgy ténfergett, mintha várna valakit, a legnőietlenebb érdeklődéssel bámulva meg az egyik kirakatban a gépalkatrészeket, a másikban a gyapjúmintákat; hordók között botladozott, majdnem összelapították az ereszkedő bálák, és minden teketória nélkül hessegették arrébb serénykedő férfiemberek, akik olyan pillantásokkal méregették, mintha azt gondolnák: „Hát ez meg honnan a manóból került ide?” Az arcára hullott eső-csepp átterelte gondolatait a megtiport reményekről a tönkrement pántlikákra, mert az első cseppet követte a második, és mivel Jo nő is volt, nemcsak szerelmes, úgy érezte, hogy bár szívének megmentésével már elkésett, a kalapjáéval talán még nem. Most bezzeg eszébe jutott a kis esernyő, amit elfelejtett magához venni, annyira sietős volt kívül lennie az ajtón; de hát késő bánat ebgondolat. Vagy kölcsönkér egy esernyőt, vagy bőrig ázik. Felnézett a sötétedő égre, lenézett a piros pántlikára, amelyen egyre szaporodtak a fekete pöttyök, előrenézett a sáros utcára, aztán egy hosszú, vágyakozó pillantást vetett egy szurtos raktárra, amelynek ajtaja fölé a „Hoffmann, Swartz & Tsa” szavakat írták, és így szólt magához feddő szigorral:

„Úgy kell nekem! Mi ütött belém, hogy kiöltöztem a legjobb ruhámba, és ide jöttem flangérozni, hátha összetalálkozom a professzorral? Jo, szégyellem magamat miattad. Nem, *nem* mész be oda, hogy kölcsönkérj egy esernyőt, és nem kérdezed meg a barátaitól, hogy hol van. Szépen eltrappolsz, és bevásárolsz az esőben; ha pedig halálra fázol, és tönkreteszed a kalapodat, az nem több annál, amit érdemelsz. Mozgás!”

Ezek után akkora hévvel rontott ki az utcára, hogy kis híján halálát lelte egy szekér alatt, és egy méltóságteljes öregúr karjaiban kötött ki, aki azt mondta fölöttébb sértődötten: „Már elnézést, nagysád”. Jo némileg megjuhászodva igazított az öltözetén, felitatta zsebkendőjével a vizet az áldozatkész pántlikákról, és rúgtatott tovább bokáig latyakban, a kinyitott esernyők növekvő hangerejű csattogásától kísérve. Egy némileg rozzant kék példány nem akart elmozdulni a védtelen kalap fölül. Ez a tény felkeltette Jo érdeklődését, és mikor felnézett, azt látta, hogy Mr. Bhaer néz le rá.

– Tudtam én, hoty ismerem valahonnan a karakán hölgyet, aki olyan fakmerően közlekedik a lofak között, és oly bátran tagasztja a sarat. Mi járatban errefelé, barátnőm?

– Vásárolok.

Mr. Bhaer mosolygós pillantást vetett az egyik oldalon a csávázó üzemre, a másikon a nagybani nyers-és cserzettbőrkereskedésre, de mondani csak annyit mondott udvariasan:

– Önnek nincs esernyője. Mehetek én is fásárolni? Finnem a csomagokat.

– Köszönöm, igen!

Jo arca olyan piros volt, mint a szalagjai. Eszébe ötlött, hogy mit gondolhat most róla a professzor, de nem érdekelte, mert a következő percben kart karba öltve lépkedhetett Mr. Bhaer oldalán, és úgy érezte, váratlanul felsütött a szokatlanul ragyogó sugarakat ontó nap, ismét kerek a világ, amelynek latyakjában egy hihetetlenül boldog hajadon lábal.

– Azt hittük, elutazott! – kezdte sietve, mert érezte, hogy Mr. Bhaer nézi. Kalapja nem volt elég nagy, hogy elrejtse az arcát, és attól félt, hogy a professzor nőietlennek fogja tartani a vonásaiból áradó örömet.

– Falóban azt hitték, hoty képes lennék búcsú nélkül itthagyni azokat, akik oly kedvesek foltak hozzám? – kérdezte annyi szemrehányással a professzor, hogy Jo attól félt, megbántotta a feltételezéssel.

– Nem, *én* nem hittem! – válaszolta sietve. – Tudtam, hogy nagyon elfoglalják az ügyei, de azért hiányzott nekünk – főleg apának és anyának.

– És önnek?

– Én mindig örülök, ha láthatom, uram.

A higgadtnak szánt hang a görcsös igyekezettől hidegre sikeredett, és a mondat végén a két fagyos kis szótag valósággal megdermesztette a professzort, mert lehervadt a szájáról a mosoly.

– Köszönöm – mondta komoran. – El is jövök mék egyszer, mielőtt távozom.

– Tehát elmegy?

– Nincsen már ügyem itten; fégeztem felük.

– Remélem, sikerrel? – kérdezte Jo, mert a kurta válasz maga volt a keserű csalódás.

– Aszt kell hinnem, mert találtam módot a kenyérkeresetre, ami nagy segítség lesz a *Jüngling-nek*.

– Meséljen róla, kérem! Mindent szeretnék tudni a-a kisfiúkról! – mondta Jo mohón.

– Ön olyan kedfes. Szívesen elmondom. Barátaim találtak nekem ety állást ety kollégiumban, ahol taníthatok, mint otthon, és keresek fele annyit, hoty elháríthatom Franz és Emil útjából az akadályokat. Ezért hálásnak kell lennem, nemde bár?

– Valóban. Milyen nagyszerű, hogy azt teheti, amit szeret, és még gyakrabban láthatjuk önt, és a fiúkat! – kiáltotta Jo, a legénykéket használva indoknak az örömhöz, amelyet nem leplezhetett.

– Ach, de attól tartok, nem találkozhatunk túl tyakran, mert ez az állás nyugaton fan.

– Olyan messze!? – Jo kiengedte ujjai közül felcsippentett szoknyáját, mintha már úgysem számítana, mi lesz a ruhájával vagy vele.

Mr. Bhaer számos nyelven olvasott, de még nem tanult meg olvasni a nőkben. Azzal hízelgett magának, hogy jól ismeri Jo-t; ehhez képest nagyon megdöbbentették a hang, az arckifejezés és a viselkedés ellentmondó változásai, amelyek gyors egymásutánban követték egymást, mert Jo fél tucat hangulatba került félóra alatt. Mikor találkoztak, csodálkozni látszott, habár nem lehetett nem gyanítani, hogy kimondottan ezzel a céllal jött a környékre. Mikor a karját ajánlotta neki, olyan örömmel fogadta, hogy a professzor repesett boldogságában; de mikor megkérdezte, hiányzott-e neki, olyan fagyos udvariassággal válaszolt, hogy Mr. Bhaeren úrrá lett a reménytelenség. Mikor értesült szerencséjéről, majdnem tapsolni kezdett; csak a fiúknak szólt volna a nagy örvendezés? Úti célját hallva oly csüggedten kérdezte: „Olyan messze?”, ami a remény csúcsaira repítette a professzort, ahonnan Jo le is taszította a következő pillanatban, mikor megjegyezte, úgy, mint akit semmi más nem érdekel:

– Ez az a bolt. Bejön? Nem fog sokáig tartani.

Jo büszke volt rá, hogy milyen jól tud vásárolni, és most különösen le akarta nyűgözni kísérőjét akkurátus céltudatosságával, ahogyan végrehajtja a feladatot. Ám felindult állapotából következően minden félresikerült; felborította a tűs tálcát, akkor jutott eszébe, hogy a félselyemnek ripsznek kellett volna lennie, mikor már levágták, rossz aprót adott, és azzal hozta magát szégyenbe, hogy a kalikós pultnál kérte a levendulaszín szalagot. Mr. Bhaer, míg félrehúzódva figyelte a baklövések e sorozatát, lassan magához tért megdöbbenéséből, mert kezdte megérteni, hogy bizonyos pillanatokban a nőknél is olyan fonákul van minden, mint az álmokban.

Mikor kijöttek az üzletből, jóval vidámabban csapta a hóna alá a csomagot, és úgy tocsogott keresztül a pocsolyákon, mintha igencsak kedvére lenne a dolgok ilyetén állása.

– Nem csinálunk ety kis, ahoty önök mondják, komissiót a babáknak, és a búcsúvacsora fégett, ha ma utoljára teszem tiszteletemet az önök oly ketfes házában? – torpant meg egy virágokkal és gyümölcsökkel pompázó kirakat előtt.

– Mit fogunk venni? – kérdezte Jo, elengedve a füle mellett a mondat második részét, és eksztatikusnak szánt arccal szimatolva az illatokat.

– Kaphatnak narancsot és fügét? – kérdezte Mr. Bhaer atyai arccal.

– Megeszik, ha kapnak.

– Ön kedveli az olajos magvakat?

– Mint a mókus.

– Hamburgi szőlő! Igen, és koccintanunk is kell a Vaterlandra, nemde?

Jo összevonta a szemöldökét ettől a pazarlástól, és megkérdezte, miért nem érik be egy kosár datolyával, egy doboz szőlővel, és egy tasak mandulával? Mire Mr. Bhaer elkobozta az erszényét, elővette a magáét, és vásárolt még több font szőlőt, egy cserép rózsaszín százszorszépet, egy csinos köcsög mézet, és egy demizson bort. A virágot Jo kezébe nyomta, a csomagokat a zsebeibe tömködte, kifeszítette öreg esernyőjét, és folytatták vándorlásukat.

– Marsch kisasszony, ety naty szívességet kell kérnem öntől – szólalt meg a professzor fél háztömbnyi lucskos promenád után.

– Parancsoljon, uram! – Jo szívverése úgy meglódult, hogy attól félt, Mr. Bhaer is hallja.

– Fagyok oly merész az esőben kérni, miután oly kevés időm maradt.

– Igen, uram! – Jo majdnem összeroppantotta a kicsi virágcserepet.

– Ety ruhácskát szeretnék az én Tinámnak, de túl buta vagyok, hoty egyedül merjek nekivágni. Lesz olyan kedves segíteni?

– Igen, uram! – Jo úgy kihűlt, mint aki váratlanul egy jégszekrénybe lépett.

– Talán még ety sál Tina anyjának, olyan szegény és beteges, és az a sok baj a férjjel. Igen, egy melek, vastak sál, az jó lesz a kicsi anyácskának.

– Nagyon szívesen segítek, Mr. Bhaer. – „Végem van, percről percre drágább nekem ez az ember”, folytatta hangtalanul, aztán megrázta magát, és olyan eréllyel vetette magát az aktuális feladatba, hogy öröm volt nézni.

Mr. Bhaer mindent rábízott. Jo választott egy szép ruhát Tinának, aztán előparancsolta a sálakat. Az eladó, lévén nős ember, figyelmére méltatta a párt, amely vélhetőleg a családnak vásárol.

– Ez bizonyosan tetszeni fog a hölgynek. Kiváló árucikk, roppant előnyös szín, szemérmes és gyöngéd – rázogatott meg egy melegszürke sálat, majd Jo vállára vetette.

– Tetszik ez önnek, Mr. Bhaer? – kérdezte a lány. Megfordult, hogy a háta legyen a professzor felé, hálásan az alkalomért, hogy elrejtheti az arcát.

– Rendkívüli módon, meg is fesszük – felelte a professzor. Somolyogva fizetett, miközben Jo úgy turkált tovább a pulton, mint aki a legolcsóbb portékára vadászik.

– Akkor most megyünk haza? – kérdezte Mr. Bhaer, látható élvezettel ejtve ki ezeket a szavakat.

– Igen. Késő́re jár, és *én* olyan fáradt vagyok! – Nem is vette észre, milyen panaszos a hangja; mert képzeletének napja ugyanolyan hirtelenséggel elborult, ahogy felsütött, a világ sáros és nyomorúságos lett ismét, és először vette észre, hogy a lába fázik, a feje fáj, és a szíve jobban fázott a lábánál és jobban fájt a fejénél. Mr. Bhaer elmegy; különben is csak a barátjának tekintette őt, tévedés volt az egész, minél gyorsabban túlesnek rajta, annál jobb. Ezzel a gondolattal intett egy közeledő omnibusznak, de olyan hevesen hadonászva, hogy a százszorszépek kirepültek a cserépből.

– Ez nem a mi omnibuszunk – jegyezte meg a professzor, és intett a zsúfolt jármű vezetőjének, hogy menjen tovább, majd lehajolt, és összeszedte szegény kis virágokat.

– Elnézést kérek, nem láttam jól a nevet. Oda se neki, tudok én járni, megszoktam, hogy a sárban caplassak – mondta Jo erősen hunyorogva, mert inkább meghalt volna, mint megtörülgesse a szemét.

Hiába fordította el a fejét, Mr. Bhaer észrevette az arcán a könnyeket, és ez a látvány nagyon megindíthatta, mert hirtelen lehajolt, és azt kérdezte:

– Lelkemnek drágasága, miért sír?

Ha Jo nem olyan újonc ezen a terepen, azt feleli, hogy nem is sír, hogy náthás, vagy más, az alkalomhoz illő asszonyi füllentéssel hozakodik elő; ehelyett a magára nem adó teremtés azt felelte, elfojthatatlanul felcsukló zokogással:

– Mert elmegy!

– Ach, mein Gott, de hiszen ez jó! – kiáltotta Mr. Bhaer, akinek a csomagok és az esernyő ellenére is sikerült összekulcsolnia a kezét. – Jo, én semmit sem ajánlhatok önnek, csak a szerelmemet; azért jöttem ide, hoty lássam, kedvére lenne-e, és azért fártam, mert biztosan akartam tudni, hoty több vagyok-e önnek barátnál. Az fagyok? Tud szorítani ety kis helyet a szívében az örek Fritznek? – kérdezte egy lélegzetre.

– Ó, igen! – felelte Jo, majd a professzor nagy örömére két kézzel fogta át az ő karját, és olyan arccal nézett fel rá, amely egyértelműen közölte, milyen boldogan fogja játni vele az élet útját akkor is, ha nem lesz jobb födele, mint az öreg esernyő, addig, ameddig annak az esernyőnek a nyele az öreg Fritz kezében van.

Mr. Bhaer akarva sem választhatott volna nehezebb helyet a leánykéréshez, mert itt még csak le sem térdelhetett a sár miatt; kezét sem kínálhatta Jo-nak, legföljebb képes értelemben, mert mindkettő tele volt; még kevésbé engedhetett meg magának gyengéd érzelemnyilvánításokat az utcán, habár közel állt hozzá, így kizárólag tekintetével adhatta jelét elragadtatásának, de az olyan glóriát kölcsönzött arcának, hogy szó szerint szivárványlottak tőle a szakállában megakadt esőcseppek. Ha nem szereti Jo-t annyira, kétlem, hogy meg tudta volna tenni *akkor*, mert a lány minden volt, csak elbájoló nem, siralmas állapotban leledző ruhájában, bokáig sáros cipőjében, rommá lett kalapjában. Szerencsére Mr. Bhaernek ő volt a világ leggyönyörűbb nője, Jo pedig jupiteribbnek látta, mint valaha, holott kalapjának karimáját konyára áztatták a csergedező kis csermelyek (mert az egész esernyőt Jo fölé tartotta), és kesztyűjének minden ujja foltozás után kiáltott.

Az arra járók vélhetőleg ártalmatlan lunátikusoknak nézték őket, mert tökéletesen elfeledkeztek róla, hogy leintsenek egy omnibuszt, csak ballagtak ráérősen, nem véve tudomást a sűrűsödő ködről és sötétségről. Bár őket nem érdekelte, ki mit gondol, mert azt a boldog órát élvezték, amely egyszer, ha eljön az életben, azt a varázsos pillanatot, amely ifjúvá teszi a korost, széppé a jelentéktelent, gazdaggá a szegényt, és ízelítőt ad az emberi szívnek az égből. A professzor úgy festett, mint aki most hódított meg egy királyságot, és nincs mit várnia többé a világtól, a mellette kutyagoló Jo pedig úgy érezte, mindig is itt volt a helye, és nem értette, miként választhatott valaha is mást. Természetesen ő szólalt meg először – mármint érthetően, mert azt a heves „ó, igen!”-t nem követték összefüggő vagy közölhető jellegű megnyilvánulások.

– Friedrich, miért nem…

– Ach, egek, azon a néven szólít, amelyet senki se mondott ki, amióta Minna meghalt! – A professzor megállt egy pocsolyában, és a hála önkívületében nézett Jo-ra.

– Magamban mindig így szólítom, de nem teszem, ha nem szereti.

– Hoty nem szeretem? Édesebb nekem, semhoty kifejezhetném. És ha még azt is hozzáteszed, hoty „te”, akkor azt fogom mondani, hoty a te nyelved majdnem olyan szép, mint az enyém. Mondd ki, angyalom, oly sokat jelent nekem – könyörgött Mr. Bhaer, mintha romantikus diák lenne, és nem egy komoly professzor.

– Na jó, szóval miért nem mondtad hamarabb? – kérdezte Jo pirulva.

– Most meg kell mutatnom neked a szívemet, de boldogan teszem, mert mostantól a te gondjaidra lesz bízva. Tudod, édes Jo-m – ó, mily kedves, mulatságos kis néf! – már azon a napon mondani akartam valamit, mikor elbúcsúztunk New Yorkban; de azt gondoltam, hoty szép barátoddal jársz jegyben, íty hát nem szóltam. Mondtál folna-e igent, ha szólok?

– Nem is tudom; attól félek, nem, mert akkor nem voltam tisztában a szívemmel.

– Pah! Azt nem hiszem. Az a szíf csak aludt, míg át nem fagott az erdőn a tündér királyfi, és fel nem ébresztette. Hát igen, „die erste Liebe ist die beste”, de hát arra nem számíthatok.

– De igen, az első szerelem a legjobb, és örülhetsz, mert sose szerettem mást. Teddy akkor még csak suhanc volt, és hamar túltette magát kis tévedésén! – sietett közölni Jo, hogy minél előbb helyesbíthesse a professzor tévedését.

– Helyes! Akkor hát megnyugodhatok, mert a szíved csak az enyém. Olyan sokáig fártam, hoty egész önző lettem közben, mint majd meglátod, professorin.

– Ez tetszik nekem! – örvendezett Jo az új nevének. – Most pedig mondd el, mi szél hozott ide éppen akkor, amikor a legnagyobb szükségem volt rád?

– Ez – vont elő a mellényzsebéből Mr. Bhaer egy gyűrött kis papirost.

Jo széthajtogatta, és nagyon elrestellte magát, mert az ő tulajdon alkotása volt egy újságból, amely fizetett a versekért, azért is küldte el nekik, próbálkozásképpen.

– Hogy hozhatott ez ide? – értetlenkedett.

– Véletlenül bukkantam rá; felismertem a neveket és a monogramot, és folt benne egy sorocska, amely egyenesen hozzám szólt. Olvasd csak el, és rátalálsz; majd én figyázok, hoty ne essen rád az eső.

Jo engedelmeskedett, és sietve átfutotta a verset, amely szólott ekképpen:

A PADLÁSSZOBÁBAN

Négy kicsi szekrény áll sorban amott.
Már por lepi mind. És meg is kopott.
Kiknek egykor szobájában álltak,
felnőttek rég. Új bútort találtak.
Négy kicsi kulcsukon, egymás mellett,
a masni kifakult és szétesett.
Sok évvel ezelőtt e szalagok
még vidámmá tették az esős napot.
Négy név is áll rajtuk, vésett betűkkel.
Négy kulcs és négy szalag, négy szekrénnyel,
négy név – négy kislány, sok történettel.
Itt játszottak ők, olykor daloltak is:
egy kedves refrént, egy kis dallamot,
amelyet ki tudja, mi szél hozott
egy nyári napon, mikor csak zuhogott.
Egyre csak zuhogott. És zuhogott.

Meg. Az első szekrényen ez a név áll.
Szép, szőke kislány, kit így szólítottál.
Takarosan összehajtva ruhája,
amit keres, mindig meg is találja.
Megtanulta: rend a lelke mindennek,
ez a titka boldog, nyugodt életnek.
Esküvői ruhát őriz e szekrény,
cipellő és hajtincs rejlik még mélyén.
Sehol egy játék… Hogy hova tettük?
Meg kicsi lánya játszik már velük.
Te boldog anya! Jól ismerlek én,
és fülünkbe cseng a régi refrén:
lágy és mély hangod ismétli most
altatódalként e dallamot.

Jo, a következő név a tiéd.
Karcos és rendetlen a szekrénykéd:
kitépett könyvlapok, babád fej nélkül,
néma játék madarad szomorún ül.
A játszótérről, mit hazahoztál,
otthon két lábbal megtiportál.
Álmaid jövődről nem váltak valóra,
hiába telt oly sok esztendő és óra.
Félbehagyott verseid és levelek
szeszélyesek, mint áprilisi szelek:
egy makacs kislányra emlékeztetnek.
Naplódból kiderül, mire vágytál,
korán felnőttél, társat nem találtál.
A régi dal ólomszárnyon száll hozzád,
nyáron is hideg víz záporozik rád.

Beth, a harmadik gazdája vagy te.
Szekrényed por sosem lephette be.
Csillogó szép szemed gyakran lábadt könnybe
gondos kezed nyomát hagytad itt örökbe.
A halál egy testvért szentesített,
s jóságáért Isten angyallá tett.
Emlékét őrzi két tárgy és a ház.
Hogy mi az? Ez mindent megmagyaráz.
Egy ezüstcsengő, mely ritkán csilingelt,
és egy kis sapka, mit utoljára viselt.
Catherine ez a nővér, ki rég halott,
azóta angyalként szorgoskodott.
Mindig vidám volt, amikor dalolt,
éneke sohasem panaszról szólt,
a fájdalom lett börtönének háza,
langy nyári zápor hullott hajára.

Az utolsó szekrényen Amy neve.
Arany és kék volt a kedvenc színe.
Vajon mit őrizhet ez a szekrény?
Volt részed boldogság, hiú remény.

Szalagot, mit hajadban viseltél,
virágot, mit emlékül préseltél.
E cipőben jártad az utolsó táncot,
megfakult legyeződ is sok mindent látott.
Valentin-napi üdvözlőlapok
idéznek fel oly sok boldog napot,
lángoló szerelmet, keserű csalódást,
ifjúkori reményt és kiábrándulást.
Felnőttél, ismered a szív igazát,
hallod még a refrént, régi idők dalát,
menyegződre hívó csengő ezüst szavát.
Langy nyári eső halkan szemerkél rád.

Négy kicsi szekrény áll sorban amott,
Már por lepi mind. És meg is kopott.
Gazdájuk négy nővér, kiket legott
szerencse és balsors is tanított
szeretetre és dolgos életre,
emlékezni a boldog évekre.
Elváltak, mégsem feledhetik egymást,
a testvér-szeretet nem ismer romlást.
Titkaik nincsenek senki előtt,
Isten bírálja mind, ki felnőtt.
Kincseik elrejtve, lelkük mélyén,
jótettük csillagfény éjnek éjén,
életük zene, mely halhatatlan,
lelket felkavaró, égi dallam.
Szellemük szárnyal és boldogan fut,
sok eső után ma már napfény is jut.

– Vacak fűzfapoézis, de komolyan ezt éreztem, amikor írtam egy napon, midőn nagyon magányos voltam, és egy jót sírtam egy rongyos zsákon. Sose gondoltam, hogy egyszer olyan helyre kerül, ahol árulkodhat – szaggatta szét Jo a költeményt, amelyet a professzor oly sokáig őrzött féltő gonddal.

– Hadd menjen, elvégezte a dolgát, és én úgyis kapok ety újat, ha majd elolvashatom a barna könyvet, amely a titkait őrzi – mondta Mr. Bhaer, és mosolyogva nézett a szél szárnyán szálló foszlányok után. – Igen – folytatta komolyan – olvasom ezt, és azt gondolom: „Bánata fan, magányos, megnyugvásra talál majd az igasz szerelemben. Itt ety szíf, telidestele érzelemmel; miért ne mennék oda, miért ne mondhatnám: »Ha esz nem túl szegényes ajándék azért, amit kapni remélek, fogadd el Ischten nevében?«„

– Így hát eljöttél, és megtudhattad, hogy egyáltalán nem szegényes, hanem az egyetlen drágaság, ami kell nekem – suttogta Jo.

– Először hinni se mertem, akárminő angyali kedvességgel fogadtatok. Ám hamarosan reménykedni kezdtem, asztán aszt mondtam: „Bírandni fogom, ha meg is kell halnom érte!” – kiáltotta Mr. Bhaer, és olyan kihívóan bólintott, mintha a köréjük záruló ködfalak mindannyi akadályt jelentenének, amelyekre hősileg felrúgtat, vagy ledönti őket.

Jo csodálatosnak találta ezt, és elhatározta, hogy méltó lesz lovagjához, még ha nem is fényes páncélban érkezett, táncos léptű paripán.

– Miért maradtál el ilyen sokáig? – kérdezte. Olyan élvezetes volt bizalmas kérdéseket feltenni, és válaszokat is kapni rájuk, hogy nem bírt csendben maradni.

– Nem folt könnyű, de nem folt bátorságom kiragadni téged ety ilyen boldog otthonból, amik nem kínálhatok neked jövőt, talán hosszas idő és kemény munka után. Hogyan kérhettem volna, hoty ilyen sokról mondjál le ety szegény örek fickó kedvéért, akinek nincsen semmije a kevés tanultságán kívül?

– Örülök, hogy szegény vagy; nem bírnék elviselni egy gazdag férjet! – közölte Jo ellentmondást nem tűrő hangon, majd lágyabban folytatta: – Ne félj a szegénységtől; elég régen ismerem, hogy ne rettegjek tőle, és örüljek, amiért dolgozhatok azokért, akiket szeretek. És ne nevezd magadat öregnek: negyven év, az a fénykor a férfiaknál. Egyébként akkor is szeretnélek, ha hetvenéves lennél.

Ezt a professzor olyan megindítónak találta, hogy örült volna, ha hozzáférhet a zsebkendőjéhez, de mivel nem tehette, Jo törülgette meg a szemét, majd azt mondta, miközben nevetve elvett tőle egy-két csomagot:

– Lehet, hogy konok vagyok, de azt senki se mondhatja, hogy átléptem a nemem szerepkörének határait, mert a nők hivatása állítólag a könnyek felszárítása és a terhek hordozása. Viselni fogom, ami rám esik, Friedrich, és segítek megteremteni az otthont. Ezt vedd tudomásul, különben nem egyezem bele a házasságba! – mondta határozottan, amikor a professzor megpróbálta visszaszerezni a terheit.

– Majd meglátjuk. Fan türelmed sokáig várni, Jo? El kell mennem, hoty egyedül fégezzem el a munkámat. Előbb a fiaimnak kell segítenem, mert még iránt ad érzett szerelmem sem fehet rá, hoty megszegjem Minnának adott szavamat. Meg tudod ezt bocsátani, és tudsz-e boldog lenni, amíg farunk és remélünk?

– Igen, tudom, hogy képes leszek rá! Ha egyszer szeretjük egymást, a többit már könnyű elviselni. Azonkívül nekem is van kötelességem és munkám. Nem lehetnék boldog, ha, akár a te kedvedért is, elhanyagolnám őket, úgyhogy semmi ok a kapkodásra vagy a türelmetlenkedésre. Végezd a munkádat ott nyugaton, míg én itt munkálkodom; reméljük a legjobbat, és bízzuk a jövőt Istenre!

– Ach, te oly sokat adsz nekem, és én semmit sem adhatok cserébe, csak ety telisdeteli szívet és eszt a két üres kezet! – kiáltotta megilletődötten a professzor.

Jo már soha, de soha nem fogja megtanulni az illedelmes viselkedést, mert, ahogy álltak a lépcsőn, beletette a két kezét Mr. Bhaer tenyerébe, gyöngéden odasúgta: – Most már nem üres – azzal lehajolt és megcsókolta az ő Friedrichét az esernyő alatt. Ez rettenetes volt, de akkor is megtette volna, ha ázott verebek helyett emberek ülnek a sövényen, mert most már tényleg nagyon messzire ment, és semmi sem érdekelte a saját boldogságán kívül. Noha nagyon egyszerű köntösben jött, ez volt kettejük életének csillagperce, amikor Jo, elfordulva az éjszakától, a vihartól és a magánytól a várakozó meleg fények felé, egy „Isten hozott itthon!”-nal bevezette szerelmét a házba, és becsukta utána az ajtót.

XXIV. FEJEZET

Aratás

Jo és professzora egy évig dolgoztak és vártak, reméltek és szerettek, hébe-hóba találkoztak, és olyan terjedelmes leveleket irkáltak egymásnak, hogy Laurie megjegyzése szerint azért emelték fel a papír árát. A második év elég komoran kezdődött, mert a kilátásaik nem javultak, és March néni váratlanul meghalt. Ám mihelyt túljutottak az első bánaton – mert fullánkos nyelve ellenére is szerették az öreg hölgyet –, kiviláglott, hogy van okuk az örömre, mert a néni Jo-ra hagyta Plumfieldet, és ez mindenféle örömteli dolgot tett lehetővé.

– Szép régi ház, csinos summát kapsz érte, már persze ha el akarod adni – mondta Laurie hetekkel később, mert még akkor is az eseményt tárgyalták.

– De nem akarom – felelte Jo határozottan, a kövér pudlit cirógatva, amelyet örökbe fogadott, egykori úrnője iránti tiszteletből.

– Csak nem akarsz ott élni?

– De igen, ott akarok.

– De édes lányom, az egy óriási ház; iszonyú pénz kell hozzá, hogy rendben tarthasd. Csak a kerthez és a gyümölcsöshöz két-három ember kell, és úgy veszem észre, hogy a kertészkedés nem az erős oldala Bhaernek.

– Ha én javasolom, azt is megpróbálja.

– És abból akartok élni, ami ott megterem? Édenien hangzik, de majd rá fogtok jönni, micsoda embertelen robot az.

– A mi termésünk jövedelmező lesz – nevetett Jo.

– No és mi lesz az a nemes gyümölcs, nagysám?

– Fiúk. Iskolát akarok nyitni kislegényeknek – otthonra emlékeztető, vidám, jó iskolát. Én gondjukat viselem, Fritz tanítja őket.

– Hát ez hamisítatlan Jo-féle terv! Ugye, hogy pont rá vall? – kiáltotta Laurie. A család épp annyira meglepődött, mint ő.

– Nekem tetszik! – ~ mondta Mrs. March határozottan.

– Nekem is – csatlakozott a férje, aki csak helyeselni tudta a gondolatot, hogy kipróbálják a szókratészi módszert a modern ifjúság oktatásában.

– Óriási teher lesz Jo-nak – mondta Meg, egyetlen és rengeteg erőt igénylő fiának fejét simogatva.

– Jo képes lesz rá, és örülni fog neki. Pazar ötlet! Mesélj még róla! – kiáltotta Mr. Laurence, aki boldogan segített volna a szerelmespárnak, de tudta, hogy úgyse fogadnák el a segítségét.

– Tudtam, hogy ön mellém fog állni, uram. Amy is, látom a szemén, habár ő alaposan meggondolja, mielőtt szól. Szóval, drágáim – folytatta Jo lelkesen –, ezt nem most találtam ki: régi, kedves ötletem. Még nem is ismertem az én Fritze-met, amikor már arról álmodoztam, hogy ha rám mosolyogna a szerencse, és itthon már senkinek sem lenne szüksége rám, bérelnék egy nagy házat, és összeszednék egy csomó szegény, elhagyatott legénykét, hogy felderítsem az életüket, még mielőtt késő lenne. Olyan sokat látok tönkremenni, mert nem kapják meg a segítséget a kellő pillanatban, és annyira szeretnék tenni értük valamit. Szinte én is megszenvedem az ínségüket, együtt érzek a bajaikkal, és ó, annyira szeretnék az anyjuk lenni!

Mrs. March a kezét nyújtotta könnyek között mosolygó lányának, aki megszorította az anyai kezet, majd a régi lobogással folytatta, amit jó ideje nem láttak rajta:

– Egyszer említettem a tervemet Fritznek, és ő azt mondta, pontosan szíve szerint való, és hajlandó lesz belevágni, amint gazdagok leszünk. Isten áldja meg azt a drága szívét, ezt csinálta egész életében, mármint hogy szegény fiúknak segített, nem gazdagodott, mert soha nem is lesz gazdag; két pénz már nem marad meg a zsebében. De most, hála az én drága öreg nénémnek, aki jobban szeretett, mint megérdemeltem, gazdag vagyok, legalábbis annak érzem magamat, és boldogan élhetünk Plumfieldben, ha lesz egy virágzó iskolánk. Éppen fiúknak való hely: a ház nagy, a bútor egyszerű és erős. Több tucatnyian is elférnek benne, kint pedig jó sok hely van. Segíthetnek a kertben és a gyümölcsösben, az egészséges munka, ugye, uram? Fritz végre taníthat a maga módján, és apa segíthet neki. Én etethetem, ápolhatom, korholhatom őket, és anya lesz a támaszom. Mindig rengeteg fiút szerettem volna, és sose volt elég; most megtölthetem velük a házat, és kedvemre örvendezhetek a kis drágáknak. Gondoljátok el ezt a fényűzést! Plumfield csak az enyém, és velem együtt egy fiúfalka örülhet neki!

Muszáj volt kacagni rajta, olyan lelkesen, elragadtatottan hadonászott és sóhajtozott. Mr. Laurence annyira hahotázott, hogy már attól féltették, gutaütést kap.

– Én nem látok ebben semmi mulatságosat! – mondta Jo szigorúan, mikor végre szóhoz juthatott. – Mi sem lehet természetesebb vagy megfelelőbb, mint hogy professzorom iskolát nyithasson, én pedig a saját birtokomon lakhassak.

– Na tessék, máris affektál! – mondta Laurie, aki kapitális tréfának tartotta az ötletet. – De megkérdezhetem, miből óhajtjátok fenntartani az intézményt? Ha minden tanítvány ilyen kis ágrólszakadt lesz, attól tartok, anyagi értelemben nem lesz jövedelmező a vetésük, Mrs. Bhaer.

– Ne rontsd már el a kedvemet, Teddy! Persze hogy lesznek gazdag tanítványaim is – lehet, hogy kezdetnek kizárólag csak azok; aztán mikor beindultunk, felvehetek egy-két ágrólszakadtat is, csak a változatosság kedvéért. A gazdagok gyerekeinek gyakran ugyanolyan szükségük van gondoskodásra és vigaszra, mint a szegényeknek. Láttam már boldogtalan emberkéket, akiket odacsaptak a cselédségnek, vagy szégyellősöket, akiket szerepelni kényszerítettek, holott ez kegyetlenség. Van, aki a rossz bánásmódtól vagy a közönytől lesz rossz, van, aki az anyját vesztette el. Mellesleg mindnek át kell esni a kamaszkor idétlenségén, amikor a legnagyobb szükségük lenne türelemre és szeretetre, és épp ilyenkor nevetnek rajtuk, legszívesebben rájuk se néznének, elvárják tőlük, hogy bájos gyerekből egy csapásra változzanak át nyalka fiatalemberekké. Nem panaszkodnak a bátor kis lelkek, de azért megszenvedik. Tudom én, milyen ez, magam is átestem valami hasonlón. Elsősorban az ilyen medvebocsok érdekelnek, és szeretném megmutatni nekik, hogy én látom a jóakaratú, tiszta, meleg szívet a sete-suta végtagok és a kótyagos kobakok mögött. Vannak tapasztalataim, vagy nem én neveltem egy fiút a család büszkeségévé?

– Tanúsítom, hogy megpróbáltad – felelte hálásan Laurie.

– És reményeimen felül sikerült, mert itt vagy te, a megbízható, józan üzletember, aki rengeteg jót teszel a pénzeddel, és a dollárok helyett az irgalmas cselekedeteket gyűjtögeted. De nemcsak üzletember vagy, mert szereted a szép és jó dolgokat, és meg is osztod másokkal, mint egykor régen. Büszke vagyok rád, Teddy, mert évről évre különb leszel, és ezt mindenki látja akkor is, ha nem tűröd, hogy dicsérjenek. Igen, és mikor majd meglesz a nyájam, csak rád mutatok, és annyit mondok: „Íme a példa, legények!”

Szegény Laurie azt se tudta, hova nézzen, mert noha felnőtt férfi volt, az ilyen dicshimnusztól, amikor minden arc elismerően fordult feléje, visszajött valami a levetett szégyellősségéből.

– De Jo, ez már sok! – kezdte a régi fiús hangján. – Többet tettél értem, mint amit valaha is megköszönhetnék, legföljebb azzal, hogy igyekszem nem okozni csalódást neked. A vége felé már eléggé elrúgtál magadtól, de azért nekem mégis lett segítségem, méghozzá a legjobb; ha egyáltalán vittem valamire, nekik köszönd! – Egyik kezét gyengéden rátette nagyapjának fehér fejére, a másikat Amy arany fürtjeire, mert ők hárman sose váltak el hosszabb időre.

– Szerintem a család a legcsodálatosabb dolog a világon! – tört ki Jo, aki szokatlanul emelkedett hangulatban volt. – Ha én is szert teszek egyre, remélem, az is olyan boldog lesz, mint az a három, amelyeket a legjobban ismerek és szeretek. Ha még John és az én Fritzem is itt lehetne, az már maga lenne a földi mennyország – tette hozzá halkabban, és este, miután visszatért a szobájába a reménykedő-tervezgető családi tanácskozás végeztével, annyira eltelt boldogsággal, hogy csak azzal tudta lecsitítani túláradó szívét, hogy letérdelt az üres ágyhoz, amely sose volt távol az övétől, és gyengéden gondolt Bethre.

Szóval egészen döbbenetes év volt ez, amelyben szokatlanul gyorsan követték egymást a szokatlanul örvendetes dolgok. Jo, mielőtt észbe kapott, férjes asszonyként találta magát Plumfieldben. Aztán meghökkentő sebességgel hat-hét fiú került a házhoz, szegények-gazdagok vegyesen, mert Mr. Laurence mindig talált valami szívre hatóan szomorú esetet, és könyörgött Bhaeréknek, szánják meg a gyermeket, ő boldogan fizet valami kevéskét az eltartásáért. Így járt túl a fortélyos öregúr a dölyfös Jo eszén, és látta el azzal a fiútípussal, amelyet Bhaerné a legjobban szeretett.

Persze nagyon nehezen kezdődött, Jo elképesztő hibákat követett el, de a bölcs professzor mindig elkormányozta csöndesebb vizekre, és végül a legvadócabb kis ágrólszakadtat is sikerült megszelídíteni. Hogy élvezte Jo az ő „fiúfalkáját”, és hogy lamentált volna szegény drága March néni, ha látja, miként rohanja le pedáns rendben tartott Plumfieldjét mindenféle Tom, Dick és Harry! Volt ebben egyfajta költői igazságszolgáltatás, mert az öreg hölgy, amíg élt, több mérföldes körzetben a fiúk réme volt; de most a számkivetettek szabadon falhatták a tilalmas szilvát, büntetlenül rúghatták profán bakancsaikkal a kavicsot, és krikettezhettek a nagy réten, ahonnan valamikor egy ingerlékeny bika ijesztette el az ifjúságot. Igazi fiúparadicsom lett Plumfieldből, amelynek Laurie a „Bhaer-kert” nevet javasolta, mert ez elismerte a tulajdonosok érdemét, és tökéletesen megfelelt a bentlakóknak.

Sose lett divatos iskola, a professzor nem gazdagodott meg rajta, de pontosan az lett, aminek Jo akarta: otthonra emlékeztető, boldog hely fiúknak, akiknek tanításra, gondoskodásra és szeretetre van szükségük. A nagy házban hamarosan megtelt minden szoba, a kertben minden kis parcellának egykettőre lett gazdája; szabályszerű menazséria jött össze az istállóban és a pajtában, mert a kedvenc állatokat is befogadták, és Jo naponta háromszor mosolygott rá az asztalfőről az ő Fritzére, míg a hosszú asztal két oldalán csupa derűs, fiatal arc fordult szerető pillantással, bizalmas szavakkal, hálás szívvel „Bhaer-anyó” felé. Most már voltak fiai bőven, és ő sohasem fáradt beléjük, holott ezeket a gyerekeket senki sem nevezhette angyaloknak, és néhányuk sok fejfájást és nyugtalanságot okozott a professzornak és a professzornénak. Ám Jo-t erővel és türelemmel ruházta fel a hit, hogy még a legkomiszabb, legszemtelenebb, legőrjítőbb kis csibészben is ott rejtőzik a jóság, és ez idővel meghozta a sikert, mert nem létezett halandó fiú, aki huzamosabb ideig ellenállhatott Bhaer apó napként sugárzó jóindulatának, és Bhaer anyónak, aki hetvenhétszer is megbocsát. Jo-nak nagyon drága volt a legénykék barátsága, a rosszalkodásokat követő, bűnbánó szipogás és suttogás, a mulatságosan vagy meghatóan bizalmas közlések, a kedves lelkesedés, reménykedés, tervezgetés, még a balsorsuk is, mert attól csak még jobban szerette őket. Voltak nehézfejű fiúk és szégyellős fiúk, félénk fiúk és rakoncátlan fiúk; fiúk, akik selypítettek, és akik dadogtak, egy-két beteges, és egy vidám kis negyed vér, akit nem lehetett máshova vinni, de a „Bhaer-kertben” tárt karokkal fogadták, bár egyesek megjósolták, hogy felvétele tönkre fogja tenni az iskolát.

Igen, Jo nagyon boldog asszony volt itt, a kemény munka, a rengeteg izgalom és az örökös lármázás ellenére. Mérhetetlenül élvezte, és többre tartotta fiainak tapsát minden elismerésnél, mert most már csak a falkájának mesélt, amely lelkes hittel hallgatta és csodálta. Az évek során, hogy még ennél is nagyobb legyen a boldogsága, neki is lett két legénykéje: Rob, aki a nagyapjáról kapta a nevét, és a napsugaras természetű Teddy, aki egyaránt örökölt az apai arany kedélyből és az anyai élénkségből. Nagymama és a nagynénik nem is értették, miként nőhettek fel a fiúknak abban az örökös zivatarában, de azért ők virultak, mint tavasszal a pitypang; darabos pesztráik szerették, és híven kiszolgálták őket.

Plumfieldben sok ünnepet tartottak, és az egyik legvidámabb volt az éves almaszüret, mert ilyenkor teljes létszámban megjelentek a Marchok, a Laurence-ok, a Brooke-ok és a Bhaerek, hogy emlékezetes legyen a nap. Öt évvel Jo esküvője után egy balzsamos októberi napra esett ez a gyümölcsünnep, amikor a szív szárnyra kel, a vér pezseg a levegő mámorító üdeségétől. A vén gyümölcsöskert ünnepi díszbe öltözött: aranyvessző és őszirózsa szegélyezte a mohos falakat, szöcskék ugráltak a száraz fűben, és a tücskök úgy ciripeltek, mint a tündérsípok egy lakomán. Buzgón szüreteltek a mókusok is; búcsúzó madarak trilláztak a sétány égerfáin, és minden almafán csak egy rázásra várt a sárga és piros gyümölcs. Mindenki nevetett és énekelt, fára mászott és lepotyogott, mindenki azt mondta, hogy még sose látott ilyen tökéletes napot, vagy ilyen vidám társaságot, és olyan önfeledten adták át magukat az óra egyszerű örömeinek, mintha nem is létezne olyan, hogy gond és bánat.

Mr. March derűsen sétálgatott, Tussert, Cowleyt, Columellát idézte Mr. Laurence-nak, és élvezte az édes almalét.

A professzor fel-alá rúgtatott a zöld sorokban, mint egy tagbaszakadt teuton lovag, lándzsa helyett póznával, és a bakot tartó fiúkra támaszkodva mutatott be látványos bukfenceket, hol a magasból, hol talajszinten. Laurie a kicsinyeknek szentelte magát, almáskosárban utaztatta a leánykáját, felvitte Daisyt a madárfészkek közé, megakadályozta, hogy a kalandor hajlamú Rob kitörje a nyakát. Mrs. March és Meg úgy ült az almahegyek között, mint két Pomona, és válogatták a termést, Amy elragadóan anyás szemmel nézte és rajzolta a különböző csoportokat, de közben vigyázott is arra a sápadt fiúra, aki mankóját maga mellé téve ült a füvön, és imádattal bámulta őt.

Jo elemében volt; karján kisdedével, feltűzött szoknyában, csáléra álló kalappal rohangált ide-oda, hogy hol adódik valami jóízű kaland. A csepp Teddy elvarázsolt életet élt, amelyben nem érhette baj. Jo sohasem izgult, ha az egyik fiú a fára vitte fel, a másik a hátára vette és elnyargalt vele, vagy a papa etette savanyú bőralmával, abban a germán tévhitben ringatva magát, hogy a kicsik gyomra mindent megemészt, a savanyú káposztától a gombokon és szögeken át a saját cipőcskéjükig. Az anyja úgyis tudta, hogy időben előkerül, épségben és rózsásan, szurtosan és vidáman, hogy ő boldogan megropogtathassa, mert Jo imádta a babuskáit.

Négy órakor elpilledt a társaság; a kosarak üresen tátongtak, az almaszedők megpihentek, összehasonlították szakadásaikat és horzsolásaikat. Aztán Jo és Meg a nagyobb fiúk segítségével uzsonnához terítettek a füvön, mert mindig a szabadtéri tea koronázta meg a napot. Ez valóban maga volt a tejjel-mézzel folyó Kánaán, mert ilyenkor nem kellett asztalhoz ülni, a legények úgy kebelezhették be a frissítőt, ahogy nekik tetszett, mert a szabadság az a fűszer, amit a legjobban szeret a fiúk lelke. Ki is használták a legteljesebb mértékben a ritka kiváltságot, mert néhányan azzal kísérleteztek, hogy lehet-e fejen állva tejet inni, mások azzal tették kellemesebbé a bakugrást, hogy pitét faltak a játék szüneteiben. Aprósüteménnyel hintették fel a mezőt, és a fákon almásbatyuk fészkeltek, mint valami új madárfajta. A kislányoknak külön terítettek a teához, és Ted kedvére portyázhatott az étkek között.

Mikor már senkibe sem fért egy falat se, a professzor elmondta az ilyenkor szokásos első pohárköszöntőt: – March nénire, az Isten áldja meg! – Tiszta szívből mondta ezt a derék ember, mert nem felejtette el, mit köszönhet a felesége rokonának, a fiúk pedig, akiket arra tanítottak, hogy mindig őrizzék meg a néni emlékét, szótlanul kiürítették poharaikat.

– Most pedig nagymama hatvanadik születésnapjára! Éljen soká, még háromszor ennyit!

Gondolhatják, micsoda éljenzés tört ki, alig lehetett elhallgattatni. Sorra ittak mindenki egészségére, a patrónusuknak tekintett Mr. Laurence-tól a meghökkent tengeri malacig, aki fiatal gazdáját keresve elcsámborgott kijelölt helyéről. Ezután Demi mint legidősebb unoka behozta az ünnepelt ajándékait, olyan sokat, hogy taligával kellett tolnia. Más talán mulatságosnak találta volna őket, ám éppen gyarlóságaik adták becsüket, mert az unokák maguk készítették az ajándékaikat. Daisy türelmes ujjacskáinak öltései a zsebkendőkön drágábbak voltak Mrs. Marchnek a legfinomabb hímzésnél; Demi cipősdoboza maga volt a műszaki tudomány csodája, bár a teteje nem akart lecsukódni; Rob sámlija imbolygott, mert a lábai nem voltak egyformák, de nagymama azt mondta, nagyon pihentető ülés esik rajta; és a drága könyv egyik oldala se volt olyan szép, mint az, amelyikre Amy gyermeke azt írta dülöngélő nagybetűkkel. „Szeretettel a drága nagymamának a kicsi Beth.”

E szertartás alatt a fiúknak rejtélyesen nyoma veszett. Mikor Mrs. March köszönetet akart mondani, de a torkán akadt a szó, úgyhogy Teddynek kellett törülgetnie a könnyeit a saját kötény kéj ével, a professzor hirtelen rázendített, és a magasból sorra vették át a dallamot; egyik fa a másik után kapcsolódott be a láthatatlan kórusba, a fiúk a szívüket beleadva zengték a dalocskát, amelynek szövegét Jo írta, Laurie zenésítette meg, és a professzor tanította be a legényeknek, hogy minél hatásosabban adják elő. Ez valami egészen új volt, és nagy sikere lett, mert Mrs. March nem győzött álmélkodni, és ragaszkodott hozzá, hogy kezet rázhasson az összes tollatlan madárral, a hosszúra nőtt Franztól és Emiltől a kicsi negyed vérig, akinek a legmézesebb hangja volt.

Ezek után a fiúk szétszóródtak egy utolsó hancúrozásra, otthagyva Mrs. Marchot és lányait az ünnep fája alatt.

– Nem hiszem, hogy még egyszer „Balszerencsés Jo”-nak merném nevezni magamat, amikor a leghőbb vágyam ilyen gyönyörűen vált valóra – szólt Mrs. Bhaer, és kiemelte Teddy apró öklét a tejes kancsóból, amit a fia kéjesen kavargatott.

– Pedig mennyire nem ezt az életet képzelted magadnak. Emlékszel még a légvárainkra? – kérdezte Amy, és elmosolyodott, Laurie-t és Johnt nézve, akik a fiúkkal kriketteztek.

– Drága emberek! Örül a lelkem, hogy legalább egy napra elfelejthetik a munkát! – felelte Jo, aki mostanában anyai hangon emlegette az egész emberiséget. – Igen, emlékszem: de az az élet, amit akkor akartam, ma önzőnek, hidegnek, magányosnak tűnik. Még nem adtam fel a reményt, hogy egyszer írok egy jó könyvet, de várhatok vele, és biztosra veszem, hogy csak nyerek rajta, ha ilyen élményeket gyűjtök. – A vígan szökdécselő fiúkról az apjára mutatott, aki a professzorba karolva sétált a napfényben, mélyen elmerülve az egyik olyan beszélgetésbe, amelyet ő is, a veje is annyira élveztek, aztán az anyjára, aki mint egy királynő trónolt a lányai között, ölében és lábainál unokáival, mintha minden örömüket megtalálhatnák ebben az arcban, amely az ő szemükben sohasem lehetett öreg.

– Leginkább az én váramból lett valóság. Persze pazar dolgokat akartam, de a szívem mélyén tudtam, hogy tökéletesen be fogom érni egy kis házzal, Johnnal és néhány ilyen drága gyermekkel, mint ezek. Meg is kaptam őket, hála Istennek, és én vagyok a legboldogabb asszony a világon. – Meg végtelen gyöngédséggel rátette a kezét magas fiának fejére.

– Az én váram nagyon más, mint amit terveztem, de nem változtatnék rajta, habár Jo-hoz hasonlóan én se mondtam még le művészi álmaimról, és nem érem be azzal, hogy csak másokat segítsek hozzá a szépről szőtt álmaik megvalósításához. Elkezdtem mintázni egy gyermekszobrot, Laurie azt mondja, a legjobb, amit valaha csináltam. Magam is így gondolom, és meg akarom faragni márványban, hogy ha valami történne, legalább a képét őrizhessem meg az én kicsi angyalomnak.

Míg Amy beszélt, egy kövér könnycsepp hullott a szeméből a karjaiban szendergő gyermek arany fürjeire, mert egyetlen, imádott leánya törékeny kis jószág volt, és az elvesztésétől való félelem sötét árnyékot vetett Amy boldogságára. Ez a kereszt még közelebb hozta a szülőket egymáshoz, a bánat még erősebbé tette a szeretetet. Amy szelídebb, érettebb gyöngédebb lett, Laurie komolyabb, erősebb, határozottabb, és mindketten megtanulták, hogy a szépség, ifjúság, szerencse, sőt még a szerelem sem óvhat meg a gondoktól és a kíntól, a veszteségtől és a gyötrelemtől.

– Egész bizonyosan meg fog erősödni, drágám! Ne csüggedj el, inkább remélj és örülj! – mondta Mrs. March, a lágyszívű Daisy pedig lehajolt a nagyanyai térdről, és hozzásimult rózsás arcával sápadt kis unokatestvéréhez.

– Nem is szabad azt tennem, amíg itt vagy nekem támasznak, édesanya, és Laurie, aki a tehernek több mint felét viszi helyettem – válaszolta Amy szeretettel. – Sose mutatja a szorongását, de olyan kedves, türelmes hozzám, úgy rajong Bethért, olyan támasz és vigasz nekem, hogy nem szerethetem eléggé. Tehát az egyetlen keresztem ellenére is elmondhatom Meggel: hála Istennek, boldog asszony vagyok.

– Nekem nem is kell mondanom, hiszen mindenki láthatja, hogy sokkal boldogabb vagyok, mint amennyire megérdemlem – tette hozzá Jo, és előbb derék férjére, majd gyermekeire nézett, akik vidáman hemperegtek mellette a fűben. – Fritz őszül és egyre vaskosabb lesz, én lassan olyan sovány leszek, mint a piszkafa, és harmincéves vagyok, sose leszünk gazdagok, és Plumfield bármikor porig éghet, mert az a javíthatatlan Tommy Burns *csak azért is* páfrányból sodort szivart szív a takaró alatt, holott már háromszor gyújtotta fel az ágyát. Ám e prózai tények ellenére sincsen okom panaszkodni, és egész életemben nem röhögtem ennyit. Elnézést a kifejezésért, de aki fiúk között él, arra óhatatlanul ráragad a szókincsük.

– Igen, Jo, azt hiszem, gazdag lesz az aratásod – mondta Mrs. March, elhessegetve egy nagy fekete tücsköt, amely rémítően fodrozta Teddyt.

– Feleannyira se, mint a tied, anya. Sose köszönhetjük meg eléggé neked a türelmes vetést és aratást! – kiáltotta Jo azzal a tüzes hévvel, amelyet sose tudott kinőni.

– Remélem, több búza és kevesebb konkoly lesz minden évben – mondta Amy halkan.

– Nagy a kéve, de neked is nagy a szíved, édesanya – tette hozzá Meg lágy hangja.

Mrs. March csupán a karját tárhatta ki megilletődésében, mintha egyszerre akarná magához ölelni minden lányát és unokáját, és csak annyit mondhatott, anyai szeretettől, hálától és alázattól forró hangon:

– Ó lányaim, éljetek akármeddig, sose kívánhatok nektek ennél nagyobb boldogságot!